

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β', τεύχος 142,
Παρασκευή 4 Γενάρη 1980

Δρχ. 25

- ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ:
έπανάσταση
καί ζωτικός χώρος
- ΓΛΥΞΕΜΠΟΥΡΓΚ:
οί φιλίες του στή Ν.Δ.
- ΑΒΕΡΩΦ
ό φακελοποιός

Πιέρ Πάολο Παζολίνι

Τά παιδιά της ζωής

Οδυσσεύς

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ

ΣΟΛΩΝΟΣ 116 ΑΘΗΝΑ 145 ΤΗΛ. 3619724

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ

ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ

ΚΕΔΡΟΣ

εκδόσεις σίσυφος

Χώρες και κινήματα

Behrang

IPAN

ο αδύνατος κρίκος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΙΣΥΦΟΣ

Χαριλάου Τρικούπη 60, τηλ. 3636248

Γενιά του '70

α' ποιήηση

Εκδόσεις Σίσυφος

Χαριλάου Τρικούπη 60, τηλ. 3636248

Γενιά του '70

β' πεζοεπίλογος

Εκδόσεις Σίσυφος

Χαριλάου Τρικούπη 60, τηλ. 3636248

Χαριλάου Τρικούπη 60, τηλ. 3636248

Περίοδος Β
Χρόνος 7ος
Τεύχος 142

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60, Αθήνα 601
Τηλ. 732.713 - 732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γ. ΚΑΛΑΪΤΖΗ: Λεκτικές κατακτήσεις - λεκτικές περιπέτειες	5
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ:	
ΑΝΤΗΝΩΡ: Ταξίδια ενημέρωση και αλλαγή σκηνικού	6
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ	7
ΑΝΤΙ - ΘΕΣΕΙΣ	8
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ:	
Ανατ. Ευρώπη - Γαλλία	10
ΑΝΤΙΔΙΑΦΗΜΙΣΗ	11
ΑΝΤΙ - ΘΕΜΑΤΑ:	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Μαδέρια στο πέλαγος	12

ΡΕΠΟΡΤΕΡ: Ο Στρατός, ο Στρατός και ο Μεγαλειότατος	14
- Αθέρως, ο φακελοποιός	16
- Οι 'Ηρακλείς του πρωθυπουργού και ο αρχαιοκάπηλος	17
- Η διάσπαση στο ΕΚΚΕ	18
- Σχήματα και απόπειρες διεξόδου	20
Κ. ΜΑΝΙΑΤΗ: Εφιάλτης - ήταν μία φορά ή ΕΡΤ	22
Γ. ΠΑΝΑΓΟΥ (επιμέλεια): Πώς βλέπουν οι Τούρκοι Ιθύνοντες την Ελλάδα και τους Έλληνες	24
Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ: Αφγανιστάν - εξαγωγή επανάστασης σ' ένα «ζωτικό χώρο»	27
Θ. ΓΚΟΡΠΑ: Το αστυνομικό - και μαύρο μυθιστόρημα	34
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	38
Θ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ: Ο Γκράμσι, οι μεταφραστές του και η ελληνική πνευματική ζωή	40
Θ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: Τάσος Παππάς	42
Φ. ΔΡΑΚΟΝΤΑΕΙΔΗ: Ένας οδηγός της Αθήνας	44
ΝΤ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ - ΡΟΓΚΑΝ: Εικαστικά	45
Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ: Το φεστιβάλ Μαν-χάιμ	46
Γ. ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ: Χειμωνιάτικα φύλλα	48
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	50
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	52

ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΜΕ ΑΓΑΠΗ...

ΓΙΑΤΙ νά μιλήσουμε και τί νά πούμε για τή δεκαετία του 1980; Τό "γιατί" εξηγείται: Η πρόβλεψη και ή προοπτική είναι συστατικό στοιχείο τής σκέψης· καλώς ή κακώς, μās σημαδεύει τό "σχέδιο". Βέβαια, ή προοπτική τής δεκαετίας δέν σημαίνει και πολλά πράγματα, άφου έχουμε τή δυνατότητα νά μιλάμε και για πεντηκονταετία ακόμα: ή μελλοντολογία άποτελεϊ ήδη κλάδο στόν καταμερισμό τής επιστήμης.

ΑΝ ΟΜΩΣ έτσι ξεχνάουμε μέ τήν ύποχρέωση τής άπάντησής μας στό "γιατί", δέν συμβαίνει τό ίδιο μέ τό δεύτερο σκέλος τής έρώτησής μας: τί νά πούμε για τή δεκαετία του 1980; Βέβαια, τό γνωρίζετε, θά μιλήσουμε σάν περιοδικό, άπό προοδευτική σκοπιά για τίς πολιτικές -έν εύρεία έννοια- έξελίξεις, καταστάσεις κλπ.

Η ΔΥΣΚΟΛΙΑ άρχίζει άπό τότε πού θά μιλήσουμε άκριβώς για τήν πολιτική προοπτική-άπό προοδευτική σκοπιά· ή δεκαετία πού έπέρασε, άλλά και ή προηγούμενη ως ένα βαθμό, μās άκύρωσε τίς βεβαιότητες πού είχαμε για τήν προβλεπτική παντοδυναμία τής μαρξιστικής σκέψης -ή σωστότερα- τής πρακτικής της έφαρμογής, καθεστωτικής ή κομματικής. Η άλλαγή στή Δ.Ευρώπη δέν βάδισε σύμφωνα μέ τίς προβλέψεις και τά χρονοδιαγράμματα του "κοινού νοΐ" τής Άριστερας. Οι αντίθεσεις στόν "ύπαρκτό σοσιαλισμό" έπιτελνονται άντί νά έκλείπουν και ή θρυλούμενη μετάβαση στόν κομμουνισμό λειτουργεί περισσότερο σάν ιδεολογικό άτου νομιμοποίησης τής εκεί έξουσίας παρά σάν μία πραγματική κοινωνική εξέλιξη. Η κρίση στήν "περίφερεια" του καπιταλισμού δέν συνοδεύεται πάντα άπό έθνικοαπελευθερωτικές επαναστάσεις, άλλά και, άπό πιασχυρίσματα ή στασιμότητα. Άλλοτε πάλι, ή άλλαγή πορείας στόν Τρίτο Κόσμο δημιουργεί άρνητικές καταστάσεις όταν τό καθεστώς πού άνταρπεί τήν άποικιοκρατία και τίς άπαρχαιομένες κοινωνικές δομές, μετά βίας μπορεί νά χαρακτηριστεί προοδευτικό. Φυσικά όλ'αυτά τά φαινόμενα μπορούν νά "ένταχθούν" στή "διαλεκτική" τής άλλαγής, πού έχει "άντιφάσεις" και "δυσκολίες". δέν είναι "γραμμική" κλπ. Πρόκειται για μία "διαλεκτική" πού δέν μοιάζει πειστική άφου ή ίδια αυτή πρυτάνευσε και τότε πού στό αίτημα τής "άνασύνταξης μετά τήν ήττα" πρότασε τήν τακτική του "όπλου παρά πόδας". Βεβαίως ή κρίση πού χαρακτήρισε τή δεκαετία του '70 και πού θά είναι κυρίαρχη και στή δεκαετία πού άρχίζει τώρα, δέν είναι κάτ'έξοχόν προνόμιο τής Άριστερας. Αντίθετα μάλιστα: Έκφράζεται κάτ'έξοχόν μέ τή δομική κρίση του καπιταλισμού πού ή κρίση τής Άριστερας, ή άδυναμία της νά παρέμβει χαράζοντας μία διαφορετική προοπτική, δέν κάνει άλλο παρά νά τήν παρατείνει και νά τήν μεγεθύνει.

ΟΡΟΣ ΛΟΙΠΟΝ για νά βγοΐμε άπ'τήν κρίση και νά προτείνουμε μιάν άλλη πορεία είναι νά άναγνωρίσουμε τά σημεϊα τής δικής μας "ύφεσης", τών

δικών μας αντιφάσεων, έλλειψεων, καθυστερήσεων. Αυτό γίνεται πιο έπιτακτικό όσο πιο γρήγορα εξαντλούνται τα περιθώρια της ιδεολογίας και του κοινωνικού μοντέλου που έχει προτείνει η αστική τάξη για την πρόοδο και τον πολιτισμό: η συσσώρευση των πολυετών αντιφάσεων και η παραγωγή νέων, πιο σύνθετων φαινομένων παρακμής και υποβιβασμού της ποιότητας της ανθρώπινης ζωής είναι το αντίτιμο στη δύναμη του καπιταλισμού να αναπαράγεται έντατικά απ' όλους τους χώρους της κοινωνίας, θεσπισμένους ή όχι. Δίπλα στην εκμετάλλευση, τον ιμπεριαλισμό και το θάνατο από πεί-να εκατομμυρίων ανθρώπων πάνω στη γη, ο "όργανωμένος καπιταλισμός"-για να θυμηθούμε και λίγο το ρομαντικό του μαρξισμού Λ. Γκολντμάν- γεννάει τη νεύρωση και την αποξένωση στην παραγωγή και στις "διαπροσωπικές" σχέσεις, τη μόλυνση, την πλήρη ανατροπή της σχέσης του ανθρώπου με τον έαυτό του και τη φύση.

ΠΟΙΟΙ θά τολμήσουν λοιπόν να ανασυντάξουν τον απελευθερωτικό λόγο του Μαρξισμού και να προτείνουν μία πρακτική που θά στοχεύει αποτελεσματικά στην ανατροπή των καπιταλιστικών δομών και στην αντικατάστασή τους από μία οργάνωση που θά την διαχειρίζεται η ελεύθερα οργανωμένη κοινωνία; Είναι ένα στόλημα, για τους έναπομείναντες θεσπιείς του απελευθερωτικού κινήματος, μία υπόθεση για τους λακεδαίμονες.

αντί

ΤΟ ΑΝΤΙ ΔΕΝ ΑΝΘΟΛΟΓΕΙ ΡΕΤΡΟ. ΟΜΩΣ ΤΙ ΝΑ ΔΙΑΚΙΝΔΥΝΕΨΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΝΑ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙ ΓΙΑ ΤΟ 1980 ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΠΟΥ ΜΕΜΕΙ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ;

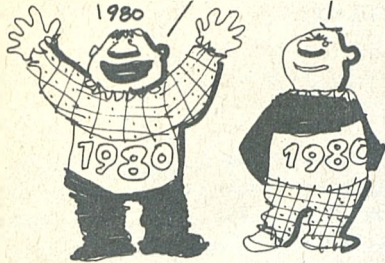
ΔΕ ΔΙΑΘΕΤΟΥΜΕ ΤΡΙΦΥΛΜΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ ΤΕΤΡΑΦΥΛΛΑ· ΟΙ ΕΡΩΤΙΔΕΙΣ ΕΧΟΥΝ ΠΑΡΕΙ ΠΑΛΙ ΤΗ ΜΥΘΙΚΗ ΤΟΥΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ· ΣΤΟΥΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥΣ ΚΗΠΟΥΣ ΔΕΝ ΑΝΘΟΥΝ ΠΙΑ ΠΑΝΣΕΔΕΣ· Η ΜΙΚΡΑ ΑΝΘΟΠΩΛΗΣ ΔΕ ΜΑΣ ΛΕΕΙ ΠΙΑ ΤΙΠΟΤΑ...

Η, ΓΙΑ ΝΑ ΤΟ ΠΟΥΜΕ ΠΙΟ ΣΩΣΤΑ, ΟΛ'ΑΥΤΑ ΕΙΝΑΙ Η ΑΦΟΡΜΗ ΓΙΑ ΝΑ ΔΟΥΜΕ ΠΟΣΑ ΛΕΙΨΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΓΙΝΑΝΕ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΜΑΣ...

ΖΗΤΩ

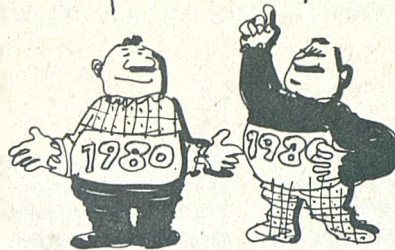
ΟΙ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΙ ΟΛΩΝ
ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟ 1980
ΘΑ ΕΝΩΘΟΥΝ! ΣΑΣ
ΤΟ ΥΠΟΣΧΟΜΑΙ ΕΓΩ
ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ
1980

ΠΟΙΟ
1980;

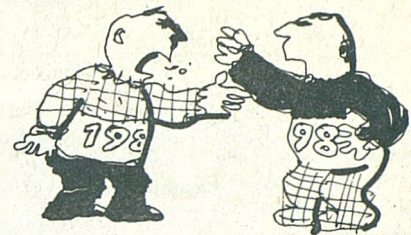
ΤΙ ΠΟΙΟ 1980;
ΕΝΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ
1980!

ΕΝΑ ΘΑ
ΕΠΡΕΛΕ ΝΑ
ΕΙΝΑΙ, ΑΛΛΑ
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ!

ΠΑΝΤΑ
ΗΤΑΝ

ΤΟ "ΠΑΝΤΑ"
ΕΙΝΑΙ ΜΑΖΙ ΜΟΥ.

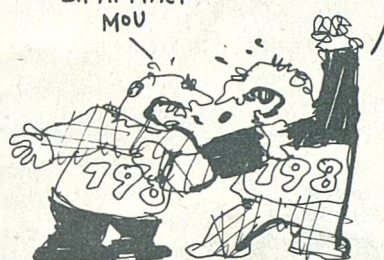
ΑΠΟ
ΠΟΤΕ;

ΑΠΟ ΤΟΤΕ
ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟ
"ΟΤΑΝ" ΚΑΙ ΤΟ
"ΠΟΤΕ"

ΓΡΗΓΟΡΑ
ΑΠΑΝΤΑΣ!
ΤΟ "ΓΡΗΓΟΡΑ"
ΕΙΝΑΙ ΜΑΖΙ
ΜΟΥ

ΔΕΝ
ΑΠΑΝΤΗΣΑ
ΓΡΗΓΟΡΑ. ΑΠΑΝΤΗΣΑ
ΑΜΕΣΩΣ ΤΟ "ΑΜΕΣΩΣ"
ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΟ ΜΟΥ

ΜΠΟΡΩ ΝΑ
ΣΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΩ
ΟΤΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΣ
ΓΡΗΓΟΡΑ ΚΑΙ
ΟΧΙ ΑΜΕΣΩΣ

ΜΗ ΛΕΣ "ΜΠΟΡΩ
ΝΑ ΛΕΣ "ΜΠΟΡΕ-
ΣΑ" Ή ΘΑ ΜΠΟ-
ΡΕΣΣ", ΤΟ ΜΠΟΡΩ
ΤΟ "ΕΧΩ ΚΑΙ
ΕΙΧΑ ΜΠΟΡΕΣΣ",
ΠΕΡΑΣΕ ΣΕ ΜΑΣ

ΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΩΡΑ
ΘΥΜΑΖΑΙ ΠΟΙΑ
ΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΩΡΑ
ΠΕΡΑΣΕ ΣΕ
ΣΑΣ;

ΟΧΙ ΗΜΕΡΑ
ΚΑΙ ΩΡΑ. ΜΠΟΡΩ
ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΗΜΕΡΑ
ΚΑΙ ΜΗΝΑ

ΧΧΧΧ.. ΕΠΕΙΔΗ
ΟΙ ΜΗΝΕΣ ΕΙΝΑΙ
ΔΙΚΟΙ ΣΑΣ ΕΝΩ
ΟΙ ΩΡΕΣ ΔΙΚΕΣ
ΜΑΣ

ΟΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ
ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΕΣ ΜΑΣ,
ΟΧΙ ΣΚΕΤΑ ΟΙ
ΜΗΝΕΣ

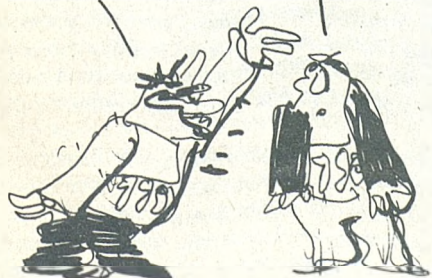
ΟΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΕΣ ΣΑΣ
ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΚΑΙ ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ. ΟΙ
ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΕΙΝΑΙ
ΔΙΚΕΣ ΜΑΣ

ΜΗ ΛΕΣ
"ΕΙΝΑΙ" ΝΑ
ΛΕΣ "ΗΤΑΝ"

ΑΛΛΟ ΤΟ
ΕΝΑ ΚΑΙ
ΑΛΛΟ ΤΟ ΑΛΛΟ

ΣΥΜΦΩΝΩ

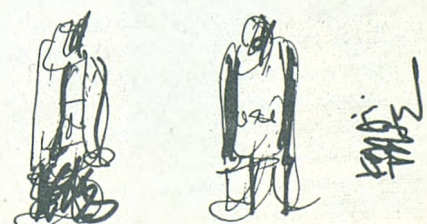

ΜΗ ΛΕΣ
"ΣΥΜΦΩΝΩ"
ΝΑ ΛΕΣ
"ΣΥΜΦΩΝΗΣΑ

ΣΙΣΤΑ..

ΤΟ "ΣΥΜΦΩΝΩ"
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ
"ΣΥΜΦΩΝΩ, ΠΗΓΕ
ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ

Ταξίδια, ενημέρωση και αλλαγή «σκηνικού»

ΤΡΕΙΣ δλόκληρους μήνες μετά την επίσκεψή του στη Μόσχα και σχεδόν δύο μετά την επάνοδό του από τό Πεκίνο, ο κ. Καραμανλής αποφάσισε νά ενημερώσει τή Βουλή «ἐπί τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν προσφάτων ταξιδίων του». Οἱ Ἀγγλοι, ἔλεγε ὁ Ζόλ Ρομαίν, ἐφεύραν τόν κοινοβουλευτισμό, γιά νά δώσουν στήν πατροπαράδοτη ἀναδελφικότητά τους τήν αἴγλη τοῦ νόμου. Ὁ Ἕλληνας πρωθυπουργός – θά λέγαμε ἐμεῖς – ἐφεύρε τήν... ενημέρωση τοῦ σώματος, γιά νά νομιμοποιήσει τήν ἀντίληψή του περί «προσωπικῆς ἐξουσίας», πού, φυσικά, δέν συνεπάγεται πληροφόρηση τοῦ λαοῦ.

ΤΗΝ ἀντίληψη αὐτή, διάχυτη στά ἔργα καί τίς μέρες τοῦ κ. Καραμανλή, ἐπισημαίνει κανείς στόν τρόπο πού ὁ πρωθυπουργός τῆς χώρας χειρίζεται τά μεγάλα ἔθνικά θέματα, ἀλλά καί στόν τρόπο πού προσεγγίζει τά ὀξύτατα ἐσωτερικά προβλήματα – πληθωρισμός, ἀκρίβεια, διεκδικητικό κίνημα τῶν ἐργαζομένων, ὑποδάθμιση τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν, παιδεία, ὑγεία, κλπ. Ἡ ἴδια ἀντίληψη σφραγίζει τώρα καί τά σχέδιά του γιά τό πέρασμα στήν προεδρία τῆς Δημοκρατίας. Καί ἡ πληροφόρηση; Ἡ πληροφόρηση εἶναι ἔννοια παρωχημένη... Ὁ λαός πρέπει νά ἐμπιστεύεται τοὺς κυβερνήτες του. Στήν καλύτερη περίπτωση, ν' ἀρκεῖται στά «ἤξεις – ἀφήξεις» τῶν ἐπισήμων ἀναικονιώσεων καί στή διομηχανία διαφεύσεων τοῦ ὑφυπουργοῦ Προεδρίας κ. Τσαλδάρη...

Ἀπό τό κλίμα ἐνότητας στήν πόλωση

ΤΙ θ' ἀναφέρει ὁ κ. Καραμανλής στή Βουλή, ἀπομένει νά γνωστῇ. Ὡστόσο, δέν χωρεῖ ἀμφιβολία πώς, στό τελευταῖο αὐτό τρίμηνο, πολλά ἀπό τά στοιχεῖα τοῦ «σκηνικοῦ» ἔχουν ἀλλάξει. Ἐκεῖνο λ.χ. τό «κλίμα ἐνότητας» πού εἶχε διαμορφωθεῖ τόν Σεπτέμβριο καί Ὀκτώβριο, μέ ἀφορμή τά «ἀνοίγματα» τοῦ πρωθυπουργοῦ στίς σοσιαλιστικές χώρες καί τήν κυβερνητική ἀντίσταση στήν ἀμερικανονατοϊκή ἐπιβουλή, ἔχει ὁπωσδήποτε ἀτονήσει. Καί ἐκεῖνες οἱ καθαρές δηλώσεις ὅτι ἡ χώρα αὐτή δέν δέχεται ξένες κηδεμονεύσεις, ἔχουν παραχωρήσει τή θέση τους στοὺς λογιῆς φιθύρους γιά ἐπικείμενη «τακτοποίηση» ὅλων τῶν ἑλληνοαμερικανικῶν διαφορῶν!

Ἡ ἀλλαγή τοῦ κλίματος δέν σημαίνει, φυσικά, ὅτι ἐξέλιτε ἡ ἀμερικανονατοϊκή ἐπιβουλή ἢ ὅτι ὁ λαός ἀπόλεσε τή θέλησή του ν' ἀποκρούσει τήν ἐπιβουλή αὐτή. Ὡμως καί τά νήπια ξέρουν πώς ἡ πόλωση – πού μέ τόση συνέπεια καλλιέργησε, στό διάστημα αὐτό, ἡ κυβέρνηση – οἱ γιορτές τοῦ μίσους, ἡ ἀνοχή ἀπέναντι στίς χοντρικές προκλήσεις, ἡ ἀνικανότητα ἐνός δλόκληρου ὑπουργικοῦ συμβουλίου νά πάρει στοιχειώδη μέτρα γιά τήν προάσπιση τῆς ἀγοραστικῆς ἱκανότητος τῶν ἐργαζομένων, ὑπονόμευσαν, ἐκ τῶν πραγμάτων, τήν ἔθνική συμπάραταξη. Ἡ κυβέρνηση, θά ἔλεγε κανείς, κατεπαιγόταν νά χαλάσει τή συναναπνοή τῶν Ἑλλήνων, ν' ἀνατινάξει στόν ἀέρα τό μέτωπο ἀντίστασης κατὰ τῶν Ἀμερικανῶν καί τοῦ ΝΑΤΟ. Τό ἔναυσμα δόθηκε, ὅπως συνήθως, ἀπό τοὺς Ἀδέσους καί Μπάλκους: Ἄν δέν ὑπῆρχαν οἱ ΗΠΑ, ἡ Ἑλλάδα θά στέναζε κάτω ἀπό ἓνα ὁλοκληρωτικό καθεστῶς... Ἄν δέν ὑπῆρχαν οἱ ἐπεμβάσεις Ἀγγλοῦ πού ἔφτιαξαν τό Δεκέμβριο καί μᾶς ἐπιτρέπουν, σήμερον, νά τιμῶμε τά θύματα τοῦ ἐμποκομμουνισμοῦ, θά εἴχαμε χάσει

τήν... ἱστορική μας μνήμη! Ἡ συνέχεια εἶναι γνωστή: Στίς Βρυξέλλες, ὁ ὑπουργός Ἐξωτερικῶν κ. Ράλλης θά συναινέσει στήν ἐγκατάσταση τῶν πυραύλων «Κρούζ» καί «Πέρσινγκ» στή Δυτική Εὐρώπη. Στούς «Τάιμς τῆς Νέας Ὑόρκης», ὁ Ἀμερικανός πρέσβης Ρόμπερτ Μακλόσκυ θά θεβαιώσει πώς οἱ ἑλληνοαμερικανικές σχέσεις ἔχουν αἰσθητά βελτιωθεῖ (σύντομα, μάλιστα, εἶπε, θά ὑπάρξει «ἀπόδειξη» τῆς ἐξέλιξης αὐτῆς...), ἐνῶ, τήν ἴδια περίπου στιγμή, ἀπό τίς στήλες τοῦ φιλοκυβερνητικοῦ τύπου, θά προβληθοῦν κάποιες περιέργες ἀπόψεις ὅτι, παραμένοντας ἔξω ἀπό τό στρατιωτικό ΝΑΤΟ, ἀδυνατοῦμε, τάχα, νά προγραμματίσουμε, μακροχρόνια, τήν ἀμυνά μας ἢ τόν ἐξοπλισμό μας.

Σταθεροποίηση σέ νατοϊκότερες θέσεις

ΤΙ ἀπ' ὅλα αὐτά, θ' ἀποτελέσουν σημεῖα ἀναφοράς τοῦ κ. Καραμανλή δταν θά πάρει τό λόγο στή Βουλή, εἶναι ἓνα ἀπό τά ἐρωτήματα τῆς δημοκρατικῆς κοινῆς γνώμης πού δέν δυσκολεῖται νά διαπιστώσει κάποια «στροφή» τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς. Πράγματι, ἡ κυβέρνηση τῆς δεξιᾶς ἐμφανίζεται τώρα «δεξιότερη» – σκληρότερη ἀπέναντι στά αἰτήματα τῶν ἐργαζομένων, διαλλακτικότερη ἀπέναντι στά αἰτήματα τῶν ἀτλαντικῶν ἐταίρων.

ΓΙΑ τό τελευταῖο αὐτό, δίνεται μιά ἐξήγηση: Ὁ κ. πρωθυπουργός – ἀναφέρεται – ἐπείγεται νά κληροδοτήσει στόν διάδοχό του, εἴτε λέγεται Ἀβέρωφ, εἴτε Ράλλης, ὅσο γίνεται λιγότερες ἐκκρεμότητες στά θέματα ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Γι' αὐτό – ὑποστηρίζεται – κρατεῖ ὄχι μόνο ἀνοιχτό τό διάλογο μέ τίς ΗΠΑ, τό ΝΑΤΟ καί τήν Ἀγκυρα, ἀλλά καί τόν προωθεῖ στό βαθμό πού μπορεῖ. Ἐπιδίδωξη: Ἡ κάποια «σταθεροποίηση» τῶν θεμάτων αὐτῶν, ἔστω καί σέ χαμηλότερο – νατοϊκότερο – σημεῖο. Στό πλαίσιο αὐτό, θά πρέπει νά ἐνταχθοῦν τόσο ἡ προσεχῆς συνάντηση Ντάδον – Ρότζερς καί ἡ συνάντηση τῶν γενικῶν γραμματέων τῶν ὑπουργείων Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδας καί τῆς Τουρκίας, ὅσο καί οἱ πληροφορίες γιά νέα παρέμβαση τοῦ «συμμαχικοῦ παράγοντος» στό Κυπριακό. Στό ἴδιο πλαίσιο ἐντάσσεται, προφανῶς, καί τό ὅτι ἡ κυβέρνηση ἀπόφυγε νά δηλώσει ἀπερίφραστα ὅτι δέν θά ἐπιτρέψει τή χρησιμοποίηση τῶν ἐδῶ δάσεων τῶν ΗΠΑ, σέ ἐνδεχόμενο ἀμερικανικό στρατιωτικό ἐγχείρημα στό Ἰράν.

ΑΛΛΑ ὁ χρόνος ὥς τίς 10 Μαΐου, πού εἶναι τό ἔσχατο ὄριο γιά νά συνέλθει ἡ Βουλή καί νά ἐκλέξει τό νέο πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, εἶναι βραχύς. Ἄν, μάλιστα, ληφθεῖ ὑπόψη ὅτι παρεμβάλλονται καί οἱ γιορτές τοῦ Πάσχα, τότε τά χρονικά περιθώρια – ἓνα τρίμηνο ὅλο κι ὅλο – γιά νά λυθοῦν ἐπίμαχα θέματα ὅπως οἱ σχέσεις μέ τό ΝΑΤΟ, τό Κυπριακό, τό Αἰγαῖο, οἱ ἑλληνοτουρκικές διαφορές κλπ., δέν εἶναι, ὁπωσδήποτε, ἀρκετά!

Ἡ ἐκτίμηση αὐτῆς χρόνου καί δυνατοτήτων, δέν διαφεύγει, ἀσφαλῶς, ἀπό τήν Οὐάσινγκτον. Πού προσδίδει, ἀπό τώρα, πρὸς ἓνα πρωθυπουργό «μεγαλύτερης δυτικῆς ὁρθοδοξίας» (κατά πού ἔγραψε ἡ «Καθημερινή»), γιά τήν ὀριστική τακτοποίηση ὅλων τῶν συναφῶν ἐκκρεμοτήτων. Ἐνας τέτοιος πρω-

θυπουργός όμως, από όσους φέρονται σαν διάδοχοι του κ. Καραμανλή, δεν μπορεί να είναι άλλος από το σημερινό υπουργό Έθνικης Άμυνας κ. Αβέρωφ. Πρώτο, γιατί είναι «άκραιφνης εθνικόφρων», άρα έτοιμος «να τά θρεί» με τους Άμερικανούς και το ΝΑΤΟ. Γιατί, δεύτερο, διατηρεί την ικανότητα του «γεφυροποιού», άρα μπορεί να ρίξει γέφυρες προς την άκροδεξιά – κάτι που χρειάζεται, τις ώρες αυτές, προκειμένου ν' αποτραπεί ή άνοδος του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία. Γιατί, τρίτο, και σπουδαιότερο, δεν έπαυσε να πιστεύει πως το ΝΑΤΟ, δηλαδή οι Άμερικανοί, είναι το «θεμέλιο της εθνικής μας ύποστασεως».

Ως προς το ειδικό θέμα της επανόδου της χώρας στη στρατιωτική δομή της ατλαντικής συμμαχίας, είναι κοινό μυστικό πως δεν σταμάτησε να προπαγανδίζει την άνευ όρων επάνοδο αυτή! Την επιχειρηματολογία του θά ζήλευε άκόμα και ο διαβόητος Λούινς: Τό σημερινό καθεστώς, «ούτε μέσα ούτε έξω», λέει ο κ. Αβέρωφ, μάς στοιχίζει πολλά... Οί άξιωματικοί μας δεν ξέρουν αν πρέπει να «σκέπτονται μόνοι» ή αν θά πρέπει να περιμένουν – όπως παλαιότερα – τις «κοινές» αποφάσεις των Άμερικανών συναδέλφων τους... Όσο παραμένουμε έκτος στρατιωτικού ΝΑΤΟ, εκφυλίζεται ή ιδέα του «εκ δορρά κινδύνου», με άποτέλεσμα ή στρατηγική άμυνάς μας, από συμμαχική πού ήταν, να είναι σήμερα καθαρά «ενοριακή» – νησιά του Αιγαίου και Κύπρος! Τέλος, στην άποψη εκείνων πού εισηγούνται όριστική άποχώρηση από τό στρατιωτικό ΝΑΤΟ και όριστική αὐτονομία των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων, ο κ. Αβέρωφ άπαντά λέγοντας πως αυτό θά ήταν καταστροφή. Και γιατί τό οικονομικό κόστος της άμυνας θά ήταν, τότε, πολύ μεγαλύτερο, και γιατί, με την όριστική έξοδο από τό στρατιωτικό ΝΑΤΟ, «θά κατέρρεαν οί δεσμοί της χώρας με τις ΗΠΑ».

Η άξία δυό προϋποθέσεων

ΤΗΝ επιχειρηματολογία Άβέρωφ είναι γνωστό πως δέ συμφιζονται, τουλάχιστο στην έκταση και τό βάθος της, ούτε ο πρωθυπουργός κ. Καραμανλής, ούτε ο υπουργός Έξωτερικών κ. Ράλλης, ούτε πολλά από τά μέλη του υπουργικού συμβουλίου. Μπορεί να συμφωνούν σε μία διαδικασία «βαθμιαίας» επιστροφής στο στρατιωτικό ΝΑΤΟ, αλλά την έξαρτούν από όρισμένες προϋποθέσεις. Ο ίδιος ο κ. Καραμανλής λ.χ., μιλώντας, πριν ένα περίπου χρόνο στη Βουλή, είχε έξαρτήσει την επιστροφή αυτή, από τή «συνέπεια» πού θά επιδείκνυαν οί Άμερικανοί στη διατήρηση της ίσορροπίας δυνάμεων (μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας) στο Αιγαίο και από την έτοιμότητα των Άμερικανών να παρέμβουν στην Άγκυρα, για την άποδοχή, από μέρος της, του πρό του 1974 καθεστώτος επιχειρησιακού έλέγχου στην θαλάσσια και εναέρια αυτή περιοχή. Διαφορετικά – άφηνε να νοηθεί ο κ. Καραμανλής – ή κυβέρνηση θά μπορούσε να επανεξετάσει την ύπαρξη και τό μέλλον των έδω άμερικανικών βάσεων...

Οί προϋποθέσεις αυτές μπορεί να μίν ικανοποιούν τή δημοκρατική κοινή γνώμη, πού δεν έπαυσε να προσδίδει προς την τελική άπαγκίστρωση της χώρας τόσο από τό στρατιωτικό, όσο και από τό πολιτικό ΝΑΤΟ. Μέσα στη λογική του ατλαντισμού όμως, οί προϋποθέσεις αυτές διατηρούν την άξία τους, μία και διαφορίζουν, όποσδήποτε, την ταυτότητα της έξωτερικής μας πολιτικής, από την έξάρτηση και την ύποταγή σε ξένα κέντρα. Ίσως, μάλιστα, ή άξία τους να προβάλλει σήμερα άκόμα μεγαλύτερη, καθώς ο κ. Καραμανλής έτοιμάζεται για τό άλμα στην προεδρία της Δημοκρατίας και πληθύνονται οί ένδειξεις ότι, οί Άμερικανοί προλείαινουν τό έδαφος, για μία νέα επίθεση στη γύρω περιοχή. Αλλά ίσως πάνω στο όλο αυτό θέμα, να έχει κάτι να πεί ο κ. Καραμανλής, όταν θά πάρει τό λόγο στη Βουλή. Έκτός αν «ένήμερωση» θά πεί άπαρίθμηση πόλεων, ήγετών και τίτλων συμφωνιών...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΤΕΤΑΡΤΗ 19:

Στή συζήτηση για τόν προϋπολογισμό, ο Άνδρέας Παπανδρέου άσκει δέυατη κριτική στην οικονομική πολιτική της κυβέρνησης και, δίνει τό πολιτικό στίγμα της κριτικής του, λέγοντας ότι «είναι ώρα για έκλογές».

ΠΕΜΠΤΗ 20:

Η κυβέρνηση άρνήθηκε να χορηγήσει έκπομπές στην ίρανική γλώσσα από τόν άμερικάνικο ραδιοσταθμό "Φωνή της Αμερικής".

Ο Α. Παπανδρέου έπισημαίνει τόν κίνδυνο της ύποτίμησης της δραχμής.

Η στρατιωτική έπιτροπή της άμερικανικής Γερουσίας τάχθηκε έναντίον της άμερικανοσοβιετικής συμφωνίας κρίνοντας την άντίθετη προς τά συμφέροντα άσφαλείας των ΗΠΑ.

Λήγει ή Διάσκεψη των Υπουργών πετρελαίου του ΟΠΕΚ χωρίς να έπιτευχθεί συμφωνία στον καθορισμό μιας ένιαίας τιμής για τό πετρέλαιο.

ΔΕΥΤΕΡΑ 24:

Έντονες αντιδράσεις προκαλεί στην Κύπρο ή δήλωση του Τούρκου υπουργού Έξωτερικών ότι "έχει καταστεί αναπόφευκτη ή άνακήρυξη άνεξάρτητου τουρκοκυπριακού κράτους". Στο μεταξύ, στην Άγκυρα συνεχίζονται και έπεκτείνονται οί ένοπλες συγκρούσεις άριστερών σπουδαστών και δυνάμεων άσφαλείας.

Περιορισμένη άρκετά, σε σύγκριση με τόν περσινό χρόνο, ή "έξοδος" των Άθηνάων στο έορταστικό τριήμερο τό φαινόμενο συνδέεται με την οικονομική κρίση.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 21:

Με τή συμφωνία καταπαύσεως του πυρός ύπογράφηκε Με τή συμφωνία καταπαύσεως του πυρός πού ύπογράφηκε στο Λονδίνο μεταξύ των ήγετών του "Πατριωτικού Μετώπου", του ήγέτη της κυβέρνησης συνεργασίας λευκών-μαύρων μετριοπαθών και του Άγγλου υπουργού Έξωτερικών, τερματίζεται ο έπτάχρονος εμφύλιος πόλεμος στη Ροδεσία και προσδιορίζονται έκλογές μετά από δύο μήνες.

Από την Είσαγγελία Άθηνών άσκειται δίωξη με βάση τό ν. 4000 "περί τεντυμπούισμού", σχετικά με τις "φθορές" πού προκλήθηκαν στο κτίριο του Χημείου, μετά τις βίαιες συγκρούσεις μεταξύ των φοιτητών, τή Δευτέρα 17 ξημερώματα, 17 Δεκεμβρίου.

ΠΕΜΠΤΗ 27:

Με την άμεση στρατιωτική ύποστήριξη της Σοβιετικής Ένωσης

ανάτρεπεται ο πρόεδρος του Άφγανιστάν Χαφίζουλάχ Άμίν και τή θέση του παίρνει ο άρχηγός του πραξικοπήματος Μπαμπράκ Καρμάλ. Τό Ιταλικό κομμουνιστικό κόμμα καταδικάζει τή στρατιωτική επέμβαση της Σ.Ε.

Στην κυβέρνηση έκδηλώνονται διαφωνίες σχετικά με τις προτεραιότητες της δημοσιονομικής και της πιστοδοτικής πολιτικής.

Η άνοδος στην τιμή του χρυσού, πού ξεπέρασε για πρώτη φορά τό όριο των 500 δολαρίων, άποδίδεται στην άναρχία πού επικρατεί στην άγορά πετρελαίου μετά την άποτυχία πού σημείωσε ή Διάσκεψη του ΟΠΕΚ στο να καθορίσει μία ένιαία τιμή για τό "μαύρο χρυσό".

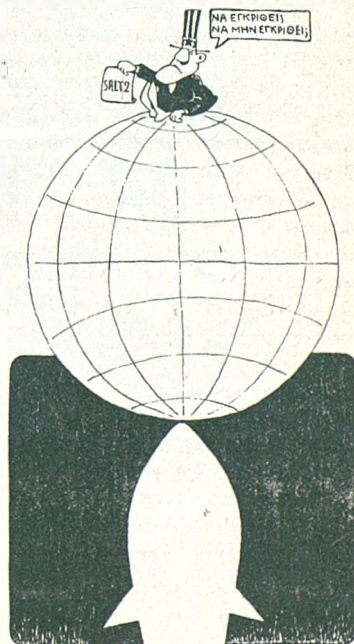
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 28:

Η ελληνική κυβέρνηση έξαγοράζει κατά 68% την αυστριακή βιομηχανία στρατιωτικού υλικού "Στάγιερ". Στή σχετική συνεδρίαση της κυβερνητικής έπιτροπής ο κ. Αβέρωφ τάχθηκε υπέρ της έξαγοράς ενώ ο κ. Μητσοτάκης έκδήλωσε άνοιχτά την άντίθεσή του.

Ο Κ. Α. Παπανδρέου άπαιτεί να ζητηθούν διευκρινίσεις από την Άγκυρα, σχετικά με τή χθεσινή δήλωση του Τούρκου υπουργού Έξωτερικών περί "κλονισμού της ίσορροπίας πού είχε άπασταθεί με τή συνθήκη της Λωζάνης τό 1923".

ΣΑΒΒΑΤΟ 29:

Μετά από άπόφαση της Κεντρικής Ένωσης Δήμων (καί Κοινοτήτων (της) Ελλάδας, οί οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης "άπεργούν" σε ένδειξη διαμαρτυρίας για τόν οικονομικό άποκλεισμό πού επιβάλλει ή κυβέρνηση στην Τ.Α.

«ΕΙΝΑΙ ΩΡΑ ΓΙΑ ΕΚΛΟΓΕΣ»

Η συζήτηση για τόν προϋπολογισμό συνόψισε τὰ «σημεία τριβής» μεταξύ συμπολίτευσης καὶ ἀντιπολίτευσης καὶ σηματοδότησε τὴν πορεία μιᾶς καθολικῆς κρίσης πού μοιάζει νὰ φτάνει στό ὀριακό της σημείο.

Τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἀντιπαλῶν μερῶν ἐπαναλαμβάναν τὴν προβληματική πού ἀνάπτυσσαν κάθε χρόνο. Αὐτό πού ἀλλάζει ὅμως εἶναι τὸ πλαίσιο στό ὁποῖο ἐγγράφεται ἡ προβληματική αὐτή: δέν ἔχουμε νά κάνουμε πιά μέ μιά κρίση πού διαγράφεται – ὀρίστη – σάν ἐνδεχόμενη· ἡ κρίση μεταφράζεται πιά μέ σαφεῖς πολιτικούς ὁρους καὶ ἐπιταχύνει τίς διαδικασίες πού ἐνδέχεται νά ὀδηγήσουν σέ μίαν ἀλλαγὴ πορείας. Καί ἂν, δύο χρόνια πρίν, ἡ διάγνωση τοῦ μελλομένου ἀδιεξόδου, ἐκπορευόταν ἀπὸ τὰ ἐπιτελεῖα τῶν «ειδικῶν τῆς πολιτικῆς», τώρα, ἡ πραγματικότητα τῆς κρίσης βιώνεται καθημερινὰ ἀπὸ πλατιά κοινωνικά στρώματα – χωρίς νά προεξοφλεῖται βέβαια ὅτι τὸ θῆμα αὐτό πορεύεται παράλληλα μέ μιά ἀριστεροποίηση...

Ἡ κρίση αὐτὴ δέν ἀποτελεῖ ἀπλῶς μιά συντριπτικὴ δοκιμασία τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς. Ἡ κριτικὴ τῆς ἀξιωματικῆς ἀντιπολίτευσης συνοδεύτηκε ἀπὸ ρεαλισμὸ ἀφοῦ ἐγινε σαφὴς ἀναφορά στὴν ἀνάγκη τῶν «θυσιῶν» (μέ ἀλλαγὴ βέβαια) γιὰ νά μπορέσουμε νά βγοῦμε ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο. Καί φαίνεται πῶς ὁ «ρεαλισμὸς τῆς ἀλλαγῆς» εἶναι τόσο πιὸ ἀναγκαῖος, ὅσο ὑποτονικά εἶναι τὰ ἐπὶ μέρους κοινωνικά κινήματα: ἡ κοινωνικοποίηση τῆς κρίσης δέν σημαίνει ἀναγκαστικά «κοινωνικοποίηση» καὶ ἄνοδο τοῦ λαϊκοῦ κινήματος, οὔτε, πολὺ περισσότερο, ἐπαναπροσδιορισμὸ τῶν στόχων καὶ τῶν κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν συμμαχιῶν πού εἶχαν προσδιοριστεῖ στοὺς πρώτους μῆνες τῆς μεταδικτατορικῆς εὐφορίας.

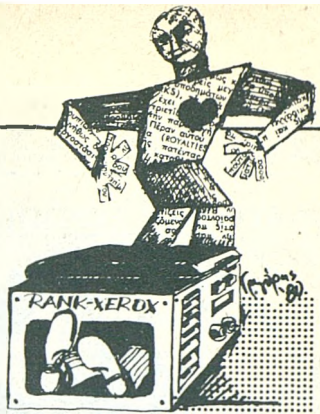
«Εἶναι ὥρα γιὰ ἐκλογές» λοιπόν; Ἐμεῖς, δέν ἀνάγουμε τὴν πολιτικὴ ἐπίλυση τῆς κρίσης στὴν ἐκλογικὴ τῆς διάστασης. Ἡ κρίση εἶναι κοινωνική, πολιτικὴ καὶ κρίση ποιότητας. Γι' αὐτὸς πού ἀναγνωρίζονται στὶς τάξεις τῆς ἀριστερᾶς, τὸ πρόβλημα τῆς ἀλλαγῆς τέμνεται ἀπὸ τίς ἐκλογές, ἀλλὰ καὶ τίς

RANK — XEROX ΞΑΝΑ ΚΑΙ ΠΑΝΤΑ

Θυμᾶστε τὴ RANK — XEROX (Τεύχος 137). Εἶχαμε γράψει κάτι τότε γιὰ τὴν ἀντίληψη τῆς σχετικῆς μέ τὰ δικαιώματα τῶν ἐργαζομένων. Διαβάστε λοιπὸν καὶ τὴν παρακάτω καταγγελία τοῦ Πανελληνίου Συλλόγου Ὑπαλλήλων τῆς RANK—XEROX. Κάθε δικό μας σχόλιο περιττεύει:

«Τὸ Δ.Σ. τοῦ Συλλόγου τῶν ὑπαλλήλων τῆς RANK XEROX καταγγέλει σ' ὅλους τοὺς ἐργαζόμενους τὴν καταχρηστικὴ ἀπόλυση τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ σωματείου συνάδ. Σεβαστιανοῦ Σαμοῦλη, καθὼς καὶ τὴ μεθόδευση πού ἀκολούθησε ἡ ἐργοδοσία γιὰ νά πετύχει τὸ σκοπὸ τῆς αὐτοῦ. Μὲ τὴν παραπομπή τῶν συνδικαλιστῶν στὴν τριμερὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Α.Ν. 1803/51 φαλκιδεύεται στὴν οὐσία ἡ προστασία τους καὶ ἐγκυμονοῦνται τεράστιοι, παράπερα, κίνδυνοι γιὰ τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα τῆς χώρας μας.

Ἡ RANK XEROX GREECE σουμε τὴ νέα κατάσταση πού S.A. ἔχει τὸ θλιβερό προνόμιο τῆς πρωτοπορίας στὸν τομέα αὐτό, μιά καὶ εἶναι ἀπὸ τίς πρῶ-

τες ἐταιρεῖες πού νεκρανασταίνει τὴν τριμερὴ τοῦ νόμου αὐτοῦ, γιὰ ν' ἀπολύσει ἕνα συνδικαλιστὴ.

Καταγγέλουμε τὴν παραπάνω ἐνέργεια τῆς ἐργοδοσίας καὶ δηλώνουμε ὅτι συμπαρastesκό-μαστε στὸν ἀπολυμένο συνδικαλιστὴ συνάδελφο, τοῦ ὁποῖου ζητᾶμε τὴν ἄμεση ἐπαναπρόσληψη.

Καὶ καταλήγει: «Ζητᾶμε τὴ συμπαράσταση ὅλων τῶν ἐργαζομένων, τοῦ τύπου, τῶν πολιτικῶν κομμάτων, τῶν συνδικαλιστικῶν παρατάξεων καὶ κάθε ἀρμόδιου φορέα.

Καλοῦμε τοὺς ἐργαζόμενους σέ ἀγωνιστικὴ ἐπαγρύπνηση προκειμένου ν' ἀντιμετωπίσουμε τὴ νέα κατάσταση πού δημιουργεῖ γιὰ τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα ἡ νεκρανάσταση νόμων σάν καὶ τὸν παραπάνω».

Ξεπερνᾶει. Θέτει τὸ αἶτημα τῆς πολιτικοποίησης τῆς συνειδησης καὶ τῆς δράσης τῶν φορέων τῆς ἀλλαγῆς· θέτει τὸ αἶτημα τῆς δημιουργίας τῶν προϋποθέσεων γιὰ τὴν ἀνάκαμψη καὶ τὴν πολύμορφη ἀνάπτυξη τοῦ κοινωνικοῦ κινήματος. Τὰ περιθώρια στενεύουν ἀπ' τὴν ἀντίστροφη μέτρηση...

Η «ΑΠΕΡΓΙΑ» ΣΤΗΝ Τ.Α.

Ὁ θεσμὸς τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης ἔχει διττὸ χαρακτήρα: εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ καί, ταυτόχρονα, ἀποτελεῖ προνομιακὸ πεδίο γιὰ τὴν ὑλοποίηση τῶν σχέσεων τῆς ἄμεσης δημοκρατίας.

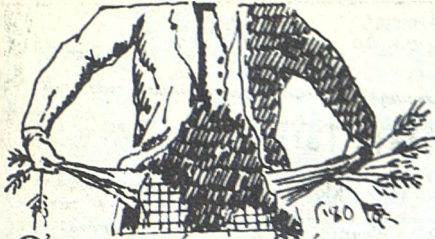
Τὴν τελευταία δεκαετία, παρατηροῦνται διάφορες ἀνακατατάξεις στό πολιτικὸ ἐπίπεδο τῆς ἀστικῆς κοινωνίας μέ κύρια τάση τὸν ὑποθίβασμό καὶ τὴ συρρίκνωση τῶν θεσμῶν ἐκπρωσώπησης, μέ παράλληλη ἐνίσχυση τῶν γραφειοκρατικῶν καὶ κατασταλτικῶν μηχανισμῶν τοῦ κράτους. Πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση τείνουν καὶ οἱ προσπάθειες πού κάνουν οἱ ἀστικές κυβερνήσεις νά μετατρέψουν τὴν αὐτοδιοίκηση σέ διοικητικὸ ἐξάρτημα τῆς κρατικῆς μηχανῆς, σέ ὄργανο διεκπεραίωσης «τρεχόντων» καθηκόντων· οἱ προσπάθειες αὐτές, ἔχουν καὶ τὸ ἰδεολογικὸ τους υπόβαθρο: οἱ σχέσεις πολίτη-κράτους ἐννοοῦνται ὡς «σχέσεις ἀμοιβαίας ἐξυπηρέτησης», «ἀρμονικές» καὶ «ἀλληλοσυμπληρούμενες», ἀφοῦ τὸ κράτος θεωρεῖται σάν ἕνας τεχνικός-διοικητικός μηχανισμὸς, πού «ἐκπρωσώπει» τὸ «κοινὸ συμφέρον». Στὴ χώρα μας ἡ δημοκρατικὴ πλευρὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς Τ.Α. ἔρχεται σέ σύγκρουση μέ τὴν αὐταρχικὴ πολιτεία

Ἐνα ἀπὸ τὰ πεδία πού ἐκδηλώνεται αὐτὴ ἡ σύγκρουση εἶναι καὶ τὸ οἰκονομικόν. Ἡ κατανομή τῶν οἰκονομικῶν πόρων, μέσω τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀποτελεῖ ἀποκλειστικὸ «δικαίωμα» τῆς ἐκάστοτε ἀστικῆς κυβέρνησης καὶ πολιτικὸ μέσον ἐπιβολῆς τῶν προτεραιοτήτων πού αὐτὴ κρίνει σάν πιὸ πρόσφορες γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν συμφερόντων πού ἐκφράζει. Καὶ σίγουρα, στίς προτεραιότητες αὐτές δέν ὑπάρχει θέση, ἐν μέσω δομι-

κῆς καὶ καθολικῆς κρίσης, γιὰ τὴν Τ.Α. Ἀκόμα καὶ σέ περίπτωση πού ὑπῆρχε οἰκονομικὴ εὐρωστία, ἡ αὐταρχικὴ ἐλληνικὴ κυβέρνησις δέν θά εἶχε κανένα λόγο νά ὑπονομεύσει ἀπὸ μόνη τῆς τὴν καθολικὴ ἐξουσία πού ἐπιδιώκει νά ἀσκεῖ στό κράτος, παρέχοντας οἰκονομικούς πόρους γιὰ τὴν ἀνάπτυξη ἑνὸς θεσμοῦ πού μπορεῖ νά προξενήσει ρήγματα σ' αὐτὴ τῆς τὴν ἐξουσία καὶ νά διεκδικήσει μιά διαφορετικὴ προοπτικὴ γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τοῦ «κοινῶν συμφέροντος». Δικαιολογημένη λοιπὸν ἡ «ἀπεργία» στοὺς Δήμους καὶ στίς Κοινοτήτες, ἀφοῦ δέν κάνει ἄλλο ἀπὸ τὸ νά κοινοποιεῖ αὐτὴ τὴ σύγκρουση μεταξύ τοῦ δημοκρατικοῦ καὶ τοῦ «διοικητικοῦ» (βλέπε κρατικοῦ) στοιχείου πού ἐμπεριέχεται στό θεσμό τῆς Τ.Α. Δικαιολογημένο καὶ τὸ νά στραφεῖ, πολιτικά, ἡ ἀπεργία ἐναντίον τῆς λογικῆς πού διέπει τὴν αὐταρχικὴν κυβέρνησις τῆς Ν.Δ. στίς σχέσεις τῆς μέ τὴν Τ.Α. Ἐκφράζουμε μιά ὑποψία ὅμως: μήπως θά 'πρεπε, ἐπιτέλους, νά ἀσχοληθοῦν οἱ δημοκρατικοὶ ἐκπρόσωποι τῆς Τ.Α. μέ τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς, βάζοντας σέ ἐφαρμογὴ τίς ἐπαγγελίες τους γιὰ τὴν ἀνάπτυξη, π.χ. τῶν δημοτικῶν ἐπιχειρήσεων; Μήπως θά 'πρεπε νά θεσπίσουν οἱ ἴδιοι τίς οἰκονομικές δομές τῆς Τ.Α., ἐξω καὶ πέρα ἀπ' τοὺς κυρίαρχους οἰκονομικούς μηχανισμούς; Μήπως δέν θά 'πρεπε νά ἀρκοῦνται στὴν ἐπίκληση τῶν οἰκονομικῶν «ὀποχρεώσεων» τῆς ἀστικῆς μας (καὶ αὐταρχικῆς) κυβέρνησης τῆς Ν.Δ., καὶ νά προχωρήσουν ἐμπρακτὰ στὴν ὑλοποίηση τοῦ ὁράματος γιὰ μίαν αὐτοδιοίκηση δημοκρατικὴ καὶ δυναμικὴ; Γιὰ μιά αὐτοδιοίκηση πού θά πάρει σάρκα καὶ ὅστα στὰ μάτια τῶν πολιτῶν σάν οὐσιαστικὸς πολιτικός καὶ πολιτιστικὸς θεσμὸς καὶ ὄχι σάν «ὄργανο πίεσης» στὴν ἐκάστοτε κυβέρνησις; Τὰ ἐρωτήματα εἶναι ἐκ τοῦ πονηροῦ...

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ:

Οικονομικά προβλήματα και πολιτική στασιμότητα

Επίσημα διακηρύσσεται ότι τό οικονομικό πλαίσιο του υπαρκτού σοσιαλισμού απομονώνει τους λαούς της Ανατολικής Ευρώπης από τα δεινά του πληθωρισμού και της κρίσης. Όμως ταυτόχρονα οι κυβερνήσεις αυτών των χωρών αναγγέλουν, ή μία μετά την άλλη, «μέτρα λιτότητας» που συχνά οδηγούν σε έκρηκτικό σημείο χρόνιες ελλείψεις βασικών καταναλωτικών αγαθών.

Γενικά, η αύξηση των τιμών περνάει από δύο φάσεις. Στην πρώτη, μένουν άθικτες οι τιμές των προϊόντων πρώτης ανάγκης, αλλά μεγάλες κατηγορίες αγαθών άνακηρύσσονται «ύψηλης» ή «μέσης» ποιότητας και οι τιμές τους ανεβαίνουν ανάλογα.

Στό σύστημα αυτό, έμμένουν ακόμα, μόνο η Ανατολική Γερμανία, ενώ όλες οι άλλες χώρες αναγκάστηκαν να καταφύγουν στην άπλη και γενικευμένη αύξηση όλων των τιμών, για να προσεγγίσουν ένα «επίπεδο αλήθειας».

Τόν περασμένο μήνα, συνήλθαν οι κεντρικές επιτροπές του Ουγγρικού, Γερμανικού και Τσεχοσλοβακικού κόμματος και η Πολωνική Δίαιτα. Σ' όλες αυτές τις συνόδους οι υπεύθυνοι για την οικονομική πολιτική και οι ήγέτες των κρατών μίλησαν την ίδια γλώσσα της απογοήτευσης και της άπαισιοδοξίας, όσο κι αν άλλαζαν, από τόπο σε τόπο, ή μορφή και οι φραστικές προφυλάξεις.

Ακόμη και στην Ανατολική Γερμανία, πρωταθλήτρια των σοσιαλιστικών επιτευγμάτων, ο πρόεδρος Χόνεκερ άναγνώρισε ότι, βασικοί στόχοι του πλάνου για τό 1979 δεν έχουν επιτευχθεί.

Στην Πολωνία, με την εύκαιρία ενός πολύνεκρου δυστυχήματος στα άνθρακωρυχεία, ο γραμματέας του κόμματος Έργασίας Γκέρεκ μίλησε για «... τά προβλήματα κατοικίας που συναντά ακόμα ένα μεγάλο μέρος από τις πολωνικές οικογένειες, για τις δυσκολίες εξεύρεσης τροφίμων, τις ούρές και τις διακοπές ηλεκτρικού ρεύματος».

Ακόμα, όμολόγησε ότι η Πολωνία θα εισαγάγει φέτος νέες μεγάλες ποσότητες σιτηρών από τη Δύση.

Στην Τσεχοσλοβακία η κομματική ήγεσία χρησιμοποίησε μία διαφορετική γλώσσα. Έμμεσα όμως, ο πρόεδρος της Έπιτροπής του Πλάνου, Χούλα, παραδέχτηκε άποτυχία του πενταετούς 1976-1980. Τό έθνικό εισόδημα θά άνέβει μόνο κατά 21% άντι 27%, ή βιομηχανική παραγωγή κατά 26% άντι 33%, ή οικοδομή κατά 30% άντι 36%.

Στην Ούγγαρία, ο Καντάρ άγγίζει έναν από τους στόχους που είχε θέσει ή οικονομική μεταρρύθμιση του 1968, την ρεαλι-

στική κλίμακα τιμών, που θά επιτρέψει την μερική μετατρεψιμότητα του νομίσματος και την αύξημένη ένσωμάτωση στην παγκόσμια καπιταλιστική αγορά. (΄Ας σημειωθεί, για την Ιστορία του πράγματος, ότι ή μεταρρύθμιση του Όττα Σίκ, που εμπόδισαν τά σοβιετικά τάνκς στην Πράγα, δεν είχε καμιά ούσιαστική διαφορά με αυτήν που εφαρμόστηκε στην Βουδαπέστη). Οι ήγέτες της Ούγγαρίας συνηθίζουν να λένε την αλήθεια για την κατάσταση. Όμολόγησαν λοιπόν χωρίς δυσκολία ότι ό πληθωρισμός έφτασε στο πρωτοφανές, για μία σοσιαλιστική οικονομία, επίπεδο του 9% κι ότι όδηγησε σε μία πτώση του βιωτικού επιπέδου των μαζών.

Οι οικονομικές αυτές δυσκολίες όφειλονται, σε μεγάλο βαθμό, στις δυσκολίες που δημιούργησε ή ένεργειακή κρίση. Η ΕΣΣΔ, κλασικός προμηθευτής της Άν. Ευρώπης, όχι μόνο άναποσάρμοσε τις τιμές του πετρελαιοειδών και του γκαζιού, ώστε να προσεγγίζουν τό επίπεδο του Ο.Π.Ε.Κ., αλλά και θέτει όρια για τις ποσότητες που παρέχει.

Άλλά και ή ίδια ή Σοβιετική Ένωση, παρά τη σχετική ένεργειακή της άυτονομία, έχει σοβαρά προβλήματα ίκανοποίησης των άναγκών του πληθυσμού. Η άχλυσος πτέρνα της παραμένει πάντα ή γεωργία.

Φέτος, με ένα πρωτοφανές έλλειμμα δημοητριάκων 50 εκκ. τόννων, ή ΕΣΣΔ πρέπει να προσανατολίσει ένα μεγάλο μέρος του οικονομικού της σχεδιασμού στην εξεύρεση συναλλάγματος, για να εισαγάγει στάρι και ζωτροφές από τη Δύση. Άλλά τό μέγεθος του έλλειμματος έχει και μίαν άλλη σημασία. Μόνο οι ΗΠΑ είναι σε θέση παγκόσμια να καλύψουν μία τόσο τεράστια ζήτηση δημοητριάκων κι έτσι άποκτούν ένα σημαντικό διαπραγματευτικό έπχηρήμα στις σχέσεις τους με την ΕΣΣΔ.

Ευρύτατοι κίλοι, μέσα κι έξω από τη Σοβιετική Ένωση, έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι αίτίες του επισιτιστικού αδιέξοδου της άπέραντης αυτής χώρας, με τις τεράστιες γεωργικές δυνατότητες, δεν μπορεί να είναι μόνο τεχνικές άδυναμίες και κλιματολογικές άτυχίες.

Έδραιώνεται ή πεποίθηση ότι νοσει θαύθεται τό σύστημα παραγωγικών σχέσεων που δημιούργησαν στη σοβιετική ύπαιθρο οι Ιστορικές συνθήκες οικόδομησης του σοσιαλισμού.

Έτσι, μοιάζουν να καταρρέουν δυό βασικά στοιχεία της ιδεολογίας που στήριξε και επικάλυψε την σοσιαλιστική πραγματικότητα στην Ανατολική Ευρώπη: ή αίσιοδοξία για μία συνεχή και άπεριόριστη άνοδο των παραγωγικών δυνάμεων που θά όδηγήσει στο υπέρτατο στάδιο του κομμουνισμού και ή προοπτική μίας προοδευτικής ένσωμάτωσης των έθνικών οικονομιών σε μία ενιαία σοσιαλιστική αγορά μέσα από μίαν έξισωτική διαδικασία.

Θά ήταν λογικό τέτοιου μεγέθους αλλαγές να συνεπιφέρουν μεταβολές και στην πολιτική γραμμή και στη σύνθεση των ήγεσιών των κομμάτων της Ανατολικής Ευρώπης και της ΕΣΣΔ. Ποτέ όμως άλλοτε, ή στασιμότητα δεν έμοιαζε μεγαλύτερη σ' αυτό τό επίπεδο. Κι ίσως αυτό άκριβώς να κάνει πιθανές τις πιο άπρόβλεπτες εξελίξεις.

ΕΥΡΩΠΗ-ΠΑΡΙΣΙ:

Ναί στην Ελλάδα με κρύα καρδιά

Η γαλλική έθνοσυνέλευση επικύρωσε τελικά την είσοδο της Ελλάδας στην ΕΟΚ. Η συζήτηση ήταν χαρακτηριστική, για τις επιφυλάξεις που διατηρεί ακόμα ή κοινή γνώμη και ό πολιτικός κόσμος της χώρας, που υποτίθεται ότι εμφανίζει τό Ισχυρότερο φιλελληνικό ρεύμα. Και προσιώνίζει τη στάση που θά κρατήσει ή επίσημη Γαλλία, όταν θά ζητήσει ή Ελλάδα να άναθεωρηθούν οι έπαχθέστερες διατάξεις, που άποδέχτηκαν οι ίθύνοντες των Άθηνών, για να επιταχύνουν για μερικούς μήνες τις τελετές της είσοδής.

Μερικοί βουλευτές, κι άνάμεσά τους ό ντεγκωλικός και καραμανλικός άκαδημαϊκός Ντρυόν, έκαναν βέβαια σύντομες λυρικές άναφορές στο «κοινό παρελθόν», στο «Αίκο της δημοκρατίας», στην «προσευχή του Ρενάν πάνω στην Άκρόπολη» κι άλλες τέτοιες κοινοτυπίες της ξεμωραμένης μεγαλοαστικής κουλτούρας. Η υπόλοιπη συζήτηση όμως, εξελίχτηκε βασικά γύρω από πρακτικά ζητήματα. Όπως γράφει τό Μόντ: «Ροδάκινα, άχλάδια, μελιτζάνες, κολοκύθια, πιπερίες, καπνός, κρασί και πλοία άναδέχτηκαν σε επικίνδυνους αντίπαλους...». Κι ό Γάλλος Έξωτερικών δήλωσε με άπόγνωση, σε μία ιδιαίτερα άποκαρδιωτική στιγμή της συζήτησης «ότι είναι σαν να παράγει ή Γαλλία νότια από τό Λουάρ, μόνο φρούτα, λαχανικά και κρασί».

Τό Κομμουνιστικό Κόμμα, σε μία πρωτοφανή επίδειξη ξενοφοβίας, ζήτησε να κηρυχτεί άπαράδεκτη ή συζήτηση. Τό Σοσιαλιστικό Κόμμα ζήτησε να άναθληθεί. Τελικά, και οι δύο σχηματισμοί καταψήφισαν την ένταξη, μαζί με άρκετούς κυβερνητικούς. Η συμφωνία είσοδής έγκρίθηκε μόνο με 277 ψήφους έναντι 191.

Σημασία βέβαια δεν έχει τό γεγονός ότι όρισμένοι πολιτικοί σχηματισμοί είναι αντίθετοι με την ένταξη, όσο οι λόγοι που επικαλούνται γι' αυτό.

Είναι σαφές ή πρόθεση του παρισινού κοινοβούλιου να μήν επιτρέψει στον «φτωχό συγγενή», που κρούει την θύρα της λείας των πλουσιών της δύσης, κανένα ωφέλημα, που θά ήταν δυνατό να θέσει στον έλάχιστο κίνδυνο την παραμικρή κεκτημένη θέση Γάλλων παραγωγών.

Τό νέο έλλειμμα του έμπορικού ίσοζυγίου και ή επέκταση της άνεργίας σίγουρα θά ένισχύσουν στο μέλλον αυτές τις προστατευτικές και έγωιστικές τάσεις στη Γαλλία και σε όλόκληρη τη Δύση. Η κρίση άποθαρρύνει τους πειρατισμούς και τις γενναιοδωρίες.

ΑΝΤΙ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Διονύση Σκάλου

τα έσοδα του ΠΚΑ είναι: Κατα-
βολές των εργαζομένων 10.893.

σύνολο έσοδα 61.001.000,
σύνολο εσόδων 657.426.000.
Έξοδα: Παροχές σε συνταξιοδ-

ΤΟ «ΤΖΙΝΣΕΝΓΚ» ΚΑΤΑΚΤΑ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ

Τήν εμφάνισή του στην ελληνική αγορά έκανε το «Τζινσένγκ», το εθνικό προϊόν, άφηνε των Νοτιοκορεστών. Όπως άσσαν αντιπρόσωποι του Κρα-

τικού Μονοπωλίου της Νοτ. Κορέας, το άφένημα «Τζινσένγκ» παράγεται από τη ρίζα του όμνυμου φυτού που καλλιεργείται στη χώρα αυτή και ή όλη επίδωψη της καλλιέργειας και της παραγωγής της πρώτης ύλης (ρίζα) όλλά και της βιομηχανικής επεξεργασίας και έμπορίας ανήκει στο Κρατικό Μονοπωλίο της Νοτ. Κορέας. Το «Τζινσένγκ» είναι ευεργετικό γιά όλες τις ηλικίες, προκαλεί βελτίωση της ύγείας, αύξημένη διανοητική και σωματική ικανότητα, τονώνει το σπρίγος, το σθένος και την άλκή τόσο των ήλικιωμένων όσον και των νέων (μωθητών, άθλητών κλπ.). Το «Τζινσένγκ» έχει κατακτήσει όλες τις Δυτικές Άγορές (Ευρώπη, Άμερική, Αυστραλία, Καναδά κλπ) και τώρα φιλοδοξεί νά το γνωρίσει και το Έλληνικό κοινό. Είναι εύκολο νά το γεύσει. Κυκλοφορεί σε 2-3 φορές όλο τó

ΟΙΚΟΣ ΧΑΛΑΡΑ

Ιόδα, ποιότητα και παράδοση στο παπούτσι

ΙΟ τήν παραγωγή στην κατανάλωση των κυριότερων αστικών κέντρων της χώρας και στο Παρίσι! αυτόν τον τρόπο συνεχίζει ή «οικογενειακή παράδοση» Οίκου Χαλαρά στο παπούτσι!

Για παράδοση που αρχίζει μιά ιά πρίν και φτάνει μένρι ση-μα όπου, κάθε είδος παπούτσια, ό άμπινιέ μένρι σπόρ, που ιάζουν σαν χειροποίητα, διοχε-ύονται από το εργοστάσιο κα-σκευής του Οίκου κατευθείαν τά έμπορικά του καταστήματα τήν Άθήνα (Έρμού 30 και Τσα-άλωφ 30), στη Θεσσαλονίκη (Τσιμισκή 52), στη Ρόδο (Ήω-ων Πολυτεχνείου 42) στην Πάτρα (Μαιζώνος 90), όλλά και στην έκθεση του Οίκου Χαλαρά στο Πα-ρίσι (49 AVENUE DE L' OPERA).

Τά μοντέλα των παπουτσιών είναι άποκλειστικές δημιουργίες του ίδιου του οίκου Χαλαρά, που άπασχολεί, γι' αυτόν άκοιδώς το σκοπό, τον καλύτερο μοντελίστα

παπουτσιών της Ελλάδας. ενώ παράλληλα ή κατασκευή τους εί-ναι στα «γέρια» του πλέον έμπει-ρου και είδικευμένου τεχνικού προσωπικού.

Τά σχέδιά τους έχουν αυτό το «κάτι άλλο» που τά κάνει νά ξε-χωρίζουν, ανεξάρτητα αν ή γραμ-μή τους είναι μοντέρνα ή κλασική. Οί πρώτες ύλες, έξόλλου, που χρησιμοποιούνται είναι άρισ- ποιότητας και προέρχοντα- τις γνωστότερες αγορές τ-ρώπης.

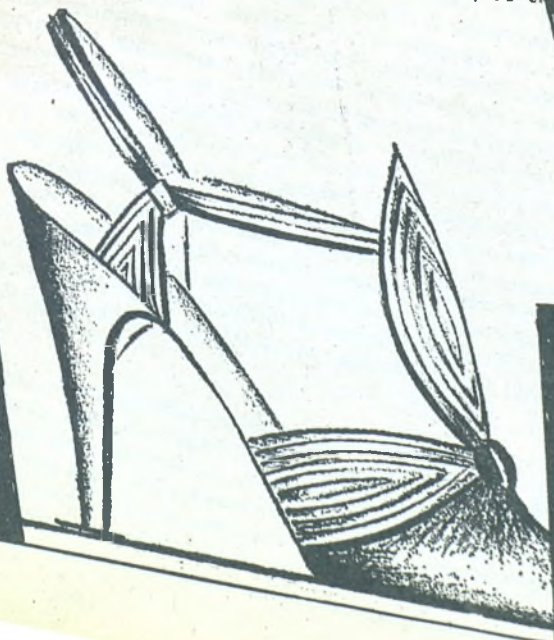
Τό περισσότερο δό- λέει ό κ. Γ. Χαλαράς, στην ποιότητα και λι- ποσότητα. Γι' αυτό κ- άζουμε 20 περίπου- πούτσια μόνο από- τέλο.

Αυτό τό έξοει κ- λους ή έκλεκτή πε- είναι σίνουση γι- των παπουτσιών- είτε αύ-ή- ή- από, κ- ή- τακούνι 2 ή 10 έ-

ΠΡΩΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΟΥ

ήπ' άρ. 6908B)13-12-79- πύδσεως του δικ. έπιμελητοδ Μ. ρου, έπεδόθη τώ κ. Εισαγγελεί- Άθηνών, διά τήν άγνώστου- ασυλκήν θυγ. Νικ. Βόλη, άν- ή ήπ' άρ. 7712)1979 άποφά- νομελούς Πρωτοδικείου Άθη- ρης επί άγώγης της Άμαλίας- ουρκιάτ, τό γένος Άνδρέου- ατής, τό διατακτικόν της- οτά: ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ. Δικάζον- αγομένης. Όρίζει παράβολον- δύο χιλιάδων (2.000), έξο- ή έρημοδικίας έκ δραχμών- δων (4.000).

Ο ΗΜΕΡΗΣΙΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ- ΣΧΕΔΟΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΜΦΑΝΗ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ, ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΧΗΜΑ (ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΤΙΤΛΟΙ, ΥΠΟΤΙΤΛΟΙ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ, ΛΕΞΑΝΤΕΣ, Κ.Λ.Π.) ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΣΚΑΡΕΥΕΙ ΠΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΣΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟ ΦΑΝΗ ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΚΑΤΑΣΤΡΑΤΗΓΩΝΤΑΣ ΕΤΣΙ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ-ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΥΠΟΨΙΑΣΤΟ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ-ΠΡΟΣΔΙΔΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑ ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΟΥΣ ΣΕ ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΟΥ ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΗΚΑΝ (ΣΤΗΝ ΚΥΡΙΟΤΕΣΙΑ) ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΑΜΗ ΣΚΟΤΙΣΜΟΤΗΤΑ. Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΕΙΝΑΙ ΤΥΧΑΙΑ. ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΑΝΑΖΗΤΗΣΤΕ ΤΟ ΑΝΑΛΟΓΟ ΤΗΣ ΚΑΘΕ ΤΟΣΟ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΣΑΣ...

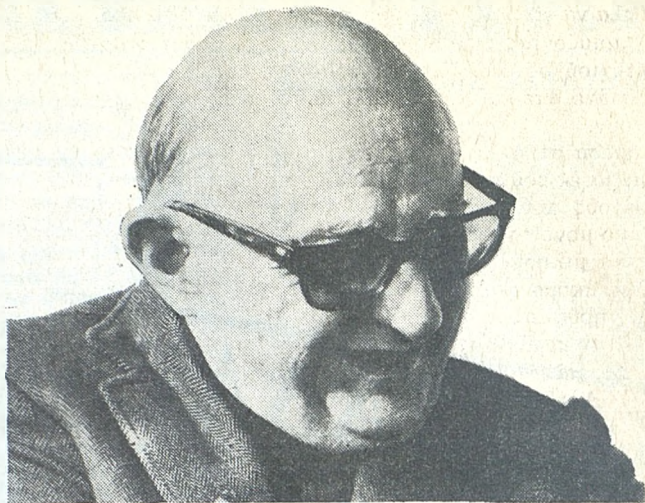
ΣΤΟΥΣ- θήκες παραγωγής, έπι- άδειοποίησής της. έπι- έπι παραγωγής- ήρωά, μπορεί νά φτάσει πολ- στό χωριά τους και θά συμβάλλουμε μακριά...

ΕΧΕΤΕ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ;

Έχετε Άπολυτήριο Γ' Γυμνασίου και θέλετε νά γίνετε Μηχανοσυνθέτης Άεροπλάνων; τότε μπορείτε χωρίς έξετασεις νά έγγραφείτε στις νέου τίς Σχολές Μηχανοσυνθετών Άεροπλάνων στο Συγκρότημα Σχολών ΩΜΕΓΑ στο Σύνταγμα. Η φοίτηση είναι 2 χρόνια, αν όμως είστε πάνω από 18 ετών, ό Νόμος 576)77 σας άποχρεώνει νά πάτε νυκτερινή φοίτηση 3 χρόνων. Η Μηχανή των άεροπλάνων είναι μία δύσκολη όπόθεσι, ναι όλλά από σπουδές σας στην ΩΜΕΓΑ θά είστε σεις από τους άνθρώπους που μάζουν τά «μεγάλα πουλιά των ούρανών». Θά είστε όπερφόνοι γιά έπαγγελμα που διαλέξετε, και πάνω απ' όλα μαζί μέ τους άπέραντους πανούς θά έχετε και άπέραντες οικονομικές δυνατότητες. φοιτούν άγόροι κορίτσια. Πέρνουν στο πρώτο έτος παρακολούθησαν 25 νέες. Γιά πληροφορίες στην πλατεία Σύνταγματος, Καρ. Σερβίας 1, τηλε- 3249.689.

του Γιώργου Ίωάννου

Μαδέρια στο πέλαγος

Τώρα που ο φίλος μου Στρατής Τσίρκας ζωντανεύει κάθε τόσο στο «Αντί» στιγμές από τη φιλία του με το Νίκο Καββαδία, νιώθω κι εγώ πάρα πολύ την ανάγκη να μιλήσω για τον χαμένο ποιητή, αλλά διστάζω κάπως, γιατί αυτά που έχω να πω δεν είναι τίποτε σχεδόν, δεν μπορούν να αποτελέσουν ιδιαίτερη συμβολή για τη συμπλήρωση της εικόνας του, και μάλλον θα καταλήξω να μιλήσω πάλι για τον εαυτό μου. Ωστόσο επειδή θέλω οπωσδήποτε να κάνω λόγο και πάλι για τον ποιητή, θα συμβμαζέσω ό,τι έχω και δεν έχω σχετικά μ' αυτόν και θά το πω.

Ποιήματα του Καββαδία πρωτοδιάβασα στην 'Ανθολογία 'Αποστολίδη, τρία τέσσερα χρόνια μετά τον πόλεμο. Ίσως λέω και πολλά. Ήμουν φοιτητής της Φιλολογίας στη Θεσσαλονίκη και ανακάλυψα την 'Ανθολογία στο φοιτητικό αναγνωστήριο, ένα μακρόστενο αχούρι, όπου διάβαζαν εκατοντάδες φοιτητές απόλες τις Σχολές, στριμωγμένοι έλεεινά. Πάντως, αν εξασφάλιζες την εμπιστοσύνη του ταλαίπωρου βιβλιοθηκάρου, μπορούσες ψάχνοντας στα ψηλά ράφια της βρωμερής βιβλιοθήκης να ανακαλύψεις ενδιαφέροντα βιβλία, όχι όμως από αυτά που είχαν οριστεί για τις εξετάσεις. Αυτά γίνονταν ανάρπαστα. 'Η 'Ανθολογία, εύτυχως, δεν ήταν για τις εξετάσεις. Άλλωστε, δεν είχαμε ακόμα καθηγητή για τη νεοελληνική λογοτεχνία. Ούτε η 'Εγκληματολογία του Λομπρόζο ήταν, ούτε η Βιολογία του Λυσένκο, ούτε το 'Εγκλημα και Τιμωρία του Ντοστογιέφκιν, ούτε το Συμπόσιο του Πλάτωνος, ούτε οι κωμωδίες του 'Αριστοφάνη. Όλα αυτά ανακατωμένα, και όπως πρόφταινα, τα διάβαζα. 'Αφηνά το ένα και έπινα το άλλο. Κι ακόμα, διάβαζα ό,τι μπορούσα για τον υπαρξισμό και τους υπαρξιστές, που τά λόγια τους και τά καμώματά τους πολύ με μεθούσαν. Κι ακόμα με μεθούν, έδω που τά λέμε.

'Αλλά τά ποιήματα του Καββαδία που υπήρχαν στην 'Ανθολογία ήταν πολύ λιγοστά, όπως άλλωστε και του Καβάφη και του Σεφέρη. Γι' αυτούς όμως ήξερα πολλά πράγματα, παρακολουθούσα από την αρχή της τήν «'Αγγλοελληνική 'Επιθεώρηση», ενώ για τον θαυμάσιο Καββαδία κανένας δεν ρισκόνταν να μās πει μία κουβέντα.

'Από τον Χριστιανόπουλο, νομίζω, έμαθα πώς τά βιβλία του Καββαδία «Μαραμπού» και «Πούσυ» υπήρχαν στη Δημοτική Βιβλιοθήκη, αυτήν που είχε οργανώσει περίφημα ο Βαφόπουλος. 'Ετρεξα, λοιπόν, για τά βιβλία, μά δέ χρειαζόταν κανένα τρέξιμο. Κι έδω τά έβρισκες πολύ εύκολα, τό φοιτηταριό δεν τά ζητούσε. Ήταν κάτι υπέροχες εκδόσεις, προπολεμικές, γεμάτες διακόσμηση σαν τατουάζ. Πήρα ένα τετράδιο και άντέγραψα τά ποιήματα και χωρίς καλά καλά να τό καταλάβω τά 'μαθα απέξω. Τό ίδιο έγινε και με τη μετάφραση του Σεφέρη στην 'Ερμη Χώρα του 'Ελιοτ.

Ήλεγα και ξανάλεγα μέ απόλαυση τούς στίχους του Καββαδία. 'Εκείνο που μ' έθελγε ήταν αυτή η τόσο ταιριασμένη μέ τον κόσμο των ποιημάτων μουσικότητα. Ούτε που πήγαινε ο νοός μου στην επιδίωξη καμιάς παρόμοιας ζωής, μολονότι μία συμφοιτητριά μου, κόρη καπετάνιου, και τσιμπημένη πιθανώς μαζί μου – δλα συμβαίνουν καμιά φορά – μου έλεγε συνεχώς: «Θά σε πάρει ο μπαμπάς μου στο καράβι του και θά σε κάνει δεύτερο καπετάνιο». «Μέ τό πτυχίο της Φιλολογίας;» τής έλεγα. «Ναί, γιατί όχι;» επέμενε αυτή. «Δέν είσαι στά καλά σου, κορίτσι μου» τής είπα στο τέλος και τό 'κοψε.

Δέν είχα τάσεις για φυγή, όπως δεν παρουσιάζει τάσεις φυγής ούτε ο Καββαδίας. Αυτά, πώς είναι ποιητής της φυγής, είναι ανοησίες των διαφόρων τζιτζιφιόγκων της φιλολογίας, οι οποίοι μάλιστα τον περιφρονούν, τον περιφρονούσαν μάλλον, άγρίως, γιατί δεν έχει, λέει, πνευματικές ανησυχίες. Οι μπουρμπουλήθρες αυτές θέλουν να τούς κάνουν όλους όμοιους μέ τον εαυτό τους και τούς υποταχτικούς τους.

Ο Καββαδίας έγραφε για τήν ίδια τή ζωή του. Αυτή ήταν ή ζωή του, ή ζωή και οι περιπέτειες του ναυτικού στά λιμάνια και στίς θάλασσες. Δεν έγραφε για πράματα που άπ' τό κρεβάτι του όνειρευόταν. Άλλο τώρα, αν ή αγάπη του προς τή θάλασσα τον έσπρωχνε μέ τή φαντασία και σε άλλα μέρη, άγνωστα ή μακρινά. Δεν είναι, λοιπόν, ξαναλέω, ο Καββαδίας ποιητής της φυγής, μά ποιητής της σκληρής ζωής του. Κι ούτε έκαμνε αυτή τή ζωή για να φύγει, να ξεφύγει από κάποια άλλη, όπου είχε περιπέσει σε αδιέξοδο. Αυτό ήθελε ο άνθρωπος να κάνει και αυτό έκανε. Έγινε ναυτικός, άσυρματιστής στά καράβια: Μαρκόνης.

Είναι βαριά έρωτική ή ποίηση του Καββαδία, σαν μοσκοβολία απόκρυφων μελών νεαρού κορμιού. Και ναρκώνει.

Μά τά ποιήματα, τά διαβάσματα, και τά τρανέματα, ο καιρός περνούσε, μά ο έμφύλιος φούντωνε. Μέρα τή μέρα περιμέναμε να πάμε φαντάροι. Όταν τελικά πήγαμε, ο πόλεμος είχε λήξει. Τότε, στη διάρκεια της βασικής εκπαίδευσης, έγινε μία ιστορία σχετική μέ τήν ποίηση του Καββαδία, που ποτέ μου, όταν αργότερα τον γνώρισα, δεν μπόρεσα να του τήν πω.

Από τήν Κόρινθο, όπου εκπαιδευόμασταν, μās φέρνανε τμηματικά στο Χαϊδάρι κι άποκει μās προωθούσαν στη Γλυφάδα, σ' ένα κέντρο επιλογής αξιωματικών. Στη Γλυφάδα μās έντυναν μέ μία φόρμα, που είχε μπρός και πίσω ένα μεγάλο νούμερο και μās κρατούσαν εκεί δυό μέρες υπό παρακολούθηση. Έγώ

δέν ήθελα νά γίνω άξιωματικός, γι' αυτό έκαμνα τό κέφι μου μή λογαριάζοντας τίποτε. Άλλά, έλα, πού ήμουν ό μοναδικός πτυχιούχος άπ' όλη τή όγδοντάδα... Γι' αυτό προσπαθούσανε, ντέ καί καλά, παρά τά ξεγλυστρήματά μου, νά μέ κάνουν.

Ήνάμεσα στ' άλλα έπρεπε κάποια στιγμή νά κάνουμε καί μιά όμιλία έκ του προχείρου. Αυτό κρινόταν άπόλους, ιδίως άπό αυτούς πού σκαρφάλωναν στά σκιοινιά καί έκαμναν περίφημο μονόζυγο, ώς τό πιό δύσκολο. Τί νά πεις; γιά ποιό πράμα νά μιλήσεις; Ήνήκα σέ μιά μικρή όμάδα, μέ τρεις τέσσερις άκόμα φαντάρους καί έναν λοχαγό. Μέσα σ' ένα θάλαμο, ήρθε ξαφνικά κι ή σειρά τής όμιλίας. Λέει ό λοχαγός σ' έναν κωμικό στήν εμφάνιση φαντάρου: «Πές μας κάτι, μίλήσέ μας γιά ένα θέμα, σάν νά είμαστε μιά μεγάλη όμάδα καί σέ άκούμε». Αυτός κάτωχρος ψέλλισε μερικές λέξεις καί σώπασε. Ήταν φανερό πώς θεωρούσε κατόρθωμα αυτό πού είχε κάνει. Ήμένα στό μεταξύ ό νοδός μου είχε κολλήσει στά ποιήματα του Καββαδία, πού τά θυμόμουν τόσο καλά καί ήθελα μέσα σέ κείνη τήν κατάσταση νά τά πώ. Μου λέει ό λοχαγός: «Πές μας τώρα κι έσύ κάτι». Άρχινώ, λοιπόν, καί δέν έλεγα νά σταματήσω. Τί βιογραφικά, τί στίχους, τί άναπτύξεις! Μέ κοιταζαν κατάπληκτοι μά καί τρομαγμένοι. Γιατί έγώ δέν έκαμνα οίκονομία στά λόγια μου, ούτε καί άπόφευγα στίχους του Καββαδία πού θά μπορούσαν νά παρθούν κατά λέξη μέσα σέ κείνο τό άμαθο άπό λογοτεχνία περιβάλλον. "Άρχισα άπό τό ποίημα «Μαραμπού»:

*Λένε γιά μένα οί ναυτικοί πού εζήσαμε μαζί,
πώς είμαι κακοτράχαλο τομάρι διεστραμμένο...*

Τά μάτια του λοχαγού άστραψαν. Δέν ειπε όμως τίποτε, μέ άφησε νά συνεχίσω.

Άκόμη, λένε πώς τραβώ χασίσι καί κοκό...

Ό προλαλήσας συνάδελφός μου, ό σκουράντζος εκείνος, είχε σκύψει. Τό σκύψιμό του ήταν, ή γή νά τόν καταπιεί. "Όταν πιά είπα καί τ' άλλο:

*Τό πειρατικό του Captain Jimmy,
πού μ' αυτό θά φύγετε κι έσείς,
είναι φορτωμένο μέ χασίς
κι έχει τά φανάρια του στήν πρύμη...*

Οί φαντάροι είχανε χαθεί όλότελα στους πάγκους τους. Παιδιά άπό χωριά άγρια τσαλαπατημένα, νόμιζαν πώς όπου νά ναι θά μέ έκτελέσουν. "Όμως ό λοχαγός, ένας συμπαθέστατος τριαντάρης, ψημένος άπ' τίς επιχειρήσεις, μέ τά μάτια χαμηλά μέ κάπως σά φωτισμένα, δέν έκανε κανένα σχόλιο. Προχώρησε στους άλλους, πού δέν θυμάμαι, άν είπαν ή δέν είπαν κάτι.

"Όσο γιά μένα ήμουν πανευτυχής. Είχα κάνει τήν πρώτη όμιλία μου γιά τήν ποίηση, ντυμένος μέ μιά φόρμα πού έφερνε τόν αριθμό 76, μέ ύπόκρουση τό βουητό των άεροπλάνων άπό τό κοντινό Έλληνικό καί άκροατήριο όχι καί τόσο άκατάλληλο όσο κανείς θά νόμιζε. «Είς, έμοί μύριοι» λέει τό παλιό ρητό.

Έξακολουθοΰσα νά μήν γνωρίζομαι μέ τόν Καββαδία. Άλλά όλοένα μάθαινα νεότερα γι' αυτόν. Γράφοντας τά πρώτα μου πεζογραφήματα έβαλα σέ κάποιο άπό αυτά ως τίτλο ένα στίχο του: «Κάτω στίς άκτές τής Άφρικής». Ζούσα, πράγματι, πιά στίς άκτές τής Άφρικής, στή Βεγκάζη. Ήνάμεσα σέ ναυτικούς καί λιμενιάρηδες.

Τόν πρωτοείδα τό 1968, μέσα στή δικτατορία, όταν κατέβηκα στήν Άθήνα νά διαβάσω άνέκδοτα πεζά μου στό Ίνστιτούτο Γκαίτε. Μās μάζευε τότε εκεί ό άναντικατάστατος Γιοχάννες Βάϊσερτ. Μέ παρουσίασε ό Γιώργος Σαββίδης καί μέ έγενεφε άπό κάτω ένθαρρυντικά ό Τσίρκας. Ήτανε πάρα πολλοί φίλοι. Ό Καββαδίας ήρθε στό διάλειμμα, άνάμεσα

στήν άνάγνωση καί στή συζήτηση, καί μέ φίλησε σταυρωτά. Ήταν πιό κοντός άπό μένα. Μετά άπό τή συζήτηση, όπου άπό τήν τρομάρα μου ήμουν άξιοθρήνητος, πήγαμε, μάς πήγε μάλλον ό γαλαντόμος Γιώργος Σαββίδης, σέ ένα έστιατόριο, δέν ξέρω πού, γιά νά συμπάγουμε. Έρχόταν καί ό Καββαδίας μαζί. Μέ βαθιά ευχαρίστηση βάδιζα κοντά του. Πρέπει νά τό ένιωθε. Κατά τή διάρκεια του δείπνου, μου άλλαζαν κάθε τόσο θέση, γιά νά βρεθώ μέ όλους γιά λίγο κοντά. Ήμουν τό τιμώμενο πρόσωπο. Άθηναϊκά τερτίπια, υπέροχα... "Όταν κάθισα δίπλα στον Καββαδία, κάποια στιγμή μου λέει: «Είσαι παντρεμένος;» «Όχι», του άπαντώ. «Βάστα γερά», μου λέει, «άγάντα!». «Δέν χρειάζομαι παροτρύνσεις», του κάνω. Καί του είπα τήν ιστορία μέ τή συμφοιτήτρια, τήν κόρη του καπετάνιου. Γέλαγε. «Γλίτωσε ή ναυτιλία μας άπό ένα σίγουρο ναυάγιο», του λέω. Γέλαγε, αλλά δέ σχολίαζε. Ήταν τρυφερός.

"Όταν τό '71 έγκαταστάθηκα μόνιμα στήν Άθήνα, μέ πήρε σέ λίγον καιρό ένας φίλος τής παρέας του στό τηλέφωνο καί μου είπε νά πηγαίνω νά τους βρίσκω, όταν μπορώ. Άλλά έγώ ήμουν τότε σέ έσπερινό σχολείο καί δέν μου ήταν εύκολο. "Υστερα τό λησμόνησα, καθώς ύποφέρω, όταν χάσω έστω καί μιά νύχτα.

Βρήκα ένα μεσημέρι τόν Καββαδία πίσω άπ' τήν Άκαδημία, εκεί στ' αυτοκίνητα. Δέν θυμάμαι τί άκριβώς είπαμε. Μου είπε νά πηγαίνω μαζί τους καί ότι όπου νά ναι μαρκάρει. Δέν πήγα. Έτσι μέ κυνηγοΰσε κάποτε κι ό Θέμελης στή Θεσσαλονίκη, αλλά εκείνος μέ γράπωσε καί μ' έκανε θαμώνα του «Άχιλλέα».

Ξαναείδα τόν Καββαδία μετά τή μεταπολίτευση, μιά μέρα πού ύπογράφαμε σ' ένα δικηγορικό γραφείο γιά νά μήν επανέλθουν οί Γλύξμπουργκ. Ήταν πιό μπροστά άπό μένα στή σειρά. Χαιρετηθήκαμε. Φεύγοντας αυτός, μιλήσαμε. Δέν τόν ξαναείδα. Τόν άκουσα δυος λίγο πριν πεθάνει.

Μιά νύχτα κατά ή ώρα μιάμιση χτύπησε τό τηλέφωνό μου. Ήταν ένας παλιός μαθητής μου άπό τήν Άθυτο, πού βρισκόταν έδω στήν Άθήνα, καί θυμήθηκε ή ώρα μιάμιση νά μέ πάρει. Καθώς είχα παιδευτεί όσπου νά πιάσω στά σκοτεινά τό τηλέφωνο, μιλούσα καί ήμουνά μέσ στά νεύρα. Μου λέει ό μαθητής: «Μαζί μας είναι καί ό Νίκος Καββαδίας. Θέλει νά σās μιλήσει». Άμέσως ξεθύμωσα. Κατάλαβα γιατί μέ πήρε ό μαθητής. Είχε γίνει λόγος γιά μένα, ειπε ό νεαρός ότι μέ είχε καθηγητή του, καί αποφάσισαν νά μέ πάρουν. Λέω του Καββαδία, έτσι γιά νά πώ κάτι: «Πότε θά βγάλεις άλλα ποιήματα;» Καί ήμουν θέβαιος πώς θά έλεγε ότι θ' άργήσει άκόμα. «Τυπώνω», μου λέει, «στόν Κέδρο. "Τραβέρσο" είναι ό τίτλος». «Σέ παρακαλώ», του λέω, «νά θάλεις κι εκείνο τό ποίημα πού είχε, στά "Ελεύθερα Γράμματα" του 1945. Είναι καλό», του λέω, «νά τό θάλεις. Άν θέλεις νά σου τό στείλω, έχω τό περιοδικό». «Ναί», μου λέει, «θά τό θάλω. Στο ύπόσχομαι. Δέν τό έχω περιλάβει, αλλά θά τό θάλω».

Είναι ένα ποίημα μέ τίτλο «Άντίσταση». Πολύ ώραϊο, νομίζω.

Σέ λίγες μέρες ό Νίκος Καββαδίας ξαφνικά πέθανε. Στήν κηδεία του ήταν κόσμος πολός κι ένας ώραϊος νεαρός έπίσκοπος, ντυμένος μέ τά χρυσά, αλλά πολύ γήινος. Ταίριαζε ιδιαίτερα μέ τή ρομαντική ποίησή του, πού μάλλον πρέπει νά τήν είχε υπόψη του. Φαινόταν συγκινημένος.

"Όσο γιά τό ποίημα δέ τό 'βαλε. Δέν πρόλαβε, δέ θέλησε – δέν ξέρω. Έχω τήν έντύπωση πώς τό φοβόταν. Τό «Τραβέρσο» κυκλοφόρησε μετά τό θάνατό του. Έγώ, πάντως, πήγα καί τά είπα, όπου έπρεπε. Τους άνάφερα καί τή στιχομυθία, αλλά δέν έγινε τίποτε.

Ήταν ένας άπό τους άληθινούς ποιητές, άπό τους έλάχιστους γνήσιους πού έχω γνωρίσει. ■

‘Ο Στρατός, ο Στράτος καί ο Μεγαλειότατος

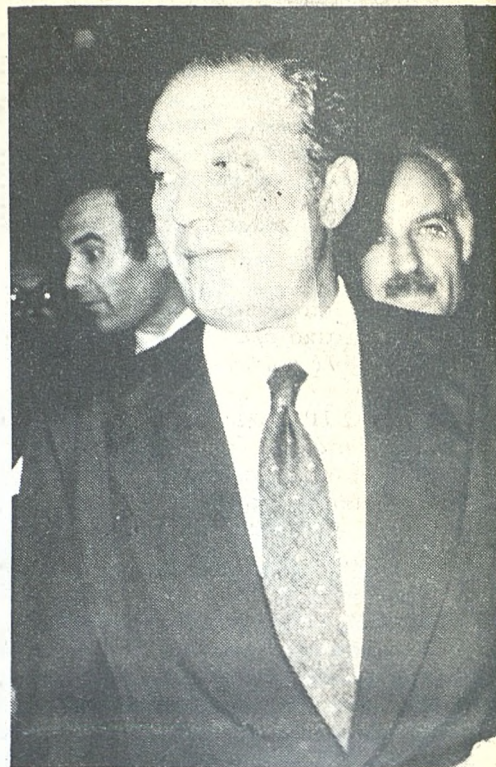
του ΡΕΠΟΡΤΕΡ

Πρώτος ό Πρόεδρος της ΕΔΑ κ. ‘Ηλίας ‘Ηλιού είδοποίησε για μία περίπτωση πεμπτοφαλαγγισμού μέσα στους κόλπους της Νέας Δημοκρατίας, σέ συνεδρίαση της Διοικούσας ‘Επιτροπής της ΕΔΑ πριν δύο περίπου μήνες:

«Έκτός από τούς τρεις γνωστούς κυβερνητικούς δελφίνους καί τίς προσπάθειές τους, υπάρχει ακόμα καί ή λεγόμενη «κίνηση του Χριστόφορου Στράτου».

ΠΟΙΑ κίνηση είναι δυνατόν νά αναπτύσσει καί ποιές φιλοδοξίες μπορεί νά τρέφει για τόν έαυτό του ένας ύπουργός, πού άπότυχε παταγωδώς στό ύπουργείο Δημοσίων Έργων τήν περασμένη τριετία καί θεωρείται έξ ίσου άποτυχών σήμερα σάν ύπουργός Έσωτερικών;

ΣΤΟ φύλλο της 24.12.79, ή «ΑΥΓΗ» άποκάλυψε όρισμένες από τίς παρασκηνιακές κινήσεις του γνωστού για τίς παλατιανές του διασυνδέσεις ύπουργού Έσωτερικών.

‘Ο κ. Χριστόφορος Στράτος

Μπάλκος

Παπαδόγιργας

‘Αντωνόπουλος

‘Αποστολάτος

Δημόπουλος

Κοντοβράκης

Κράτσας

Παπαδόπουλος

ΦΑΙΝΕΤΑΙ ότι φιλοδοξεί νά άποκτήσει κάποια επιρροή σέ ομάδα κυβερνητικών βουλευτών μέ άκροδεξιούς καί φιλοβασιλικούς προσανατολισμούς μέ τό σκοπό νά τούς διαθέσει, όταν έρθει ή στιγμή της διαδοχής, στόν ύπουργό Έθνικης ‘Αμύνης κ. Εύάγγελο ‘Αδέρωφ, παίρνοντας σάν αντίλλαγμα τήν αντιπροεδρία της Κυβερνήσεως, σέ πρώτη φάση, κι αργότερα, ποιός ξέρει, τήν ίδια τήν πρωθυπουργία, μία κι ό κ. ‘Αδέρωφ είναι ήδη 71 ετών. ‘Ο «Ελεύθερος Κόσμος», σέ δημοσίευσμά του της 23.12.79, σχολίασε μέ σατιρική διάθεση τίς φιλοδοξίες αυτών του «ύπουργού της χαβούζας» καί τίς παρασκηνιακές του διαβεβαιώσεις ότι διαθέτει 60 βουλευτές πού τόν άκολουθούν πιστά.

Ο ΛΟΓΟΣ αυτής της άκροδεξιάς επίθεσης είναι προφανής. ‘Η προσπάθεια αυτή του Χριστόφορου Στράτου, θεωρείται ότι έχει ελάχιστα πιθανότητες επιτυχίας.

Ο κ. ΣΤΡΑΤΟΣ, από τούς σοβαρότερους εκπρόσωπους της ‘Ακρας Δεξιάς δέν παύει νά εκδηλώνεται μέ μεθοδεύσεις κάθε είδους. ‘Υποσχέσεις για ύπουργεία στήν μελλοντική κυβέρνηση πού θά ελέγχεται άπ’ αυτόν, άκροδεξιά ύποστήριξη για ένα βουλευτή σέ δάρος του άλλου, ανάπτυξη φραξιοπιστικού

κομματικού μηχανισμού σέ νομαρχιακό επίπεδο, διανομή μικροπιστώσεων, κλπ. Κάνει επίσης διάφορες επαφές για τά μελλοντικά πολιτικά του σχέδια, αλλά πάντα σέ χώρους έξω από τό κεντρικό κτίριο του ύπουργείου Έσωτερικών της πλατείας Κλαυθμώνος, όπου καί τό γραφείο του, για «τό φόβο των ‘Ιουδαίων». Τό «ΑΝΤΙ» όμως είναι σέ θέση ν’ ανακαλύψει ότι αυτές οι συνωμοτικές επαφές καί σχεδιάσεις του ύπουργού Έσωτερικών πραγματοποιούνται σ’ ένα γραφείο του τρίτου όρόφου, στό κτίριο της όδου Εύαγγελιστρίας 2, όπου στεγάζεται ή διεύθυνση εκλογών καί όρισμένες υπηρεσίες της Γενικής Διευθύνσεως Τοπικής Αυτοδιοικήσεως. Έδώ, σ’ αυτό τό γραφείο δρίσκεται συχνά τίς πρωινές ώρες ό ύπουργός Έσωτερικών, όχι τόσο για υπηρεσιακούς λόγους, αλλά για όρισμένα πολιτικής σημασίας ραντεβού, πού προτιμάει νά μή γίνονται στό κεντρικό κτίριο της πλατείας Κλαυθμώνος. Έτσι, ή ιδιότητά του σάν μέγιστον εκλογομάγειρο καί ρουσφετολόγου άναδεικνύεται σ’ όλη της τή μεγαλοπρέπεια.

Σ’ ΑΥΤΑ τά γραφεία, ό κ. Χριστόφορος Στράτος συζητά μέ βουλευτές της «Νέας Δημοκρατίας» πού προσκαλεί, για τίς άνησυχητικές εξελίξεις μέσα στήν ίδια του τήν παράταξη· ύποσκάπτει μέ

διάφορες βολές καί ύπονοούμενα τό κύρος του κ. Καρμανλή πού «δέν ξέρει πού μάς πάει», καταστρώνει σχεδιασμούς για μελλοντικές άκροδεξιές εξελίξεις καί μοιράζει κυβερνητικά αξιώματα σέ όσους όμνούν πίστη καί άφοσίωση.

ΑΠΟ τότε μάλιστα πού έχασε κάθε πιθανότητα παραμονής στήν κυβέρνηση μέ τόν σημερινό πρωθυπουργό – όλες οι εκτιμήσεις πού γίνονται κατά καιρούς φέρνουν τόν κ. Στράτο νά άποπέμπεται σέ πρώτο άνασχηματισμό – ό σημερινός ‘Υπουργός Έσωτερικών άποφάσισε νά διασωθεί μέ τόν παραγοντισμό.

ΕΞΗΓΕΙ στούς συνομιλητές του ότι «θά ήταν καλό νά συσπειρωθούν σέ μία ομάδα υπό τόν κ. ‘Αδέρωφ, πού θεωρείται καί ό επικρατέστερος στόν πόλεμο της διαδοχής».

Η ΘΕΣΗ του ‘Αντιπροέδρου είναι, όπως λέει ένδοκομματικός του αντίπαλος, ούσιαστικά «θέση αντίβασιλέως» για τόν κ. Στράτο. Γιατί δέδωκα, βαθύτατη επιθυμία του εκλεκτού καί σταθερού παλατιανού ύπουργού τών βασιλικών κυβερνήσεων (Δόδα, Πιπινέλι, Παρασκευόπουλου) είναι νά επιστρέψει ό εξόριστος Κωνσταντίνος καί νά επικρατήσει πάλι τό «κλίμα εθνικής ενότητας», πού κατέστρεψε ό Καρμανλής. Για τόν λόγο αυτό, ό τελευταίος «κο-

Γκελεστάθης

Φωτόπουλος

Γκίλας

Γραμματίδης

Γρίβας

ΘΕΛΩ ΝΑ
ΓΙΝΩ ΧΑΛΙΩΝΗΣ
ΣΤΗ
ΘΕΣΗ ΤΟΥ
ΧΑΛΙΩΗ!!!

σμείται» από τό περιβάλλον του κ. Στράτου, πολιτικό αλλά ιδίως οικογενειακό, μέ όχι πολύ καλόγουστα κοσμητικά επίθετα.

Ο κ. ΣΤΡΑΤΟΣ δέν κρύβει ότι υποστήριξε στο δημοψήφισμα τόν Κωνσταντίνο καί ότι έδωσε σχετική γραμμή στην «Πειραική - Πατραϊκή».

ΤΗΝ ΕΠΙΘΥΜΙΑ του γιά παλινόσταση του Κωνσταντίνου δέν κρύβει ό κ. Στράτος από τούς συνομιλητές του - τά όνόματα τά έχουμε στη διάθεση τών ενδιαφερομένων - εκτός τών επισκέψεων στην όδό Ευαγγελιστρίας 2, καλούνται καί σέ πολιτικές συναντήσεις στο σπίτι του στην όδό Διαδόχου Παύλου 37, στη Γλυφάδα.

ΑΝΑΜΕΣΑ σ' αυτούς βρίσκονται

τά σχέδια αυτά είναι υπό την ύψηλή έγκριση του πιο άμεσου δελφίνου, του ύπουργού Έθνικης Άμύνης, πού παραγανδίζει έμμεσα καί άμεσα μέ ανθρώπους του, ότι «είναι καιρός πιά νά πάει ό Καραμανλής στην προεδρία ή στο σπίτι του». Πρόσφατα μάλιστα σέ συγκέντρωση τριάντα δουλευτών πού πραγματοποιήσε στο σπίτι του, στην όδό Πεντέλης 33, ό κ. Άδέρωφ, άφησε νά έννοηθει ποιά είναι ή προτίμησή του καί πού τείνουν τά μελλοντικά του σχέδια. Δήλωσε πιο συγκεκριμένα: «'Ανάμεσα σ' αυτά πού θά πρέπει νά επανεξετάσουμε όταν γίνουμε έξουσία, είναι τό θέμα τών βασιλικών ψηφοφόρων του Δημοψηφίσματος καί τής έν γένει θέσεως του βασιλέως στο μέλλον».

καί ό επιβλέπων κ. Άδέρωφ

Χατζηδημητρίου

Φράγκος

Παπαλαζάρου

Προκοπίδης

Πατρώνης

Μποκοβός

Σουσουρογιάννης

Δαβάκης

άκροδεξιοί δουλευτές της Νέας Δημοκρατίας από τή Βόρειο Έλλάδα, άποστρατοι του βασιλικού Κινήματος του 1968 καί του Κινήματος του Ναυτικού, τοπικοί παρωγοντες του βασιλισμού καί όρισμένοι μεριλοεπιχειρηματίες.

ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ αυτά του Έπουργού Έξωτερικών, με πρώτο στόχο τήν πολιτική του επίθεση καί ύστερα κάποιο ύψηλό κυβερνητικό άξιωμα μέσω της «δουλευτικής όμοδοποίησης», έχει αναλάβει νά τό προωθή τό δεξιό χέρι του κ. Στράτου γι' αυτές τίς δουλειές, ό δουλευτής Φωκίδος καί πρώην ύφυπουργός Έσωτερικών τήν περασμένη τριετία, Άθανάσιος Γκελεστάθης, πού αντικαταστάθηκε κι αυτός σάν άποτυχών.

Ο κ. ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ είναι εκείνος πού βολιδοσκοπεί όρισμένους συναδέλφους του, καί άλλους πολιτικούς παρωγοντες, γιά τόν τρόπο μέ τόν όποιο αντιμετώπιζουν τίς προσεχείς πολιτικές έξελίξεις «μιά καί ό Καραμανλής έφαγε τά ψωμιά του», καί τούς καλεί στον άστερισμό του κ. Άδέρωφ καί του κ. Στράτου.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ, αναπτύσσει πρωτοβουλίες μέ συχνές επαφές μέ τό Λονδίνο καί ό ταγματάρχης Μάκης Άρναούτης, πού όπως λέγεται «δλέπει μέ καλό μάτι τήν κίνηση του Χριστόφορου». Φυσικά

ΤΟ «ΑΝΤΙ» είναι σέ θέση νά γνωρίζει άρκετούς από τούς άκροδεξιούς αυτούς δουλευτές, πού έχουν επανειλημμένα πάρει μέρος στίς διαδουλεύσεις αυτές του ύπουργού Έθνικης Άμύνης καί του ύπαρχηγού του, ύπουργού Έσωτερικών κ. Χριστόφορου Στράτου. Πρόκειται γιά τούς:

Γκελεστάθης, Γκίλας, Προκοπίδης, Άντωνόπουλο, Πατρώνης, Γραμματίδης, Φωτόπουλο, Παπαλαζάρου, Χατζηδημητρίου, Παπαδόπουλο, Σουσουρογιάννη, Φράγκο, Κράτσα, Γρίβα, Τζελάλ, Ζεϊμπέκ, Κοντοδάκης, Δαβάκης καί τούς ύφυπουργούς Άποστολάτο, Δημόπουλο, Μποκοβό καί τούς ύπουργούς Μπάλκο καί Παπαδόγγονα.

ΔΕΝ είναι βέβαια μόνον αυτοί οί δουλευτές της Νέας Δημοκρατίας, πού έχουν μπει στο παιχνίδι του κ. Άδέρωφ καί του κ. Στράτου. Δημοσιεύουμε τά όνόματά τους γιατί ξέρουμε ότι έχουν ήδη έπισημανθεί από τό πρωθυπουργικό γραφείο, μετά από έντολή του κ. Καραμανλή σέ «δικούς του ανθρώπους» νά ανακαλύψουν τί συμβαίνει μέ τήν κίνηση του κ. Χριστόφορου Στράτου, ιδιαίτερα μετά τίς αποκαλύψεις του προέδρου της ΕΔΑ καί της ΑΥΓΗΣ. Όπως όποτε, ή άποκάλυψη, σέ μεγαλύτερη έκταση, τών

άκροδεξιών καί φιλοβασιλικών αυτών σχεδιασμών του παρασηνίου γιά τή λεγόμενη μετακαραμανλική περίοδο, θά έχει τή σημασία της γιά τούς μελλοντικούς χειρισμούς καί τίς προσεχείς αποφάσεις του Άρχηγού της «Νέας Δημοκρατίας».

ΤΟ «ΑΝΤΙ» δέν φιλοδοξεί βέβαια νά παίξει ρόλο καταλύτη γιά τήν επίλυση τών ένδοκυβερνητικών άντιθέσεων. Οί αποκαλύψεις μας έχουν σάν άποκλειστικό σκοπό τήν προστασία του πολιτεύματος από όσους σινοωμοτούν γιά νά τό καταλύσουν. Καί στο μέτρο πού κάτι τέτοιο είναι δυνατό, τήν άποσύνθεσή καί τήν ήττα της κυβερνητικής παράταξης, στο σύνολό της.

4. **ΣΥΝΗΘΕΙΑΙ - ΚΛΙΣΕΙΣ - ΑΔΥΝΑΜΙΑΙ** (αναγράφονται δσα παρατηρούνται εις τό προτεινόμενον άτομον, π.χ. πότης, γυναικάς, τοξικομανής, φλάρος, φιλάρεσκος, σπάταλος, μανιώδης ποδοσφαιριστής, φιλόμουσος, φιλοχρήματος, παρατηρητικός, περίεργος, όξύθυμος, ύπομονητικός κλπ.).

(2) Τήν συγείντωσιν πληροφοριών γενικής φύσεως περί της διαγωγής του Στρατευσίμου ως και διαφόρων άλλων στοιχείων περί του ποσού και της προσεκτικότητας τούτου (π.χ. σοβαρός, αξιοπρεπής, έχέμυθος ή αντίθετος μέθυσος, ναρκομανής, χαρτοπαίκτης κ.λ.π.) ώστε να μπόρουν ή υπηρεσία να τον χρησιμοποιήση σε κατάλληλο θέση.

Συνεπώς ό Ισχυρισμός των έρωτώντων κ.κ.Βουλευτών ότι

Ο ΦΑΚΕΛΟΠΟΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ

και οι πηγές των έμπνεύσεών του

Ο κ. 'Αθέρωφ άπαντά σέ έρώτηση των βουλευτών του ΚΚΕ για την τιμωρία στρατιώτη που άρνήθηκε να συμπληρώσει τό «αυτοβιογραφικό σημείωμα» που έχει σά σκοπό, τό γενικό φακέλωμα των στρατευόμενων.

Δηλώνει ότι θά εξακολουθεί να ισχύει ή διαδικασία αυτή άστυνόμευσης γιατί, άνάμεσα σέ άλλους λόγους, είναι άπαραίτητο να γνωρίζει τό στράτευμα την προσωπικότητα του στρατιώτη για να τον χρησιμοποιεί σέ άνάλογες θέσεις. Νά γνωρίζει δηλαδή:

«άν είναι σοβαρός, αξιοπρεπής, έχέμυθος ή αντίθετως μέθυσος, ναρκομανής, χαρτοπαίκτης» κλπ.

Η άπαρίθμηση μάς θυμίζει ένα άλλο έντυπο που έχουμε υπόψη μας. Τό χουντικό σημείωμα που επιγραφόταν «Στοιχεία Στρατευσίμου Φοιτητού - Σπουδαστού». Έκει, κάτω από τον τίτλο «Συνήθειαι - Κλίσεις - Αδυναμιαί» σημειώνονται οι έξεις του στρατεύσιμου:

«πότης, γυναικάς, τοξικομανής, φλάρος, φιλάρεσκος, σπάταλος, μανιώδης ποδοσφαιριστής, φιλόμουσος, φιλοχρήματος, παρατηρητικός, περίεργος, όξύθυμος, ύπομονητικός, κλπ».

Και πάρα κάτω εξετάζεται ή «Πολιτική Τοποθέτηση του ίδιου και της οικογενείας του και άπαραιτήτως ή θέσις του έναντι της επαναστάσεως». Ο κ. 'Αθέρωφ για πολλοστή φορά ισχυρίζεται ανακριβέστατα ότι ό έλεγχος άφορά μόνο τό πρώτο μέρος και όχι τό δεύτερο, τό πολιτικό. Γιατί όμως χρειάζεται να έλεγχθει και από τό Στρατό ή ιδιωτική ζωή των ύποψηφίων στρατιωτών που καλύπτεται ήδη από τό Ποινικό Μητρώο και τίς Υπηρεσίες Ασφαλείας;

Ο κ. 'Αθέρωφ ισχυρίζεται ακόμα, ότι ό στρατιώτης Λιόντος, του όποιου τά παθήματα έχουν γίνει γνωστά στό πανελλήνιο και δέν έχουν σταματήσει ακόμα, όπως δείχνει ή

έπιστολή που παραθέτουμε, δέν ήταν μέλος του ΚΚΕ, αλλά της όργάνωσης ΣΑΚΕ

«... ή όποια ως προκύπτει εκ των συνημμένων προκηρύξεων, επιδιώκει την διά θιαίων μέσων άνατροπή του Δημοκρατικού πολιτεύματος».

Μελετήσαμε τίς «συνημμένες προκηρύξεις». Δέν βρήκαμε τίποτα από τη συνηθισμένη μαρξιστικολενινιστική όρολογία που να δικαιολογεί τούς χαρακτηρισμούς του κ. 'Αθέρωφ. Και οι δύο προκηρύξεις είναι γραμμένες πάνω σε μία πλατιά λαϊκομεταπική βάση και άφορούν, ή πρώτη την ύπόθεση Λιόντου, ή δεύτερη τούς σεισμούς της Θεσσαλονίκης.

Και ή τάση του κ. 'Αθέρωφ, κοινοβουλευτικού Υπουργού Έθνικής Άμύνης, να θέτει ουσιαστικά εκτός νόμου, με δικά του άνεξιχνίαστα κριτήρια, όργανώσεις που λειτουργούν νόμιμα, όπως τό ΣΑΚΕ και τά άδικήματα που διαπράττονται έναντίον των στρατευσίμων που συγκαλύπτει με τό κύρος του, μάς επιβεβαιώνουν την πεποίθησή μας ότι είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη για τό δημοκρατικό μας πολίτευμα.

Θά συνεχίσουμε λοιπόν να ενημερώνουμε κι έμεις, με τη βοήθεια των αναγνώστών μας, τό φακέλο 'Αθέρωφ.

● Και για τον τύπο. Οι βουλευτές του ΚΚΕ, όταν έκαναν την έρώτηση που άνάγκασε τον κ. 'Αθέρωφ να απαντήσει με τον τρόπο που εκθέσαμε, άνάφεραν άόριστα «ένα έγγραφο του Άν/γου Βόμπλη που δημοσιεύτηκε στον τύπο». Πρόκειται για την έγκύκλιο που άποκάλυψε τό ΑΝΤΙ στό τεύχος 138, σελ. 20. Καλό θά ήταν στό μέλλον να δίνονται όλα τά στοιχεία. Οι έρωτήσεις γίνονται έτσι πιό έγκυρες. Και έτσι δέ θά μπόρει να ύποψιαστεί κανείς τούς φίλους βουλευτές για έμφυτη τάση προς τη λογοκρισία και μικροκομματική έμπάθεια.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ ΛΙΟΝΤΟΥ

Άπό την οικογένεια του στρατιώτη Λιόντου - που άποτέλεσε και την άφορμή για τη δραστηριοποίηση του κ. 'Αθέρωφ και την δικαιολόγηση των διακρίσεων - πήραμε τό γράμμα που ακολουθεί και πολύ παραστατικά διεκτραγάδει τίς περιπέτειες ενός «που άρνήθηκε»:

Είναι γνωστή πιά ή ύπόθεση του στρατιώτη Λιόντου Γεράσιμου, που άρνήθηκε να αυτοφακέλωθεί. Η δίωξη που άσκήθηκε έναντίον του και γενικά ή όλη ύπόθεση, έφερε, για μία ακόμα φορά στό φώς τίς συνθήκες κάτω άπ' τίς όποιες υπηρετούν οι φαντάροι μας.

Τήν αντίληψη αυτή της ζωής των φαντάρων, ένισχύουν καθημερινά καινούρια γεγονότα, που δημοσιεύονται κατά καιρούς.

Ήδη, πριν λίγο καιρό, ό στρατιώτης Λιόντος Γεράσιμος, που υπηρετούσε στό Ρέθυμνο, τιμωρήθηκε με 10 μέρες πειθαρχική φυλακή, έπειδή άρνήθηκε να τραγουδήσει τό γνωστό σω-

βινιστικό τραγούδι «Μακεδονία ξακουστή».

Παράλληλα, ξεκίνησε προανάκριση που θά κατέληγε φυσικά σέ στρατοδικείο. Η ύπόθεση όμως έκλεισε γρήγορα, γιατί δέν θά συνέφερε τούς ύπεύθυνους να γίνει πλατιά γνωστό, ότι άνακινούν Μακεδονικό ζήτημα. Ένώ στό «Pay Book», ή φυλακή καταχωρήθηκε με την δικαιολογία της άρνησης έκτέλεσης, από την μεριά του στρατιώτη «διαταγής» - καφόνι. Και ενώ τό γεγονός αυτό ήταν πρόσφατο, στίς 6 του Δεκέμβρη ό στρατιώτης Λιόντος Γεράσιμος, ενώ υπηρετούσε πιά στό 725 Τάγμα Μηχανικού τιμωρήθηκε με 5 μέρες

πειθαρχική φυλακή για την ίδια ύπόθεση του γνωστού τραγουδιού.

Η τακτική αυτή των ύπεύθυνων, που εύνοεί άφάνταστα την σωβινιστική προπαγάνδα στό στρατό και που συνίσταται στην ύποχρέωση των φαντάρων να τραγουδούν σωβινιστικά τραγούδια, να φωνάζουν συνθήματα του είδους: «1ος λόχος σημαίνει δύναμη, σημαίνει πειθαρχία, να σπάσουμε τά σύνορα να μπόουμε στην Τουρκία» είχε κι άλλα θύματα.

Ο στρατιώτης Ράφτης Νικόλαος, που πρόσφατα ξυλοκοπήθηκε άγρια από την ΕΣΑ στό Γιάννενα, και που υπηρετεί στό 541 ΤΕΧ ΚΕΝ ΤΓΕΧ 921, τιμωρήθηκε κι αυτός, έπειδή δέν τραγουδούσε τό ίδιο τραγούδι.

Καιρός είναι πιά να απαιτήσουμε να σταματήσει ή σωβινιστική πολιτική στό στρατό. Να σταματήσουν οι διώξεις των

χακοφορεμένων παιδιών μας που άρνούνται παλικαρία να ύποταχθούν σε μία τέτοια πολιτική.

Τή στιγμή που γράφω αυτές τίς γραμμές, ένα καινούριο γεγονός ήρθε να προστεθεί στον Μαραθώνιο των συνεχών μετακινήσεων του στρ. Λιόντου Γεράσιμου. Τόν έστειλαν πιά στά Καβίλλια του Έβρου, άφού προηγούμενα του άλλαξαν την ειδικότητά του, και από γραφέα Μηχανικού, τον έκαναν τυφεκιοφόρο, εφαρμόζοντας τη διαταγή που άποκλείει τούς φαντάρους άριστερών πεποιθήσεων από τέτοιες ειδικότητες.

Γνωστές σπασμωδικές ενέργειες των ύπεύθυνων, όταν δέν μπόρουν να τά θγάλουν πέρα με φαντάρους συνεπείς στην ιδεολογία τους. Εύχαριστώ.

Γιούλα Λιόντου
Θεσσαλονίκη

Οί 'Ηρακλείς του πρωθυπουργού καί ο 'Αρχαιοκάπηλος

ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ νά είναι αστυνομικό μυθιστόρημα ή φίλμ ακαταλληλό-
τατο γιά ανήλικους. Όμως, πολλές φορές, ή πραγματικότητα ξεπερνάει
τήν πιό κολασμένη φαντασία. Κι ή ιστορία πού θά σās διηγηθούμε είναι
πέρα γιά πέρα αληθινή.

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ: Ένας πλουσιότατος έφοπλιστής καί προμηθευτής αε-
ροπλάνων του Σάχη καί ένας αρχαιοκάπηλος.

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ, όλως τυχαίως, συλλαμβάνεται από την 'Ασφάλεια.

ΚΙ ΕΤΣΙ αρχίζει νά ξετυλίγεται τό συναρπαστικό σενάριο, πού τό ΑΝΤΙ
προσφέρει στους αναγνώστες του σέ πανελλήνια αποκλειστικότητα, μέ
τή μορφή μιās πρώτης μικρής περίληψης.

Ο ΕΦΟΠΛΙΣΤΗΣ μας είναι, από χρόνια,
μόνιμα έγκατεστημένος στον έλβετικό φο-
ρολογικό παράδεισο. Περιστοιχίζεται από
μιά πολυάριθμη οικογένεια κι από μίαν
ολόκληρη αγέλη σκυλιών εκλεκτής ράτσας.
Μετά από μιά σύντομη δοσιλογική έμπειρία
στά νιάτα του, έγινε φανατικός όπαδός,
ύποστηρικτής καί γενναιόδωρος χρηματο-
δότης του κ. Καραμανλή.

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ τους ξεπερνούσαν τά πλαι-
σια μιās άπλής πολιτικής συνάφειας καί εί-
χαν έξελιχτεί σέ στενή καί θερμότατη
προσωπική φιλία. Ό έφοπλιστής παρείχε
στον εξόριστο πρωθυπουργό μιά σειρά από
μικρούπηρεσίες, γιά νά απαλύνει τό άλγος
της έξορίας. Όταν π.χ. ο Καραμανλής
έπρόκειτο νά περάσει μοναχικά Χριστού-
γεννα στο Παρίσι, γιατί τόν απόφευγαν καί
οι όπαδοί του, πού στή μεγάλη τους πλειο-
ψηφία ένιωθαν φόβο ή κολάκευαν τή δι-
κτατορία καί οι δημοκρατικοί εξόριστοι πού
δέν έπιζητούσαν πολλές σχέσεις μέ κά-
ποιον, πού όχι μόνο δέν καταδίκασε αλλά
δικαιολογούσε κι όλας τής δικτατορία, ο φι-
λαράκος του τόν καλούσε στο σπίτι του
στήν Έλβετία. Άλλοτε, πήγαινε ο ίδιος στο
Παρίσι αεροπορικώς, γιά νά μεταφέρει τό
τυρί ή τίς μακεδονικές χορτόπιτες πού
φτιάχνει μέ ιδιαίτερη έπιτυχία ή αδελφή
του πρωθυπουργού κ. Άντιγόνη.

ΟΣΟΙ στάθηκαν χωρίς διαταγμούς καί
χωρίς φόβο στο πλευρό του κ. Καραμανλή
στήν κρίσιμη αυτή περίοδο τής ζωής του,
όπου ήταν απομονωμένος καί χωρίς προο-
πτική έξουσίας - καί ιδιαίτερα όσοι είχαν
τήν τύχη νά μεταφέρουν χορτόπιτες - άν-
ταμείφθηκαν άργότερα μέ γενναιόδωρες
παροχές ή σημαντικές θέσεις, πάντα θέ-
βαια μέ έξοδα του προϋπολογισμού του
έλληνικού κράτους.

Ο ΚΑΡΑΜΑΝΛΙΚΟΣ έφοπλιστής κατορ-
θώνει, χάρη στον τέως, του όποιου τή φιλία
καλλιεργεί παράλληλα, άπεργαζόμενος καί
γέφυρα ανάμεσα στους δύο άντρες, πού
έχει απόδειχτεί τελικά γεφυρή τής Άρτας -
νά πάρει έντολή από τό Σάχη γιά νά του
προμηθεύσει μερικά αεροπλάνα νεωτάτου
τύπου. Άπό τή «δουλειά» τσέπωσε μιά σο-
βαρότατη «μίζα» ο Κώτσος ο Β', πού παρ'
όλη τήν πανθομολογούμενη θλακεία του
ήταν αρκετά πονηρός γιά νά γίνει πασί-
γνωστος σάν πλασιέ καί μεσάζων του Σάχη
σ' όλο τό δυτικό κόσμο. Έμειναν όμως
τόσο μεγάλα ποσά από τήν προμήθεια,
ώστε νά μπορούν νά άπειλούν, έπληρμένοι
έλλαδικοί συγγενείς του έφοπλιστή, ότι μ'
αυτά θά μπορούσε νά αγοράσει τά πέντε

μεγαλύτερα δημοσιογραφικά συγκροτή-
ματα τής χώρας «γιά νά μήν έχουν πιά
ανάγκη τόν ένα καί τόν άλλο κερατά»!

ΒΕΒΑΙΑ, πώς νά συγκρίνουμε αυτά τά μι-
κροποσά μέ τά κολοσσιαία κέρδη, πού
κέρδισε ο ίδιος μεγαλοεφοπλιστής από τή
σκανδαλώδη αγορά των λεωφορείων «Κέν-
ταυρος». Πρέπει όμως νά αναφέρουμε κι
αυτή τή μικροεπιχείρηση, γιατί όφείλεται
στό ίδιο δίκτυο θαυμάσιων γνωριμιών. Οι
μπίζνες μένουν μπίζνες καί οι φιλοξενίες
πληρώνονται μέ άρχοντοχωριάτικη άπλο-
χεριά καί μέ ξένα χρήματα - θά λέγαμε
δικά μας καί δικά σας αγαπητοί αναγνώ-
στες.

★ ★ ★

ΞΑΦΝΙΚΑ, κάνει τήν εμφάνισή του, σάν
από μηχανής Θεός, ο αρχαιοκάπηλος.
Χάρη στις σκοτεινές του δραστηριότητες,
έχει προμηθευτεί ένα θησαυρό από άρ-
χαία, κλασικά καί μακεδονικά χρυσά νομί-
σματα. Ή σπανιότητα καί ή όμορφιά όρι-
σμένων από αυτά τά κομμάτια άποτελούν
εισιτήρια γιά τίς πιό ψηλές σφαίρες τής
«καλής» μας κοινωνίας. Έκεί συναντά τόν
προαναφερόμενο φίλο του κ. Πρωθυπουρ-
γού, έφοπλιστή καί μερικούς άλλους φιλό-
τεχνους καί τούς προσφέρει τά έξοχα εύ-
ρήματά του, σέ μιά τόσο συμφέρουσα τιμή
πού καταντάει άστεία: τριακόσιες πενήντα
χιλιάδες δραχμές περίπου.

Η ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑ όλοκληρώνεται καί ή
ιστορία θά έμνε αυστηρά «μεταξύ μας»,
άν ή Άσφάλεια δέν έκανε... τό λάθος νά
συλλάβει τόν αρχαιοκάπηλο, πού συνεχι-
ζοντας τίς έπιχειρήσεις του άποπειράται νά
έξαγάγει ένα άλλο φορτίο αρχαίων. Τό
σπίτι του είναι οργανωμένο μουσείο - άπο-
θήκη μιās άρτια οργανωμένης διεθνούς
σειράς καί οι αστυνομικοί δέχονται θερμά
συχαρητήρια γιά τήν έπιτυχία τους, ή
όποια διαφημίζεται δίκαια καί άποτε-
λεσματικά.

ΟΤΑΝ ξαφνικά όλα χαλάνε! Ό υπόδικος
χρησιμοποιεί σάν άμυντικό έπιχείρημα τή
σχέση του μέ τόν παράγοντα τής κυβερνη-
τικής παράταξης. Δίνει τό όνομα του, λέει
λεπτομέρειες γιά τόν τρόπο, τόν τόπο καί
τό χρόνο συνάντησής τους, θυμάται πόσα
ζήτησε καί πόσα πήρε κλπ. Καί όλα αυτά,
διανθισμένα μέ άπόψεις όπως τό ότι «τά
θρήκε τυχαία καί δέν ήξερε ότι δέν μπο-
ρούσε νά τά πουλήσει, ιδιαίτερα όταν οι
αγοραστές ήταν Έλληνες καί όχι ξένοι καί
μάλιστα όχι όποιοι όποιοι, αλλά του καλύτε-
ρου κόσμου...».

ΟΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΙ θρέθηκαν ξαφνικά σέ

δυσχερέστατη θέση. «Καλύτερα νά 'σπαγα
τό πόδι μου καί νά μου ξέφευγε...» έκμυ-
στηρεύθηκε κάποιος υπεύθυνος.

ΚΙ ΑΛΗΘΕΙΑ, γιά σκεφτείτε! Έδώ δέν
πρόκειται γιά κανένα φουκαρά, πού έκλεψε
μερικά χιλιάρια ή γιά κανένα λαϊκό μάγκα,
πού πήρε ένα αυτόκίνητο γιά νά πάει
βόλτα τό κορίτσι του. Τότε, θά τούς στέλ-
ναν άμέσως στή σήμανση καί θά καλούσαν
τούς αστυνομικούς συντάκτες, γιά νά τρο-
φοδοτήσουν τά πρωτοσέλιδα όρισμένων
έφημερίδων.

ΕΔΩ πρόκειται γιά «άξιοπρεπείς» στυλο-
βάτες του καθεστώτος. Καί τά πρόσωπα καί
οι ρόλοι καί οι πράξεις καί, τό κυριότερο, ο
συνδυασμός όλων αυτών, δημιουργούν ένα
πρώτης τάξης ήθικό καί πολιτικό θέμα.
Προκαλούν σκάνδαλο.

Η ΑΝΑΚΡΙΣΗ προχωράει ή μάλλον καρκι-
νοβατεί, μέσα σέ μιά έντελώς άσυνήθιστη,
γιά τά δικαστικά καί αστυνομικά μας πρά-
γματα, άτμόσφαιρα θελούδινης διακριτικό-
τητας. Άκούγονται άπίθανες φήμες... Ότι
π.χ. θά ύποστηριχθεί ότι οι αγοραστές δέν
γνώριζαν ότι τά αρχαία νομίσματα έπρεπε
νά πάνε στο Μουσείο καί όχι στις ιδιωτικές
τους συλλογές!

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ καί μερικά όνόματα
κυριών καί κυριών πού σχετίζονται μέ
πολύ νευραλγικούς, σχετικά μέ τήν
ύπόθεση, τομείς τής κυβερνητικής
δραστηριότητας.

ΠΑΝΤΩΣ, ή μυστικότητα πού κρατήθηκε
μέχρι σήμερα είναι δύσκολο νά διατηρηθεί
γιά μεγάλο χρονικό διάστημα. Άπόδειξη,
ότι μάθαμε τόσα πράγματα κι έμεις. Κι
έσεις άλλωστε, τώρα πού τελειώσατε αυτή
τή σελίδα.

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙΣΤΕ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΣΤΗΝ «ΑΥΓΗ»:

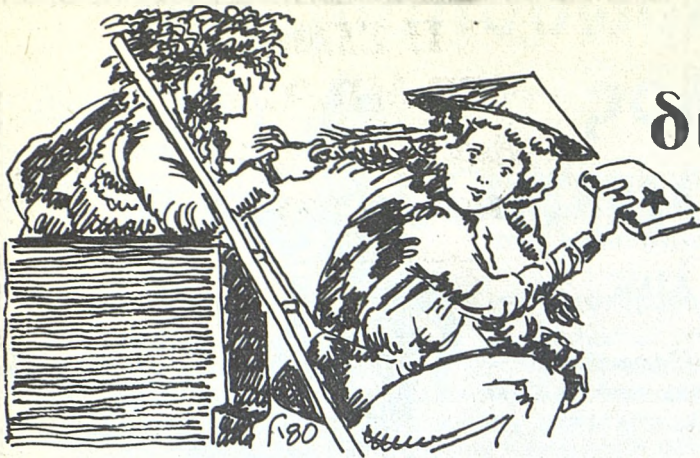
«Τό σχήμα του έμφυλίου
πολέμου»

ντοκουμέντα καί κείμενα πού
πρώτη φορά έρχονται στο
φώς, παρουσιασμένα από τόν
ιστορικό Φιλ. Ήλιού.

ΑΥΓΗ

Ή δική σου φωνή

Ἡ πρόσφατη διάσπαση στό ΕΚΚΕ

Όταν φυσήξει αέρας στό παλάτι τοῦ αὐτοκράτορα τά σπίτια τῶν χωρικῶν γκρεμίζονται (Μπρέχτ).

Ὁ χώρος τῶν μαοϊκῶν ὁμάδων πού τράφηκε στή χώρα μας ἀπό τή κρίση τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος καί τά ἀνάλογα δυτικοευρωπαϊκά φαινόμενα, μπήκε μετά τό 1976 σέ μιά νέα περίοδο πολυδιασπάσεων, καθώς ἡ κάθε τάση του προσπαθοῦσε νά ἐντοπίσει στίς πολυπλοκές καί ἀντιφατικές μεταμορφώσεις ἐξελίξεις ἕνα νέο πολύ ἀναφορᾶς τοῦ «ἀντιρεβιζιονισμοῦ» τῆς. Ἔτσι εἶδαμε μέχρι σήμερα τή διάσπαση τῆς ΟΜΛΕ σέ ΚΚΕ μ-λ καί Μ-Λ ΚΚΕ, τίς ἐξαφανίσεις ἀπό τό προσκήνιο διαφόρων μικρότερων ὁμάδων (ΕΕΑΜ, Προλεταριακοῦ Ἀγώνα, κ.ά.), καί ἐδῶ καί κάμποσους μήνες τήν ἐξέλιξη μιᾶς κρίσης στό ΕΚΚΕ ἀνάμεσα σέ πιστούς τῆς κάθε φορά κινέ-

ζικῆς ἡγεσίας καί σ' ἄλλους πού αἰσθάνονται προδομένοι ἀπό τήν τροπή τῶν πραγμάτων.

Ἡ κρίση αὐτή, ἀφοῦ πέρασε τήν «ἀναγκαίαν» φάση τῶν ἀμοιβαίων χαρακτηρισμῶν «ὑπόπτων», ὁδήγησε στή διαγραφῇ μελῶν τοῦ ΠΓ τοῦ ΕΚΚΕ, στήν ἀπονόηση πολλῶν ὁργανώσεων τῆς ΑΑΣΠΕ ἀπό τόν καθοδηγητικό μηχανισμό καί φαίνεται ὅτι θά κλείσει μέ τή συγχώνευση τοῦ ἀπομεινάντος τμήματος τοῦ ΕΚΚΕ μέ τό Μ-Λ ΚΚΕ (πού ἐκφράζεται μέ τήν ἐφημερίδα «Λαϊκός Δρόμος») πού ἔχει ταυτόσημες ἐκτιμήσεις γιά τίς κινεζικές ἐξελίξεις. (Τό «ἐπίσημο» ΕΚΚΕ κατέθεξε σέ ἐνιαῖο μέ τό Μ-Λ ΚΚΕ μπλόκ στήν πορεία τοῦ Πολυτεχνείου).

Παραθέτουμε σήμερα τό κείμενο πού ἐξέδωσαν οἱ διαγραμμένοι τοῦ ΕΚΚΕ. Πέρα ἀπό τήν ἀντίδραση πού θά ἔχει κανεῖς γιά τόν «ἀντιρεβιζιονιστικό» βερμπαλισμό τοῦ κειμένου, ἀποτέλεσμα τοῦ ὅτι οἱ πολιτικές ἀντιλήψεις τῶν συντακτῶν του δέν ὥριμασαν μέ κυρίως ἄξονα τά ζητήματα τοῦ ἑλληνικοῦ κινήματος, ἀλλά μέ ἀναφορά στή φιλολογία τῶν σινο-σοβιετικῶν διενέξεων, μπορεῖ ἴσως νά δεῖ σάν θετικό γεγονός ὅτι ἀρχίζουν ἐπιτέλους κάποιοι, ἔστω καί θασανιστικά, ἔστω καί μειοψηφούντες, νά ξεμπλοκάρονται ἀπό τή λογική τῶν στεῖρων ἰδεολογικῶν προσκολλήσεων καί νά προσγειώνονται στή σκληρή πραγματικότητα τῶν ἑλληνικῶν προβλημάτων.

Ἐμεῖς πού ὑπογράφουμε τό κείμενο αὐτό, πρώην μέλη τοῦ ΕΚΚΕ καί τῆς νεολαίας του, ἀπευθυνόμαστε στούς κομμουνιστές, στούς ἀριστεροῦς, στούς δημοκράτες, σέ κάθε ἐργάτη καί ἐργαζόμενο γιά νά καταγγεῖλουμε τήν «ΚΕ» τοῦ ΕΚΚΕ γιά τή ρεβιζιονιστική καί πραξικοπηματική ἰδεολογία καί πρακτική τῆς. Γιά νά κάνουμε γνωστοῦς τοὺς πραγματικούς λόγους πού μᾶς ἀναγκάζουν νά διαχωρίσουμε τήν θέση μας ἀπό τήν ὁργάνωση αὐτή πού μέσα ἀπ' τίς γραμμές τῆς ἀγωνιζόμαστε χρόνια τώρα καί γιά νά διακηρύξουμε τήν ὀριστική καί ἀμετάκλητη ἀπόφασή μας νά ἀποχωρήσουμε ἀπ' αὐτήν.

Τρεῖς καί παραπάνω μήνες μέσα στό ΕΚΚΕ, δώσαμε μιά ἔντονη πάλη ἐνάντια στήν καταπάτηση καί τῆς πιό στοιχειώδους ἐννοίας δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ. Ἀναγνωρίζοντας τήν κρίση πού περνάει τό ΕΚΚΕ καί τό Μαρξιστικό Λενινιστικό κίνημα πού ἔγινε πιό φανερό μέ τή ρεβιζιονιστική στροφή στό ΚΚ Κίνας καί τήν προσπάθεια μιᾶς ἀπό παλιά διαμορφωμένης ἡγετικῆς κλίκας, νά μᾶς σύρει στό ἄρμα τῆς κι ἀναζητώντας δρόμους γιά τό ξεπέραςμα αὐτῆς τῆς κρίσης, παλέψαμε γιά τήν ἰσότητι καί ἀνοιχτή διεξαγωγή τῆς ἰδεολογικῆς πάλης πάνω σέ ζητήματα ἀρχῶν, πού ἀφοροῦσαν τήν πολιτική καί ἰδεολογική φυσιογνωμία τοῦ ΕΚΚΕ, τήν ὁργανωτική δομή καί λειτουργία του, καθώς ἐπίσης καί τήν πράξη του.

Αὐτά τά ζητήματα εἶχαν ἀπασχολήσει ἐδῶ καί καιρό ὄχι μόνον τή μεγάλη πλειοψηφία τῶν μελῶν τοῦ ΕΚΚΕ, ἀλλά καί πολλοὺς συμπαθοῦντες τῆς ὁργάνωσης.

Ἡ ἐπέμβαση τῶν δύο συντρόφων τοῦ ΠΓ, Πέτρου Στάγκου καί Ἀννας Μιχαλιτσιάνου, ἔδωσε μιά νέα διάσταση στήν κρίση τοῦ ΕΚΚΕ καί βοήθησε στήν γενίκευση τῆς ἀντίστασης τῶν συντρόφων.

● Παλέψαμε γιά τήν ἀπαγκίστρωση τοῦ ΕΚΚΕ ἀπό τόν δογματισμό, τόν ὑποκειμενισμό, τήν ξησισία καί τήν μεγαλομανία, τόν στρουθοκαμηλισμό ἀπέναντι σ' ἀποβλήματα καί τήν κρίση. Παλέψαμε γιά νά πάψει ἡ ἀντιγραφὴ ξένων προτύπων, ἡ στείρα καί μηχανιστική ἐφαρμογὴ «συνταγῶν» πού ἀφοροῦν ἄλλους τόπους καί χρόνους, γιά νά πάψει ἡ μόνιμη ἀποφυγὴ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀνάλυσης τῆς ἑλληνικῆς πραγματικότητας.

● Ἀντικρούσαμε τήν ἐγκατάλειψη τῆς θεμελιακῆς ἀρχῆς τῆς στήριξης στίς δυνάμεις μας καί τήν ἀντικατάστασή της μέ τόν ἀκολουθητισμό ἀπέναντι στό ΚΚ Κίνας. Τῇ στιγμῇ μάλιστα πού στό ΚΚ Κίνας πραγματοποιεῖται μιά ρεβιζιονιστική στροφή καί ἐγκαταλείπονται στά λόγια καί στήν πράξη βασικὲς ἀρχές – τῆς συνέχειας τῆς ἐπανάστασης κάτω ἀπὸ τὴ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ταξικῆς πάλης σάν κύριου κρικοῦ γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς – ὁ ἀκολουθητισμός τοῦ ΕΚΚΕ στή ρεβιζιονιστική στροφή τοῦ ΚΚ Κίνας σημαίνει ταυτόχρονα καί ἐγκατάλειψη τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ, ἐγκατάλειψη τῆς πάλης, ἐνάντια σέ κάθε νέο καί παλιό ρεβιζιονιστικό ρεύμα.

● Ὑπερασπίσαμε τήν ἐμμονή στὸν ἱστορικό ρόλο τοῦ προλεταριάτου καί τοῦ κόμματός του, ἐνάντια στὸν σύγχρονο ρεβιζιονισμό μέ κέντρο του τό ΚΚΣΕ καί στή χώρα μας τό ΚΚΕ, τήν ἐσωκομματική δημοκρατία σάν προϋπόθεση γιά τὴ σωστὴ ἐφαρμογὴ τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ, κόντρα στὸν ἀντιδραστικό γραφειοκρατικό συγκεντρωτισμό τῆς «ΚΕ», τήν ἀντίληψη τῆς ἐκπόνησης μιᾶς ἐπαναστατικῆς πολιτικῆς γραμμῆς βασισμένης στήν ἐλληνικὴ πραγματικότητα καί τήν ταξικὴ πάλη ἐνάντια στήν δεξιὰ γραμμὴ τῆς ὑποταγῆς στήν ἀστική τάξη, ὑπερασπίσαμε τήν ἀναζήτηση καί ἐφαρμογὴ μεθόδων καί στυλ δουλειᾶς, πού νά στοχεύουν στήν χειραφέτηση καί ὄχι στήν χειραγώγηση τῶν συντρόφων καί τῶν μαζῶν.

● Ὑπερασπίσαμε τήν παγκόσμια προσφορά τοῦ Πρ. Μάο Τσε-τούνγκ καί τῆς Μεγάλης Προλεταριακῆς Πολιτιστικῆς Ἐπανάστασης στή θεωρία τοῦ Μαρξισμοῦ Λενινισμοῦ.

Μέ στόχο τήν ἐπαναστατικὴ ἐνότητα καί θέλοντας νά λυθοῦν δημιουργικά οἱ θεμελιακὲς αὐτές ἀντιθέσεις ἡ πλειοψηφία τῶν συντρόφων στήν Ἀθήνα καί τόν Πειραιά ἀπαίτησε τήν πραγματοποίηση τοῦ Δεύτερου Συνέδριου τοῦ ΕΚΚΕ. Ὅμως, ἀπέναντι σέ ὅλα αὐτά τά ζητήματα, ἡ «ΚΕ» τοῦ ΕΚΚΕ, κάτω ἀπὸ τήν καθοδήγηση τῆς κλίκας τῶν Χρήστου Μπίστη, Ἀννας Φιλίνης καί Δημήτρη Καλλιγερόπουλου, ἀκολούθησε τήν τακτικὴ τῆς ἐθελοτυφλίας, τῆς παρέλκυσης τῆς ἀντιμετώπισης τῆς ἰδεολογικῆς πάλης σέ ζητήματα ἀρχῶν, μέ τήν πάλη χωρὶς ἀρχές, μέ ἀποκλειστικό γνώμονα τὴ διατήρησιν τῆς «ἐξουσίας» τῆς. Ἀπαίτησε τήν

ύποταγή και τό σταμάτημα της ιδεολογικής πάλης, πριν κάν αυτή αρχίσει, έφάρμοσε μιά σειρά μέτρα σοσιαλφασιστικής έμπνευσης, όπως «ποινές» διαθεσιμότητας και διαγραφής, χρησιμοποίησε βρισιές, χειροδικίες, συκοφαντίες, έκανε επίθεση σέ κομματικά γραφεία, μέ στόχο τήν πόλωση και τήν μετατόπιση της ιδεολογικής πάλης από τά ζητήματα άρχων, σέ ζητήματα «φραξιονισμού», «λικβινταρισμού», «τροτσκισμού» κλπ., οδηγώντας συνειδητά και μεθοδευμένα στην άποφυγή του Δεύτερου Συνέδριου από τό σύνολο των μελών του ΕΚΚΕ, και τελικά οδηγώντας στη διάσπαση.

Άποκορύφωμα της αντιδραστικής ρεβιζιονιστικής ιδεολογίας και πρακτικής της κλίκας και της «ΚΕ», ήταν ή πραξικοπηματική προσχεδιασμένη διαγραφή των συντρόφων του ΠΓ Πέτρου Στάγκου και Άννας Μιχαλιτσιάνου και ό χαρακτηρισμός του σύντροφου Πέτρου Στάγκου σαν «χαφιέ» και «πράκτορα της ασφάλειας». Τή θρώμικη αυτή συκοφαντία, πού θυμίζει τίς χειρότερες στιγμές του κινήματος, ή «ΚΕ» δείχνοντας τήν άπύθμενη δειλία της, δέν τόλμησε νά τήν παρουσιάσει άνοιχτά στο κίνημα.

● Καταγγέλουμε τήν άναβίωση της «θεωρίας» του χαφιεδισμού, «θεωρία» πού χρησιμοποιήθηκε και σήμερα σαν μέθοδος παρεμπόδισης της ιδεολογικής πάλης και πού έχει σαν στόχο όχι μόνο τό χτύπημα του σύντροφου Πέτρου Στάγκου, αλλά και τό χτύπημα όλων των συντρόφων και αγωνιστών πού δώσανε πρωτοπόρα τήν πάλη στην Έλλάδα ενάντια στην άμερικανόδουλη φασιστική χούντα.

● Καταγγέλουμε συνολικά τήν άπόφαση της «ΚΕ» («Άνακοίνωση της ΚΕ του ΕΚΚΕ για τή διαγραφή των δύο μελών της», Λαϊκοί Άγώνες Νο. 228), τήν πραξικοπηματική διαγραφή των δύο συντρόφων του ΠΓ, πού δέν φανερώνει παρά τήν κρίση του ΕΚΚΕ, τήν τελεσιδική ρεβιζιονιστική στροφή της «ΚΕ» και τήν άμετάκλητη άπόφασή της νά κλείσει μ' αυτή τή μέθοδο όριστικά πιά τήν ιδεολογική πάλη.

● Ταυτόχρονα δηλώνουμε πώς θεωρούμε ύποχρέωσή μας νά όλοκληρώσουμε και νά διατηρώσουμε στο κίνημα και τίς δικές μας εϋθύνες για τήν πορεία και τά λάθη του ΕΚΚΕ, ιδιαίτερα όσοι από μας ήταν σέ καθοδηγητικές θέσεις.

Έμείς πού ύπογράφουμε αυτό τό κείμενο καταδικάζουμε άποφασιστικά τή ρεβιζιονιστική ιδεολογία και πρακτική της «ΚΕ» πού προδίνει τό όνομα και τίς αγωνιστικές παραδόσεις του ΕΚΚΕ, πού καταχτήθηκαν ενάντια στη ρεβιζιονιστική ιδεολογία της κλίκας και δηλώνουμε πώς δέν είμαστε πιά μέλη αυτής της όργάνωσης.

Παράλληλα, σαν κομμουνιστές μέ συνείδηση της κρίσης πού περνάει τό Μαρξιστικό-Λενινιστικό κίνημα στην Έλλάδα και παγκόσμια έχουμε τή θέληση νά συμβάλλουμε άποφασιστικά στην ιδεολογική και πολιτική αναζήτηση των δρόμων πού μέσα από τό κίνημα θά άποκαταστήσουν τίς άρχές του Μαρξισμού-Λενινισμού, προχωρώντας τή θεωρία του. Έχουμε τή θέληση νά συμβάλλουμε στην έπιστημονική άνάλυση της ελληνικής πραγματικότητας σαν έργαλειό για τήν ύπόθεση της εργατικής τάξης και του λαού.

Στήν προσπάθειά μας αυτή θά άντλήσουμε δυνάμεις από τούς άγώνες του λαού μας, θά στηριχτούμε στο διάλογο, τήν ενότητα και τήν κοινή πράξη στο κίνημα μέ όλες εκείνες τίς πολιτικές δυνάμεις τούς Μαρξιστές-Λενινιστές και τούς αγωνιστές πού νοιάζονται και αναζητούν δρόμους για τό έπαναστατικό ξεπέρασμα της κρίσης του Μαρξιστικού-Λενινιστικού κινήματος.

Στηριγμένοι στη γενική αλήθεια του Μαρξισμού-Λενινισμού-Σκέψη Μάο Τσετούνγκ, άπορρίπτοντας τήν ιδεολογική εξάρτηση από ξένα κέντρα, θά παλέψουμε για νά ένωθούν όλες οι δυνάμεις και οι προσπάθειες σέ μιά ένια πορεία μέ κυρίαρχο στόχο τήν οίκοδόμηση του κομμουνιστικού κόμματος πού θά έnsαρκώνει τούς πόθους της εργατικής τάξης και του λαού, για κοινωνική πρόοδο, έθνική άνεξαρτησία, για τήν έπανάσταση και τή νίκη του σοσιαλισμού.

Τό κείμενο κλείνει μέ τή δήλωση ότι:

«Άπό τό ΕΚΚΕ έχει άποχωρήσει ή πλειοψηφία των κομματικών μελών στην Άθήνα και τόν Πειραιά. Πάνω από 60 από τούς άποχωρήσαντες (μέλη και στελέχη του ΕΚΚΕ και της Νεολαίας του) ύπογράφουν τήν ανακοίνωση - καταγγελία μέ τήν όποία δηλώνουν τούς λόγους άποχώρησής τους και καταγγέλλουν τήν ΚΕ του ΕΚΚΕ».

Άκολουθούν οι ύπογραφές:

ΔΑΝΟΣ ΑΝΤΡΕΑΣ ● ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ ● ΚΑΠΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΗΣ ● ΜΙΧΑΛΙΤΣΙΑΝΟΥ ΑΝΝΑ ● ΜΠΑΛΑΤΣΟΣ ΘΑΝΑΣΗΣ ● ΠΑΠΑΜΙΛΙΑΔΟΥ ΕΛΕΝΗ ● ΠΕΤΡΑΚΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ● ΣΑΜΠΑΤΑΚΗΣ ΑΝΤΡΕΑΣ ● ΣΤΑΓΚΟΣ ΠΕΤΡΟΣ ● ΦΡΑΓΚΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ

Η ΣΙΜΟΝ ΝΤΕ ΜΠΩΒΟΥΑΡ μιλάει για τη ζωή της και το έργο της

Μιά ταινία της
ΖΟΖΕ ΝΤΑΓΙΑΝ
και της ΜΑΛΚΑ ΡΙΜΠΟΒΣΚΑ
σκηνοθετημένη από τή
ΖΟΖΕ ΝΤΑΓΙΑΝ

ΚΛΩΝΤ ΛΑΝΣΜΑΝ: Γιατί τήν έκανες αυτή τήν ταινία;
ΣΙΜΟΝ ΝΤΕ ΜΠΩΒΟΥΑΡ: "Α, αυτή είναι ενδιαφέρουσα έρώτηση. Θά μπορούσα νά άπαντήσω μέ δυσάρεστο τρόπο ή ίσως μέ πιο ευχάριστο, θά μπορούσα νά πώ: άπό ματαιοδοξία, γιατί θέλω νά μέ γνωρίσει ό κόσμος. Υπάρχουν πολλοί άνθρωποι οι όποιοι δέ διαβάζουν και οι όποιοι θά μέ γνωρίσουν μέσα από τήν ταινία. Θά μπορούσα νά πώ ότι οδηγήθηκα εκεί από τήν έπιθυμία μου για άναγνώριση γιατί, ανάμεσα στους άναγνώστες μου, υπάρχουν πολλοί οι όποιοι έχουν σχηματίσει έντελώς έσφαλμένη έντύπωση για τό άτομό μου, κι άλλοι οι όποιοι δέν έχουν διαβάσει τίποτε δικό μου και άπλά έχουν άκούσει για μένα. Ήταν ένας τρόπος νά μπουν τά πράγματα στη θέση τους. Είναι όμως και τά δύο μαζί. Ματαιοδοξία και έπιθυμία... έπιθυμία για αλήθεια, άς πούμε. Δέ σου φαίνεται άρκετό αυτό;

Εκδόσεις Γλάρος
Κεντρική διάθεση - παραγγελίες:
Θεμιστοκλέους 31 • Άθήνα 142 • Τηλ. 3618457

Σχήματα και απόπειρες διεξόδου

Στό τεύχος 139 δημοσιεύσαμε άρθρο του Νικηφ. Ἀντωνόπουλου με τίτλο «Οἱ δημοσιογράφοι, δέσμοι τῆς συντεχνίας». «Ἐνα μέλος τῆς ΕΣΗΕΑ» – ὅπως υπογράφει – μᾶς ἔστειλε μέ τίτλο «ἡ... γιάφκα» τό σημεῖωμα πού ἀκολουθεῖ. Στό τέλος δημοσιεύεται ἡ ἀνταπάντηση τοῦ Νικηφ. Ἀντωνόπουλου. Πιστεύουμε πώς ὁ διάλογος γιά τὰ προβλήματα τοῦ συνδικαλιστικοῦ φορέα τῶν δημοσιογράφων πρέπει νά συνεχιστεῖ καί πώς θά ἀποδειχτεῖ πολύ χρήσιμος:

Τό γράμμα τοῦ μέλους ἔχει ὡς ἑξῆς:

Στό τεύχος τοῦ ΑΝΤΙ ἀριθ. 139 τῆς 24 Νοεμβρίου 1979 δημοσιεύτηκε ἀρθρο τοῦ συντάκτη τῶν ΝΕΩΝ Νικηφόρου Ἀντωνόπουλου, ὅπου ὁ καλός αὐτός συνάδελφος ἀναφερόταν μέ πολλά καί σέ ἀρθρο τοῦ δημοσιογράφου Γιώργου Βότση, πού εἶχε δημοσιευτεῖ στό φύλλο τῆς 28ης Ἰουλίου 1979 τῆς ἐφημερίδας ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ καί στό ὁποῖο ὁ συντάκτης του μέ ἀξίειαινη παρρησία, ἀλλά ὄχι καί ἀνάλογη εὐστοχία, προέβαινε σέ μιά πρόχειρη ἀνατομία τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς – τῶν « ἐν δῆμῳ » – τῆς ΕΣΗΕΑ.

Ἀλλά οὔτε ὁ ἕνας οὔτε ὁ ἄλλος μπόρεσαν νά ξύσουν ἀρκετά τήν ἐπιφάνεια τοῦ θέματος γιά νά δοῦν τό βάθος. Ὁ Γ. Βότσης θεωροῦσε σάν αἰτίες τῶν συνδικαλιστικῶν μας δεινῶν τὰ ἐξῆς τρία, ὅπως τὰ ἀναφέρει ὁ Νικ. Ἀντωνόπουλος:

α) Ὅτι στό σωματεῖο μας ψηφίζουν καί οἱ συνταξιούχοι (εὐκόλη ἀλλά ἀστοχή ἐπισημῶν)

β) ὅτι τὰ 9 (τά 10 γιά τήν ἀκρίβεια μέλη τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, ἀπό τὰ 11) εἶναι κρατικοί ὑπάλληλοι, καί

γ) ὅτι 250 μέλη τῆς ΕΣΗΕΑ εἶναι καί αὐτά μισθωτοί σέ κάποια κρατική εἴτε ὑπό κρατικόν ἐλεγχό ὑπηρεσία. Κανένας, ἐπίσης, ἀπό τούς δύο συναδέλφους δέν ὑπόδειχνε πρακτικά μέτρα θεραπείας τῶν κακῶν, ἐκτός ἀπό κάποιες νεφροσκεπτεῖς ὑποδείξεις τοῦ Νικηφ. Ἀντωνόπουλου, πού δέν ἔχουν ὅμως στενή σχέση μέ τό οὐσιαστικό πρόβλημα.

Κατά τή γνώμη μας τό πρόβλημα τῆς ΕΣΗΕΑ εἶναι κυρίως πολιτικό. Ἡ ἔνωση Συντακτῶν εἶναι (ἀπό τή φύση του) τό πιό πολιτικοποιημένο ἑλληνικό σωματεῖο. Καί ἡ ἐσωτερική τῆς ζωή καί οἱ ἐξωτερικές τῆς ἐκδηλώσεις ἐπηρεάζονται ὅσο σέ κανένα ἄλλο σωματεῖο ἀπό τήν πολιτική κατάσταση πού κάθε φορά ἐπικρατεῖ στόν τόπο μας. Ἄλλο τόσο ἐπίσης ἐπηρεάζεται καί τό φρόνημα, ἡ, ἔστω τό φαινόμενο φρόνημα τῶν μελῶν. Ἡ διοίκησή τῆς ἀποτελεῖ πιστή σχεδόν ρέπλικα τῆς κάθε φορά κυβερνήσεως τῆς χώρας. Ἡ περίπτωση τοῦ Σπύρου Γιαννάτου εἶναι χαρακτηριστική. Ὁ Σ. Γ. ἐκλέχθηκε στά 1974 θριαμβευτικά πρόεδρος τῆς ΕΣΗΕΑ συντρίβοντας τόν (ὡς τότε πανίσχυρο) ἀντίπαλό του. Ὅταν, δηλαδή, στόν τόπο μας, παρά τόν Καραμανλή, εἶχε πνεύσει γιά λίγο δημοκρατικός ζέφυρος. Ὁ

Σ. Γ. δέν ὁλοκλήρωσε τή θητεία του. Ἐνα χρόνο μετά τήν ἐκλογή του, καί γιά λόγους ἀκατανόητους, παραιτήθηκε. Καί ἀπό τότε στήν διοίκηση τῆς ἔνωσης ἐπιβαίνει ὁ σημερινός πρόεδρος, στέλεχος τῆς Νέας Δημοκρατίας, καί οἱ φίλοι του.

Ποιός ὅμως ἀνεβάζει στήν «ἐξουσία» αὐτές τίς ἀντιδραστικές διοικήσεις, ἀπό τίς ὁποῖες ἡ πιό ἀντιδραστική, ἡ πιό ἀναχρονιστική – καί ἡ χειρότερη – εἶναι ἡ σημερινή;

Ἐμεῖς οἱ ἴδιοι βέλαι! Ἐχει γίνει σχεδόν παράδοση στήν ΕΣΗΕΑ νά ψηφίζονται συμβούλια ἀρεστά στήν κυβέρνηση. Γιατί πολλοί ἀπό ἐμᾶς, στούς ὁποίους τό στοιχεῖο τῆς ἀγωνιστικότητας εἶναι ἐντελῶς ξένο, φοβοῦνται ὅτι μέ διοίκηση μὴ «φίλα προσκεῖμενη» στήν κυβέρνηση, κινδυνεύουν τά φυετοπρονόμιά μας, ἡ ἐσχάτη, δηλαδή, μορφή ἀλλοτρίωσής μας. Ἐτσι βλέπουμε δημοκρατικούς καί κάτι παραπάνω συναδέλφους νά ψηφίζουν σχεδόν φανερά ἀντιδραστικούς ὑποψήφιους καί ἐμμεσα ἡ ἄμεσα νά προωθοῦν τήν ὑποψηφιότητά τους.

Τό ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἐνῶ οἱ δύο παρατάξεις μελῶν τῆς ΕΣΗΕΑ (ἡ προοδευτική καί ἡ ἀντιδραστική) εἶναι πάνω κάτω ἰσοδύναμες, μέ μικρή ὑπεροχή τῆς πρώτης, στίς ἀρχαιρεσίες αὐτή συρρικνώνεται, ἐνῶ ἡ ἄλλη διογκώνεται. Ἀπό ὀργανωτική ἀφέτερου, ἀποψη, ἐνῶ ἡ ἀντιδραστική παράταξη παρουσιάζει μιά ὑπερσυγκεντρωτική συσπείρωση, ἡ προοδευτική χαρακτηρίζεται ἀπό ὑπερπλουραλιστική διάσπαση. (Καί γιά νά θυμηθοῦμε τόν ἕνα ἀπό τούς δύο προαναφερόμενους συναδέλφους, λέγεται γιά τόν Γ. Βότση ὅτι δέν χωράει σέ κανένα ἀντιπολιτευτικό σχῆμα...)

Ἡ ἀντιστοιχία τῆς διοικήσεως τῆς ΕΣΗΕΑ μέ τήν κυβέρνηση τῆς χώρας ἔχει πάρει κωμική ἑκταση. Ὅπως ὑπάρχουν ὑποψήφιοι δελφίνοι γιά τήν περίπτωση πού ὁ κ. Καραμανλής μεταπηδήσει ἀπό τήν κυβέρνηση στήν πρεσβεία τῆς Δημοκρατίας, ἄλλο τόσο ὑπάρχουν καί σ' ἐμᾶς γιά τήν περίπτωση πού ὁ σημερινός πρόεδρος ἀποφασίσει νά ἐγκαταλείψει τόν συνδικαλισμό γιά νά μεταπηδήσει στήν πολιτική. Ἐχουμε ἀκόμα καί τούς ἀποστάτες μας καί τούς διευρυνοίς μας, καί... ὑποψήφιους τῶν δύο κατηγοριῶν. Μερικοί ἀπό αὐτούς πούλουν τήν ψήφο τους – καί τήν ψυχή τους – γιά μερικές μικροεκδουλεύσεις καί

μικροπαροχές. Ἄλλοι ἀνταμεθίζονται μέ... χαρτοφυλάκια στήν... κυβέρνηση τῆς ΕΣΗΕΑ. Οἱ ἐφεδρικοί περιμένουν νά κληθοῦν. Στίς ἀρχαιρεσίες πού ὀργανώνουν οἱ ἀντιδραστικές διοικήσεις, ἐπικρατοῦν, σέ συντριπτικό ποσοστό, τά ὀνόματα πού θά ὑποδείξουν πρὸς τή διλοχία τῶν ψηφοφόρων (διορισμένων, ἀργόμισθων, πολυθυσίων, μεσαζόντων, ἐρασιτεχνῶν, ἐπιχειρηματιῶν καί ἄλλων ὁσχετων) ἡ ὁμάδα τῶν φατριαρχῶν μέ εἰδικά σημεῖωματα. Καί πρόκειται συνήθως –τούς ἐκλεγόμενους ἐνοοῦμε – γιά διάσημες ἀσημαντότητες, γιά ἀνθρώπους τοῦ «ναί»...

Μπροστά σ' αὐτή τήν κατάσταση, τί πρέπει καί τί μπορεῖ νά γίνει γιά νά λείψει ἀπό τή συνδικαλιστική μας ζωή αὐτός ὁ κραυγαλέος καί τόσο ἐπιζήμιος, γιά τὰ καλῶς νοούμενα συμφέροντά μας, ἀναχρονισμός. Τό πρῶτο καί κύριο εἶναι νά παραμεριστοῦν ἀπό τίς τάξεις τῆς ἀντιπολίτευσης οἱ μικροδιαφορές πού τή θρυμματίζουν σέ χίλια κομμάτια γιά νά προκύψει ἀπό τή σύμπτυξη αὐτή μιά ἐνιαία προοδευτική συνδικαλιστική παράταξη μέ ἕνα ἐλάχιστο κοινό πρόγραμμα καί μιά κοινή ἐπιδίωξη: τήν ἀπαλλαγὴ τῆς ΕΣΗΕΑ ἀπό τούς ἀσπούδαχτους καί αὐτοσχέδιους συνδικαλιστές καί τούς κομματικούς ἐγκάθετους. Καί ἐπειδή μέ τὰ σημερινὰ δεδομένα αὐτό εἶναι σχεδόν ἀνέφικτο, ἡ προσπάθεια τῆς ἐνιαίας ἀντιπολίτευσης πρέπει νά κατατείνει στό νά συγκροτηθεῖ σέ μιά ἰσχυρή ὁμάδα πίεσης πού θά ὠθεῖ τή διοίκηση πρὸς τίς σωστές συνδικαλιστικές κατευθύνσεις –κατά τό δυνατό. Κι ἀκόμα ἐπειδή ἡ σημερινή διοίκηση ἐξαρτιέται στενά ἀπό τήν κυ-

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

Περίοδος β', χρόνος 2ος, τεύχος 6.
Σεπτέμβριος - Νοέμβριος '79, τιμή δοχ. 80

Τριμηνιαία έκδοση
έπιστημονικού προβληματισμού
και παιδείας

Για τόν Ν. Πουλαντζά • Για τόν 'Ο. 'Ελύτη • Π.
Λουκάκης. Περιφερειακή 'Ανάπτυξη • Κλειτώ Λεοντί-
δου - Γεράρδη. • Τά 'Αστικά Κέντρα • Α. Βασενχόβεν.
Σύστημα Οικισμών • Ν. Πολυδώριδης. Πληροφορία για
τό χώρο • Γ. Καυκαλάς. Συσσώρευση κεφαλαίων • Π.
'Αβδελίδης. 'Αγροτική Οικονομία • Γ. Πολύζος. 'Εξέλι-
ξη δικτύων αστικών κέντρων • Γ. Δοκουμετζίδης.
Συγκοινωνίες στην πρωτεύουσα • Σ. Τσαλένης. Περιφε-
ρειακή διαίρεση της 'Ελλάδας • Θ. Τζαβάρας. 'Η
οικογένεια σάν ομάδα • Κ. Ναυρίδης. 'Εξουσία και
σύγχρονη οικογένεια • Β. Κοντός. Διεύθυνση και
τεχνολογία • Η. Εύθυμopoulos. 'Ηλιακή ενέργεια.

ΜΑΡΡΑΙΗ ΜΠΟΥΚΤΣΙΝ

ΤΑ ΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

ή διαλεκτική
της ιστορικής ανάπτυξης
των πόλεων

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Κιάφας 3, 'Αθήνα, τηλ. 3639980

πού κυβερνάει σήμερα την 'Ενωση θά καταρρεύσει αυτόματα...»!! Καί μέχρι τότε, «οι προοδευτικές δυνάμεις» θά συγκροτηθούν - λέει...- σέ «μιά Ισχυρή ομάδα πίεσης» που θά ώθει προς τις αωστές συνδικαλιστικές κατευθύνσεις»!!

Τέτοια υπότιμηση της αυτόνομης λειτουργίας και του ρόλου του συνδικαλιστικού κινήματος, και μάλιστα, από «προοδευτική» σκοπιά, μόνο κατάπληξη μπορεί νά προκαλέσει.

'Αλλά δέν πρόκειται γιά τίς μοναδικές αϋθαιρέσιες πού περιέχει τό κείμενο του συναδέλφου. 'Η άποσιώπηση, γιά παράδειγμα των αιτίων πού ώθησαν τόν Σπύρο Γιαννάτο στην παραίτηση είναι χαρακτηριστική. Οι λόγοι όμως της παραίτησής του δέν είναι «άκατανόητοι», όπως διατείνεται ό συνάδελφος. 'Ο Σπύρος Γιαννάτος ύπονομεύθηκε στό έργο του από τά ίδια τά μέλη της «προοδευτικής» πλειοψηφίας του συμβουλίου του, γεγονός πού εκμεταλλεύθηκε στό έπακρο ή αντίπολίτευση 'Αναστασόπουλου. 'Οπως επίσης, δέν έπαρκουν και οι «έξηγήσεις» πού παρέχονται γιά την «διόγκωση» της «άντιδραστικής παράταξης» στις εκλογές.

'Ο καλός συνάδελφος δέν έχει μάθει και δέν έχει άκούσει τίποτα γιά τά «καπελώματα» πού επιχειρήθηκαν στις εκλογές; Δέν ξέρει τίποτα γιά τά «μονοκούκια» πού έπασαν υπέρ ενός ύποψηφίου και πού είχαν σάν άποτέλεσμα νά έπωφεληθεί ό κ. Ζούλας σέ βάρος δημοκρατικών ύποψηφίων; Καί άγνοεί πώς τορπιλίστηκαν και από ποιούς οι ύποψηφιότητες των Γιώργου Ρωμαίου και 'Αντώνη Κορόβηλα;

'Ας άφήσουμε λοιπόν τή μεταφυσική και τή λογική των «κουκίων» κι άς πούμε τά πράγματα μέ τ' όνομά τους.

Γιά τή σημερινή πορεία των συνδικαλιστικών μας πραγμάτων δέν είναι άμοιροι εύθυνών όσοι από τό «προοδευτικό στρατόπεδο» μετείχαν στό συμβούλιο - και είχαν μάλιστα και την πλειοψηφία - ή στά παρασκήνια και τούς διαδρόμους προωθοΰσαν «καπελωτική» πολιτική. Κι όσο άποσιωποΰνται αυτές οι εύθύνες ή τό χειρότερο επιχειρείται δικαίωση εκείνων πού εύθύνονται στό όνομα της άνικανότητας του σημερινού συμβουλίου, τόσο θά διαιωνίζεται ή κρίση στην 'Ενωση.

Οι δυνατότητες γιά νά ξεπεραστεί ή κρίση, υπάρχουν. 'Η σημερινή πλειοψηφία του Δ.Σ. της ΕΣΗΕΑ μπορεί νά ανατραπεί στις προσεχείς εκλογές. Προϋπόθεση όμως γι' αυτό είναι νά υπάρξει σωστή ενωτική πολιτική πού νά συσπειρώνει τή συντριπτική πλειοψηφία των πραγματικά εργαζομένων στον Τύπο και τά μαζικά μέσα ενημέρωσης, πάνω στή βάση των τερασίων προβλημάτων πού τούς άπασχολούν.

Οι μικροπαραταξιακές αντιλήψεις, ή άποσιώπηση τά καπελώματα, οι «ταμπέλες» και πολύ περισσότερο οι κάθετες διαιρέσεις, όχι μόνο δέν προσφέρουν λύση, αλλά αντίθετα οξύνουν την κρίση από την όποία και έπωφελούνται οι πραγματικά αντιδραστικές δυνάμεις, έλάχιστη μειοψηφία στό σώμα των δημοσιογράφων.

'Ας αναλάβουμε, λοιπόν, ό καθένας τίς εύθύνες του.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

βέρνηση, εύνόητο είναι πώς όταν ή κυβέρνηση κλονίζεται, όπως γίνεται τώρα, άλλο τόσο κλονίζεται και ή διοίκηση της ΕΣΗΕΑ. Δέν άποκλείεται, μ' άλλα λόγια, νά ανατραπεί ή σημερινή διοίκηση, έστω κι αν στην έξουσία θρίσκειται, αλλά έτοιμόρροπη, ή προστάτισσα της κυβέρνησης.

Δέν ύπάρχει φυσικά, καμιά άμφιβολία πώς όταν ή σημερινή κυβέρνηση αντικατασταθεί από άλλη, και άληθινά δημοκρατική, ή ομάδα πού κυβερνάει σήμερα την 'Ενωση, έλέγχοντας τή διοίκηση της, τό ΤΣΠΕΑΘ και τό ΕΔΟΕΑΠ, θά καταρρεύσει αυτόματα. Καί μαζί της θά λείψουν και... οι λειχήνες.

ΕΝΑ ΜΕΛΟΣ

Υ.Γ. 'Όταν πρό καιρού, σημαίνουν μέλος της διοίκησης της ΕΣΗΕΑ ρωτήθηκε γιατί δέν προωθείται ή υπόθεση του 'Εντευκτηρίου Συνακτών, άπάντησε ξερά: «Γιά νά μή γίνει γιάφκα»...

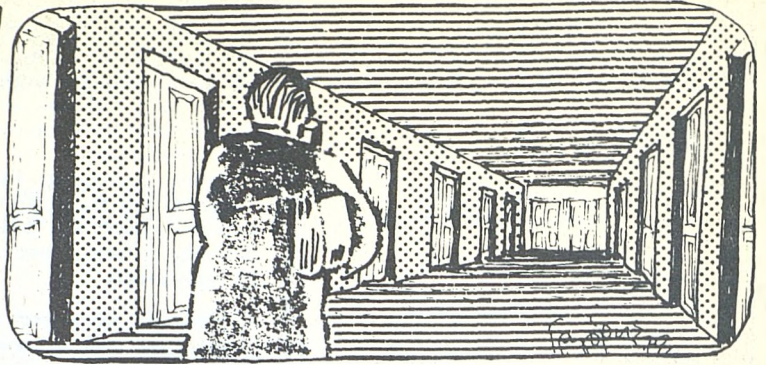
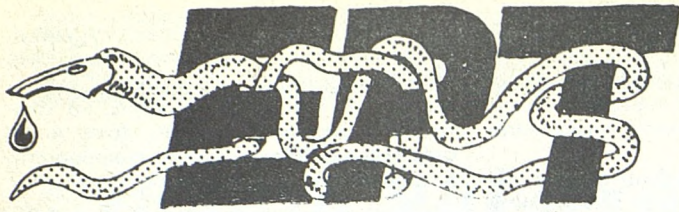
'Ο ΝΙΚΗΦ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ
πού του θέσαμε ύπόψη την έπιστολή,
μās έστειλε τό σχόλιο πού άκολουθεί:

Διάβασα μέ μεγάλο ενδιαφέρον τό κείμενο του συναδέλφου, έλπίζοντας πώς αυτός θά πρόσφερε - επιτέλους! - τίς λύσεις γιά τά προβλήματα του κλάδου, πού έγώ μέ «τίς νεφροσκεπείς ύποδείξεις» άπέτυχα νά κάνω...

Δέν ξέρω τί θά άποκομίσουν οι άναγνώστες του «ΑΝΤΙ» από αυτό τό κείμενο. Σέ μένα όμως προξένησε όδυνηρή κατάπληξη και άπογοήτευση, όχι τόσο γιά τό «πατερναλιστικό» ύφος του - οι «αϋθεντίες» είναι ένα από τά σύνδρομα πού μαστίζουν τόν κλάδο - όσο γιά τίς υπεραπλουστευτικές και έπομένως άποπροσανατολιστικές άπόψεις πού περιέχονται σ' αυτό.

Όυτε λίγο ούτε πολύ, ό συνάδελφος διαίρεσε κάθετα τά μέλη της ΕΣΗΕΑ σέ «καλούς» και «κακούς» - σέ «προοδευτικούς» και «άντιδραστικούς» («μοναρχοφασίστες» (!), όπως θά 'λεγαν σέ παλιότερες εποχές πού δυστυχώς όσο πάει κι αναβιώνουν) και ξεμπέδεψε! Καί δέν φαίνεται νά ανησυχεί από την εύκολία μέ την όποία «περνάει» στην «άντιδραση» 300 - 350 μέλη της ΕΣΗΕΑ, μέ κριτήριο την ψήφο τους υπέρ του σημερινού φιλοκυβερνητικού Συμβουλίου της 'Ενωσης. Κι ούτε πού φαίνεται νά τόν άπασχολεί τό γεγονός, ότι μιά τέτοια άντίληψη κάθετης διαίρεσης έμπεριέχει τό σπέρμα μιάς διάσπασης πού τόσο πολύ έπιθυμεί νά προωθήσει τό σημερινό συμβούλιο της ΕΣΗΕΑ, γιά νά διαιωνίσει την κυριαρχία του...

Γιά τόν συνάδελφο όμως δέν ύπάρχει πρόβλημα: «... 'Όταν ή σημερινή κυβέρνηση αντικατασταθεί από άλλη, ή ομάδα

ΕΦΙΑΛΤΗΣ:

ήταν μιά φορά
κι έναν καιρό, μιά τηλεόραση πού...

του Κ. Α. Μανιάτη

Στήν Ἀγία Παρασκευή, ένα προάστειο μικρό, λίγο έξω από την Ἀθήνα, είχε χτιστεί ένα κτίριο πού ήταν λίγο νοσοκομείο και λίγο εργοστάσιο. Είχε μιά περίεργη προσωπικότητα, πού κάπως τρώμαζε τόν ανύποπτο επισκέπτη, χαμένο στους μακρὲς σκοτεινούς διαδρόμους και κάπως γελοιοποιούσε τό θησανρό πού θά ἔπρεπε νά φυλάει στά σπλάχνα του. Ἄν δέν τόν γελοιοποιούσε, ἔδινε τά σωστά του μέτρα: ανύπαρκτη τηλεόραση σ' ἓναν κόσμο πού κινιόταν σάν χορός ἀρχαίας τραγωδίας, μέ μιά κίνηση ἀέναη και παλινδρομική. Παρόλα αὐτά φυλοῦσε μέ μεγάλη στοργή και μεγάλωνε μέ κανάκια και χάρδια δύο τέρατα στά ὁποῖα πολλοί ἀγείλουν τίς θέσεις τους· γιά παράδειγμα: Τήν γραφειοκρατία και τόν μαρσισμό.

Θά πρέπει νά γεννήσουμε τώρα μιά μικρή αἴτηση και νά παρακολουθήσουμε τήν ζωή της. Λοιπόν γράφουμε:

Πρός κ. λ. π. Παρακαλῶ νά μου δοθεῖ ἄδεια. Αὐτή εἶναι μιά «αἴτηση ἐσωτερική» και γίνονται τά ἀκόλουθα:

Τήν δίνεις στόν ἄμεσο προϊστάμενο: ρωτᾷ γιατί; Λές: μμμμμμμμμ. Σοῦ ἀπαντᾷ: στόν μεγαλύτερο προϊστάμενο νά πάει, ἐγώ θά ὑπογράψω πάντως.

Ὁ μεγαλύτερος προϊστάμενος λέει: γιατί; Λές: μμμμμμ.

Λέει: Καλά. Ἀλλά συμφωνεῖ, ἄς ποῦμε, ὁ ὑποδιευθυντής παραγωγῆς; Λές: νά πάω.

Πᾶς. Σοῦ λέει: συμφωνεῖ ὁ διευθυντής τηλεοράσεως; Λές: νά πάω.

Πᾶς και σοῦ λέει: Δέν σέ φώναξα.

Ἐντάξει, ἀλλά πρέπει νά πάω ἄδεια. Γιατί; μμμμμμ. Ὁχι, λέει, γιατί θά μου χρειαστεῖς.

Τότε τοῦ ἐξηγεῖς ὅτι γιά ἓνα χρόνο κάθεσαι στό γραφεῖο και δέν σέ χρειάζεται κανείς. Πῶς ἔχεις κάνει σχετικές ἀναφορές. Πῶς ἔχεις πάει και στόν δουλεντή σου. Πῶς προσπάθησες νά δεῖς και τόν κ. Ὑφυπουργό, ἀλλά δέν μένεις στή δεύτερη περιφέρεια και ἔτσι δέν σέ εἶδε ποτέ. Πῶς θέλεις νά δουλέψεις, ἀλλά τώρα πρέπει ἀπό τήν ἀπραξία νά ξεκουραστεῖς. Νά πᾶς σπῖτι σου, νά σκάψεις τόν κήπο σου.

Τότε ἐκεῖνος, σηκώνει τό τηλέφωνο και λέει, πάρτε μου τούς: ... (αὐτούς πού

ἔχουν ὑπογράψει). Τούς ρωτᾷ προσεκτικά, μέ τόνο ἀπειλῆς διακριτικό: δέν τόν χρειάζεστε; Γιατί; μμμμμμμμμ. Καλά. Ἀλλά νά δει τόν κ. Φακλή.

Και ἐσύ ἐλπίζεις πολύ, πῶς δέν θά ἦταν ἀνάγκη νά περάσεις αὐτή τήν ἀνάγκη. Ἐλπίζεις πολύ νά μήν ἀκούσεις πῶς ὅποιος παίρνει ἄδεια, σημαίνει πῶς δέν ἀγαπᾷ τήν ἐταιρεία πού τοῦ παρέχει τροφή, στέγη και κάποτε τζάμπα «ραδιοτηλεόραση», μιά μέρα νωρίτερα ἀπό ὅτι στά περίπτερα, και ἐπομένως ὑπερηφάνως γυρίζει σπῖτι του και ἡ γυναίκα του καταλαβαίνει ἄμεσως πῶς σπουδαῖος εἶναι σ' αὐτό τό ἴδρυμα...

Τέλος πάντων! Ὁπλίζεσαι μέ θάρρος και τόλμη και πᾶς. Ἀκοῦς ἀπό μέσα οἱ μωγές και κραυγές:

Ὁχι, ρέ! Δέν ξέρεις τί σοῦ γίνεται! Ποιός ἔδωσε τήν ἐντολή, ρέ!

Καί τί εἶμαι ἐγώ, ρέ! Ἐγώ, ρέ, δέν ὑπογράφω, πέστου και νά πάει νά...

Ἐχεις ἤδη παγώσει μέ τήν καλή διάθεση τοῦ κ. Β' Γενικοῦ. Νιώθεις τήν αἴτηση νά τρώει. Ἀλλά κάνεις πῶς δέν τό καταλαβαίνεις.

Τί εἶναι αὐτό σοῦ λέει;

Αἴτηση ἄδειας, λές. Γιατί; μμμμμ

Ἀποκλείεται. Γιατί; διότι ὅλη μέρα δέν κάνεις τίποτε και θέλεις ἄδεια; Ἐσεῖς φταῖτε πού πάει στόν διάβολο ἡ ἐταιρεία. Ὁλο ἀπαιτήσεις ἔχετε. Ἄδεια. Πῆρα ἐγώ ἄδεια πού ἐρχομαι ἀπό τίς τρεῖς νά δῶ μήν κοιμηθοῦν οἱ κλητῆρες,

ῶστε νά τοῦς τιμωρήσω αὐστηρά: Πῆρα ἐγώ ἄδεια πού ἀπό τόν καιρό τῆς ἐπαναστάσεως ὥς τώρα ἔχω φτύσει αἷμα νά πάρω τό Β' πρῖν ἀπό τό Γενικός. Πρόσεξε καλά. Σοῦ ὑπογράφω και μόλις γυρίσεις νά βρεῖς δουλειά γιατί...

Πηγαίνεις μέ μικρά οηματακια πρὸς τήν πόρτα, χωρίς νά στρέψεις τά ὀπίσθιά σου. Χτυπᾷς τυχαίως σέ μιά γλάστρα τῆς ἐορτῆς του και ζητᾷς συγγνώμην.

Κλείνεις διακριτικά τήν πόρτα γιά νά σοῦ πει ἡ χοντρή ιδιαιτέρα του: ἴσως ἀνοιχτήρή...

Βγαίνεις ἔξω, αναπνέεις και καταλαβαίνεις ἀκριβῶς ἐκείνη τή στιγμή πῶσο ἀχρηστὴ σοῦ εἶναι ἡ ἄδεια. Ὁ ἐφιάλης θά σέ κυνήγῃ και πάλι τῇ ΕΡΤ.

Τώρα μιά αἴτηση γιά νά προμηθευτεῖς χαρτί: Παρακαλῶ, κ. λ. π. Πρὸς, κ. λ. π. Πᾶς στόν προϊστάμενο.

Χαρτί, τί χαρτί. Αὐτό μᾶς ἔλειπε. Τί νά γράψεις; Νά μήν γράψεις τότε. Καί ἐγώ πού γράφω, τί καταλαβαῖ:

Τό μεσημέρι νά φτάνει δυνάμιση, γιατί τό δύο και τέταρτο νά τό ξεχάσεις· σέ καλοῦν και σέ ἀπολογία. Τολμᾷς νά πᾶς στόν ἄμεσως προϊστάμενο.

Χαρτί; Μά οἱ καθαρίστριες, μιά γιά κάθε ὄροφο, βάζουν χαρτί.

Ὁχι λές, χαρτί γιά γράψιμο. Δέν εἴμαστε καλά! Τί νά τό κάνεις;

Πᾶς στόν Χαραμῆ. Χαρτί, λές.

Σοῦ ἀπαντᾷ. Τά ὑπέγραψα ὅλα. Ὁχι λές, ἐγώ πρέπει νά γράψω. Τί νά γράψεις, δέν γράφεις! Νά δουλεύεις πρέπει. Κι ἐσύ δέν δουλεύεις.

Λές, θά πάω στόν κ. Φακλή. Πᾶς και σοῦ λέει: ὅλο ἀπαιτήσεις, ὅλο ἀπαιτήσεις. Δραχμὴ δέν ἔχουμε· ἴσα-ἴσα γιά τίς ἐξήντα χιλιάδες πού παίρνω τό μήνα ἐγώ, γιά τίς ἑκατό τοῦ κ. Μπίστικα, και ὅλων τῶν ἄλλων, μᾶς φτάνει ὁ προϋπολογισμός. Τόν ἔχουμε ὑπερβεί ἀπό τόν Μάρτιο, καταλαβαίνεις; Τί τό θέλεις τό χαρτί;

Νά παραιτηθῶ ψελλίζεις. Νά παραιτηθεῖς; Δέν εἶσαι καλά! Θά σέ παραιτήσουμε ἐμεῖς. Κανείς δέν μπορεῖ νά ἐγκα-

ταλείπει έτσι τό ἴδρυμα. Ποιὸς εἶσαι νά μου πετάς τήν παραιτήσή σου ἔτσι ἀδιάντροπα στά μούτρα. Νά πᾶς νά δουλὲψεις καί ὄχι νά παραιτηθεῖς. Ὅριστε μας τώρα! Τήν ἐπόμενη φορά πού θά ἀλλάξει ἡ κυβέρνησις νά μᾶς γυρίσεις ἐδῶ μεγάλος καί τρανός ὅτι τάχα ἐξεδιώχθεις; δὲν εἴμαστε καλά!...

Αὐτό τό κείμενο τό βρήκα γραμμένο μέ μικρά κομψά γράμματα στά χαρτιά ἐνὸς προγόνου μου. Εἶχε ἡμερομηνία τό 1979. Ἄνοιξα στίς ἱστορίες τῶν... καιρῶν ἐκείνων καί νά τί διάβασα:

«Τόν καιρό ἐκεῖνο ἦταν μία κυβέρνησις πού νόμιζε πῶς μία τηλεόρασις τῆς ἀνήκει ἀποκλειστικά γιά τὰ νέα καί τίς εἰδήσεις. Ἐκεῖ θά μπορούσε νά καλλιεργήσει κανεῖς πάσης φύσεως δέντρα καί ἄνθη. Δροσιές καί μπιστεμένους δασυλικούς, ἄνθη τοῦ κακοῦ καί τῆς ἐφταετίας. Σέρρες θερμές θά τὰ προστάτευαν. Ὅσο γιά τὰ ἄλλα, ἄς καίγονταν. Βρόχια καί μηχανισμοί παντοῦ ἦταν στημένοι. Ἀπό τόν Χαραμῆ στόν Φακλή καί ἀπό τόν Στεφανᾶκη στόν Χόνδρο. Ἐνα ἔγγραφο, τριάντα ὑπογραφές καί γιά μία ἐκπομπή, τριανταπέντε ἄδειες. Μά ἡ πιό τρανή θά ἔπρεπε νά ἔρθει ἀπό τό ἄντρο τῆς Ζαλοκώστα, ὅπου ἐκεῖ φτιάχνονταν τό λπασμα γιά τίς Σέρρες, τό πρόγραμμα γιά τὰ φυτὰ καί κυρίως οἱ κηπουροί πού τὰ ἐπιμελοῦνταν. Τίποτε δὲν γινόταν, χωρίς τήν ἄδεια τοῦ ἀρχικηπουροῦ, πού ὅταν θύμωνε μασοῦσε τὰ μακριὰ μουστάκια του καί φώναζε: δὲν εἶστε γιά τίποτε ἄξιοι. Ὅλο χρήματα ζητᾶτε γιά νά ταί-

σετε τό τέρας πού κρυφά μεγάλωσε κάτω ἀπό τίς φροντίδες σας καί τό μαρμασμό τῶν φυτῶν πού ἔχασαν κάθε ἱκμάδα ζωῆς καί περιμένουν νά φύγουν, μετά συντάξεως.

Πραγματικά, ὑπῆρχαν δύο χιλιάδες ὑπάλληλοι πού τριγυρνοῦσαν ἀπό γραφεῖον εἰς γραφεῖον, μέχρι τήν ὥρα πού ἔφταναν, γιατί κανεῖς δὲν μπορούσε νά τοὺς χρησιμοποιήσει σωστά. Ἐτσι, δικηγόροι ἔγραφαν τό πρόγραμμα τῆς ἡμέρας, τριάντα χρόνια διευθυντές παραγωγῆς ἔμπαιναν βοηθοὶ στοὺς βοηθούς τους, διευθυντές διοικητικοῦ ἔμπαιναν αὐτοὶ πού προπιλάκιζαν περισσότερο τό προσωπικό, πού ὑπολόγιζαν μόνο τί θά πει τό ἀφεντικό καί πατοῦσαν σταθερά στήν ἐθνικόφρονη δράσις κατὰ τὰ Δεκεμβριανά καί τῇ συμμετοχῇ στόν συμμοριτοπόλεμο. Προσόντα σοβαρά γιά μία τέτοια θέση. Ἡ ὀργάνωσις ἦταν λέξι ἐξαφανισμένη ἀπὸ τό λεξιλόγιο τῶν στελεχῶν τῆς ἐταιρείας καί τήν μισοῦσαν θανάσιμα. Δυὸ λύσεις εἶχαν προτείνει. Νά κλείσει ἡ τηλεόρασις ἔξι μῆνες καί νά ἀναδιοργανωθεῖ. Οἱ ἄνθρωποι νά μὴ βγοῦν στό δρόμο, ἀλλά νά γίνει μία ἀξιολόγησις τοῦ δυναμικοῦ καί ἀνάλογη τοποθέτησις. Νά μὴν χρειάζεται γιά τριάντα δραχμὲς δαπάνη, ἄδεια καί τριάντα ὑπογραφές, ἀλλά στά μικρά κονδύλια νά γίνεται, ὅπως καί στίς τηλεοράσεις ὅλου τοῦ κόσμου.

Νά μὴν ὑπάρχουν τρεῖς ἄνθρωποι μέ παρεμφερή δουλειά, γιά νά μὴν γίνεται ποτέ καί νά μὴν ὑπάρχουν στεγανά στίς ὑπηρεσίες. Εἶχε ἀκόμη ζητηθεῖ νά ἀκού-

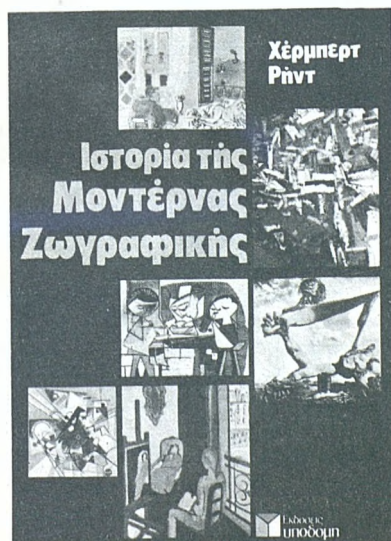
γόνται ὅλες οἱ φωνές στήν τηλεόρασις, γιατί καί τό πιό γλυκό κελιάδημα, σὸ τέλος γίνεται συνήθεια καί δὲν τό ἀκούει κανεῖς.

Τέλος, ἦρθε ἡ ἐποχὴ πού δὲν γινόταν τίποτε. Ἐπεφταν τὰ μάρμαρα στήν πρόσοψη τῆς ἐταιρείας, ἔπεφταν καί ἀνέβαιναν οἱ γενικοὶ μέσα σέ μία νύχτα· παρέμενε σταθερός ὁ κ. Φακλῆς, λόγω μεγάλης πείρας στίς ἐπιχειρήσεις ἐξοντώσεως τοῦ ἐχθροῦ· γέρναγε τό προσωπικό καί κανεῖς δὲν νοιαζόταν, στίδες τὰ χαρτιά, στίδες οἱ ταινίες· ἔβγαине ὁ Μπίστικας μέ κάτασπρα μαλλιά στηριζόμενος σέ δύο πατερίτσες, πάντα πιστός καί ἐντὸς τῆς γραμμῆς, γιά νά ἀναλύσει τό θέμα. Ὡσπου δούλιαξε σιγά καί σταθερά ἡ ἐταιρεία. Στὴν ἀρχὴ ἄφησε μία τεράστια τρύπα μέ ὥραιότατη καμπύλη καί μετὰ δὲν μιλοῦσε κανεῖς γι' αὐτό. Τὰ νέα τὰ ἀκούγαμε κάθε βράδυ. Ἦταν τὰ ἴδια τὰ χθεσινά, ἀλλά ἐπιδρῶσαν μυστικά ἐπάνω μας καί ἔμοιαζαν σάν τὸν ἦχο πού ἐπαναλαμβάνει γιά ἕσφοκι. Μετὰ ἀπὸ αὐτό, πάταγες τό κουμπὶ καί ἔμενες μόνος νά σκεφθεῖς, νά γράψεις, νά διαβάσεις».

Πρόκειται γιά ἀληθινὸ ἐφιάλτη. Αὐτό τό λήμμα τῆς ἐγκυκλοπαιδείας πολὺ μέ τρώμαξε! Ἀκου νά δεῖς τί πάθανε! Εὐτυχώς, γιά μᾶς φροντίζει ἡ τωρινὴ κυβέρνηση... Ἡ ἴδια ἡ τηλεόρασις κάθε βράδυ μᾶς τό λέει... Οἱ ὑπάλληλοι τῆς ΕΡΤ πού δγαίνουν σὸ τετράγωνο τζάμι μᾶς τό λένε... Κοιμηθεῖτε, ὅλα ἐδῶ εἶναι ἥσυχια! Ὅλα πάνε καλά. Κοιμηθεῖτε... Κοιμηθεῖτε

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ-ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ

Κυκλοφοροῦν

μέ 500 εἰκόνες
2η ἔκδοσις

μέ 340 εἰκόνες

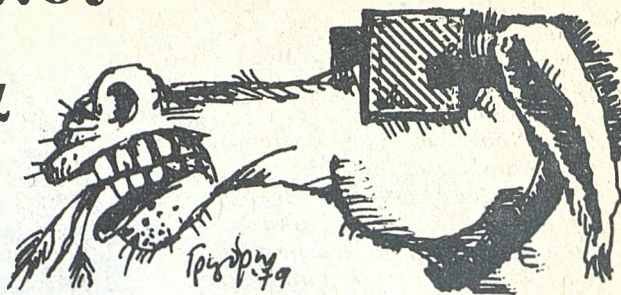

μέ 245 εἰκόνες

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ – 3ης Σεπτεμβρίου 22 – τηλ. 5234790

Πώς βλέπουν οί Τούρκοι ιθύνοντες τήν Ἑλλάδα καί τούς Ἕλληνες

Ἐπιμέλεια: Γ. Α. Πανάγου

Ὅλες οἱ Δεξιές μεταπολεμικές κυβερνήσεις προσπάθησαν νά κρύψουν συστηματικά ἀπό τήν ἑλληνική κοινή γνώμη τήν ἐπίσημη πολιτική τῆς τούρκικης ὀλιγαρχίας ἀπέναντι στή χώρα μας. Μέσα στά πλαίσια τῆς ὑποτέλειας πρὸς τή δύση ἦταν ἀνάγκη νά ἀποδεχόμαστε μιά μετριοπαθῆ εἰκόνα τῶν σχέσεων μας μέ τήν Τουρκία, νά μετριά-ζονται συστηματικά καί τό εἶδος καί ἡ ἔνταση τῶν ἐπιθέσεων.

Ἀκόμα καί σέ περιπτώσεις βαθιᾶς κρίσης, ὅπως τά «πογκρόμ» τῆς Πόλης καί τῆς Σμύρνης, οἱ κυβερνήσεις μας χειρίστηκαν μέ «τάκτ» καί μεγάλη κατανόηση τά ἀποτελέσματα τῶν τούρκικων προσκλήσεων κάτω ἀπό τήν ἄγρυπνη παρακολούθηση,

δέδαια, τῶν ὑπερατλαντικῶν ἀφεντικῶν τους.

Σήμερα ὁμως, ἡ τραγωδία τῆς κατεχόμενης Κύ-πρου καί ἡ ἀδιάκοπη προπαρασκευῆ ἐπεκτατικῶν σχεδίων σέ βάρος τῆς Δωδεκανήσου, τῶν Νησιῶν τοῦ Ἀρχιπελάγους καί τῆς Δυτικῆς Θράκης, μᾶς ἀναγκάζουν νά ἐπαγρυπνοῦμε. Χωρίς ἔχνος σωδι-νισμού ἀπέναντι στόν τούρκικο λαό, πού σίγουρα δέν εἶναι οὔτε χειρότερος οὔτε καλύτερος ἀπό τοὺς ἄλλους λαούς τοῦ κόσμου καί μέ τόν ὁποῖο ἔχουμε περισσότερες ὁμοιότητες παρά διαφορές, αἰσθανό-μαστε ὑποχρεωμένοι νά παρουσιάσουμε ἓνα ἀπο-καλυπτικό δεῖγμα τῆς ιδεολογικῆς προπαρασκευῆς γιά ἐπίθεση κατά τῆς Ἑλλάδας πού ὑφίσταται ἡ τούρκικη κοινή γνώμη.

Τό βιβλίον δέν εἶναι τυχαῖο προϊόν ἐνός ἄρρωστου σωδινιστικοῦ μυαλοῦ πού κι-νεῖται στό περιθώριο κάποιων ἀκραίων κύκλων. Τέτοιοι ἄνθρωποι καί τέτοια βιβλία ὑπάρχουν καί στήν Ἑλλάδα καί σέ ὅλες τίς χώρες τοῦ κόσμου. Ἡ ἐργα-σία ὁμως τοῦ Selahattin Salisik ἐξετά-στηκε ἀπό «εἰδικούς» τῆς Γενικῆς Διευ-θύνσεως Περιοδικῶν καί Ἐντύπου Ἐκ-παιδεύσεως καί ἀπό τό «Τμήμα Ἐκ-παιδεύσεως» τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας τῆς Ἀγκυρας. Νά ποιά εἶναι ἡ γνώμη τους μέ τή σειρά:

Α. Ἡ γνώμη τοῦ Τμήματος Ἐκ-παιδεύσεως: Τά ἔργα εἶναι ἀποτελέ-σμα σοβαρᾶς ἐργασίας. Παρέχουν μίαν συνοπτικήν εἰκόνα τῆς πορείας τῆς ἱστορίας τῶν Τουρκοελληνικῶν σχέσεων καί τῶν ἐπιδιώξεων τῆς Ἑθνικῆς Ἐταιρείας καί πληροῦν σπουδαῖον κενόν ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦτου.

Β. Ἡ γνώμη τῶν εἰδικῶν τῆς Γενι-κῆς Διευθύνσεως Περιοδικῶν καί Ἐντύπου Ἐκπαιδεύσεως: Συμφωνεῖ μέ τήν ἀποψιν τοῦ Τμήματος Ἐκπαι-δεύσεως. Εἰς τό αὐτό πόρισμα περί τοῦ διαφωτιστικοῦ χαρακτήρος τοῦ ἔργου τοῦτου κατέληξαν τό Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν, τό Ὑπουργεῖο Ἑθνικῆς Ἀμύνης καί ἄλλαι σχετικαὶ Κρατικά Ὑπηρεσίαι.

Ἐχεῖ γίνεῖ ἀντιληπτόν ὅτι δέν ἔχει μέχρι τοῦδε γραφῇ τοιοῦτον ἔργον, πειρώμενον νά παρουσιάσῃ ταυτο-χρόνως τὰς μέχρι σήμερα πολιτικές

ἀπόψεις, τὰς στρατηγικάς δυνατότη-τας καί τὰς ἱστορικάς ἀληθείας. Τέ-λος, λόγω τοῦ ὅτι ἀμφότερα τὰ βιβλία ἀσχολοῦνται μέ τό αὐτό θέμα, ἐδη-λώθη ὅτι ἐάν ἐξασφαλισθῇ ἡ ἐκτύπω-σις αὐτῶν εἰς ἓνα τόμον βιβλίου θά πληρωθῇ σπουδαῖον κενόν».

ΤΟ ΑΝΑΜΙΚΤΟΝ ΕΘΝΟΣ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΩΝ

Νά λοιπόν, τί εἶδους ἀπόψεις διαδίδει ἐπίσημα τό τούρκικο κράτος γιά τήν Ἑ-λλάδα καί τοὺς Ἕλληνες. Ἡ ἀνάλυση εἶ-ναι σχετικά εὐκόλη: οἱ Ἕλληνες κατ' ἄρ-χήν δέν ὑπάρχουν. Κι αὐτό τό τεκμηριώ-νουν οἱ μαρτυρίες τοῦ ἐθνικοσοσιαλιστῆ Karl Hopf καί τοῦ διαδόχου ἡμιπαρά-φρονα ὑμνητῆ τῆς χούντας Δημήτρη Κιτσιῆκη:

Ὁ Karl Hopf εἰς τό ἔργον του «Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπό τίς ἀρχάς τοῦ μεσαίωνος μέχρι τῆς σημερινῆς ἐποχῆς» λέγει ὅτι οἱ σημερινοὶ Ἕλλη-νες δέν ἔχουν οὔτε μίαν σταγόνα ἀρ-χαίου ἑλληνικοῦ αἵματος· οἱ σημερι-νοὶ Ἕλληνες εἶναι ἀπόγονοι τῶν Σλάβων καί Ἀλβανῶν, οἵτινες ἐγκα-τεστάθησαν εἰς τήν Ἑλλάδα κατὰ τόν μεσαίωνα.

Τό σημερινόν ἀνάμικτον ἔθνος τῶν Ἀλβανῶν – Σλάβων τό σφετεριζόμε-νον τό ὄνομα τῶν Ἑλλήνων εἶναι συμφώνως πρὸς τὰς ἐγγράφους πη-γὰς, τὰ ἱστορικά γεγονότα καί τήν ἰδίαν αὐτῶν δήλωσιν (Δημήτριος Κι-τσιῆκης) εἰς συρφετός ἐγκληματιῶν, οὐννων, ἀρπάγων καί δολοφόνων.

Οὗτοι οἱ δάρδαροι, τῇ βοήθειᾳ ἄλλων κρατῶν, ἐξῆλθον ὡς κατακτηταί εἰς τήν προκυμαῖαν τῆς Σμύρνης τήν 15ην Μαΐου 1919.*

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΟΥΣΑΝ ΗΜΕΡΟΛΟ- ΓΙΑΚΩΣ

Ἀλλά, παρ' ὅλο ὅτι δέν ὑπάρχει καμία σχέση ἀνάμεσα στοὺς σημερινούς Ἕλλη-νες καί στοὺς ἀρχαίους, ὁ Τούρκος συ-γγραφέας αἰσθάνεται τήν ἀνάγκη νά ὑπο-βιβάσῃ τόν ἀρχαῖο ἑλληνικό πολιτισμό:

Οὐδεὶς σοβαρὸς ἱστορικός παραδέ-χεται σήμερα τήν πρωτοτυπία τοῦ ἑλληνικοῦ κλασσικοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ Ἕλληνες σφετερίζονται ἐπίσης τόν Μέγαν Ἀλέξανδρον, ὅστις ἦτο Μα-κεδὼν καί ὄχι Ἕλλην, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ὑπ' αὐτοῦ καταστροφή τοῦ κράτους τῶν Ἀθηνῶν.

Χρῆσιν ἡμερολογίου ἔκαμον οἱ Αἰ-γύπτιοι ἤδη τό 4242 π.Χ., τό 2.000 π.Χ. οἱ Τούρκοι καί τό 594 π.Χ. οἱ Ρωμαῖοι. Οἱ Ἕλληνες κατὰ τὰς χρο-νολογίας ταύτας δέν εἶχον ἰδέαν τοῦ τί ἐστὶν ἡμερολόγιον. (σ. 45)

Κι ὅσοι ἀρχαῖοι ἀξίζαν κάτι, ἦταν δε-βαίως Τούρκοι:

Ὁ Δημόκριτος, ὁ Ἡράκλειτος, ὁ Ἴπποκράτης, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Ὀμη-ρος ἦσαν τουρκικῆς καταγωγῆς καί αἱ βάσεις τοῦ τουρκικοῦ πολιτισμοῦ

* Ἡ παράθεση τῶν κειμένων γίνεται ἀπό τή μετάφραση τοῦ Β. Δημητριάδη, διευθυντῆ τοῦ ἱστορικοῦ ἀρχείου Μακεδονίας-Θράκης.

διεδόθησαν εις την Δύσιν διά των Ἰωνων. Τό ὄνομα τοῦ περιφρήμον Ὀμήρου ἦτο Ομηρ. (σελ. 12)

Τό ἴδιο αἰσχροῦ ἦταν καί τό Βυζάντιο, ὅπως ἔλεγε — χαριτολογώντας δέβαια — καί ὁ Βολταίρος:

Τόν 16ον αἰῶνα ἀνεγνωρίσθη ὅτι τό ἀρχαῖον ἐλληνικόν ἔθνος εἶχε πρό πολλοῦ ἐξαφανισθῇ. Ὁ Βολταίρος εἶπε: «Καθώς ἡ ἐλληνική αὐτοκρατορία ἀπετέλεσε διά τόν κόσμον πῶσιν, οὕτω καί ἡ Βυζαντινὴ Ἱστορία ἀπέτέλεσε πῶσιν διά τόν ἀνθρωπιστικόν πνεῦμα. Οἱ Τούρκοι ἦσαν τουλάχιστον σοφώτεροι: Ἐφαγον, ἔπιον, διεσκέδασαν καί ἔγραψαν πολὺ ὀλίγον». Ὁ Hegel ἔγραφεν ὅτι τό Βυζάντιον παρουσιάζει ἀποκρουστικὴν εἰκόνα. (σ. 15)

Ἀλλά κι ἐδῶ κρατάει ὁ Salisik πισινῇ:

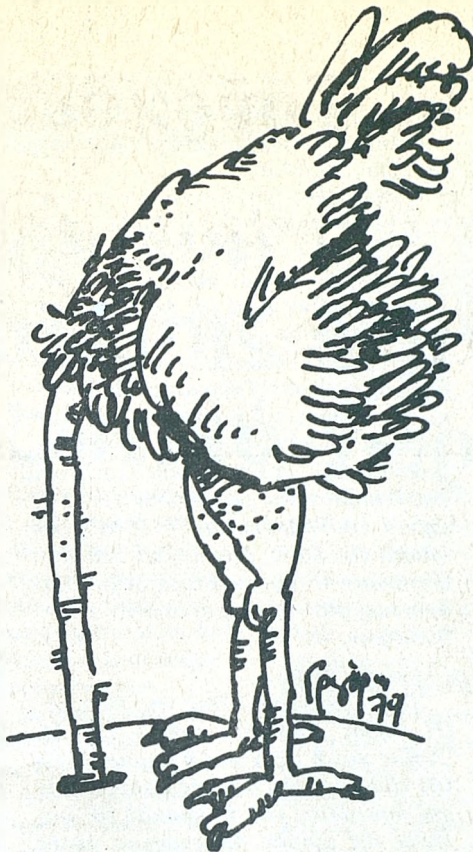
Ὁ ἰσχυρισμός ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι κληρονόμοι τῆς Ρώμης ἀποτελεῖ ἔκφρασιν τῆς Μεγάλης Ἰδέας. Ἐπομένως οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες δέν δύνανται νά ἰσχυρίζωνται ὅτι εἶναι οἱ ἱστορικοὶ κληρονόμοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῶν νήσων καί τῶν ἀκτῶν τοῦ Αἰγαίου. Οὐδεὶς βυζαντινὸς αὐτοκράτωρ ὑπῆρξεν Ἕλληνα. (σ. 17)

ΟΙ ΚΑΛΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΚΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

Ἡ συνταγὴ συγγραφῆς τῆς ἱστορίας πού ἐφαρμόζεται ἀπὸ τὴν τούρκικη προπαγάνδα εἶναι ἀπλή: οἱ Ἕλληνες ἔχουν ὅλα τὰ ἐλαττώματα καί οἱ Τούρκοι ὅλα τὰ προτερήματα:

Κατωτέρω ἐκτίθενται οἱ λόγοι, διὰ τοὺς ὁποίους οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες, οἵτινες διατείνονται ὅτι εἶναι κληρονόμοι τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων, τοῦ Βυζαντίου καί τοῦ Πόντου, παρέμειναν ἔθνος μικρόν καί δέν ἠδυνήθησαν νά διαδραματίσουν σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορικὴν ἐξέλιξιν:

Ἡ ἐλληνικὴ διοίκησις δέν ἠδραιώθη ἐπὶ ἀληθοῦς δημοκρατίας. Ὁ μεγάλος ἱστορικός Jorga γράφει: «ἡ τουρκικὴ διοίκησις ἰδρῦθη ἐντός μιᾶς εὐρείας δημοκρατίας ἐπὶ νέων ἀπόψεων». Ἡ ἐλληνικὴ (Grek) διοίκησις δέν ἠδραιώθη ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης· δέν ἠδυνήθη ν' ἀναπτύξῃ μεγάλους ἀνδρας παγκοσμίου μεγέθους καθ' ὅλην τὴν πορείαν τῆς ἱστορίας· εἰς πᾶσαν φάσιν τῆς ἱστορίας ἠδραιώθη ἐπὶ τοῦ τρόμου, τῆς ἀγοριότητος καί τοῦ ἐγκλήματος. Οἱ Ἕλληνες προεκάλεσαν σφαγὰς εἰς τὰς περιοχάς, εἰς τὰς ὁποίας εἰσέβαλον· ἀντιθέτως οἱ Τούρκοι ἐφήρμοσαν πλήρως τὰς ἀρχὰς τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας καί τῆς δημοκρατίας. Καθ' ὅλην τὴν πορείαν τῆς ἱστορίας δέν ὑπάρχει ἐλευθερία σκέψεως εἰς τὴν ἐλληνικὴν διοίκησιν. Οἱ Ἕλληνες διαζόμενοι ἤλλαξαν καί τὴν θρησκείαν των εἰσέτι· ἀντιθέτως οἱ Τούρκοι καί εἰς τὰς πλέον δυσχερεῖς

περιόδους τῆς ἱστορίας των δέν ἐξώμοσαν, οὔτε ἐχρησιμοποίησαν γυναικάς των διά πολιτικούς σκοπούς. Οἱ Τούρκοι, ἀντιθέτως πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἐχορήγησαν θρησκευτικὴν καί ἀτομικὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς ἀλλοθρήσκους λαούς, τοὺς εὐρισκόμενους ἐντός τῶν ὁρίων τοῦ κράτους των. Οἱ Τούρκοι μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας των ἐπέδειξαν ὑψηλὴν πολιτικὴν καί διοικητικὴν ἀνοχήν· ἀντιθέτως οἱ Ἕλληνες ἔδωσαν τὰς ἐπιτυχίας των μέ αἷμα ἀμαυροῦντες τὴν ἱστορίαν πάντοτε. Διὰ τοὺς ἀνωτέρω ἔκτεθέντες λόγους οἱ Ἕλληνες οὐδέποτε ἐκέρδιζαν ἀποφασιστικὴν νίκην ἔναντι τῶν Τούρκων, οὔτε ἡττηθῶσαν ποτὲ Τούρκους στρατηγούς καί ἐπιτελεῖα. Ἀντιθέτως οἱ Τούρκοι εἰς κάθε φάσιν τῆς ἱστορίας ἡττηθῶσαν τοὺς Ἕλληνας διοικητάς, τὰ ἐπιτελεῖα καί τὰς σημαίας των.

Οἱ Τούρκοι πάντοτε προετίμησαν τὴν ὁδὸν τῆς εἰρήνης καί τῆς συνεννοήσεως, οἱ δέ Ἕλληνες τὴν ὁδὸν τοῦ πολέμου. Οἱ Τούρκοι πάντοτε ἐτίμησαν τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες τὰ ἡγνόησαν. Οἱ Τούρκοι ἐκράτησαν τὰς ὑποσχέσεις καί τοὺς ὅρκους των, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες τὰ ἡγνόησαν.

Ἡ παγκόσμιος κοινὴ γνώμη θά γνωρίσῃ τὰ ὑψηλά κίνητρα τῶν Τούρκων, τὴν δικαιοσύνην καί τὴν ὑψηλὴν πολιτιστικὴν ποιότητα αὐτῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐδράζεται ἡ δημοκρατικὴ ἰσότης των, ὥς καί τὸν ἀληθῆ χαρακτήρα τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες διατείνονται ὅτι εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τοῦ Βυζαντίου καί τοῦ Πόντου. (σ. 6-7)

ΤΟ ΓΙΟΥΝΑΝ ΑΣΚΕΡ... ΜΠΑΪΛΑΝΤΙ

Ἐκεῖ ὁμως πού ἡ ἀνωτερότητα τοῦ τούρκικου ἔθνους ἀναδεικνύεται μέ ὅλο τῆς τό μεγαλεῖο εἶναι ὅταν συγκρίνουμε τὰ ἐκατέρωθεν ἀσκήρια ἢ ἐνοπλες δυνάμεις:

Οἱ Ἕλληνες εἶχον πάντοτε ἔλλειψιν μεγάλων καί ἱκανῶν ἡγητόρων, ἐνῶ οἱ Τούρκοι ἀνέπτυξαν ἀνδρας ἱκανοὺς νά ἀλλάξουν τὸν ροῦν τῆς ἱστορίας. Οἱ Ἕλληνες πάντοτε ἡττῶντο ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ὁ τουρκικὸς στρατός ἦτο πάντοτε ἀνώτερος εἰς ἐξοπλισμόν καί ὁργάνωσιν καί μέ ὑψηλότερον ἠθικόν. Πρῶτοι οἱ Τούρκοι ἐδημιούργησαν πεζοναύτας, ἀνέπτυξαν τὴν στρατιωτικὴν τέχνην καί ἡγωνίζοντο βάσει σχεδίου· οὐδέποτε οὐτοῖ ἐξεμεταλλεύθησαν τὰς στιγμὰς ἀδυναμίας τῶν Ἑλλήνων. Οὐδέποτε ἐχρησιμοποίησαν τὰς θυγατέρας των διά πολιτικούς σκοπούς, ἀλλὰ πάντοτε ἐκέρδιζαν τὰς νίκας των εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν χάρις εἰς τὴν ὑψηλὴν των τεχνικὴν καί διοίκησιν. Εἶναι τό πρῶτον ἔθνος, τό ὁποῖον ἐχρησιμοποίησε τό πυροβολικόν· εἰς τὰς ἀρχὰς των, πρῶτον, χρησιμοποιηθέντων κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πυροβόλων στηρίζονται οἱ δόμοι V1 καί V2. Πρῶτοι ἐχρησιμοποίησαν ἐκρηκτικὰς ὁβίδας καὶ ὀλμους. Πάντοτε ἀπετελεῖτο ὁ στρατός των ἐκ καλῶς ὁργανωμένου ἱππικοῦ. Βασικὴ των τακτικὴ ἦτο ἡ ὁργανωμένη ἐπίθεσις. Αἱ πεζικαὶ δυνάμεις αὐτῶν εἶχον τὴν ἱκανότητα νά κινῶνται μέ ταχύτητα 60 χιλιομέτρων ἡμερεσίως. Εἶναι τό μοναδικόν ἔθνος, τόν ὁποῖον χρησιμοποιοῖ ἐπιτυχῶς τὴν νυκτερινὴν ἐπιδρομήν. Τούρκοι συνέγραψαν τὰ κυ-

ΝΕΩΤΕΡΗ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΠΟΙΗΣΗ
1965-1980

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΑΛΕΞΗΣ ΖΗΡΑΣ
εκδόσεις γραφή

ριώτερα διβλία περί τακτικής καί υψηλής στρατηγικής. Ιστορικά έρευναι καταδεικνύνουν ότι οί Τούρκοι είναι αδύνατον νά νικηθούν εἰς τό πεδόν τῆς μάχης. Ἡ τεχνολογία τοῦ πολέμου ἐθεμελιώθη ὑπό τῶν Τούρκων, ἐκ τῶν ὁποίων ἔλαβον αὐτήν ὅλοι οἱ λαοί τοῦ κόσμου. (σ. 22)

ΑἴΓΑΙΟ, ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ, ΚΥΠΡΟΣ: ΟΛΑ ΤΟΥΡΚΙΚΑ

Μέ τέτοιο κατακτητικό ἐργαλεῖο εἶναι φυσικό νά ἀνοίγει ἡ ὄρεξη ὁρισμένων κύκλων στήν Τουρκία. Ἀπό κει καί πέρα τά ἐπιχειρήματα εἶναι γνωστά. Τά ἴδια χρησιμοποιοῦν ὅλοι οἱ παρανοϊκοί μιλιταριστές τῆς Ἱστορίας καί ὁ πῖο ἐπιφανής ἀπ' ὅλους ὁ Χίτλερ, πού ἰδιαίτερα θαυμάζεται ἀπό τήν τουρκική ἀκροδεξιά:

Οἱ πρόγονοί μας κατέλαβον κατόπιν αἱματηρῶν ἀγώνων τās νήσους τοῦ Αἰγαίου ἐκ τῶν Βενετῶν καί τῶν Γενονατῶν· ἐπομένως οὐδέν δικαίωμα ἔχουν ἐπ' αὐτῶν οἱ Ἕλληνες. Αἱ νήσοι τοῦ Αἰγαίου εὐρίσκονται λίαν ἐγγύς τῆς Μ. Ἀσίας καί ἀποτελοῦν ἀχώριστον τμήμα τῆς τουρκικῆς πατρίδος. Σήμερον αἱ νήσοι αὗται ἀποτελοῦν σοβαρόν κίνδυνον διὰ τήν Τουρκίαν. (σ. 12)

Δικαιώματα «αἱματος» πού ἐπικαλοῦνται ὅλοι οἱ κατακτητές, μόλις ἓνας λαός ἀντισταθεῖ στήν κτηνώδη τους βία.

Πολιτιστική(!) παρουσία καί στρατηγικός κίνδυνος, πού μένει βέβαια πάντα γενικός καί ἀόριστος:

Οἱ Τούρκοι μετέφεραν τόν πολιτισμό εἰς Κύπρον. Οἱ Τούρκοι προστάτευσαν τοὺς ὀρθοδόξους Ἕλληνας. Ἡ παγκόσμιος κοινή γνώμη δύναται νά κρίνῃ περί τῆς ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτου στάσεως τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες τό 1963 ἐφόνευσαν ἀόπλους καί ἀπροστάτετους Τούρκους. Οἱ Τούρκοι ἔφεραν τόν πολιτισμόν εἰς τήν Κύπρον. Ἐπέτρεψαν τήν ἐλευθέραν ἀσκήσιν τῆς θρησκευτικῆς λατρείας καί ἐτίμησαν τόν ἀρχιεπίσκοπον, ἐτίμησαν τὰ θρησκευτικά καί ἀτομικά δίκαια τοῦ λαοῦ, διετήρησαν καί ἐσεβάσθησαν τὰ θρησκευτικά κτίρια καί ἀνεγνώρισαν τήν κοινοτικήν αὐτοδιοίκησιν. (σ. 13)

Καί λίγο πῖο πέρα:

Ἡ γεωπολιτική θέση τῆς Κύπρου. Ἡ νῆσος ἀποτελ. τμήμα τῆς Μ. Ἀσίας καί ἡ ἀξία καί ἡ σημασία αὐτῆς εἶναι μεγίστη διὰ τήν ἐξασφάλισιν τῆς ἀσφαλείας τοῦ τουρκικοῦ ἔθνους, λόγω τῆς μικρᾶς ἀποστάσεως αὐτῆς ἀπό τῶν ἀκτῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Εἰς περίπτωσιν πολέμου μετά τῆς Τουρκίας θά ἀπετέλει σοβαρόν κίνδυνον διὰ τήν Δυτικήν Τουρκίαν. (σ. 16)

Καί γιά νά ὁλοκληρώσετε τήν εἰκόνα:

Οἱ Ἕλληνες κατέλαβον εὐκόλως τῇ βοήθειᾳ φίλων καί ὁμοθρήσκων των

τήν Δωδεκάνησον ἀνευ οὐδενός δικαιώματος. Ἡ τουρκική κυβέρνησις δέν ἠρωτήθη καὶν διὰ τήν παραχώρησιν ταύτην, ἥτις ἔθεσεν ἐν κινδύνῳ τήν τουρκικήν πατρίδα. Διὰ τῆς καταλήψεως τῶν νήσων ἡ Ἑλλάς, ἥτις οὐδέποτε ἐσεβάσθη τās συμφωνίας, τās ὁποίας ὑπέγραψε, ἠθέτησε τήν Συνθήκην τῆς Λωζάννης καί ἐξώπλισεν αὐτάς. Ἐφ' ὅσον ἡ Δωδεκάνησος εὐρίσκεται εἰς ξένας χεῖρας, ἡ κοινή γνώμη δέν δύναται νά εἶναι ἡσυχος· ἡ κατάστασις αὕτη εἶναι πηγὴ διαρκoῦς ἀνησυχίας διὰ τό τουρκικόν κράτος. (σ. 18)

★ ★ ★

Προτιμήσαμε νά ἀφήσουμε τὰ κείμενα νά μιλήσουν μόνα τους, χωρίς πολλά σχόλια. Ἀς ἐπαναλάβουμε ὅμως ὅτι ὁ κ. Salisik θά ἦταν γιά μās ἓνας ἀπλός παράφρων, ἂν ἦταν ἀπομονωμένος. Ἀπό τή στιγμή ὅμως πού τέτοιες ἀπόψεις υἱοθετοῦνται ἀνεπιφύλακτα ἀπό τή στρατιωτική καί πνευματική ἡγεσία μιάς γειτονικῆς χώρας, εἶναι φυσικό νά αἰσθανόμαστε ἐντονες ἀνησυχίες. Καί νά εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά προσυπογράψουμε κάθε προετοιμασία γιά τό χειρότερο.

Ἐκτός ἂν, στό μεταξύ, ὁ τουρκικός λαός βρεῖ τόν τρόπο νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τό ζυγό, μᾶς ἀπό τίς πῖο ἀνεύθυνες καί ἀνάληπτες ὀλιγαρχίες, πού μαστίζουν τόν Τρίτο Κόσμο. ■

Ἐκδόσεις «συλλογή»

κυκλοφόρησαν 3 βιβλία τοῦ Β. Ἰωάννου, σέ μιά προσπάθεια ἀνίχνευσης, τῶν «σκοτεινῶν ἡμερῶν» στὸν ἑλληνικό χῶρο.

ἡ «τρελα» που καιει
ἡ αλωση των χελιδονιων
ΗΤΑΝ ΑΝΟΙΞΗ ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΠΑΣΧΑ

ΕΤΟΙΜΑΖΕΤΑΙ: «νῦν καί ἀεὶ!!»

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «συλλογή» ΤΗΛ. 8310403 - 8310419

αφγανισταν

Εξαγωγή επανάστασης σ' ένα «ζωτικό χώρο»

ΤΟ ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ, αποτελώντας τό μαλακό υπογάστριο στά νότια σύνορα της ΕΣΣΔ, βρέθηκε από πολύ παλιά στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των σοβιετικών κυβερνήσεων.

Η ΦΕΟΥΔΑΛΙΚΗ μοναρχία, οι φυλετικές καταπιέσεις και οι θρησκευτικοί φανατισμοί, που επικρατούν στη δύσμορφη και καθυστερημένη αφγανική κοινωνία καλύφθηκαν πίσω από τη θεωρία της «έξ αντικειμένου αντιϊμπεριαλιστικής στάσης» και δέν εμπόδισαν καθόλου τη σύναψη στενών σχέσεων μεταξύ των δύο κρατών. Οι σχέσεις αυτές υλοποιούνται κυρίως με τη χορήγηση αφθονου στρατιωτικού υλικού και συμβούλων από την ΕΣΣΔ, με αντάλλαγμα, εκτός από τη εξαγωγή φυσικού αερίου και φρούτων, τη διατήρηση μίας φιλοσοβιετικής συδέστερης της χώρας του 'Αφγανιστάν.

ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ νά μήν τεθεί σέ δοκιμασία τό ευαίσθητο καθεστώς των καλών σχέσεων των δύο χωρών, ή Γ' Διεθνής δέν αποφάσισε ποτέ νά ιδρύσει ΚΚ στό 'Αφγανιστάν, αντίθετα μέ τίς περιπτώσεις άλλων γειτονικών χωρών της ΕΣΣΔ: 'Ινδία, Τουρκία, Περσία κ.ά.

ΠΟΛΥ αργότερα, όταν ιδρύεται τό 1964 τό ολιγάριθμο και στενής επιρροής Λαϊκό Δημοκρατικό Κόμμα, ή Σοβιετική Ένωση φροντίζει νά προσανατολίσει τίς ιδεολογικοπολιτικές του αναζητήσεις στά έτοιμα μοντέλα των «επαναστάσεων στίς χώρες του τρίτου κόσμου» που είχε επεξεργαστεί τό ΚΚΣΕ. Υπονομεύει έτσι από την πρώτη στιγμή κάθε έλπίδα και προσπάθεια των νεοφώτιστων «μαρξιστών-λενινιστών» του ΛΔΚ νά κατανοήσουν τίς ιδιαίτερες αντιφάσεις, τίς βαθιές και συχνά πρωτόγονες αντιθέσεις της αφγανικής κοινωνίας γιά νά μπορέσουν νά αποκτήσουν έτσι τή δυνατότητα αποτελεσματικής παρέμβασης στην πορεία της χώρας τους.

ΤΟ ΝΕΟΓΕΝΝΗΤΟ ΛΔΚ σπαράσσεται από φατριασμούς που στήνονται μέ δανεισμένες πολιτικές πλατφόρμες και καθώς δέν καταφέρνει ν' αποκτήσει μιά δικιά του επαναστατική θεωρία και μιά αξιόλογη σύνδεση μέ τίς εξαθλιμένες αφγανικές μάζες (εκτός από την επιρροή του στους φοιτητές) καταντά πολύ γρήγορα ένας μηχανισμός στελεχών.

Η ΙΣΧΥΣ του (γιά τήν ακρίβεια ή ισχύς της κάθε φράξιάς του) καθορίζεται πιά από τίς διασυνδέσεις που έχει μέ τούς στρατιωτικούς και από την εϋνοια που απονέμει ή ΕΣΣΔ.

Ο ΤΡΟΠΟΣ μέ τόν όποιο ανέβηκε τό ΛΔΚ στην εξουσία τόν 'Απρίλη του 1978 καθόρισε και τά όρια των δυνατοτήτων που είχε γιά νά λύσει τά ακανθώδη προβλήματα της χώρας του, αλλά και τήν πηγή άντλησης της ισχύος του γιά τήν εξασφάλιση της παραμονής του.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ Ταράκι, παρά τίς προθέσεις της και τίς διακηρύξεις της γιά βαθιές κοινωνικές αλλαγές, δέν κατάφερε νά εμποδίσει τήν ανάπτυξη ενός ισχυρού αντιδραστικού μουσουλμανικού αντάρτικου και πολύ γρήγορα ή χώρα βρέθηκε σέ κατάσταση εμφυλίου πολέμου. 'Η διάρκεια ζωής της κυβέρνησης Ταράκι (άλλά και του ίδιου προσωπικά, όπως και των διαδόχων του), προσδιορίζονταν από τήν ικανότητά

του νά διατηρήσει τίς ισορροπίες των εκρηκτικών αντιθέσεων της αφγανικής κοινωνίας, γιά νά αισθάνεται ασφαλή τά νώτα της ή συνορεύουσα υπερδύναμη. Έτσι ή ΕΣΣΔ δέν δίστασε νά θυσιάσει τόν πιστό της Ταράκι και νά στηριχτεί στόν φιλόδοξο και σκληροπυρηνικό «άπαρράταικ» Χαφιζουλάχ 'Αμίν, ώσπου τόν παραμέρισε και αυτόν μέ τά ίδια ακριδώς κριτήρια και τίς ίδιες μεθόδους και αναγκάστηκε νά καταφύγει στόν μέχρι σήμερα αποταγμένο και παραμερισμένο Μπαμπράκ Καρμάλ, μέ τήν έλπίδα ότι τό πολιτικό του κύρος θά σταθεί ικανό νά ελέγξει τήν αφγανική έκρηξη. Τά περιθώρια όμως είναι πιά στενά παρά ποτέ, γιάτί εν τώ μεταξύ οι διαδοχικές σοβιετικές επεμβάσεις έθρεψαν τό πιά κατάλληλο κλίμα γιά νά έκεκταθεί ή δραστηριότητα και ή επιρροή του αντιδραστικού μουσουλμανικού κατεστημένου μέ τήν αναζωπύρωση στίς μάζες των χωρικών, θρησκευτικών φανατισμών και εθνικιστικών προκαταλήψεων. Δέν είναι γι' αυτό, παράξενο, τό ότι επί καθεστώτος Καρμάλ διεξάγονται οι πιά αίματηρές επιχειρήσεις εναντίον των ανταρτών, ενώ υποτίθεται πώς αυτός συγκεντρώνει τίς περισσότερες δυνατές πολιτικές επιρροές και συναντά πλατιά αποδοχή.

Η ΛΟΓΙΚΗ του «ζωτικού χώρου» παραγνώρισε γιά άλλη μιά φορά τίς πραγματικές ανάγκες και διαθέσεις ενός λαού και μετάτρεψε σέ θέρετρο πολεμικών επιχειρήσεων μιά χώρα, που ακόμα δέν έλυσε ούτε κατά προσέγγιση τά βασικά προβλήματα επιβίωσης των κατοίκων της. 'Η επέμβαση της ΕΣΣΔ στό 'Αφγανιστάν θά δξύνει ακόμα περισσότερο αυτό που ευαγγελίζεται ότι θά λύσει. Γιατί, παραμερίζοντας τά πομπώδη κηρύγματα γιά «διεθνιστική αλληλεγγύη» και «γρήγορη οικόδομη του σοσιαλισμού», μπορεί νά δεί κανείς ότι ή τωρινή κατάσταση αποτελεί τήν κατάλληλη ευκαιρία γιά τόν ιμπεριαλισμό νά προωθήσει καλύτερα τίς επιδιώξεις του στην περιοχή, αλλά και νά καθαγιάσει τίς δικές του επεμβάσεις, που έκανε και που σχεδιάζει νά κάνει σέ άλλα μέρη του κόσμου.

ΓΙΑ ΝΑ φτάσει κανείς σ' αυτά τά συμπεράσματα, δέν έχει καμιά ανάγκη από τήν ξαφνιασμένη, τάχα, αντίδραση των ΗΠΑ, που ανησύχησαν πάλι γιά τήν ελευθερία των λαών ή από τά κροκοδείλια αναθέματα της Κίνας, που τήν αφήνουν γιά άλλη μιά φορά έξω από τό μοίρασμα.

ΓΙΝΕΤΑΙ συνείδηση πιά, πώς καμιά αλλαγή, κανένα δήμα πρós τή χειραφέτηση του ανθρώπου δέν μπορεί νά σημειωθεί μέ τίς ραδιοφωνικές μεταδόσεις «αποφάσεων γιά τήν οικόδομη του σοσιαλισμού», που γίνονται υπό τόν ήχο των έρπυστριών, όσο χορευτικός κι αν μοιάζει ό ρυθμός τους κι όσους βαθμούς «σοσιαλιστικής» καθαρότητας κι αν έχει τό ατσάλι τους.

ΤΟ ΔΙΔΑΓΜΑ που φέρνουν τά γεγονότα του 'Αφγανιστάν είναι πώς δέν αρκεί πιά νά έχουμε αυτή τή συνείδηση, αλλά ότι θά πρέπει και νά τήν επιδόλλουμε.

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

Η συνοπτική ιστορική πορεία του 'Αφγανιστάν πού προτάσσουμε, αποσκοπεί στην κατανόηση των εξελίξεων στη χώρα αυτή, αλλά συγχρόνως αποτελεί και πλαίσιο αναφοράς για την πορεία του Λαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος του 'Αφγανιστάν.

1740: Μετά την εκδίωξη Περσών εισβολέων ιδρύεται το 'Αφγανικό κράτος υπό την επικυριαρχία του γένους Ντουράνι με άρχηγό τόν 'Αχμάντ Χάν.

1839-1842: Πρώτος 'Αφγανικός πόλεμος. 'Αγγλοι, 'Ινδοί και νομάδες εισβάλλουν στο 'Αφγανιστάν και επιδίδονται σε σφαγές και λεηλασίες με πρόσχημα τόν κίνδυνο του τσαρικού επεκτατισμού. Οι εισβολείς τελικά συντρίβονται.

1879: Δεύτερη εισβολή αγγλοϊνδικών στρατευμάτων αποκρούεται, αλλά στη συνθήκη πού υπογράφεται, η Βρετανία αποκτά τό δικαίωμα επεμβάσεων στην εξωτερική πολιτική του 'Αφγανιστάν με αντάλλαγμα έτήσια επιχορήγηση 6.000 λιρών.

1880-1901: Μοναρχία του 'Αμίρ 'Αμντουραχμάν, πού προσπαθεί να οργανώσει τό διαλυμένο 'αφγανικό κράτος. Σάν αντίδραση στίς δύο βρετανικές εισβολές αναπτύσσεται ένα ισχυρό έθνικιστικό ρεύμα.

1901-1919: Μοναρχία του 'Αμίρ Χαμπιμπουλάχ της ίδιας δυναστείας.

1919: 'Ανοδος στο θρόνο του 'Αμίρ 'Αμανουλάχ, γιου του προηγούμενου, και ήγέτη του κινήματος τών «Νεο-άφγανών», κατά τά κεμαλικά πρότυπα. Έκμεταλλευόμενος τήν εξασθένηση της Βρετανίας από τόν Α' παγκόσμιο πόλεμο, ανέτρεψε τήν έπαχθή 'Αφγανο-Βρετανική συνθήκη και επιδίωξε τή σύναψη σχέσεων με τήν νεοσύστατη Σοβιετική Ένωση. 'Ο Λένιν αντιλήφθηκε άμέσως τήν αξία του 'Αφγανιστάν σάν αντίπαλη χώρας της Μ. Βρετανίας και τό χαρακτήρισε μάλιστα «σάν τό μοναδικό ανεξάρτητο Ισλαμικό κράτος, πού έχει τό ιστορικό καθήκον νά ενώσει γύρω του όλο τό 'Ισλάμ, στόν άγώνα για έλευθερία και ανεξαρτησία».

1921: Υπογράφεται Σοβιετο-'Αφγανική συμφωνία φιλις για παροχή οικονομικής και τεχνικής βοήθειας στο 'Αφγανιστάν.

'Ο 'Αμανουλάχ, ακολουθώντας παράλληλο δρόμο με τόν Κεμάλ της Τουρκίας και τόν Ρεζά Χάν του 'Ιράν, φρόντισε άφ' ενός μόν να διευρύνει τίς εξωτερικές σχέσεις της χώρας του, πραγματοποιώντας μία μεγάλη περιοδεία σε όκτώ χώρες και άφ' έτέρου νά θέσει τίς βάσεις ενός άστικού εκσυγχρονισμού στο έσωτερικό. Έφερε ξένους καθηγητές και συνέταξε τόν Οικογενειακό Κώδικα πού απαγόρευε τούς γάμους παιδιών και συγγενών.

1923: 'Επιβάλλεται Σύνταγμα πού προβλέπει τήν ίδρυση 'Εθνοσυνέλευσης, εκλεγόμενης με καθολική ψηφοφορία άνδρών και γυναικών. Αρχίζει ή σύνταξη νόμων πού παραμερίζουν τό έθμικό δικαιο του Κορανίου. Παίρνονται μέτρα για τήν ανάπτυξη του τύπου και σχεδιάζεται έθνικό δίκτυο δρόμων.

1928: 'Η βασίλισσα Σοράγια εμφανίζεται δημόσια με άκάλυπτο πρόσωπο και καλεί όλες τίς γυναίκες νά τή μιμηθούν.

Τά μέτρα του 'Αμανουλάχ θρίσκουν ισχυρή αντίδραση από τά πανίσχυρα γένη και τό καθεστώς του χαρακτηρίζεται άθεϊστικό από τούς μουλάδες.

1929: 'Η αντίσταση του γένους Σινουάρι στη συλλογή φόρων έξελίσσεται σ' ένα γενικότερο ξεσήκωμα τών συντηρητικών φατριών, πού φέρνει στο θρόνο τόν Μπάχα-ι-Σάκκο. 'Ο 'Αμανουλάχ καταφεύγει στη Γαλλία όπου πέθανε τό 1960. 'Ο Ταράκι σε συνέντευξη του στην έφημερίδα die zeit, 9.6.78, απέδωσε τήν πτώση του 'Αμανουλάχ στην άδυναμία του νά συγκροτήσει ισχυρό έθνικό στρατό.

Τήν ίδια χρονιά ο Μπάχα-ι-Σάκκο δολοφονείται από τόν Ναδέρ Χάν, πού ανακηρύσσεται μονάρχης.

1931: Μέ νέο Σύνταγμα άκυρώνονται τά μέτρα του 'Αμανουλάχ (άπαγορεύεται ή ψηφος στίς γυναίκες, ξαναγίνεται υποχρεωτική ή καλύπτρα, καταργείται ή άγροτική μεταρρύθμιση και έπισημοποιούνται οι δεσμοί μοναρχίας και γαιοκτημόνων). Τή θέση της 'Εθνοσυνέλευσης παίρνει ή Συνέλευση τών Αρχηγών τών γενών και ή οικογένεια του Ναδέρ αποκτά τό κληρονομικό δικαίωμα στο θρόνο. 'Ο μουσουλμανικό κανόνες της Σουνιτικής αίρεσης τών Χανάφι έπαναφέρονται σάν πηγή δικαίου.

1933: 'Ο Ναδέρ δολοφονείται και στο θρόνο τοποθετείται ο 14ετής βασιλιάς Ζαχίρ, πού κηδεμονεύεται διαδοχικά από τρεις θείους

του. Αναπτύσσονται σχέσεις με τή χιτλερική Γερμανία για αντίσταθμισμα τών έπιρροών της ΕΣΣΔ και της Βρετανίας.

1939-44: Τό 'Αφγανιστάν μένει ούδέτερο στο Β' παγκόσμιο πόλεμο.

1946: Οι ΗΠΑ άποκτούν πρόσβαση στο 'Αφγανιστάν με τήν υπογραφή συμφωνίας για τήν κατασκευή άνασχετικού φράγματος μήκους 600 μιλίων στόν ποταμό Χελμάτ.

1950: Κλείνουν τά σύνορα με τό Πακιστάν, έπειτα από σοβαρά μεθοριακά έπεισόδια.

'Υπογράφεται νέα Σοβιετο-'Αφγανική συμφωνία, ή ΕΣΣΔ άπορροφά μεγάλο μέρος τών 'αφγανικών εξαγωγών και παρέχει συνεχώς αυξανόμενη βοήθεια, ιδίως μετά τήν είσοδο του Πακιστάν στο Σύμφωνο της Βαγδάτης (ΣΕΑΤΟ).

1949-1952: Έκδηλώνεται τό κίνημα της «Νεολαίας πού άφυπνίζει» μεταξύ τών σπουδαστών και νέων διανοούμενων. 'Ηγέτης τών φοιτητών ήταν ο Μπαμπράκ Καρμάλ. Τό κίνημα πού κατάγγειλε τήν διαφθορά της κυβέρνησης, τούς περιορισμούς τών δημοκρατικών έλευθεριών και τήν άμερικάνικη διείσδυση, έληξε τελικά με τό κλείσιμο τών έφημερίδων, τή διάλυση της σπουδαστικής ένωσης και τή φυλάκιση 25 ήγετικών στελεχών της.

1953: Αναλαμβάνει πρωθυπουργός ο Νταούντ, βασιλικός εξάδελφος διαφοροποιημένος όμως από τά πολύ συντηρητικά γένη.

1954: Σοβιετικό δάνειο 3,5 εκ. δολαρίων.

1955: Επίσκεψη Χρουστσώφ - Μπουλγκάνιν στην Καμπούλ και υπογραφή νέου δανείου 100 εκ. δολαρίων.

1956: Σοβιετική στρατιωτική βοήθεια αξίας 25 εκ. δολαρίων.

1963: 'Ο Νταούντ άπομακρύνεται έπειτα από άμερικανικές και περσικές πιέσεις προς τόν βασιλιά Ζαχίρ.

1964: Μέ νέο Σύνταγμα αναπροσαρμόζεται ή δυναστική εξουσία. 'Ιδρύεται Κοινοβούλιο με 215 μέλη, τετραετούς θητείας, δίνονται πολιτικά δικαιώματα στίς γυναίκες, παραμερίζονται οι Ισλαμικοί έθμικοί κανόνες δικαίου και έπιτρέπεται ή λειτουργία πολιτικών κομμάτων υπό τόν όρο ότι δέν θά στρέφονται ενάντια στο 'Ισλάμ και τή μοναρχία.

'Ιδρύεται τό Λαϊκό Δημοκρατικό Κόμμα και θγάζει 4 βουλευτές στίς εκλογές του ίδιου χρόνου.

Στίς 24 και 25 'Οκτώβρη ξεσπανε φοιτητικές διαδηλώσεις πού υποστηρίζονται από τό ΛΔΚ. Σκοτώνονται 3 φοιτητές και ή ήμερομηνία αυτή καθιερώνεται σάν «ήμέρα της νεολαίας». Τά έπεισόδια οδηγούν στην άπομάκρυνση του πρωθυπουργού Γιουσούφ.

1968: Ξεσπανε 20 περίπου άπεργίες στη βιομηχανία και τίς κατασκευές. Οι φοιτητές και μαθητές οργανώνουν διαδηλώσεις συμπαράστασης και συγκρούονται με τήν άννοπλη «Δύναμη καταστολής ταραχών» πού εκπαιδεύτηκε στη Δυτ. Γερμανία.

1969: Σε εκλογές βίας και νοθείας εκλέγονται από τό ΛΔΚ μόνο οι Καρμάλ και 'Αμίν.

1970: Διαδηλώσεις γυναικών ενάντια σε καταπιεστικά μέτρα πού πήρε τό Ισλαμικό κατεστημένο.

Οι μουλάδες φανατίζουν τόν όχλο και τόν έξεγείρουν σε διαδηλώσεις, έπειδή ο ποιητής Μπαρέκ Σαφί του ΛΔΚ σ' ένα ποίημά του για τά 100 χρόνια της γέννησης του Λένιν έβαλε τήν προσφώνηση Νταούρουντ, πού χρησιμοποιείται άποκλειστικά για τόν Μωάμεθ.

1973: 'Ο πρώην πρωθυπουργός Νταούντ εκμεταλλεύεται ένα ταξίδι του βασιλιά Ζαχίρ στην 'Αγγλία και καταλαμβάνει με πραξικόπημα τήν εξουσία. Στην εκτέλεση του σχεδίου τόν βοήθησε και ή φράξια «Πάρσαμ» του ΛΔΚ.

Τήν εποχή αυτή οι ένοπλες δυνάμεις αποτελούνταν από 78.000 στρατό και 6.000 άεροπορία. 'Ο έξοπλισμός τους ήταν σοβιετικής προέλευσης.

'Ο Νταούντ εγκατάστησε ένα οικογενειακρατικό καθεστώς, διέλυσε τή συμμαχία του με τό «Πάρσαμ» και φυλάκισε αρκετά στελέχη του ΛΔΚ. Ταυτόχρονα άρχισε νά εγκαταλείπει τή σοβιετική τροχιά και νά πολλαπλασιάζει τούς δεσμούς του με τό Σάχη και τήν 'Αμερική.

1975: 'Ο Σοβιετικοί στρατιωτικοί σύμβουλοι μειώθηκαν σε 200 από τούς 1.000 πού ήταν τό 1972.

Χορηγούνται άμερικάνικες πιστώσεις 2 δισ. δολαρίων στα πλαίσια του δόγματος Νίξον.

Δημοσιεύεται νέο σύνταγμα πού επαγγέλεται άγροτική μεταρρύθμιση και περιστολή τών κρατικών δαπάνων, χωρίς όμως ποτέ νά εφαρμοστούν αυτά τά μέτρα.

1978: Στη διάρκεια της προεδρίας του ο Νταούντ έξουδετέρωσε

Στις 16 Σεπτέμβρη ο Ταράκι σκοτώνεται κατά τη διάρκεια του πραξικοπήματος που οργανώσε ο μέχρι τότε πρωθυπουργός Άουφ Μπρέζνιεφ στέλνει άμεσως συγχαρητήριο τηλεγράφημα, αν και όρισμένα σχόλια που διαρρέουν δέν δείχνουν ιδιαίτερο ένθουσιασμό της Μόσχας για τον «σκληροπυρηνικό» Άμιν. Ο νέος πρόεδρος σέ μήνυμά του υποσχέθηκε «νά διατηρήσει καλές σχέσεις μέ

Ξεσηκώνεται διεθνής κατακραυγή έναντιόν της σοβιετικής ανά-
μιξης στο πραξικόπημα. Τό Ιταλικό Κ.Κ. σέ ανακοίνωσή του θεωρεῖ
τήν επέμβαση τῶν σοβιετικῶν σάν «ἀπαράδεκτη παραβίαση τῶν
ἀρχῶν τῆς ἀνεξαρτησίας, κυριαρχίας καί μὴ επέμβασης στίς ἐσω-
τερικές ὑποθέσεις ἄλλων χωρῶν».

(Από το 1954-1976 η ΕΣΣΔ είχε χορηγήσει βοήθεια 1,3 δισ. δολάρια, την τρίτη κατά σειρά μεγέθους που δίνει σε μη κομμουνιστική χώρα μετά την Ινδία και την Τουρκία και την πρώτη σε κατά κεφαλή αναλογία).

'Από τή φραξιονιστική πάλη στην ένοπλη αντιπαράθεση

ΤΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ κίνημα τής «Νεολαίας πού άφυπνίζεται» τού 1944-52 τελείωσε χωρίς νά άφήσει όργανωμένες άποκρυσταλλώσεις, εκτός από τή σκιώδη καί άνεπιτυχή προσπάθεια τού «Κόμματος τού Λαού» πού ίδρύθηκε τό 1951, αλλά πολύ γρήγορα διαλύθηκε. Κάμποσοι όμως στρατευμένοι αὐτοῦ τού κινήματος, όπως ο τότε ήγέτης τών φοιτητῶν Μπαμπράκ Καρμάλ, διατήρησαν τίς έντονες πολιτικές τους άνησυχίες καί δέν σταμάτησαν τίς προσπάθειες γιά τήν έκφραση μιᾶς πολύ συγκεχυμένης άριστερίας.

ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ, τό 'Αφγανιστάν ήταν ή μόνη χώρα μέ σύνορα στήν ΕΣΣΔ πού ή Γ' Διεθνής δέν αποφάσισε νά ίδρύσει Κ.Κ., άκριβώς επειδή ή ΕΣΣΔ διατηρούσε άριστες σχέσεις μέ τό έκαστοτε άφγανικό καθεστώς ήδη από τό 1919.

ΤΟ ΡΕΥΜΑ τών φιλοσοβιετικών άριστερῶν καί τό ρεύμα πού είχε ιστορικά διαμορφωθεί από τό δημοκρατικό κίνημα συναντήθηκαν στήν ίδρυση τού Λαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος τού 'Αφγανιστάν τό 1964. Τό πρόγραμμα πού ψηφίστηκε στό 1ο καί μοναδικό Συνέδριο τού κόμματος τό 1965, ήταν μία τυπική αντιγραφή τών σοβιετικών θέσεων γιά τίς χώρες τού Τρίτου Κόσμου. 'Αφού ανέλυε τήν άρχουσα τάξη τού 'Αφγανιστάν σέ μεγάλους γαιοκτήμονες, πλούσιους εμπόρους, μεταπράτες καί γραφειοκράτες, εξαρτημένους όλους από τά ξένα μονοπώλια, επαγγελόταν μία εθνική δημοκρατική αλλαγή πού θά άπελευθέρωνε τή χώρα από τήν καθυστέρηση καί σάν άπαράιτητο όρο της

διακήρυσσε τή συμμαχία εργατῶν, άγροτῶν, προοδευτικῶν διανοούμενων, τεχνιτῶν, μικροϊδιοκτητῶν καί εθνικής άστικής τάξης. Γιά τό πρόβλημα τών 'Εθνότητων διατύπωνε τή θέση ότι ή ένότητα τής άφγανικής εργατικής τάξης είναι τό πλαίσιο καί ο όρος ξεπεράσματος τών φυλετικῶν αντιθέσεων.

ΣΤΟ ΙΔΙΟ συνέδριο εκλέγεται ΚΕ μέ 9 τακτικά καί 10 άναπληρωματικά μέλη καί Γ.Γ. τόν Ταράκι. Στήν άρχή τής ίδρυσης του τό ΛΔΚ αποτελούνταν από μερικές μόνο εκατοντάδες κατοίκους τών πόλεων, χωρίς καμιά άπολύτως πρόσβαση στίς μάζες τών χωρικών.

ΤΟ 1966 τό ΛΔΚ εκδίδει τήν εφημερίδα «Χάλκ» (Λαός) μέ κυκλοφορία 10.000 περίπου φύλλα. Ένα μήνα άργότερα καί άφού είχαν δοεί ήδη 6 φύλλα, ή κυβέρνηση τήν έκλεισε μέ τήν κατηγορία ότι είναι «μη-ισλαμική» επειδή προπαγάνδιζε τήν άγροτική μεταρρύθμιση καί τήν επέκταση τού δημόσιου τομέα τής οίκονομίας. Στίς εκλογές τού 1965 τό ΛΔΚ έβγαλε 4 αντιπροσώπων στή Λαϊκή έθνοσυνέλευση πού παρά τή μικρή τους δύναμη δημιούργησαν σοβαρά πολιτικά προβλήματα στή δυναστεία τών Μωχαματζάι μέ άποκορύφωμα τήν εισβολή σπουδαστῶν στό κοινοβούλιο γιά τήν ύποστήριξη τών αντιπροσώπων τού ΛΔΚ, πράγμα πού αποτέλεσε τήν άφορμή γιά τά γεγονότα τού 'Οκτώβρη 1965.

ΟΙ φοιτητικές διαδηλώσεις καί οί εργατικές άπεργίες τού τέλους τής δεκαετίας τού '60, τά πολιτικά γεγονότα πού τίς συνόδευαν, αλλά καί οί εξέλιξεις καί διαφοροποιήσεις στή διεθνή πολιτική

σκήνη, άναζωπύρωσαν τίς ιστορικές διαφορές τών δύο ρευμάτων τού ΛΔΚ καί δημιούργησαν κι άλλες.

Οί δύο φράξιες

ΤΗΝ άφορμή γιά τήν άνοιχτή διαφοροποίησή τους καί τήν συγκρότηση κάθε ρεύματος σέ φράξια μέ άνεξάρτητους μηχανισμούς καί δομές, έδωσε τό κλείσιμο τού Χάλκ τό 1966. 'Η ομάδα τού Ταράκι ήταν αντίθετη μέ τήν παρόνομη συνέχιση τής έκδοσής του, ενώ μία άλλη ομάδα μέ επικεφαλής τόν Καρμάλ τήν ύποστήριζε καί άργότερα, τό 1968, εξέδιδε σάν δική της εφημερίδα τό «Πάρσαμ» (Σημαία) μέ έκδότη τόν Μίρ 'Ακμπάρ Χιμπέρ. Κάθε φράξια καταγράφτηκε μέ τό όνομα τής εφημερίδας της, αλλά αὐτό ήταν μόνο ή επιφανεια βαθιῶν ιδεολογικῶν καί πολιτικῶν διαφορῶν μεταξύ τους.

ΟΙ πιό βασικές διαφορές ύπήρχαν πάνω στό ζήτημα τού ποιοι αποτελούν τίς κινητήριες επαναστατικές δυνάμεις τής άφγανικής κοινωνίας. 'Η φράξια τού «Χάλκ» αποδεχόμενη τίς αναλύσεις καί τά πλαίσια πού έβαλε τό 24ο συνέδριο τού ΚΚΣΕ τό 1969 ύποστήριζε τήν οίκοδόμηση ενός κόμματος τής εργατικής τάξης μέ λενινιστική πειθαρχία.

Η άποτυχία τού 'Εθνικού Μετώπου μέ ήγέτη τόν Μωσαντέκ στή γειτονική Περούσία τό 1953, έκανε τό «Χάλκ» πολύ επιφυλακτικό σέ οποιαδήποτε εδρύτερη συμμαχία. Σχετικά μέ τίς δραστηριότητες τών αδελφῶν κομμάτων τών γειτονικῶν χωρῶν, τό «Χάλκ» κριτικάριζε έντονα τίς μετωπικές διαθέσεις τού ΝΑΡ στό Πακιστάν καί τού Τουντέχ στήν Περούσία,

ΜΠΑΜΠΡΑΚ ΚΑΡΜΑΛ

Γιός άνώτερου αξιωματικού τού στρατού, από τή φυλή Παστούν, γεννήθηκε τό 1929.

Φοιτητικός ήγέτης στήν περίοδο τού κινήματος τής «Νεολαίας πού άφυπνίζεται» τό 1949-52. 'Αναμίχθηκε στήν άποτυχημένη προσπάθεια τής ίδρυσης τού «Χίζμπ-ι-Χάλκ» (Κόμματος τού Λαού) καί άργότερα έλαβε ένεργό μέρος στήν ίδρυση τού ΛΔΚ.

Στίς εκλογές τού 1964 εκλέγεται μέλος τού Κοινοβουλίου καί στό 1ο Συνέδριο τού ΛΔΚ τό 1965 εκλέγεται τακτικό μέλος στήν Κ.Ε.

Μαζί μέ τόν Χαφιζουλάχ 'Αμίν αποτελούν τούς μόνους πού εκλέγονται στίς νόθες εκλογές τού Κοινοβουλίου τό 1969.

'Επικεφαλής τής φράξιας «Πάρσαμ» τού ΛΔΚ έρχεται σέ σφοδρές συγκρού-

σεις μέ τόν Ταράκι, πού ήταν επικεφαλής τής φράξιας τού «Χάλκ».

Τό 1975 κατηγορήθηκε από τόν Ταράκι σάν συνεργός τού Νταούντ στίς συλλήψεις στελεχῶν τού «Χάλκ» καί ανταποδίδει τήν κατηγορία ονομάζοντας τόν Ταράκι πράκτορα τής CIA. Συλλαμβάνεται από τόν Νταούντ σάν ύποκινητή τών διαδηλώσεων τού 'Απρίλη '78 καί μετά τό στρατιωτικό πραξικόπημα γίνεται πρωθυπουργός στήν κυβέρνηση Ταράκι. Τόν 'Ιούλη τού '78 διώχνεται από τήν κυβέρνηση καί στέλνεται πρεσβευτής στήν Πράγα.

'Αργότερα, άνακαλείται από τό αξίωμα τού πρεσβευτή, αλλά παραμένει στήν Τσεχοσλοβακία γιά νά επιστρέψει μέ τό πραξικόπημα τού Δεκέμβρη στή Καμπούλ καί νά αναλάβει πρόεδρος τού 'Επαναστατικού Συμβουλίου καί Γ.Γ. τού ΛΔΚ.

γιατί αλλοίωναν και περιορίζαν τόν προλεταριακό χαρακτήρα τους. Τό ΝΑΡ είχε συμμαχήσει ευκαιριακά με τόν Μπούτο και αργότερα με τόν Ζία-ιλ-Χάκ στο Έθνικό Δημοκρατικό Κόμμα, ενώ τό Τουντέχ καλούσε σέ μιιά πλατιά αντιμοναρχική συμπαρατάξη ενάντια στό Σάχη. Τό «Χάλκ» διατηρούσε πολύ στενούς δεσμούς με τό φιλοσοβιετικό ΚΚ Ινδίας, τό οποίο επίσης είχε καταδικάσει τίς «αυταπάτες» πού είχαν τραφεί από τή συμμαχία του με τήν Ίντιρα Γκάντι. Αντίθετα, ή φράξια του «Πάρσαμ» υποστήριζε τήν οικοδόμηση ενός πλατιού εθνικοδημοκρατικού μετώπου, πού θά έφερε σέ πέρας τήν πρώτη φάση τής επανάστασης και γι' αυτό υποστήριζε και έκθειάζε τίς μετωπικές πρωτοβουλίες του ΝΑΡ, του Τουντέχ κ.ά.

ΤΟ ΚΚΣΕ φρόντισε νά μείνει τυπικά έξω από τήν έσωτερική διαμάχη στό ΛΔΚ του Άφγανιστάν και γιά τόν επιπρόσθετο λόγο ότι διατηρούσε πολύ καλές σχέσεις με τήν επίσημη κυβέρνηση του Άφγανιστάν. Παρόλα αυτά ή απονομή ενός λογοτεχνικού βραβείου σόν Ταρακι και ένα αφιέρωμα μιās κομματικής έφημερίδας τής Ουκρανίας στίς δραστηριότητες του «Χάλκ», είχαν έρμηνευτεί σάν συγκαταβατική εϋνοια πρός τό τελευταίο.

Πολιτικές αντιθέσεις

ΤΟ ζήτημα τών εθνοτήτων αποτελούσε επίσης τό αντικείμενο βαθιών διαφωνιών ανάμεσα στίς δυό φράξιες πού καθορίζονταν, σέ μεγάλο βαθμό, και από τήν κοινωνική και φυλετική σύνθεσή τους. Τό «Πάρσαμ» τό αποτελούσαν κυρίως οί λίγο-πολύ ευκατάστατοι Παστούν τής Καμπούλ, ενώ τό «Χάλκ» συσπειρώνε περισσότερες εθνότητες στίς γραμμές του. Άν και οί δυό διακήρυτταν τήν αυτοδιάθεση του Άφγανιστάν και τή δημοκρατική αντιμετώπιση του νομαδικού ζητήματος, τό μέν «Πάρσαμ» τήν έδλεπε σάν τό πρώτο δήμα μιās εθνικής ομοιογενεποίησης, τό δέ «Χάλκ», σάν τήν απαρχή μιās θεσμοθετημένης αυτονομίας τών διαφόρων εθνοτήτων.

ΟΙ θέσεις πού έπαιρνε πάνω στό εθνικό ζήτημα επέτρεψαν από πολύ νωρίς στό «Πάρσαμ» νά αποκτήσει ισχυρή έπιρροή στίς ένοπλες δυνάμεις. Τό 80% περίπου τών αξιωματικών και τών μονίμων στρατιωτών ήταν Παστούν, ενώ οί μή-Παστούν στελέχωναν κυρίως τίς θέσεις τών μεσαίων αξιωματικών και τών τεχνικών τής Αεροπορίας. Τό «Πάρσαμ» αξιοποίησε τήν έπιρροή του στό στρατό και δοήθησε τόν Νταούντ νά καταλάβει τήν εξουσία με τό πραξικόπημα τής 17ης Ιούλη 1973. Όταν τό καθεστώς του Νταούντ ισχυροποιήθηκε, διάλυσε τή συμμαχία του με τό «Πάρσαμ», πού έκτοτε δέν κατάφερε νά επανακτήσει τίς σχέσεις του με τούς αξιωματικούς. Τό έκκρεμής άρχισε νά κινείται πρός τό «Χάλκ», πού εγκαταλείποντας τίς σε-

ΝΟΥΡ ΜΩΧΑΜΑΝΤ ΤΑΡΑΚΙ

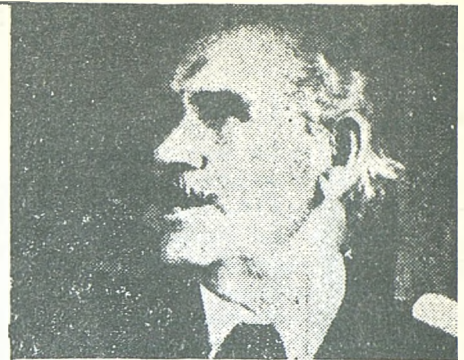
Γεννήθηκε στίς 16 Οκτώβρη του 1917, τίς μέρες τής Ρώσικης Έπανάστασης, κάτι πού πάντα του άρεσε νά θυμίζει.

Γιός φτωχών Παστούν μεγάλωσε ανάμεσα σέ διάφορες φυλές και αργότερα εργάστηκε στή Βομβάη σάν υπάλληλος μιās Έταιρείας Φρούτων. Σχετίστηκε με τούς λιμενεργάτες πού αποτελούσαν τότε τά πιό δυναμικά στοιχεία του ΚΚ Ινδίας και μυήθηκε στόν Μαρξισμό.

Στά 1940 δημοσιεύει δυό διηγήματα με θέματα παρμένα από τή ζωή των χωρικών.

Αναμίχθηκε ενεργά στό δημοκρατικό κίνημα του 1949-52 και γνωρίζεται με τόν Μπαμπράκ Καρμάλ, τόν κατοπινό του αντίπαλο στό ΛΔΚ.

Τό 1952 τοποθετείται μορφωτικός ακόλουθος στήν αφγανική πρεσβεία τής Ουάσινγκτον, αλλά 6 μήνες αργότερα παραιτείται διαμαρτυρούμενος γιά τήν άνοδο του Νταούντ στήν πρωθυπουργία. Έπιστρέφοντας στό Άφγανιστάν εργάστηκε στό επίσημο πρακτορείο ειδήσεων «Μπαχτάρ» και ταυτόχρονα σάν μεταφραστής τής πρεσβείας τών ΗΠΑ στήν Καμπούλ, πρίν γίνει

Διευθυντής Ραδιοφωνίας.

Σάν λογοτέχνης είχε εκδόσει πάνω από 30 βιβλία κυρίως διηγήματα, αλλά και μερικά πάνω στήν ύλιστική φιλοσοφία, πού τά έγραψε χρησιμοποιώντας σοβιετικό βιβλιογραφικό υλικό. Γιά τό έργο του έλαβε ένα σοβιετικό λογοτεχνικό βραβείο. Πρωταγωνίστηκε στήν ίδρυση του ΛΔΚ και εκλέχτηκε Γ.Γ. τής Κ.Ε. στό 1ο Συνέδριο του 1965.

Διευθυντής τής έφημερίδας «Χάλκ» (Λαός) τέθηκε επικεφαλής τής όμώνυμης φράξιας.

Σκοτώθηκε στίς μάχες πού έγιναν στό προεδρικό μέγαρο κατά τό πραξικόπημα του Σεπτέμβρη 79, πού όργάνωσε ό μέχρι τότε έμπιστος πρωθυπουργός του Άμιν.

ΧΑΦΙΖΟΥΛΑΧ ΑΜΙΝ

Γεννήθηκε τό 1929. Αναμίχθηκε ενεργά στήν ίδρυση του ΛΔΚ και στό 1ο συνέδριο εκλέχτηκε αναπληρωματικό μέλος τής Κ.Ε. Όταν ξέσπασε ή έσωκομματική διαπάλη, τάχθηκε άμέσως με τή φιλοσοβιετική φράξια του «Χάλκ»

χαριστικές θέσεις του γιά τό «άσυμβίβαστο τής στρατιωτικής δικτύωσης και τών λενινιστικών άρχών τής επανάστασης», απέκτησε πολύ γρήγορα σοβαρά έρείσματα στίς ένοπλες δυνάμεις. Ό έξοπλισμός του στρατού με σοβιετικό πολεμικό υλικό, κάθε άλλο παρά δημιουργούσε προσκόμματα σέ μιιά τέτοια δικτύωση. Έπικεφαλής τών στρατιωτικών διασυνδέσεων του Χάλκ ήταν έξαρχής ό Χαφίζουλάχ Άμιν.

ΑΠΟ τήν άποψη συσχετισμού δυνάμεων τών δυό φραξιών μέσα στό ΛΔΚ μπορεί νά πει κανείς ότι μέχρι

και ήταν ό υπεύθυνος γιά τίς διασυνδέσεις της με τούς αξιωματικούς του στρατού. Ό Άμιν είχε καταστρώσει τό σχέδιο κατάληψης τής εξουσίας πού τό έθεσε σέ κίνηση λίγο πρίν συλληφθεί από τόν Νταούντ στίς 26 Απρίλη 1978.

Στήν πρώτη κυβέρνηση του Ταρακι κατείχε τό αξίωμα του πρωθυπουργού μαζί με τόν Καρμάλ και ταυτόχρονα ήταν ύπουργός έξωτερικών, αλλά μετά τήν άποχώρηση του «Πάρσαμ» από τήν κυβέρνηση, τρεις μήνες μετά τό σχηματισμό της, ό Άμιν Ισχυροποιήθηκε σάν μόνος πρωθυπουργός. Από τή θέση του αυτή και, έχοντας διατηρήσει και έπαυξήσει τίς διασυνδέσεις του με τό στρατό, όργάνωσε τό πραξικόπημα ενάντια σόν Ταρακι και κατέλαβε τήν εξουσία στίς 16 Σεπτέμβρη 1979.

Έκτελέστηκε με συνοπτική διαδικασία στίς 26 Δεκέμβρη 1979 μετά τήν επικράτηση του πραξικοπήματος του Καρμάλ. Τά πιστά του στρατεύματα πρόβαλλαν Ισχυρή αντίσταση, αλλά τελικά ύπέκυψαν στίς επιθέσεις τών σοβιετικών στρατευμάτων.

τήν άνοδο του Ταρακι στήν εξουσία ήταν σχεδόν Ισοδύναμες. Από τά 19 ταχτικά και αναπληρωματικά μέλη τής ΚΕ του 1965, 9 μέλη και ό Γ.Γ. Ταρακι άνήκαν στό «Χάλκ» και 7 στό «Πάρσαμ», ενώ 1 μέλος (ό Μπανταχσί) διασπάστηκε γιά νά ιδρύσει μιιά μαοϊκή ομάδα και ένας άλλος (ό Ζαχίρ) εγκατάλειψε τό κόμμα.

ΟΙ αντιθέσεις τών δυό φραξιών όδηγούν τήν κάθε μιιά σέ πλήρη οργανωτική αυτόνόμηση και σέ άνοιχτή ρήξη τό 1975, όταν αποκαλύφθηκε ό πραγματικός χαρακτήρας του καθεστώτος

Νταούντ, πού καμιά σχέση δέν είχε μέ τόν ἔθνικοδημοκρατικό ρόλο, «ὅπου ποντάριζε τό «Πάρσαμ».

ΤΟ «Χάλκ» κατηγορήσε τό «Πάρσαμ» σάν συνέννοχο τοῦ Νταούντ στίς διώξεις τῶν στελεχῶν του καί τό «Πάρσαμ» ἀντεπιτέθηκε κατηγορώντας τόν Ταράκι σάν πράκτορα τῆς CIA, ἐκμεταλλευτόμενο τή καριέρα του σάν ἀκόλουθον τύπου τῆς ἀφγανικῆς πρεσβείας στήν Οὐάσινγκτον καί σάν μεταφραστή τῆς ἀμερικανικῆς πρεσβείας στήν Καμπούλ.

ΕΠΕΙΤΑ ἀπό ἐπίπονες προσπάθειες διάφορων ἑνωτικῶν παραγόντων τοῦ ΛΔΚ, ὅπως τοῦ πανεπιστημιακοῦ καθηγητῆ Μίρ Ακμπάρ Χιμπέρ, (πρώτον ἐκδότῃ τοῦ «Πάρσαμ»), ἀποκαταστάθηκε τόν Ἰούλι τοῦ 1977 μιά ἐνότητα τῶν δύο φραξιών. Μιά ἐνότητα ὅμως πολὺ εὐθραυστή, ὅπως φάνηκε λίγους μῆνες μετά τήν ἀνοδο τοῦ ΛΔΚ στήν ἐξουσία καί τήν ἐπικράτησι τοῦ Ταράκι.

ΤΟΝ Ἰούλι '78 τέσσερα ἡγετικά στελέχη τοῦ «Πάρσαμ» ἐκδιώκονται ἀπό τήν κυβέρνηση καί στέλνονται πρεσβευτές στό ἔξωτερικό, ἐνῶ νέες ἐκκαθαρίσεις γίνονται τόν Αὐγουστο καί Ὀκτώβριο τοῦ ἴδιου χρόνου. Οἱ λόγοι τῆς νέας αὐτῆς διάσπασης δέν εἶναι καί πολὺ ξεκαθαρισμένοι. Ὁ δυτικός τύπος προσπάθησετότε τήν ἐρμηνεύσει, θεωρώντας τό «Πάρσαμ» σάν φιλοσοδιωτικότερο τοῦ «Χάλκ», παρόλο πού ὅλη ἡ προηγούμενη ἱστορική πορεία θά ἔπρεπε νά ὀδηγεῖ σέ ἀντίθετα συμπεράσματα.

ΤΟ «Χάλκ» κατηγορήσε τό «Πάρσαμ» ὅτι: «ἀκολουθεῖ μιά μικροαστική γραμμὴ καί ταλαντεύεται ἀνάμεσα στό δεξιό καί ἀριστερό ὁπορουνισμό» καί τό «Πάρσαμ» μέ τή σειρά του ὑπερασπίστηκε τήν πολιτική του σάν ριζοσπαστικότερη καί κατηγορήσε τό «Χάλκ» γιά «ἀπαράδεκτες παραχωρήσεις στόν ἔθνικισμό».

ΣΤΙΣ ἀφγανικές φοιτητικές κοινότητες τοῦ ἔξωτερικῆ οἱ δύο φράξιες εἶναι τελείως χωρισμένες καί σοβαρά ἐπιδιοδία δημιουργοῦνται μεταξύ τους πολὺ συχνά. Ἀπό γενική ἀποψη κατατάσσοντας κανεῖς τίς δυνάμεις τῶν δύο φραξιών, θά μπορούσε νά παρατηρήσει ὅτι στή μέν Ἀνατολική Εὐρώπη πλειοψηφοῦσε τό «Χάλκ», ἐνῶ στή Δυτική τό «Πάρσαμ». Τά γεγονότα βέβαια τῶν τεσσάρων τελευταίων μηνῶν θά ἔχουν μετατρέψει πολλές καταστάσεις.

Ὁ Ἀφγανικός Μαιοῖσμός

Ἡ ἐπιταχυνόμενη διένεξη Κίνας – ΕΣΣΔ τήν περίοδο 1960-63 εἶχε τίς συνέπειες καί στό ΛΔΚ, ὅπως καί σέ κάθε Κ.Κ., προκαλώντας τήν ἐμφάνισι μιᾶς «ἀντι-ρεβιζιονιστικῆς» φιλομαοϊκῆς ομάδας ὑπὸ τήν ἡγεσία τοῦ Ταχέρ Μπανταχσί, τακτικοῦ μέλους τῆς Κ.Ε. Ἡ ομάδα ὀνομάστηκε Σετάμι-Μέλι (Ἑθνική Καταπίεση) καί ἀποκήρυξε καί τίς δύο φράξεις τοῦ «Χάλκ» καί τοῦ «Πάρσαμ» σάν πράκτορες τῆς παστονική ἀρχουσας τάξης. Ἡ ἀντι-παστονική

ΑΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΑΣΥΝΕΠΕΙΑ

Καμιά ἐποχὴ δέν μπορεῖ νά κριθεῖ ἀπὸ τὴ γνώμη πού ἔχει γιὰ τὸν ἑαυτὸ της

Κ. ΜΑΡΞ

Παραθέτουμε πῶς κάτω, χωρὶς σχόλια, τίς παρουσιάσεις πού ἔκανε ὁ «Ριζοσπάστης» γιά ὅσα διαδραματίστηκαν στό Ἀφγανιστάν τοὺς τελευταίους 20 μῆνες.

Ριζοσπάστης 28.4.1978 (ἐπιβολὴ Ταράκι).

Παραθέτει ἀνακοίνωση τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Συμβουλίου, ὅπου ἀναφέρεται δι:

«... γιὰ πρώτη φορὰ στήν ἱστορία τοῦ Ἀφγανιστάν καταλύθηκαν τὰ τελευταῖα κατάλοιπα τῆς ἱμπεριαλιστικῆς τυραννίας καί τοῦ δεσποτισμοῦ».

Ριζοσπάστης 18.9.79 (πραξικόπημα Ἀμίν).

«... Ἡ ὁλομέλεια (τῆς ΚΕ τοῦ ΛΔΚ) ἐξέτασε τήν παράκληση τοῦ Ταράκι μέ τήν ὁποία πληροφορεῖ ὅτι λόγω τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας του δέν μπορεῖ νά συνεχίσει νά ἐκτελεῖ τὰ κομματικά καί κρατικά του καθήκοντα».

«Σάν ἱμπεριαλιστικὴ ἐπέμβαση στίς ὑποθέσεις τῆς Α.Δ. τοῦ Ἀφγανιστάν πρέπει νά θεωρηθεῖ καί ἡ συνοφαντικὴ ἐκστρατεία πού ἐξαπολύθηκε... Τὰ δυτικά εἰδησεογραφικά πρακτορεῖα μεταδίδουν διάφορες ἐπινοήσεις πάνω στό γνωστὸ μοτίβο τῆς σοβιετικῆς ἀνάμιξης στίς πολιτικές ἐξελίξεις αὐτῆς τῆς χώρας».

Ριζοσπάστης 19.9.79 (ἐπικράτηση τοῦ Ἀμίν).

Ἀναδημοσίευση ἀπὸ τήν «Πράβντα» περιλήψης τῆς ὁμιλίας τοῦ Χ. Ἀμίν, ὅπου μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρονται καί τὰ ἑξῆς:

«... Στὴ Α.Δ. τοῦ Ἀφγανιστάν οἰκοδομεῖται νέα κοινωνία χωρὶς τήν ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου ἀπὸ ἄνθρωπο...»

«... Ἀπὸ ὧν καί μὲρος καταργοῦνται ἡ ἀνταρσία καί ἡ ἀποχαλίνωση, τὸ αἷσθημα τῆς ἀδελειότητος, ἡ ἀνευθυνότητα ἀπέναντι στό λαό... Κανεῖς δέν θά φυλακίζεται χωρὶς εὐθύνη...».

«... Ἡ ὑπεράσπιση τῆς φιλίας μεταξὺ τῶν λαῶν τοῦ Ἀφγανιστάν καί τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως πού πέρασε τήν 60χρονη δοκιμασία καί ἔφτασε στό σημερινὸ ἐπίπεδο, ἀποτελεῖ οὐσιαστικὸ στοιχεῖο τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ τοῦ Ἀφγανιστάν καί κάθε συνειδητὸς πολίτης κατανοεῖ πλήρως τὴ σημασία της».

Ριζοσπάστης 28.12.79

Ἐνῶ ὅλος ὁ τύπος προβάλλει πρωτοσέλιδα τήν εἶδηση, κάπου στήν τελευταία

σελίδα καί κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο «Ἀνατράπηκε ὁ πρόεδρος τοῦ Ἀφγανιστάν Ἀμίν», ἀναφέρεται:

«Τὸ εἰδησεογραφικὸ πρακτορεῖο Πάρος μεταδίδει ἀπὸ τήν Καμπούλ ὅτι τήν ἐξουσία στὴ χώρα ἀνέλαβε, μετὰ ἀπὸ τὸ πραξικόπημα καί τήν ἀνατροπὴ τοῦ Προέδρου Ἀμίν, ὁ Ἀφγανὸς πολιτικὸς Μπαμπράκ Καρμάλ».

Ριζοσπάστης 29.12.79

Ἀλλὰ τήν ἐπομένη καί κάτω ἀπὸ τὸν πρωτοσέλιδο τίτλο «Ἀποκρούστηκε συνωμοσία τῶν ἱμπεριαλιστῶν στό Ἀφγανιστάν», ἀναφέρει δι:

«Ἡ προσπάθεια τῶν ἐπαναστατικῶν καταχτήσεων ἀπὸ τίς συνεχιζόμενες καί διενεργούμενες ἱμπεριαλιστικὲς προκλήσεις καί ἡ ὁλοκλήρωση τῆς ἐθνικοδημοκρατικῆς ἀντιφουδαρχικῆς, ἀντιἱμπεριαλιστικῆς ἐπανάστασης τοῦ Ἀπρίλη ἀποτελοῦν τὸν ἄξονα δράσεως τῆς νέας κυβέρνησεως».

Ριζοσπάστης 30.12.79 (ἀνατροπὴ Ἀμίν).

Σὲ κύριο σχόλιο ἀναφέρει δι μποροῦσά στίς ἱμπεριαλιστικὲς ἐπιβουλές «... ἡ ταχτικὴ τῆς ἡγετικῆς ομάδας τοῦ Ἀμίν, ὅχι μόνον στάθηκε ἀνήμερη νά ἀντιμετωπίσει τοὺς σοβαροὺς αὐτοὺς κινδύνους, ἀλλὰ, ἀντικειμενικά, διενέκλυνε μέ τὴ τακτικὴ τῆς τὴν προώθηση τῶν ἱμπεριαλιστικῶν ἐπιδιώξεων. Μέσα σ' αὐτὲς τίς συνθήκες δέν εἶναι καθόλου ἀνεξήγητο ὅτι χρειάστηκε ἡ ἄμεση παρέμβαση τῶν συνελθόντων ἐπαναστατικῶν δυνάμεων τῆς χώρας γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῆς ἐπανάστασης καί τῶν κατακτήσεών της».

Ριζοσπάστης 1.1.80

Ἐνῶ μαίνονται οἱ μάχες ἀναρτῶν-Σοβιετικῶν, παραθετὲ ἀνακοίνωση τοῦ ΛΔΚ ὅπου ἀναφέρεται δι:

«... Γκεμίστηκαν τὰ κάστρα τοῦ δεσποτισμοῦ, τῆς αἱματηρῆς τυραννίας τοῦ Ἀμίν καί τῶν ὁπαδῶν του, αὐτῶν τῶν μαντρόσκυλων Ναντίρ, Ζαχίρ, Νταούντ, τῶν μισθοφόρων τοῦ παγκόσμιου καί πρῶτα-πρῶτα τοῦ ἀμερικάνικου ἱμπεριαλισμοῦ...».

Φοδῶμαστε πῶς σέ λίγο καιρὸ θά χρειαστεῖ, ὅπως δείχνουν τὰ πράγματα, νά φιλοξενήσουμε ἄλλο ἓνα ἀπόσπασμα τῆς ἰδίας ἐφημερίδας, στό ὁποῖο ἀφού ὁ σημερινὸς ἰσχυρὸς ἀνὴρ κατηγορηθεῖ σάν «ἀντικειμενικὰ σύμμαχος» τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ θά βαφτίζεται κάποιος ἄλλος στήν κολυμβήθρα τῆς ἐπαναστατικῆς συνέπειας.

πλατφόρμα του, συνδυάζονταν μέ τὴ φιλοπακιστανικὴ στάση τῆς Κίνας, πού προσπαθοῦσε νά ὑπονομεύσει τὴ σοβιετικὴ διείσδυση στό Ἀφγανιστάν. Ὁ Μποῦτο δέχτηκε νά ἐκπαιδεύσει ἀντάρτες τοῦ Σετάμι-Μέλι πού ἐπιστρέφοντας στό Ἀφγανιστάν ἔκαναν δολιοφθορὰ καί ἐπιθέσεις σέ ἀστυνομικοὺς σταθμούς. Ὁ Νταούντ συνέλαβε τελικὰ τοὺς περισ-

σότερους καί τοὺς ἐξόντωσε, ἐνῶ ὅσοι ἀπέμειναν, συνέχισαν μιά ὑποτονικὴ, παράνομη δραστηριότητα. Γύρω στό 1968 παρουσιάστηκε κι ἓνα ἄλλο μετριοπαθέστερο «μαρξιστικολενινιστικὸ» ρεῦμα, τὸ Σουλὰ-ι-Ζαούντ (Ἑσωτερικὴ φλόγα) πού ἔπαιξε κάποιον ρόλο στό σπουδαστικὸ κίνημα τοῦ 1969, ἀλλὰ τελικὰ ἀτόνησε.

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ

ΓΡΑΦΗ ΤΥΦΛΟΥ

ΚΕΔΡΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ
ΓΡΑΦΗ ΤΥΦΛΟΥ (ποιήματα)

ΚΙΤΣΟΣ ΜΑΚΡΗΣ

ΒΗΜΑΤΑ

ΚΕΔΡΟΣ

ΚΙΤΣΟΣ ΜΑΚΡΗΣ
ΒΗΜΑΤΑ (Μελετήματα)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΙΟΥΡΤΣΑΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΥΣΗ
ΣΤΟ ΣΤΟΧΑΣΜΟ ΤΟΥ ΣΕΦΕΡΗ

ΚΕΔΡΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΙΟΥΡΤΣΑΚΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΥΣΗ
ΣΤΟ ΣΤΟΧΑΣΜΟ ΤΟΥ ΣΕΦΕΡΗ

ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ

ἡ ἀρχαία σκουριά

Μεταφράσεις

ΚΕ. ΠΥΡΟΣ

ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ
«Η ΑΡΧΑΙΑ ΣΚΟΥΡΙΑ» (Μυθ.)

ΣΠΥΡΟΣ ΠΛΑΣΚΟΒΙΤΗΣ

ἡ πόλη

ΚΕΔΡΟΣ

ΣΠΥΡΟΣ ΠΛΑΣΚΟΒΙΤΗΣ
Η ΠΟΛΗ

ΝΑΣΟΣ ΒΑΓΕΝΑΣ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ
ΚΑΙ Ο ΧΟΡΕΥΤΗΣ

Μία εξέταση της ποιητικής
και της ποίησης του Σεφέρη

ΚΕΔΡΟΣ

ΝΑΣΟΣ ΒΑΓΕΝΑΣ
Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΧΟΡΕΥΤΗΣ

ΡΟΛΑΝ ΜΠΑΡΤ

Μυθολογίες

Μαθημα

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΜΑΣ • ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΑΠΑ

ΡΟΛΑΝ ΜΠΑΡΤ
ΜΥΘΟΛΟΓΙΕΣ - ΜΑΘΗΜΑ

Μαρία Λαίνα
σημεία
στίξεως

ΚΕΔΡΟΣ 1979

ΜΑΡΙΑ ΛΑΪΝΑ
ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΞΕΩΣ (Ποίηση)

ΚΩΣΤΑΣ ΣΟΥΚΑΣ

Ο ΕΡΩΤΑΣ ΕΙΝΑΙ
ΕΝΑΣ ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΘΕΟΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΚΕΔΡΟΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΣΟΥΚΑΣ
Ο ΕΡΩΤΑΣ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ
ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΘΕΟΣ (Μυθιστ.)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Πανεπιστημίου 44 - Τηλ: 3615.783

Σέ προηγούμενα τεύχη δώσαμε τό λόγο σέ μελέτες
ή άφηγήματα γύρω άπό τά λαϊκά άναγνώσματα.
Πρόκειται γιά ένα φιλολογικό είδος πού, εύρύτατα
διαδομένο, έπηρεάζει άποφασιστικά τό ήθος και
τό ύφος μιås εποχής. Οί έρευνες αυτές - όπως
δημοσιεύτηκαν στό ANTI - δέν είχαν ποτέ τήν
άπαίτηση μιås συστηματικής παρουσίασης.

Έγιναν όμως άφορμή γιά συζήτηση.

Στό πλαίσιο αυτής τής συζήτησης και αυτής τής
έρευνας, ό ΘΩΜΑΣ ΓΚΟΡΠΑΣ γράφει στό
σημερινό και στό έπόμενο τεύχος δυό σημειώματα
γιά τό άστυνομικό, τό «μαύρο» μυθιστόρημα και
παρουσιάζει τούς πío άξιόλογους εκπρόσωπους

του είδους.

Σέ άλλη περίπτωση θά επανέλθουμε μέ κείμενα
γιά άλλα είδη άναγνωσμάτων και μέ άλλες πío
συστηματικές εργασίες.

Σκαρφέις (1932) του Χόουαρντ Χώκς.

ΤΟ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΜΑΥΡΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Είναί θλιβερό, αλλά άληθινό, τό ότι ή έννοια τής
λογοτεχνίας και τών συγγραφέων γιά τό σύνολο του
άναγνωστικού κοινου, αλλά και τών διανοούμενων,
συνεχίζει νά συνδέεται μέ τήν έννοια τής «σοβαρότητας».
Και αυτή ή σοβαρότητα, άνάλογα μέ τό επίπεδο και τήν
κομματική ή πολιτική τοποθέτηση του άναγνώστη και του
διανοούμενου, συνδέεται, μέ τή σειρά της, κατά έργο και
κατά συγγραφέα, μέ τήν 'Ακαδημία 'Αθηνών, μέ τή Νέα
'Εστία, μέ όρισμένους έκδοτικούς οίκους ('Ικαρος, 'Ερμής,
Κέδρος, Βιβλιοπωλείον τής 'Εστίας κ.ο.κ.) μέ τό ΚΚΕ, μέ
ένα άπό τά πέντε «σοβαρά» λογοτεχνικά σωματεία, μέ τά
κρατικά βραβεία, τά παρακρατικά και τ' άμερικάνικα, τίς
φιλολογικές στήλες όρισμένων έφημερίδων κτλ. Όποιος
συγγραφέας ή έργο δέν έχει σχέση μ' όλα τά παραπάνω,
και άπό λίγα χρόνια μέ τήν τηλεόραση κι άπό κάμποσους
μήνες μέ τό τρίτο πρόγραμμα, ταξινομείται στήν
παραφιλολογία, και γενικώς στήν άγνώστη φιλολογία...

Έχουμε, άλλωστε, σ' όλο τόν πολιτιστικό χώρο, τά
σοβαρά και μή σοβαρά: 'Από δώ τό 'Εθνικό Θέατρο και ό
Κούν και κάτι υπόλοιπα, άπό εκεί οι πειραματικοί θίασοι ή
οι θίασοι νέων. 'Από δώ οι καλλιτεχνικοί του
κινηματογράφου σκηνοθέτες (Κακογιάννης, Κούνδουρος
κλπ.) άπό εκεί οι έμπορικοί. 'Από δώ οι ναοί τής τέχνης,
όπου τραγουδάει ό κ. Νταλάρας, ή κ. Μαρινέλα και ό κ.
Καφάσης κι άπό κει τά «κλαρίνα» και τά «σκυλάδικα»...

'Απ' ό,τι ξέρω, τουλάχιστο στήν Εύρώπη, αυτή ή
ταξινόμηση μόνο στήν 'Ελλάδα ισχύει, αυτή τή
φουκαριάρα χώρα, πατρίδα τών κοπιράι: Τροχαία χωρίς
τροχαίους, διόδια χωρίς ότοστράντες, δήμοι χωρίς
δημάρχους, ρεμπετολόγοι χωρίς ρεμπέτικο,
καταγκιοζολόγοι χωρίς Καραγκιόζη, μέτρα λιτότητας
χωρίς λιτότητα, χουντισμός χωρίς χούντα και πάει
λέγοντας...

Ήταν μοιραίο λοιπόν ή αγαθή πρόθεση του 'Αντί και ή
«άγάπη γιά τά παλιά» του Ν. Πλατή νά ταλαιπωρηθούν σέ
τέσσερα τεύχη του περιοδικου (Ληστρική παραφιλολογία,
τ.χ. 131-132, και 'Αστυνομική παραφιλολογία, τ.χ. 135, 137,
139). Θά προσπαθήσω νά ξανακολλήσω τά σπασμένα
φτερά μιås έρευνας μέ προφανές ένδιαφέρον, αλλά
μηδέν έλληνική σχετική βιβλιογραφία. Θά τό προσπαθήσω,
δίνοντας πληροφορίες και στό μέτρο πού δέν θά

προκαλούν τούς περιφρονούντες τήν «παραφιλολογία» νά
πώ τίς σκέψεις μου.

'Από μία περίεργη σύμπτωση τό νεοελληνικό
μυθιστόρημα και γενικότερα ό αφηγηματικός λόγος, όπου
συναντιέται μάλιστα μέ τήν αύθεντικότητα, τήν
υπεράσπιση τής έθνικής ταυτότητας, τήν κοινωνική κριτική
(και άπό τό 1930 και δώθε μαρξιστικών μεθόδων) άρχισε
και, καλή του ώρα, συνεχίζεται ως στίς μέρες μας σάν
παραφιλολογία, συχνά και μέ τήν έννοια τής άστυνομικής
και περιπετειώδους φιλολογίας, τής σκληρής και μαύρης...

Τά όνόματα τών κορυφαίων της δημιουργών είναι
ένδεικτικά: Ράμφος, Ξένος, Καλλιγας, Βικέλας, Ροϊδης,
Παπαδιαμάντης, Βιζυηνός, Χρηστομάνος, Βέλμος,
Βουτυράς, Ζάρκος, Θεοτόκης, Παρορίτης, Σαράβας,
Καραγάσης, Κορνάρος, Πικρός, Λούλης...

Όσον άφορά τήν τυποποιημένη άστυνομική φιλολογία
πού ξεκίνησε στά 1935 μέ τά περιοδικά του είδους
«Μάσκα» και «Μυστήριο» έχω νά πώ, απλά, άπό τώρα, ότι
άλλος έκδότης είναι ό Μαγγανάρης κι άλλος ό
Περαντζάκης, άλλος συγγραφέας είναι ό Γιώργος
Τσουκαλās κι άλλος ό Χρ. Χαϊρόπουλος, άλλο ή Μάσκα του
Προπολέμου (και οι «άνατυπώσεις» της) κι άλλό ό
Γκιαούρ-Ταρζάν του κ. Ρούτσου...

Τό άρχαιο είδος του μυθιστορήματος καθαρής
φαντασίας, στή νεώτερη ιστορία τής λογοτεχνίας, άπ' τόν
Πόε ως τόν Γιάν Φλέμμινγκ κι ως τόν δικό μας Γιάννη
Μαρή, πού χάθηκε πρόσφατα, έχει τήν ανέλιξη του, τίς
εποχές και τίς φάσεις του, τίς σχολές του, τίς άκμές και
τίς παρακμές του. Έχει τούς μεγάλους του δημιουργούς,
έχει και τούς κατασκευαστές του, όπως όλα τά φιλολογικά
είδη. Κι όλα αυτά θέβαια, όχι άσχετα μέ τόν
κοινωνικοπολιτικό χαρακτήρα τών εποχών και τόν
χαρακτήρα τών τόπων και τών λαών.

Και όπωσδήποτε, όπως γιά τό κάθε τι στή ζωή και στήν
τέχνη, έπαιξε και παίζει ρόλο ή μαρξιστική θεωρία, ή
φροϋδική κ.ά. Ή μετατροπή τής κοινωνίας μας σέ
βιομηχανική και καταναλωτική, τό 1917, οι παγκόσμιοι
πόλεμοι, ό φασισμός, φυσικά, τόν ίδιο παίζει ρόλο και γιά
τήν φιλολογία πού μας άπασχολεί.

Τό άρθρο άπό τήν περιοδική έκδοση του 'Ανεξάρτητου
(1934) πού παραθέτουμε είναι άποσαφηνιστικό τών
παραπάνω σκέψεων.

JAMES ROLLER

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Τò λογοτεχνικό είδος όπως καί όλα τὰ πράγματα πού ανήκουν στη μοιραία καταλογή της ψυχικής διάθεσης, πέ- ρασαν πολλές φουρτούνες γιά νά περάση μέσα από τόν ωκεανό της μεταπολεμικής σύνδεσης της μιάς ήπείρου από την άλλη πού αποτελεί τò όλο φιλολογικό μας συ- γκρότημα.

Η ποίηση πλανήθηκε όπως πάντα μέσα στη χίμαιρα του συννεφιασμένου μά καί καλόβολου ψυχικού όργασμού τών έντυπώσεων, ρωμαντικών ή ρεαλιστικών πολύ όμως περισσότερο ρωμαντικών.

Τò πεζό όμως ξέσπασε στίς μεγάλες περιπλανέσεις του ρεαλισμού καί της αντικειμενικότητας.

Λόγιοι καί μη λόγιοι πέρασαν από τή δυσπρόσιτη ζωή του κινδύνου καί της περιπέτειας. Παρατράβηξαν τὰ συναισθήματά τους κάτω από τόν θπολογισμό της εκ- μεταλλεύσης καί του συμφέροντος καί γύρεψαν με άφορ- μές τó παρελθόν νά μάς παρουσιάσουν στη δημοσιότητα τις πιό ώμές, τις πιό ύπερρεαλιστικές, τις πιό έκνευρι- στικές σέ φρίκη καί ξετσιπωσιά ιστορίες τους.

Η λέξη ήθική δέν παίζει ρόλο παρά μονάχα γιά τήν αντίθεση όπισθοδρομικών περιπτώσεων.

Κι' έτσι δημιουργήθηκε μιá λογοτεχνία πού πήρε τὰ θέματά της από τήν «Κατασκοπία» από τήν «'Αστυνομική καταδίωξη» καί επεκτάθηκε τὰ περιστατικά του «πολέ- μου». Δέν άρνήθηκε όμως ούτε τις άπολαβές ή τις έκμε- ταλλεύσεις του εξασθετισμένου καί άπελπισμένου κόσμου πού απόμνηνε μέσα στα έρείπια τών κοινωνικών συντριμ- μάτων.

Αν δέ μιλήση ο λόγιος γιά τις σκηνές πού ή ανάμνη- σή του μπερδεύτηκε με τò αίμά, θά μιλήση γιά τὰ κοινωνικά συντρίμια πού βρήκε έπιστρέφοντας στο σπίτι του.

Η φιλολογία δέ μυρίζει πιά ούτε φιλόφας ούτε λου- λούδια, μυρίζει σαπουνάδα ξενοδοχείου ή μούχλα ύπογεί- ου, οί ήρωές της δέν είναι πιά ούτε ιππότες ούτε ευγε- νείς φτωχοί ή πλούσιοι/ έρωτευμένοι με «καρδιάς υπό πέ- τραν». Οί σημερινοί ήρωες είναι γνάγκστερς, κατάσκοποι, άστυνομικοί ή καί άγανακτισμένοι από τόν πληθωρισμό του θριάμβου τών εκλεκτών.

Έχει καινοτομίες ή σημερινή λογοτεχνία, καινοτομίες πού τις άποζητά ή σημερινή άπροσδιόριστη ψυχοσύνθεση τών συνανθρώπων μας έξω από ήθική, τόπο, καί χρόνο...

Κείμενο του James Roller πού δημοσιεύτηκε στην «Φιλο- λογική επιθεώρηση» του «'Ανεξαρτήτου» (1934).

Τό άφήγημα φαντασίας

Εάν ή άνάγνωση ενός ρομάντζου του Σταντάλ μπορεί νά παρακινήσει σέ θα- θιές σκέψεις, αυτή ενός τόμου του Ζε- δακό ή του Κούπερ, της άμερικανικής, γαλλικής Μάσκας ή της δικής μας του Μαγγανάρη, είναι πολύ πιθανό ν' άπο- γοιτεύσει.

Η άστυνομική καί περιπετειώδης φι- λολογία έχει τόν δικό της κώδικα. Αυτός πού διαβάζει γιά πρώτη φορά «σερί νουάρ», άν μάλιστα είναι συνηθισμένος στην «κλασική» φιλολογία, θά προσπα- θήσει νά τήν άποκρυπτογραφήσει με τόν κώδικα πού χρησιμοποιεί γιά τόν Προύστ ή τόν Τζόυς... Θ' άποτύχει τις περισσότερες φορές.

Όλα τὰ έργα πού μπορούμε νά τὰ συγκεντρώσουμε κάτω από τόν όρο της καταρής μυθιστορηματικής φαντασίας (fiction romanesque), έχουν τις διαφοράς τους, αλλά καί τὰ κοινά τους στοιχεία:

- Ρομάντζα άστυνομικά ή κατασκο- πικά.
- Ρομάντζα περιπετειώδη ή αισθημα- τικά.

Αυτές οί άφηγήσεις, φορμαρισμένες έτσι ώστε νά άποτελέσουν σειρά, σέδον- ται σχεδόν πάντα μιá αυστηρή χρονολο- γία καί χαράζουν τήν πορεία του ήρωα, πού αντιμετώπιζει διαδοχικά έμπόδια (τό πιό παλιό παράδειγμα ή 'Ομηρική 'Οδύσσεια). Οί χώροι του τέτοιου δρο- μολόγιου, σπαρμένοι από κινδύνους καί μάχες, άλλοτε θά είναι μεγάλη θάλασσα ή έρημος, άλλοτε τό διάστημα, άλλοτε άντίστροφα ο μικρόκοσμος μιάς γειτο- νιάς, ενός νοσοκομείου, μιάς πολυκατοι- κίας. Κάποτε πρόκειται πιό πολύ γιά

τραγικό χώρο, παρά γεωγραφικό: ή δράση τότε θά περιορίζεται στο πλή- ρωμα μιάς ιστορικής περιόδου, στην καρδιά ενός ήρωα, ή κλεισμένη στον έαυτό της σαν ένα όστρακο.

Τά διβλία αυτά δέν είναι μέσα γνώ- σεως. 'Ο άναγνώστης τὰ χρησιμοποιεί κατά τό κέφι του. Τά καταναλίσκει, χω- ρίς ν' άναρωτιέται πάνω στο τί σημαί- νουν ακριδώς καί δέν τὰ αντιπαράθετει στίς φιλολογικές γνώσεις πού έχει πάρει από τό σχολείο. 'Ικανοποιείται νά δρί- σκει μιá ιδιαίτερη ευχαρίστηση καί γιά χρόνια θά ψάχνει γιά έργα του ίδιου τύ- που (ας θυμηθούμε εδώ τὰ τηλεοπτικά σήριαλ τών ήμερών μας).

Απ' εδώ καί ή όμοιογένεια στο σχήμα, στο έξώφυλλο, στο άμπαλάζ αυτών τών διβλίων. Καί τό ζητούμενον πάντα του άναγνώστη: ή φυγή.

Ο έθισμός του άναγνώστη στο ίδιο προϊόν καί τό «ταξίδι» του διαμέσου του ήρωος έξηγείται από τήν ταύτισή του μ' αυτόν.

Ας σκεφτούμε τούς καταναλωτές ναρ- κωτικών-άλλους αυτούς «ταξιδιώτες».

Μετά από μερικά διαβάσματα ο άνα- γνώστης όλοένα καί πιό πολύ γνωρίζει τό περίπου περιεχόμενο του «νέου» δι- βλίου, όποτε αφήνεται νά οδηγηθεί σ' ένα ξετύλιγμα σχεδόν μηχανικό τών «νοητικών χειρονομιών» πού ήδη του εί- ναι οικείες. Αυτή ή διαδικασία εικονο- γραφεί τήν αίσθηση άσφαλείας της «φι- ξιόν ρομανέσκ» καί άποδεικνύει τήν μα- ταιοδοξία μιάς διεκδικήσεως ψευδο- κουλτούρας «ποικίλης ύλης». Η αλήθεια καί ή ήθική δέν συνδέονται με τό ρομάν-

τζο φυγής καί τὰ έγκλήματα γιά τὰ όποια συχνά τό κατηγορούν δέν είναι παρά ή άλλη όψη μιάς άπαιτητικής λα- τρείας: τό διβλίο δρā στη θέση μας, άνα- λαμβάνει τις ύποχρεώσεις μας, έστω θά μάς άρεσε νά είναι έτσι.

Τό διβλίο πού περιγράφουμε φέρνει ως στίς μέρες μας μιá άναχρονική μαρ- τυρία τών Γραφών.

Μέ τήν τεχνική πρόοδο τό τυπωμένο χαρτί τείνει νά γίνει αντικείμενο μεγί- στης καταναλώσεως, πού αγοράζεται σέ χαμηλή τιμή καί πετιέται μετά τήν χρήση. Αλλά τό διβλίο παραμένει διβλίο.

Ωστόσο υπάρχουν (καί θά υπάρχουν: γιατί όχι;) πάντα άσχημες κοπέλες πού στίς σελίδες ενός αισθηματικού ρομάν- τζου βλέπουν τόν έαυτό τους νά μετα- μορφώνεται καί νέοι πού όνειρεύονται νά άνακαλύψουν παρθένους χώρους καί δέν άρκούνται στα γήπεδα τών κάμ- πινγκ... Τό διβλίο τούς προσφέρει γοη- τευτικούς πρίγκιπες ή φανταστικές έρη- μους καί καμιά άλλη φόρμα έκφράσεως, ζωγραφική ή σινεμά π.χ., δέν τό κάνει καλύτερα αυτό.

★ ★ ★

Η επανάληψη, ωστόσο, καταχράται προοδευτικά τή φιλολογία, όπως κατα- χράται τις λέξεις... Όσο μιá μυθιστορη- ματική φόρμα είναι νέα τό πληροφο- ριακό της περιεχόμενο είναι πυκνό, άπο- τελεί μέρος της φιλολογίας (εδώ στην 'Ελλάδα άπ' τόν Γιώργο Τσουνκαλά φτά- σαι στην Μπουκουβάλα - 'Αναγνώ- στου, κι άπ' τό Νιρβάνα καί τόν Βου- τυρά στον Λουντέμη καί στον Φώσκολο): χρησιμεύει σαν όχημα σέ μιá σκέψη, εί-

ναι μέσο έρευνας ή προπαγάνδας (Λόντον, Σίγκλαιρ, Χάμμετ...). Δημιουργεί σχολή και από κει και μετά ή διαδικασία της άρτηριοσκληρώσης αρχίζει. Και μαζί, ή λειτουργία της αλλάζει. Προσφέρεται για τήν ικανοποίηση της ανάγκης των επαναλαμβανόμενων αναγνώσεων και παύει νά είναι συνώνυμη της διανοητικής προσπάθειας, για νά καταλήξει σέ ασφάλεια, συνενοχή, θεβαιότητα, παθητικότητα. Οί μεγάλες επιτυχίες στηρίζονται στην σιωπηλή συμφωνία συγγραφέα - εκδότj - αναγνώστη κι ο καθένας, παίρνει τό μερίδιό του.

Δέν υπάρχει κανένας λόγος τό είδος των αναγνωσμάτων πού περιγράφουμε νά είναι αποκλειστικότητα μιάς κοινωνικής τάξεως, ούτε ακόμα νά προσδιορίζουμε όρισμένα βιβλία σάν ανήκοντα σέ μια ύπό ή παρά-φιλολογία και νά πιστεύουμε ότι ταιριάζει σέ ακαλλιέργητους.

Γεννήθηκε τό 1947 στό Παρίσι και για τίς εκδόσεις Γκαλλιμάρ. Από μια ιδέα του Ζάκ Πρεδέρ, πού τή βάφτισε κιόλας, ιδρύθηκε από τό Μαροέλ Ντυαμέλ πού τή διηύθυνε έως τό θάνατό του. Μαζί μέ τή σειρά της Πλειάδας, είναι οί δυό πιο πετυχημένες σειρές του γαλλικού εκδοτικού οίκου και από τίς πιο φημισμένες στον κόσμο. Δέν πρέπει νά συγχέεται μέ τίς εκδόσεις τσέπης-είναι βιβλία κανονικού σχήματος, άκρω έπιμελημένα και περιλαμβάνουν μαυρή λογοτεχνία (κυρίως άμερικάνικη), άστυνομικά κατασκοπικά και περιπετειώδη μυθιστορήματα.

Τά τελευταία χρόνια δημιουργήθηκαν και θυγατρικές σειρές: Σούπερ νουάρ και Καρρέ Νουάρ. Έως αυτή τή στιγμή οί τίτλοι έχουν φτάσει γύρω στους 1900.

Τά δυό πρώτα βιβλία ήταν Τσένεϋ και Τζ. Χάντλεϋ Τσείζ. Έλάχιστα έχουν ξεπεράσει τά 50.000 αντίτυπα. Ένας πού δέν ξέρει θά νομίσει φυσικά ότι πολλά άπ' τά βιβλία πουλάν εκατοντάδες χιλιάδες, μερικά και εκατομμύρια αντίτυπα. Άλλά ή «σερί νουάρ» δέν πουλήθηκε ποτέ στά κιόσκια και στους σταθμούς και ή καντανάλωσή της στην έπαρχία παραμένει, μετά 22 χρόνια, σχεδόν άνύπαρκτη.

Συγγραφείς, όπως ο Ζίντ, ο Κενώ, ο

Άλλωστε, δέν υπάρχει «φιλολογία» πού νά θγαίνει κατ' ευθείαν άπ' τό λαό, γιατί ή φιλολογία δέν είναι ούτε μιά γλώσσα, ούτε μιά μυθολογία κι αυτοί πού τήν παράγουν δέν είναι αυτοί πού τήν καταναλώνουν. Στη δημοσιογραφία: σχεδόν ποτέ οί συντάκτες μιάς εφημερίδας δέν τήν διαβάζουν...

Η φιλολογία πάντα είχε αξία ανταλλαγής. Αυτοί πού τήν δημιουργούν είναι επαγγελματίες και κερδίζουν τό ψωμί τους άπ' αυτή τή δουλειά. Όταν γράφουν χρειάζονται μοντέλα και τά βρίσκουν στην «καθαρή» φιλολογία. Γι' αυτό, ή μυθιστορηματική φαντασία σπάνια παρουσιάζει φόρμα πρωτότυπη. Συχνά όμως εκλαίκευει, και κάποτε έως τήν τελειότητα, ένα αναγνωρισμένο φιλολογικό είδος.

Άν δέν δεχτούμε ότι ο λαός εκλύει τή δική του φιλολογία, είναι έξ ίσου λάθος νά δεχτούμε ότι τά βιβλία πού περιγρά-

φουμε άγνωούνται άπ' τό καλλιεργημένο κοινό. Η πλειονότητα του πληθυσμού μιάς χώρας δέν έχει τέτοια άγωγή άναγνώσεως, ώστε νά μπορεί νά ξεκουράζεται διαβάζοντας, ακόμα πιο πολύ πού τό διάβασμα τό συναγωνίζονται σοβαρά τά όπτικοακουστικά μέσα (τηλεόραση κλπ.) των οποίων ή «ανάγνωση» δέν άπαιτεί μιά άγωγή. Η μόδα των εικονογραφημένων περιπετειών σέ συνέχειες (περιοδικά και φυλλάδια) και τά φωτορομάντζα για έφήλικους, εκφράζουν αυτή τήν κατάσταση. Η άνάγνωση και του πιο άπλου κατασκοπικού μυθιστορήματος άπαιτεί μιά ικανότητα από τον αναγνώστη νά βλέπει μέσα από τίς λέξεις, εικόνες και από τίς εικόνες, άλλες εικόνες: νεκρό, πρόσωπα, εύρήματα. Αυτό δέν είναι εύκολο κι όταν τό στερεότυπο και σειριακό επιτρέπει μιά ταχεία άνάγνωση κορφολογήματος... Ξαναπλάθει ένα προϋπάρχον διάγραμμα.

Είναι αλήθεια ότι πολλοί διανοούμενοι χρησιμοποιούν τά λαϊκά άναγνώσματα όχι μέ τό σκοπό μελέτης, αλλά προσωπικής εύχαριστήσεως.

Έν συμπεράσματι, μακριά από τό νά σέ άπομακρύνει από τά «σοβαρά» άναγνώσματα, ή συνήθεια του διαβάσματος «λαϊκών» άναγνωσμάτων άναπτύσσει τήν έφεση προς διάβασμα. Τήν άγάπη για τό βιβλίο, τήν ικανότητα αποκωδικοποίησης και άντιληπτικότητας, πού τό όπτικοακουστικό μήνυμα δέν είναι ικανό ν' άναπτύξει.

Τό άμερικάνικο ρομάντζο.

Είναι άδύνατο νά πλησιάσει κανείς είδη, όπως ή «σερί νουάρ» ή τό σύγχρονο κατασκοπικό μυθιστόρημα, χωρίς νά άνακαλέσει τήν άμερικάνικη σχολή μυθιστορήματος, πού άνθισε στά χρόνια πού άκολούθησαν τό τέλος του πρώτου πόλεμου, και τίς όποιες ή επίδραση πάνω στην άνάπτυξη του μυθιστορήματος γενικά, τόσο στις ΗΠΑ, όσο και στην Εύρώπη, υπήρξε άποφασιστική.

Μέ τό άμερικάνικο μυθιστόρημα είναι ο ίδιος ο τρόπος της άφήγησης πού θ' άλλάνει ριζικά. Έντονα σηματοδεδιμένοι από τό πόλεμο και τήν «άνακάλυψη» της Εύρώπης, οί νέοι Άμερικάνοι μυθιστοριογράφοι της «χαμένης γενιάς», Γερτρούδη Στάιν, Ντός Πάσος, Χεμιγκουέι, Φίτζεραλντ, Κάλντγουελ, Φώκνερ, Στάιμπεκ, ένσωματώνουν στην άφηγηματική τους τεχνική, αυτήν του κινηματογράφου. Έγκαθιδρύουν τήν περιγραφή των συναισθημάτων μέσω αυτής της συμπεριφοράς, χειρονομιών, στάσεων, από τίς όποιες ο αναγνώστης καλείται νά άνακατασκευάσει τήν πραγματική προσωπικότητα των ήρώων. Άνάμεσα στά άλλα, ή σχολή του νέου άμερικάνικου μυθιστορήματος χτυπάει τήν καθιερωμένη χρονολογική δομή, παρουσιάζοντας τήν παράλληλη δράση - άνασυνθέτει στον χώρο ενός βιβλίου ένα μικρόκοσμο, μικρογραφία της όλικής πραγ-

ματικότητας. Ακόμα θ' ανακαλύψει τον εσωτερικό μονόλογο, του οποίου η χρησιμοποίηση, αντλώντας και από τις φροϋδικές θεωρίες, θά επιτρέψει ένα καινούριο πλησίασμα της προσωπικότητάς. Για πρώτη φορά, χάρι στους συγγραφείς της χαμένης γενιάς, η μυθιστορηματική αφήγηση θά απελευθερωθεί οριστικά από πολλές φιοριτούρες, ωραιοποιήσεις, μύθους με τά όποια για καιρούς ήταν φορτωμένη ή αφήγηση του ρομάντζου αναλύσεως (Μαντάμ ντέ Λαφαγιέτ, Αββάς Πρεβόστ, Ρουσσώ, κλπ.).

Ή Σερί Νουάρ

Τό φιλολογικό άμερικάνικο ρομάντζο δέν έχει ακόμα καθιερωθεί, αλλά αναπτύσσεται παράλληλα μιά μυθιστορηματική φιλολογία με τάσεις πιά διάχυτες, μ' ένα κοινό πλατύτερο. Μέ βάση τήν παραδοσιακή φόρμα του άστυνομικού μυθιστορητήματος, τό νέο μυθιστόρημα εγκλήματος ένσωματώνει στοιχεία έπικά, κληρονομιά των μύθων και τής φιλολογίας του φάρ ουέστ. Μιλάμε για τό άστυνομικό ρομάντζο «άλλά άμερικάν», τό μαύρο ρομάντζο, όπως έπεκράτησε με τήν καθιέρωση τής «σερί νουάρ» - όρος του Ζάκ Πρεβέρ υιοθετημένος από τόν ίδρυτή της, Ντυαμέλ.

Ανάμεσα στους «φιλολογικούς» συγγραφείς και στους «άστυνομικούς», 1920-1940, στίς ΗΠΑ δέν υπάρχουν διαφορές. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι πρώτοι μετριώνται στα δάχτυλα των δυό χειρών, ενώ οι δεύτεροι συνιστούν «δημογραφική έκρηξη».

Ακόμα και στόν Χάμμετ υπάρχει ήδη χρήση τής επαναληπτικής διαδικασίας, καταφυγή στο φιξαρισμένο πρόσωπο του ντετέκτιβ, μπλεγμένου στίς διαδοχικές του περιπέτειες. Αντίθετα, οι άστυνομικές αφηγήσεις του Χεμινγκουέι δέν συνεπάγονται σειρά. Η σειρά δέν αποτελεί αδυναμία τής άστυνομικής αφήγησης για τό μεγάλο αναγνωστικό κοινό, ίσα ίσα τήν απαραίτητη συνθήκη για νά λειτουργήσει.

Τό ρομάντζο τής «σερί νουάρ» δίνει ένα παράδειγμα παράξενο λόγω των αντιθέσεων του, που εμφανίζονται έντυπωσιακά στο περιεχόμενο, έχοντας μιά λειτουργία διασκηδαστική, που ωστόσο δέν είναι λιγότερο βαθιά ριζωμένο στην πολιτική πραγματικότητα, που αναλύει χωρίς παραχωρήσεις: γεννημένο τήν παραμονή του μεγάλου κράχ του 1929 δίνει μιά εικόνα τής Αμερικής βαθιά πεσιμιστική και κριτική: γκαγκστερισμός, γενική διαφθορά, λαθρεμπορία όλλης που πηγάει από τήν απαγόρευση.

Η εποχή του γκαγκστερισμού των χρόνων τής κρίσης είναι δέδαια πρό πολλού ιστορικά ξεπερασμένη, αλλά οι ιστορίες των επαναστατημένων τής διομηχανικής κοινωνίας, παντού στόν κόσμο, δέν έχουν τέλος.

ΓΚΑΣΤΟΝ ΛΕΡΟΥ: ΕΝΑΣ ΚΛΑΣΙΚΟΣ

Ο Γκαστόν Λερού, ο δημιουργός του Ρουλαμπιγ του νεαρού δημοσιογράφου που πάει παντού, συνδυασμός μιάς τρελής φαντασίας και μιάς λογικής που σπάει κόκαλα, για τή Γαλλία είναι ένας κλασικός, όπως ο Μπωντλαίρ, ο Ζεράρ ντέ Νερβάλ, ο Σύν...

Οι έκδηλώσεις για τά 50 χρόνια άπ' τό θάνατό του στα 1977, πήραν διαστάσεις μεγάλου πολιτιστικού γεγονότος: έκθεση με ντοκουμέντα τής ζωής και του έργου του, στην μεγάλη αίθουσα τής Ραδιοτηλεόρασης στο Παρίσι, που περιόδυνσε σ' όλη τή χώρα, επανεκδόσεις των βιβλίων του, έβδομάδες και μήνες με τά φίλμ του στίς ταινιοθήκες και στα σινεμά τέχνης, δημόσιες συζητήσεις, ιδρύσεις κέντρων κουλτούρας με τ' όνομά του... Όρες στή ραδιοτηλεόραση, σελίδες επί σελίδων σέ όλο τόν τύπο...

Ανάμεσα σ' άλλα, μεγάλες ύπογραφές τής φιλολογίας και τής τέχνης, θυμήθηκαν τήν τεράστια άπήχηση του έργου του στην λογοτεχνία του αιώνα, κι όχι μόνο τή γαλλική (νταντά, σουρεαλισμός...).

Έως αυτή τή στιγμή στην Ελλάδα είναι γνωστός μόνο στους άναγνώστες των προπολεμικών λαϊκών περιοδικών (Μπουκέτο κ.ά.) των άστυνομικών βιβλίων τσέπης, των περιοδικών περιπετειωδών και άστυνομικών μυθιστορημάτων.

Εκτός από τήν ένδοξη σειρά με τς περιπέτειες του Ζοζέφ Ρουλαμπιγ, όπου τό «Μυστήριο του κίτρινου δωματίου» έχει τήν πρώτη θέση ο Λερού έχει γράψει τήν «Σερί Μμπι», τήν «Διπλή ζωή του Θεόφραστου Λογκιέ», δεκάδες άλλα μυθιστορήματα και νουβέλες. Επίσης, τό πολυαναθεωρούμενο θεατρικό «Τό σπίτι των δισκίων», μονογραφίες και άρθρα ιστορικά.

Οι κινηματογραφικές αποδόσεις μιάς δεκάδας έργων του συνεχίζονται ως τς μέρες μας - όρισμένα σέ 2,3 και 4 εκδόσεις.

Σέ γρήγορες πινελιές. Ίδου τό πορτραίτο του δημοσιογράφου που στίς πρώτες δυόμισι δεκαετίες του αιώνα τά άρθρα και τά ρεπορτάζ του άφηναν άναυδους ή συγκλόνιζαν τους Γάλλους.

● Γεννήθηκε στα 1868 και πέθανε στα 1927. Έζησε στή Μπούρζ, στή Νίκαια, στο Παρίσι. Σπούδασε νομικά, δέν δικηγόρησε, έγινε δικαστηριακός ρεπόρτερ και πολύ γρήγορα «μεγάλος ρεπόρτερ».

● Ήταν μεγάλης γενικής κουλτούρας. Είχε τό πάθος τής ιστορίας και τής μυθολογίας. Βιβλιοφάγος. Άπ' τς μεγάλες αδυναμίες του οι ρομαντικοί. Δίλωνε συχνά τόν άπεριόριστο θαυμασμό του για τόν Ντίκενς: «Σ' αυτόν όφειλω τήν άγάπη του γραφικού και του χιούμορ, τόσον απαραίτητον στίς δραματικές αφηγήσεις...». Ήταν ακόμα θαυμαστής του Ουέλς και του Κόναν Ντόυλ, άπ' τόν όποιο παρέλαβε τό άστυνομικό μυθιστόρημα και τό όδήγησε σέ μιά καινούρια εποχή, μαζί με τόν συμπατριώτη του Μωρίς Λεμπλάν.

● Κάθε μέρα έγραφε όρισμένο αριθμό σελίδων. Με ιδιαίτερη φροντίδα συνέδεε ντοκουμέντα μέσα στα πλαίσια των ιστοριών του. Για τό «Φάντασμα τής Όπερας» π.χ. είχε έπισκεφτεί και τς παραμικρές γωνιές του κτιρίου, είχε μελετήσει τά πλάνα του, συμβουλευθήκε αρχιτέκτονες και μηχανικούς... Χρησιμοποίησε πάντα τήν ίδια μάσκα πένας, ποτέ στυλογράφο. Έλεγε: «Η φράση μου άποκτάει ρυθμό με βάση τό άλλέ-ρετούρ του κονδυλοφόρου χαρτί-μελανοδοχείο...»

● Χρησιμοποιούσε σπάνια τηλέφωνο, αλλά καθημερινά τηλέγραφο: 2,3 και περισσότερα τηλεγραφήματα τό είκοσιτετράωρο και συχνά τεραστίου μήκους.

● Στίς τελευταίες 15 μέρες τής συγγραφής του ρομάντζου βρίσκονταν σέ παροξυσμό. Τελιώνοντας, τό άνάγγελε στους οικείους και στή γειτονιά πυροβολώντας άπ' τό παράθυρο του γραφείου του.

● Τό γραφείο του ήταν άληθινό εργαστήρι: έφημερίδες και περιοδικά τής εποχής και παλαιότερων, δεκάδες χιλιάδες βιβλία, λεξικά παντός τύπου, χάρτες, κόλλες, ψαλίδια...

● Η κόρη του, Μαντλέν Λεβίν-Λερού θυμάται: Στόν καιρό του μπορούσε νά έχει κανείς βοηθητικό προσωπικό στο σπίτι του, χωρίς αυτό νά σημαίνει ότι ζει μεγάλη ζωή... Άλλωστε ο πατέρας μου ζούσε πιστεύοντας στο λαϊκό ρητό «ό,τι θρέξει άς κατεβάσει»: όταν είχε χρήματα τά σκόρπιζε, όταν δέν είχε κρατιόταν. Έτσι, άλλοτε νοικιάζαμε για τς διακοπές μιά καταπληκτική έπαυλη, άλλοτε ένα σπιτοκαλύβο. Ήταν κατά καιρούς χαρτοπαίκτης, έχανε και μεγάλα ποσά. Όταν κέρδιζε, μάς γέμιζε δώρα. Πάντως τό χρήμα δέν επηρέασε ποτέ τς ιδέες του για τή ζωή και τήν τέχνη. Ήταν γεμάτος ιδέες, παράγωγες όχι μόνο τής φαντασίας του, άλλα και τής έρευνας που συχνά έβαζε παγίδες στή φαντασία του... Η άπάντηση τής λογικής έπρεπε νά είναι συγχρόνως έφανταστική και άναμφισβήτητη... Αυτό τό τέρας ευφύας και μορφώσεως ήταν προσιτός, διασκηδαστικός και στους πιο ταπεινούς... Τς επιτυχίες του τς γιόρταζε με μάς, με τούς υπηρέτες μας, τούς γειτόνους, τούς παλιούς του φίλους... Έξ άλλου και στα έργα του ύπηρχαν πάντα οι προϋποθέσεις πολλών πλησιασμάτων που κάλυπταν μιά γκάμα άναγνωστών από τούς σοφούς πανεπιστημιακούς, ως τούς έργατες, τς μοδίστρες...

Τό πανηγύρι τέλειωσε

Τώρα πιά μπορούμε νά ποῦμε
μέ σιγουριά.

Ἡ γιορτὴ τέλειωσε σάν γιορτὴ. Καὶ τὰ παιδιὰ πῆγαν σπίτια τους. Δὲν πειράζει ποὺ ἔχουν ἐκνευριστεῖ, θὰ τοὺς περ-
ράσει. Φέτος δὲν εἶναι ἡ χρονιά
τοὺς γιὰ νὰ μᾶς προβληματί-
ζουν. Εἶναι ἡ χρονιά τῆς μαϊ-
μοῦς. Ὅλα ἔχουν καὶ τότε
ἄνεση, μὲ τόση εὐκολία!

Ἡ παρέλαση ἔγινε σάν παρέλαση. Ὁ πανηγυρικός ἔλεγε γιά δικαιώματα, γιά ἐλευθερίες, γιά νόμους, γιά χίλια δυό πράγματα. Ὅλοι κατέβηκαν σ' αὐτή τήν παρέλαση κι ὅλοι συγκινήθηκαν μ' αὐτά πού εἶδαν.

Τό ἔτος τέλειωσε, ὅπως κάθε ἔτος βέβαια.

Κι όπως κάθε φορά, καλούμαστε και τώρα να κάνουμε έναν απολογισμό. Τί έγινε;

Μά φυσικά, ζωγραφιές στους τοίχους, έκθεσεις βιβλίων, παραστάσεις, όμιλίες, δηλώσεις, έκδρομές, κάρτες, περιοδικά, έκπομπές κι άλλα πολλά παρόμοια.

‘Από ποιούς; Μά φυσικά από
τούς μεγάλους, απ’ αυτούς που
ξέρουν.

Καί τά παιδιά; Μά τά παιδιά
ήταν τό θέμα.

Τό θέμα γιά κάθε σύλλογο,
φορέα, σωματείο ή άτομο.

Καί τί ἔμεινε;

Τά σπιντόκουτα, τά γραμματόσημα κι ἡ χρονολογία γιά νά μάς θυμίζουν πῶς μέ «κάτι» εἶχαμε ν' ἀσχοληθοῦμε τῷ '79. Μόνο πού αὐτό τό «κάτι» ἔμεινε ἔξω ἀπ' τό χορό μέ μόνο κέρδος, κάποια φορά, μιά ὥρα μάθημα λιγότερη, λόγῳ «ἔτους τοῦ παιδιοῦ». Καί συνέχισαν τὰ παιδιά νά κάνουν μάθημα παρῆε μέ ποντίκια στά σχολεῖα, νά παθαίνουν ἡπατίτιδα ἀπό

τήν ἑλλησιψη μέσων ὑγιεινῆς, νὰ τρῶνε ξύλο ἀπὸ τὸ δάσκαλο ἢ τοὺς γονεῖς τοὺς; ὅταν τὰ τσάκωνουν κάποια στιγμή νὰ διαβάζουν Καζαντζάκη ἢ ὅταν ρωτοῦν πῶς γεννιοῦνται τὰ παιδιά. Συνέχισαν νὰ διαβάζουν ἀπὸ ἀναγνωστικά τῆς προπολεμικῆς ἐποχῆς, νὰ κάνουν ποδήλατο στὸ μπαλκόνι τοῦ διαμερίσματος. Νά στέκει σάν λαϊμφοί ἀπὸ πᾶν τοὺς τὸ ἀπαγορεύεται νὰ κάνειε Χριστούγεννα στὴν Ἑλλάδα, γιατί εἶσαι παιδί πολιτικοῦ πρόσφυγα». Κι ὅπως πάντα, 100.000 ἀνήλικοι στὴ χώρα μας καὶ 3.000.000 παγκόσμια, πού βρίσκονται στὴν ἀγορὰ ἐργασίας. Σὲ μιὰ σκηνὴ κοιμοῦνται μὲ τὸ ὅπλο παραμύσχαλα στὴν Παλαιστίνη, στὴν Ἑρυθραία, στὴ Σαχάρα· καὶ τὰ παιδιά τῆς Ἰνδίας τρέφονται μὲ τίς βρωμιές, πού υπάρχουν στούς δρόμους.

Καί τὰ προσφυγόπουλα στήν Κύπρο γιά πέμπτη χρονιά φέτος υφίστανται τίς ταλαιπωρίες τοῦ ξεσπιτωμοῦ.

Ἡ γιορτὴ τέλειωσε σάν γιορτὴ. Μὰ τὰ παιδιὰ θυμοῦνται. Ὁ νοῦς κι ἡ ψυχὴ τους εἶναι ριζωμένα σ' ἐμπειρίες καὶ θιώματα. Κι ὅταν πάρουν στὰ χέρια τους ἕνα πινέλο καὶ μπογιές ζωγραφίζουν τὴ χαμένη αὐλὴ, τὸ ἀνήλιαγο ὑπόγειο, τὸς ψηλοὺς τοίχους, τὶς ἡσυχασμένες συνειδήσεις. Ἀλήθεια, χρειαζόταν μιά χρονιά γιὰ νὰ τὰ δοῦμε ἢ νὰ τὰ ποῦμε ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα;

Δέν ξέρω. Ίσως μᾶς χρειαζό-
ταν γιά ἐκτόνωση. Ἄς περιμέ-
νουμε λοιπόν νά δοῦμε πόσοι
θ' ἀσχοληθοῦν τό '80 μέ τά
παιδιά καί πόσοι μέ τίς μαϊμοῦ-
δες.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

● Στη σειρά διαλέξεων που οργανώνονται στο θέατρο **Ἑντοπία** θά ἔχουμε τήν εὐκαιρία νά ἀκούσουμε: Στίς 7-1-80, τόν Βασίλει Παναγιώτοπουλο, «Τό οἰκιστικό δίκτυο τοῦ ἀγροτικοῦ χώρου. Γιά μιὰ ἀρχαιολογία τοῦ παραδοσιακοῦ οἰκισμοῦ». Στίς 14-1-80, τόν Χρήστο Γιανναρά, «Μιά τομή στήν ἱστορία τῆς φιλοσοφίας: ὁ 4ος καί ὁ 5ος μ.Χ. αἰώνας». Στίς 21-1-80, τόν Νίκο Παναγιωτάκη, «Ὁ Παπαδιαμάντης ἀπέναντι στήν παράδοση». Στίς 28-1-80, τόν Γιάννη Γιαννόπουλο, «Ὁ Θεσμός τῶν κοινοτήτων σά χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας». Στίς 4-2-80, τόν Θεόφιλο Βέικο, «Παραστατικά μοντέλα σκέψης στήν ἀρχαία ἑλληνική φιλοσοφία». Στίς 11-2-80, τόν Κώστα Παπαγεωργίου, «Οἱ ἐπιδρᾶσεις τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ στή νεοελληνική ποίηση».

Ἡ τελευταία ὁμιλία πού θά πραγματοποιηθεῖ τό μήνα Φεβρουάριο θά εἶναι τοῦ Ἀλέξανδρου Χριστοφόλλη, «Μνημεῖα καί γίγαντες γιά λίγους. Ἡ σημασία τῆς ἱστορίας στή σύγχρονη ἀρχιτεκτονική», στίς 25-2-80. Οἱ διαλέξεις θά συνεχιστοῦν, ὡς τό τέλος Μαρτίου.

● 'Απ' τις 8 ως τις 16 Γενάρη. στή γκαλερί «Συλλογή» θά μπορούμε νά δοῦμε τήν ἐνδιαφέρουσα ἔκθεση τοῦ **Κώστα Γεωργίου** μέ εἰκονογραφήσεις σέ διβλία, περιοδικά καί

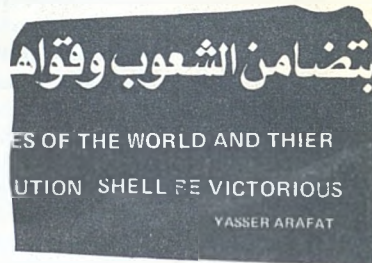

ἐφημερίδες. Παράλληλα όμως, θά πραγματοποιηθοῦν ὁμιλίες γιὰ τὸ ρόλο τῆς εἰκονογράφησης στὸ διδλίο καὶ στὸ ἔντυπο.

● Το «Ρόδι» διπλά γιορταστικό! Μαζί πρωτοχρονιά και γενέθλια... Γίνεται δυο χρονών! Όμορφο και πλούσιο σί-
ύλη. Διαλέγουμε την ενδιαφέρουσα παρουσίαση του
Όδυσσέα Έλυτη και της προσέγγισης της ποίησης γενικά.
γοαμήνη με ιδιαίτερη ευαισθησία απ' την Έρικα Βασιλά-Σουγιούλ: «Από στόμα
σ' αυτή περνάει τό τραγούδι, ή ποίηση, και κάθε φορά τό θαύμα
γίνεται...»

● Σειρά
διαλέξεων-συζητήσεων
οργανώνει η Γεννάδειος
Βιβλιοθήκη, Αμερικάνικη Σχολή
Κλασικών Σπουδών. Οί
διαλέξεις αυτές
πραγματοποιούνται στο Loring
Hall, Σουηδίας 59, 5-6,30 μ.μ.
Ήδη πραγματοποιήθηκε η
πρώτη όμιλος στις 10
Δεκεμβρίου από τον Δημήτριο
Πάλλα με θέμα: «Ή εισαγωγή
των εικόνων στις εκκλησίες, ή
θέσις των και το σχήμα των».
Στις 16 Ίανουαρίου θα
μιλήσει ή Ήγγελική Λαΐου μέ
θέμα, «Ήμποριο και τέχνη στήν
ανατολική Μεσόγειο στο 13ο
αίωνα». Οί εκδηλώσεις θά
συνεχιστούν ὡς τά μέσα
Ήπριλίου.

● Κάτω από πορτραίτο του
Γιασέρ Άραφάτ σέ
πλαισιωτική άφισσα πού
διανεμήθηκε γιά τά κομμει τά
γοραφεία φίλων τού PLO,
ύπάρχει ή φράση πού καταλήγει:
«... THE PALESTINIAN
RENOLUTION **SHELL** BE
VICTORIOUS.
ESSO έτοιμος, Γιασέρ!

● Τα ποιήματα του παλαίμαχου Θεσσαλονικιού αγωνιστή και συγγραφέα Στέλιου Νικολαΐδη του **μπάρμπα-Στέλιου**, άλλοτε δραματικά κι άλλοτε μέ χιούμορ σχολιάζουν έμμετρα τήν επικαιρότητα και τήν καθημερινή ζωή. Στ' άχνάρια τής ζωής μας παράδοσης...

ΕΤΟΙΜΟΤΗΣ...

Μιά πρόταση γιά θέατρο του παιδιού

Τό ΚΘΒΕ είχε προκηρύξει διαγωνισμό θεατρικού έργου γιά παιδιά, μέ σκοπό νά παιχτεί φέτος από τήν παιδική του σκηνή. Από τό διαγωνισμό όμως αυτόν κανένα έργο δέ βραβεύτηκε. Έτσι διαλέχτηκε ένα παλιό έργο τής Μ. Ρώτα πού πριν πολλά χρόνια είχε ξαναενασθεί στή σκηνή:

Τά τρία άδέρφια κι ή γοργόνα
Μιά Κυριακή πριν τό κλείσιμο του χρόνου, άρχισε τίς παραστάσεις της στή Θεσσαλονίκη ή παιδική σκηνή του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδας. «Τά τρία άδέρφια κι ή γοργόνα», άνέθηκαν μέ τή σύμπραξη τεσσάρων γυναικών: Τής Μαρούλας Ρώτα (κείμενο), τής Μαρίας Χρυσάφη (σκηνοθεσία) τής Έλένης Καραϊνδρου (μουσική) και τής Κλεοπάτρας Βίγκα (σκηνικά-κοστούμια).

Τό έργο τής Μ. Ρώτα τό χαρακτηρίζει ή πολιτιστική μνήμη- μνήμη μυθολογική και εμπνευσμένη από τά λαϊκά παραμύθια. Συγχρόνως όμως πραγματοποιείται ένα παντρεμα του μυθικού μέ τό καθημερινό - σημερινό στοιχείο.

Σ' ένα νησί, μέ κεντρικά πρόσωπα μιά γοργόνα και μιά ξεπεσμένη μάγισσα, τυχαία φτάνει τό καράδι των τριών άδελφών κι έτσι άρχίζει τό κυνηγητό... γιά τό φαί τής γοργόνας και τής μάγισσας.

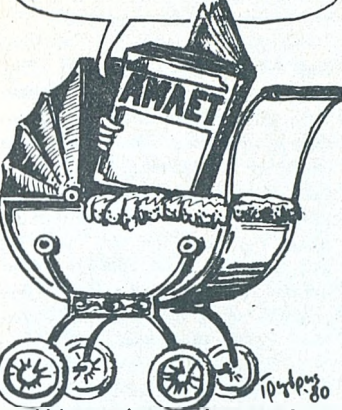
Η Μαρία Χρυσάφη πού έχει παρουσιάσει ήδη στό Παρίσι τήν «Οδύσσεια», στήν Ελλάδα μέ τό έργο τής Μ. Ρώτα κάνει τήν πρώτη της σκηνοθετική δουλειά.

«Όλα τά λαϊκά παραμύθια του κόσμου», λέει ή Μ. Χρυσάφη «είναι ή συλλογική μνήμη των λαών στά διάφορα πολιτιστικά τους στάδια. Είναι ή αγωνία του ανθρώπου σέ σχέση μέ τόν εαυτό του, ή προσπάθεια μιας έρη-

νείας σέ σχέση μέ τόν κοινωνικό του περίγυρο. Δέν είναι τυχαίο πώς σ' όλα τά παραμύθια σ' όποιο λαό κι αν ανήκουν, βρίσκεις τίς ίδιες δομές μύθων».

Η σκηνοθετική της άποψη τείνει περισσότερο στό νά δώσει τήν παιδαγωγική, παρά τή θεατρική διάσταση στό θέμα. Και τελικά κρατιέται μιά ισορροπία τής σύγχρονης όπτικής των δομών και σχέσεων του μύθου όχι αναγκαστικά ρεαλιστική. Έτσι δίνονται

...ΝΑ ΖΕΙ ΚΑΝΕΙΣ...
Η ΝΑ ΜΗ ΖΕΙ...
...ΝΑ ΖΕΙ ΚΑΝΕΙΣ...
Η ΝΑ ΜΗ ΖΕΙ...
...ΝΑ ΖΕΙ ΚΑΝΕΙΣ...
Η ΝΑ ΜΗ ΖΕΙ...

πολλές φορές παράλογες - όπως ή ίδια λέει - θεατρικές λύσεις, μόνο και μόνο γιά νά ώθήσουν τό παιδί σέ μιά δική του λειτουργική χρήση των θεατρικών στοιχείων.

Ανάλογη είναι και ή όπτική τής σκηνογράφου Κλεοπάτρας Βίγκα πού μέ άπλά σκηνικά μέσα, δίνει μιά τέλεια λειτουργική αύσθηση του χώρου.

Η γνωστή μουσικόλογος Έλένη Καραϊνδρου πού μάς έχει δώσει δείγματα μιας ιδιαίτερα αξιόλογης δημιουργικής δουλειάς, κατορθώνει νά ένωματώσει τό μυθικό μέ τό ρεαλιστικό στοιχείο και νά δημιουργήσει έτσι άπ' τήν άρχή ένα «έργο».

Στήν δημιουργία αυτής τής παράστασης συμμετέχουν και οι ήθοποιόι του ΚΘΒΕ: Σίμος Ιωαννίδης, Ανθή Καρυφύλη, Τάσος Παλατζίδης, Νίκος Μαστοράκης, Γιώργος Ντομούζης, Άρετή Σιλδεσάκη.

Κοίταζαν γιά τήν ποιότητα

Αυταπάτες βέβαια, δέν έχουν. Η καινούρια χρόνια είναι ήδη παλιά. Χωρίς ίχνος μοιρολατρίας, άπλά από έπίγνωση, ξεκινάμε τή στήλη αυτή άπ' τά μέσα μαζικής επικοινωνίας. Ο μικρόκοσμος τής ΕΡΤ πού όμως είναι τόσο ένδεικτικός του καθεστώτος πού επικρατεί σ' αυτό τόν τόπο: Καιροσκοπισμός μέ πρόσχημα πάντα τό άγαθό, τήν προκοπή, τήν ποιότητα, έτσι πού όλα νά φθείρονται μέσα σέ ταπεινές χει-

ρονομίες παραγόντων και παραγοντισμών.

● Υπεύθυνος παιδικών εκπομπών τηλεόρασης ό κ. Ν. Πιλάδιος μέ πολύ «άγωνία» -ώς φαίνεται - νά φτιάξει ή «ποιότητα» σ' όσα πιό πολλά παιδιά γίνεται, προχώρησε τή δραστηριότητά του - άγωνώντας τίς δεσμεύσεις πού ισχύουν γιά τους υπαλλήλους τής ΕΡΤ - κυκλοφορώντας δίσκο του Παραμυθά, όπου ό ίδιος διηγείται τίς γνωστές ιστορίες πού τηλεοπτικά μετάδωσε μέ μουσική επένδυση του κ. Σπανουδάκη και χρηματοδότηση του κ. Δράκου - είδαμε

ΡΟΥΝΤΥ ΝΤΟΥΤΣΚΕ:

Θάνατος μέ δόσεις

Χτύπησε, πέφτοντας μέσα στό μπάνιο του, ενώ περνούσε μιά κρίση έπιληψίας, λένε οι έπίσημες εκδόχές. Και πέθανε. Δέν λένε όμως ότι ή έπιληψία ήταν κατάλοιπο μιας παλιότερης δολοφονικής άπόπειρας, πού είχε διαπράξει ένας άπλοικός άκροδεξιός εργάτης, κάτω από τήν επήρεια τής εκστρατείας μίσους πού είχε εξαπολύσει ενάντια στό «Ρούντυ τόν κόκκινο» ό δυτικογερμανικός τύπος και ιδιαίτερα τό συγκρότημα Σπρίνγκελ. Τό όπλισμένο δάρδαρο χέρι προέκτεινε τό μίσος τής άρχουσας τάξης και σημάδεψε κατ' ευθείαν στό κεφάλι. Αυτό τό μυαλό, πού είχε προίξει, μέ άπόλυτη διαύγεια, τήν κρίση

των καταπιεστικών καθεστώτων, έπρεπε νά πάψει νά λειτουργεί. Αυτή ή φωνή, πού είχε ξεσηκώσει τήν πανεπιστημιακή νεολαία γιά νά τήν οδηγήσει στίς μεγάλες εξέγέρσεις του 1968 έπρεπε ν' άρχίσει νά τραυλίζει.

Ο Ρούντυ επέζησε τότε, ξανάμισε και ξανάγραψε, καμιά φορά μέ θαυμαστή άποτελεσματικότητα. Ήταν όμως ένας νεκρός μέ άναστολή.

Χάνεται όριστικά αυτές τίς τελευταίες μέρες του '79, παίρνοντας μαζί του κάτι από τήν νεότητα όλων όσων ένωσαν δικούς τους τούς άγώνες τής δεκαετίας 1965-1975.

Μήτσος Άλεξανδρόπουλος: Βραβείο Γκόρκι

τική Ένωση, όπου και φοίτησε στό Λογοτεχνικό Ίνστιτούτο τής Μόσχας. Πήρε άδεια έπαναπατρισμού τό 1975.

Ο Μήτσος Άλεξανδρόπουλος έχει ήδη πραγματοποιήσει ένα πλούσιο έργο πού επεξεργάστηκε όλα αυτά τά χρόνια τής ξενιτιάς. Όπως όλους τούς πολιτικούς πρόσφυγες, τόν έτρωγε ό καημός τής επιστροφής. Μέ μιά πλούσια συγκομιδή πνευματικού έργου ξεκίνησε γιά τήν Ελλάδα. Έδώ όμως τόν έφτασε τό μήνυμα του θανάτου των γονιών του.

Πέθαναν σέ βαθιά γεράματα - πικραμένοι. Δέν είχαν καν τήν τύχη νά ζήσουν ήρεμα, ούτε αυτά τά γεράματά τους. Οι δύο γιοί τους σκοτώθηκαν στόν έμφύλιο, ό τρίτος δρίσκονταν στήν ξενιτιά. Οι ίδιοι κυνηγήθηκαν άνελέητα και ταπεινώθηκαν από τό κράτος τής Δεξιάς.

Μέ περφόρανα όμως και καρτερία τράβηξαν τό δρόμο τους ως τό τέλος. Άπλοί, άξιοί άνθρωποι αυτού του τόπου κράτησαν ψηλά τό ήθος και τήν ανθρωπιά και στηρίζουν τίς γενιές πού ακολουθούν.

Ο συγγραφέας και μελετητής Μήτσος Άλεξανδρόπουλος τιμήθηκε μέ τό διεθνές σοβιετικό βραβείο Γκόρκι - βραβείο πού απονέμεται κάθε τέσσερα χρόνια σέ σημαντικούς ξένους μελετητές και μεταφραστές τής Ρώσικης Λογοτεχνίας.

Ο Μήτσος Άλεξανδρόπουλος μέ τήν τρίτομη «Ιστορία τής Ρωσικής Λογοτεχνίας», αλλά και τίς μεταφράσεις στα ελληνικά παιδιών μνημειακών κειμένων - «Αφήγηση τής εκστρατείας του Ίγκορ», «Βίοι του πρωτόπαπα Άδακούμ», «Ρωσικό χρονικό γιά τήν άλωση τής Πόλης» - πραγματοποιήσε έργο δύσκολο μεταφραστικό και ιδιαίτερα σημαντικό γιά τή γνωριμία του ελληνικού κοινού μέ τή Ρώσικη Λογοτεχνία.

Γεννημένος τό 1924 στήν Άμαλιάδα, φοίτησε στή Νομική Σχολή Άθηνών. Από νωρίς πέρασε στίς γραμμές τής αντίστασης κατά των Γερμανών και άργότερα άκολούθησε τή μοίρα των αγωνιστών στόν έμφύλιο πόλεμο: μέ τή λήξη του έφυγε μέ τμήματα του Δ.Σ. Στή διάρκεια τής προσφυγιάς έζησε κυρίως στή Σοβιε-

και τά παιδάκια του πρόσφατα σέ έκπομπή!

Όσο γιά τά κείμενα... υπάρχουν και διασκευές, και δέν πειράζει αν είναι «άλλου» συγγραφέα, φτάνει πού ή «ισόβια» κατοχύρωσή του κ. Ν. Πιλάδιου στήν ΕΡΤ είναι δεδαία!

● Η λογική (τής θυσίας) τής κ. Βαρουστή, υπέθυνης Α' προγράμματος ραδιοφώνου τής ΕΡΤ, είναι πράγματι αξιοθαύμαστη! Κόβει λοιπόν προγραμματισμένη έκπομπή και ήδη πληρωμένη στόν παραγωγό μέ τήν δικαιολογία: «τό επίπεδό σας είναι πολύ άνεδαμένο και ή έκπομπή πού

φτιάξατε, μιά έμπεριστατωμένη μελέτη και γι' αυτό ακατάλληλη γιά τό πρόγραμμά μας». Έκπομπή τής όποιας τά κείμενα είχε ή ίδια εγκρίνει πριν γυριστούν. Πρόκειται γιά «Τό πανηγύρι τής θείας γέννησης σ' όλόκληρο τόν κόσμο» πού θά μεταδίδονταν, σύμφωνα μέ τό ραδιοπρόγραμμα, στίς 26.12.79 στίς 5 μ.μ. Άντί γιά τήν προγραμματισμένη έκπομπή τελικά, οι εφημερίδες τής 26ης δήλωναν σιωπή και τό Α' πρόγραμμα μετάδωσε τραγούδια γενιέας...

Ίσχυρίζονται πώς τάχα... κοίταζαν γιά τήν ποιότητα!

Ο Γκράμσι, οι μεταφράσεις του καί η ελληνική πνευματική ζωή

Συνέχεια από διάλογο (βλ. και «ANTI», τχ. 136 και 141) που άνοιξε ο ΜΑΚΗΣ ΤΡΙΚΟΥΚΗΣ για τις μεταφράσεις του Γκράμσι στα ελληνικά, είναι και το κείμενο του ΘΑΝΟΥ ΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ που ακολουθεί:

Ένα από τα συμπτώματα του επαρχιωτισμού που διακρίνει την πνευματική μας ζωή (τήν οργάνωση της ελληνικής κουλτούρας, όπως θα έλεγε ο κ. Τρικούκης τσιτάροντας τον Γκράμσι) είναι ή απουσία, σέ μεγάλο βαθμό (δεν έχει ολοκληρωτικά) μιας συστηματικής κριτικής των πνευματικών κινήματων που παρουσιάζονται στη διαδρομή της ιστορίας.

Συνήθως, αντί για μία μεθοδική έρευνα του παρόντος και του παρελθόντος της ελληνικής πνευματικής ζωής, περιοριζόμαστε σέ μία συνοπτική «δίκη» προσώπων, διαγράφοντας και κατατομώντας, μέ συνοπτική διαδικασία και τή δοήθεια ενός ή δυό αφορισμών, τά πραγματικά, τά ύπαρκτα πνευματικά κινήματα, αυτά που δημιούργησαν γεγονότα. Τό πολυ-πολύ, άν κάποιος «έμπλασθή» μέ «όργισμένο» τύπος μάς ζητήσει αποδείξεις, τότε σπεύδουμε νά ανασύρουμε κάποια παρατήρηση που κάναμε πρόχειρα για κάποιο λάθος που σημειώσαμε στό περιώριο κάποιου διδύλου και «κλείνουμε» τήν... υπόθεση.

Αυτό συνέβη και στήν περίπτωση φαίνεται το κ. Τρικούκη μέ τό άρθρο του.

Έτσι, άν παίρνω μέρος σ' αυτό τό διάλογο για δεύτερη φορά δέν είναι γιατί ο κ. Τρικούκης έγραψε «περί της μεταφραστικής ανευθυνότητας του Θ.Χ. Παπαδόπουλου». Παίρνω μέρος για νά κάνω ακόμη μία προσπάθεια σκληρού, αλλά τίμιου και ανοιχτού, στήν αντιπαράθεση των ιδεών, διαλόγου.

Έπίσης, παίρνω μέρος γιατί λήγοντας αυτή ή δεκαετία, ή τόσο βασανιστική και τόσο γόνιμη σέ έμπειρίες κοινωνικές, πολιτικές και πνευματικές, είναι ίσως ώρα νά δώσουμε λογαριασμό για με-

ρικά πράγματα που κάναμε, έστω κι άν αυτό μάς ζητείται μέ έμπάθεια, κακοπιστία και κανχησιολογία.

Γι' αυτό και θά δώσω τά δεδομένα του προβλήματος, προσπαθώντας μετά νά τά αντιμετωπίσω κριτικά και αυτοκριτικά.

Τά δεδομένα του προβλήματος

Αρχίζω από τά προβλήματα έπιλογής. Καταγράφω παρακάτω τις παραλείψεις στις δικές μου μεταφράσεις.

- «Οί Διανοούμενοι», σέ συγκριση μέ τις εκδόσεις «Editori Riuniti» (και όχι «Einaudi», όπως νομίζει ο κ. Τρικούκης), έχουν τις έξης παραλείψεις κατά «ένότητα»:

- 1) Στο «Η διαμόρφωση των διανοουμένων» καμιά παράλειψη.

- 2) Στο «Κοσμοπολιτική λειτουργία των Ιταλών διανοουμένων», παραλείφθηκαν 14 σημειώματα, γύρω στις 20 σελίδες συνολικά.

- 3) Στο «Ιταλοί διανοούμενοι στό έξωτερικό», παραλείφθηκαν 2 σημειώματα γύρω στις 3 1/2 σελίδες συνολικά.

- 4) Στο «Ευρώπη, Αμερική, Ασία» παραλείφθηκαν 4 σημειώματα γύρω στις 4 σελίδες.

- «Η Οργάνωση της Κουλτούρας» πάλι, σέ συγκριση μέ τις εκδόσεις «Editori Riuniti» άπ' όπου μετάφρασα:

- 1) Στο «Η οργάνωση του σχολείου και της κουλτούρας» και στό «Για τήν έρευνα της εκπαιδευτικής άρχής», καμιά παράλειψη.

- 2) Στο «Προβλήματα του Σχολείου και οργάνωση της κουλτούρας», παραλείφθηκαν 2 μικρά σημειώματα μισής σελίδας συνολικά.

- 3) Στο «Δημοσιογραφία» παραλείφθηκαν 4 σημειώματα 41/2-5 σελίδες συνολικά.

- 4) Τό Παράρτημα για τόν «Λοριανισμό», παραλείφθηκε ολόκληρο.

- «Τά Έργοστασιακά Συμβούλια», σέ συγκριση μέ τις εκδόσεις «Einaudi» γιατί δέν υπήρχε τότε στις εκδόσεις «Editori Riuniti», δέν παραλείφθηκε κανένα άρθρο.

Όπως γίνεται άμέσως φανερό ή κατηγορία για έπιλογή δέν μπορεί νά άφορά τόν τρίτο και τελευταίο τόμο που μετάφρασα, δηλαδή «Τά Έργοστασιακά Συμβούλια».

- Αφορά, αντίθετα, τήν ένότητα «Κοσμοπολιτική λειτουργία των Ιταλών διανοουμένων» από τους «Διανοούμενους».

- Ακόμη, θά μπορούσε νά άφορά και τό παράρτημα για τόν «Λοριανισμό» στήν «Οργάνωση της Κουλτούρας». Αλλά, ο κ. Τρικούκης τήν πρώτη φορά άγνοούσε τήν έκδοση του διδύλου

και τή δεύτερη φορά δέν θέλησε νά άσχοληθεί μ' αυτό τό ζήτημα. Υποψιαζόμαστε ότι συμφωνεί μαζί μας πώς έχει άνεκδοτολογικό χαρακτήρα, κατά κάποιο τρόπο.

Και για νά τελειώνουμε μέ τήν «Οργάνωση της Κουλτούρας», πρόβλημα δέν μπορεί νά ύπάρξει για τά δυό σημειώματα της δεύτερης ένότητας, (συνολικά μισή σελίδα και τά δυό, που τό ένα είναι διβλιογραφικό, όπως λέει και ο τίτλος του και τό άλλο, ή «Όμοσπονδία των Ένωμένων Διανοουμένων», σημείωμα άνεκδοτολογικού χαρακτήρα μέ 5 από τις 11 σειρές διβλιογραφικά.

Τό ίδιο ισχύει και για τά δυό από τά 4 σημειώματα στή «Δημοσιογραφία», που επίσης πίνουν μισή σελίδα συνολικά μέ διβλιογραφικά και άνεκδοτολογικά στοιχεία. Κάποιο πρόβλημα μπορεί νά ύπάρξει μόνο για τις «ήθοπλαστικές Έπιθεωρήσεις», αλλά όχι πιστεύω και για τις «Γερμανικές έφημερίδες» (τού μεσοπολέμου), που είναι ένας κατάλογος μέ στοιχεία κυκλοφορίας, τιράζ, ιδιοκτησίας κλπ.

Τί άπομένει λοιπόν; Μόνο τό ήμιτόμιο «Οί Διανοούμενοι», για τό οποίο θά μιλήσουμε παρακάτω.

Για νά μίν επαναλαμβάνουμε μάλιστα τά ίδια ζητήματα συνεχώς τολμώ νά διακινδυνεύσω μία κρίση: ότι δηλαδή τόσο στήν «Οργάνωση της Κουλτούρας», όσο και στό «Έργοστασιακά Συμβούλια» τά προβλήματα της μετάφρασης είναι άνάλογης έκτασης μέ τά σχεδόν άνύπαρκτα προβλήματα της έπιλογής των κριτηρίων.

«Οί Διανοούμενοι»

Είναι άντιληπτό, μου φαίνεται, ότι όσα αναφέρει ο κ. Τρικούκης «στηρίζονται» μόνο στις παρατηρήσεις του για τό ήμιτόμιο «Οί Διανοούμενοι».

Ας δούμε όμως τί συνέβη μέ τήν «έπιλογή» σ' αυτή τή μετάφραση. Αρχίζουμε από τό τέλος.

- Στήν ένότητα «Ευρώπη, Αμερική, Ασία», τό σημείωμα «Οί Καθολικοί και ο Κινέζικος έθνικισμός» έχει 5-6 μόνο σειρές ο Γκράμσι και οι ύπόλοιπες 2 σελίδες είναι αντιγραφή άποσπασμάτων. Τό σημείωμα «Η έπίδραση της άραβικής κουλτούρας στό δυτικό πολιτισμό» είναι (μισή σελίδα) διβλιογραφική συνέχεια στό προηγούμενο σημείωμα για «τή νέα εξέλιξη του Ισλάμ», που έχει μεταφραστεί. Άνάλογη διβλιογραφική συνέχεια είναι και τό «Για τόν άγλικό πολιτισμό» στό σημείωμα «Οί Άγγλοι και ή θρησκεία» που επίσης έχει μεταφραστεί.

- Αντίθετα, ζήτημα εκτίμησης είναι τό σημείωμα «Γερμανοί

Διανοούμενοι». Παρά τά προβλήματα που έχει, μέ μία πολύ άυστηρή έπιλογή θά μπορούσε νά είχε ίσως περιληφθεί... αυτή ή μιάμιση σελίδα, όπως και ή μισή για τους «διανοούμενους στήν Ισπανία», άν και ή τελευταία είναι τόσο σύνοχη και γενική που δέν παρουσιάζει κανένα ξεχωριστό ενδιαφέρον.

- Στο «Ιταλοί διανοούμενοι στό έξωτερικό» ή μικρή σημείωση «Οί Ιταλοί στή Ρωσία» είναι διβλιογραφική. Αντίθετα θά μπορούσε ίσως νά μίν είχε παραληφθεί, μέ τή σημερινή μου όπτική, τό «Ένα Λεξικό των Ιταλών του έξωτερικού».

Από τά παραπάνω γίνεται φανερό πώς εκτός από τήν ένότητα που αναφέρει ο κ. Τρικούκης δέν έχουν γίνει σοβαρές παραλείψεις. Άπομένει λοιπόν ή ένότητα «Η κοσμοπολιτική λειτουργία των Ιταλών διανοουμένων», μέ τά 14 σημειώματα που παραλείφθηκαν.

Απ' αυτά φαντάζομαι πώς ο κ. Τρικούκης θά συμφωνήσει ότι τά σημειώματα «Σικελοί διανοούμενοι», «Η Ρωμαϊκή ιδεολογία» και ή μικρή σημείωση στό τέλος της ένότητας δέν παρουσιάζουν κανένα ενδιαφέρον. Εξάλλου, θά συμφωνήσουμε κι έμεις μαζί του τώρα, ύστερα από 7 χρόνια, ότι τά σημειώματα που αναφέρει («Ουμανισμός και Αναγέννηση», «Ριζορτισμένο», κλπ) έχουν μία σημασία. Όπως σημασία επίσης έχουν και δυό-τρία ή και περισσότερα ακόμη, για νά μίν πολυ-κουράζω τόν αναγνώστη.

Κατά συνέπεια, για νά κλείσουμε αυτό τό κεφάλαιο, ο κ. Τρικούκης είχε δίκιο στήν παρατήρησή του (δέν φοβόμαστε νά τό άναγνωρίσουμε) για τις παραλείψεις στήν ένότητα αυτή. Όπως επίσης, θά άναγνωρίσουμε ότι έχει δίκιο για τά τρία μεταφραστικά λάθη.

Αντίθετα, θά σημειώσουμε ότι μόνο έν μέρος έχει δίκιο για τόν όρο «μεταμορφισμός». Γιατί ή έρμηνεία που δίνει είναι ολοφάνερη από τόν όρο. Αντίθετα έμεις προχωρήσαμε σέ μία έπισημανση των άποτελεσμάτων αυτού του φαινομένου σ' αυτή τήν πορεία, δηλαδή στήν έπισημανση της ίσοπέδωσης των κομμάτων. Πού έγινε. Αυτό λοιπόν είναι λάθος;

Και κάτι ακόμη: Οί παραλείψεις σέ μία μόνο ένότητα δέν άποδεικνύουν ένα πράγμα: τήν ύπαρξη κριτηρίων, ακόμη κι όταν αυτά δέν είναι άποδεκτά από όλους.

Μου φαίνεται ότι τώρα μπορούμε νά συμπεράνουμε κάτι πολύ θλιβερό για τόν διάλογο: ο κ. Τρικούκης δέν γνώριζε τήν έκδοση της «Οργάνωσης της Κουλτούρας» και δέν διάβασε τά «Έργοστασιακά Συμβούλια» και «έκρινε» έρήμην της... πραγματικότητας! Αυτός είναι και ο λόγος

της εμπάθειάς του και του ότι δεν απάντησε στα προβλήματα που έθεσε με τό άρθρο μου στην «Οικονομία και Κοινωνία» (τ. 6/79 σελ. 70).

Όμως δεν γράψαμε όλα τα παραπάνω για να κάνουμε μία προσωπική αντιπαράθεση. Άλλά για να δείξουμε πόσο σοβαρά λάθη γίνονται, όταν επικρατεί τό πνεύμα του αφορισμού. Καθώς επίσης και για να περιγράψουμε τη γέννηση ενός τέτοιου κινήματος, τούς όρους, τίς μορφές και τά ζητήματα πού θέτει.

Τό ιστορικό πλαίσιο

Όποιοι δεν έπεσε στην Έλ-λάδα πέροι από τόν ούρανό, αλλά έζησε σ' αυτό τόν τόπο τόσο στή δεκαετία πού λήγει, όσο και στην προηγούμενη, τότε θά ξέρει μερικά πράγματα, πού συνέβησαν στό τέλος της προηγούμενης δεκαετίας και τίς ανατροπές πού ακολούθησαν, προσδιορίζοντας σ' ένα σημαντικό βαθμό τόν όριζοντα της δεκαετίας πού έρχεται.

Στά τελευταία χρόνια της δεκαετίας του '60, γεγονότα όπως ό βρώμικος πόλεμος τών ΗΠΑ στό Βιετνάμ, ό Γαλλικός Μάης του '68, ή Άνοιξη της Πράγας και ή εισβολή τών Ρώσικων τάνκς στην Τσεχοσλοβακία (... χορευόντας βάλς!), ή άνοιχτή στρατιωτική δικτατορία της 21 Άπριλίου, ό πόλεμος της Μ. Άνατολής και ή διάσπαση του ένιαίου ΚΚΕ με τό πραξικόπημα της 12ης Όλομέλειας κλπ., διαμόρφωσαν μία μεγάλη κλίμακα αλλαγών όχι μόνο στή διεθνή σκηνή, αλλά και στίς συνειδήσεις χιλιάδων άγωνιστών της Άριστεράς, χιλιάδων κομμουνιστών.

Καινούριες έμπειρίες, νίκες και ήττες, διαμόρφωσαν ένα όρμητικό ποτάμι νέων άναζητήσεων, όραματισμών έρευνας και στοχασμού. Έκείνη τη δίψα για πρωτότυπη και προσωπική γνώση και γνώμη, μακριά από τά «Έγχειρίδια» και τά «φιλοσοφικά Λεξικά» τών Άκαδημιών, όπου διατηρείται ταριχευμένη ή έπαυστατική «σοφία».

Άποτέλεσμα ένα τεράστιο πνευματικό κίνημα στην Άριστερά πού μέσα του χώνευαν μικρότερα κινήματα: ή έπιστροφή στίς πηγές (Μάρξ, Ένγκελς, Λένιν, Λούξεμπουργκ, Τρότσκι κλπ), τό άνοιγμα στίς έρευνες τών νέων Μαρξιστών, τών άγγλοσαξόνων έπιστημόνων και στή Νέα Άριστερά (Μπάραν, Σουήζυ, Μαρκουζέ, Μπετελέμ, Σαμίρ Άμίν, κλπ.), ή μελέτη της έμπειρίας τών τριτοκοσμικών αντιμπεριαλιστικών επαναστάσεων (Μάο, Τσέ, Χό και Γκιáp κλπ.) Κι άκόμη μία νέα προσπάθεια μελέτης και διερεύνησης τών όρων της ήττας της Έθνικής Άντίστασης και του Λαϊκού Κινήματος, του Έμφυλίου Πολέμου κλπ.

Έτσι, μέσα σέ συνθήκες δικτατορίας ξεφύτρωσαν νέοι έκδοτικοί όικοι, μεταφραστές, συγγραφείς κλπ. Άνθρωποι-άγωνιστές πού έψαχναν ν' άνοίξουν νέους δρόμους μέσα στή σύγχυση και τό χάος της νέας έποχής - άγνωστοι μεταξί τους, μέσα κι έξω από τίς φυλακές «πορεύτηκαν» άνάμεσα σέ άλλα και πρós τόν Γκράμοι: Αυτό είναι πού ό κ. Τρικούκης όνομάζει... «συρμό»! (άν δεν προσπαθούσε νά ξεμπερδέψει με όλα αυτά τά φαινόμενα και προβλήματα μ' έναν τρόπο έχθρικό πρós τήν αντίληψη τού Γκράμοι, θά ένωθε τήν άνάγκη, πρίν μιλήσει για τόν τελευταίο, νά έρευνήσει και νά μελετήσει αυτά τά πράγματα).

Ό Γκράμοι, περνώντας άκόμη μία φορά από τούς «τυφλούς» τόπους τών έξοριών και τών φυλακών, και όχι από τά γραφεία φιλολογούντων δικηγόρων, έφθασε και στην Έλλάδα. Άλλοτε «δόλοκληρος» άλλοτε αποσπασματικά, όπως άκριβώς έγραψε και ό ίδιος τά «Τετράδια της Φυλακής»: Σημειώσεις συχνά χωρίς ρήματα και μ' έναν κρυπτογραφικό πολλές φορές τρόπο. Ένα κλαδί από τό μεγάλο άναγεννητικό, άνανεωτικό, αλλά και άμφισθησιακό ποτάμι πού παρέρρεε τη σταλινική θεολογία, διαμορφώνοντας όχι μόνο τό κλίμα της έποχής, αλλά και ιδέες και αντίληψεις πού δεν θά ήταν τολμηρό νά πούμε ότι φτάνουν μέχρι και τήν σημερινή αντιφαστική κατάσταση στή Πανεπιστήμια.

Τό μεταφραστικό πρόβλημα του Γκράμοι

Αυτές οι συνθήκες, οι άνάγκες αυτής της έποχής, έβαζαν μπροστά μας καθήκοντα για τά όποια δεν είχαμε προετοιμαστεί. Προκλήσεις πνευματικές, ήθικές, ιδεολογικές πού είμαστε άναγκασμένοι νά τίς αντιμετώπισουμε με ό,τι διέθετε ό καθένας. Κατά συνέπεια, οι μεταφράσεις, τά έργα αυτής της περιόδου, δεν ύπακούουν στά συνηθισμένα φιλολογικά κριτήρια μιάς όμαλης μεταβατικής έποχής.

Αυτά είναι μία πρώτη σειρά δυσκολιών για νά μεταφράσει κανείς Γκράμοι. Η δεύτερη σειρά δυσκολιών προέρχεται από τήν ψαλίδα άνάμεσα στην Ιταλική και γενικότερα ευρωπαϊκή, Ιστορία και πολιτική φιλολογία και στην έλληνική ιδιαιτερότητα και έπαρ-χωτισμό. Δεν είναι άγνωστο ότι στά σημειώματα του Γκράμοι, αλλά και άλλων, συναντά κανείς πολύ συχνά όρους ή διατυπώσεις πού είναι κυριολεκτικά άμετάφραστοι στά έλληνικά και άν θέλει νά προχωρήσει ό μεταφραστής πρέπει νά «κατασκευάσει» τούς αντίστοιχους έλληνικούς όρους, νά τούς δώσει σέ κυκλο-

φορία και νά περιμένει μετά τά άποτέλεσματα.

Η περιπέτεια του όρου Societa civile στα έλληνικά είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Προσωπικά τόν είχα μεταφράσει «ιδιωτική κοινωνία». Ό Φιλίνης τόν είχε μεταφράσει «Κοινωνία πολιτών». Καί άλλοι άλλως: «πολιτισμένη κοινωνία», «οικονομικοκοινωνική ένδοχώρα» κλπ. Όταν συναντήθηκα κάποτε μεταδικτατορικά με τόν Φιλίνη, μου έλεπε ότι πιθανόν τό «ιδιωτική κοινωνία» μπορεί νά ταιριάζει περισσότερο, ενώ έγώ είχα πειστεί ότι ή δική του διατύπωση ήταν πιό... όρθή!

Μία τρίτη σειρά δυσκολιών προέρχονταν από τήν έκταση θεμάτων πού έθιγε ό Γκράμοι στίς σημειώσεις του: Μεσαίωνας, Άναγέννηση, σύγχρονος κόσμος, Ευρώπη, Άσία, Άμερική κλπ. κλπ. Τά Πρόσωπα και γεγονότα πού παρελαύνουν από τά «Τετράδια», ό μέσος Έλληνας διανούμενος δεν τά έχει ύποψιαστεί καν. Για νά διευκρινίσουμε μόνο όλον αυτόν τόν όγκο της θεματογραφίας - πραγματικά - χρειάστηκε νά δουλέψουμε με Έγκυκλοπαίδειες, Ιστορίες, Ιταλικά Λεξικά κλπ., σχεδόν λέξη πρós λέξη τά κείμενα.

Μία τέταρτη σειρά δυσκολιών προκύπτει από τίς ίδιες τίς σημειώσεις του Γκράμοι, πού συνήθως είναι «συνομογραφίες» χωρίς ρήμα, διδύλογραφικές παρατηρήσεις κλπ.

Μονάχα αυτά - για νά μήν μιλήσουμε για τά οικονομικά προβλήματα, τό φόβο της λογοκρισίας, κλπ. - δημιουργούσαν συχνά άδιέξοδα και τήν άπόφαση νά σταματήσουμε. Έρχόταν όσοτόσο πάντα κάποιο φώς από κάπου και μάς έδινε κουράγιο νά συνεχίσουμε. Έπίσης ήταν ή φιλοδοξία νά καταβάλλουμε κι έμεις τόν όδολό μας στό μεγάλο άναγεννητικό κύμα πολύ σάρωνε τίς άράχνες τών Μουσολειών. Στο κάτω-κάτω, σκεφτόμασταν, τί διακινδυνεύαμε; Τό πνευματικό κύρος, τήν ματαιοδοξία μας; Ήταν μία έποχή πού διακινδυνεύονταν πολύ περισσότερα.

Είχαμε λοιπόν επίγνωση τών προβλημάτων, τών κινδύνων και τών δυσκολιών (όχι φυσικά γιατί μάς «έπέστησε τήν προσοχή» ό κ. Τρικούκης «στίς δυσκολίες, αλλά και στην άνάγκη νά άποφνευχθούν οι άνευθυνότητες!») είχαμε συνείδηση ποιοι είμαστε και σέ τί πελαγή άνοίγαμε πανιά. Άλλά προτιμήσαμε νά μήν τό βάλουμε στά πόδια.

Άντίθετα, σχεδιάσαμε μία έκδοση «Άπάντων» του Γκράμοι, πού θά όλοκληρωνόταν μέσα σέ κλίμακα χρόνου και με άλλεπάλληλες προσεγγίσεις και διορθώσεις.

Όμως, άλλα σχεδιάζουν οι άν-

θρωποι και άλλα έχουν οι θεοί κατά νου! Η δικτατορία έπεσε. Για ένα διάστημα συνεχίσαμε τήν προσπάθεια. Άλλά, οι νέες συνθήκες άπαιτούσαν νέο προγραμματισμό καθιρόνων. Χρειάστηκε λοιπόν νά έγκαταλείψουμε τό όνειρο τών «Άπάντων» «προσωρινά» και νά δουλέψουμε στίς όργανώσεις, στά Κόμματα, σ' όποιον τέλος πάντων θράχο μάς έρχινε ή νέα συγκυρία, ξεναπιόνοντας τό νήμα από άλλη άκρη κάθε φορά. Αυτή ήταν ή μοίρα μας. Δεν κλαψουρίζουμε, γιατί μάς γέλασε ξανά ή... δικτατορία! Άν ήταν νά γύριζε πίσω ό χρόνος θά κάναμε πάλι τόν ίδιο δρόμο, έστω κι άν έπρόκειτο νά κάνουμε και τά ίδια λάθη.

Μέ τον τρόπο του Γκράμοι

Σήμερα, όχτώ και δέκα χρόνια άργότερα, ύπάρχουν μία δεκάδα μεταφράσεις του Γκράμοι ή έργων για τόν Γκράμοι και πρωτότυπες έργασίες στα έλληνικά. Μέ όλα τους τά στραπάτσα, τά λάθη και τίς αδυναμίες είναι κάτι. Μπορεί νά πατήσει ό μελετητής, με προσοχή ίσως, και νά προχωρήσει. Σήμερα, όποιος θέλξει νά μεταφράσει ή νά μιλήσει για τόν Γκράμοι, έχει μπροστά του μία τεράστια συσσωρευμένη θετική ή άρνητική έμπειρία νά αξιολογήσει και νά αξιοποιήσει: Τόσο πού κάναμε λίγο δεν είναι.

Όμως, όποιος θέλει σήμερα νά μιλήσει για τόν Γκράμοι, με τόν τρόπο του Γκράμοι, είναι ύποχρεωμένος νά άποτολήσει μιάν έρευνα αυτού του πνευματικού κινήματος, τών όρων και τών συνεπειών του «έρχομου» του Γκράμοι στην Έλλάδα. Είναι ύποχρεωμένος νά μελετήσει σοβαρά τό πρόβλημα και όχι νά εκτίθεται με δίκες συνοπτικής διαδικασίας (μιά όλο κι όλο παράγραφο άφιερώνει τό άρθρο του κ. Τρικούκη γι' αυτό τό γεγονός) και παπικούς αφορισμούς. Πραγματικά, θά μπορούσε νά γίνει μία πρωτότυπη δουλειά πού θά τιμούσε τόσο τόν «κριτή», όσο και τούς κρινόμενους και κυρίως θά έδειχνε ότι κάτι διδαχθήκαμε από τόν Γκράμοι.

Άλλά φαίνεται ότι σέ μία τέτοια συστηματική δουλειά δεν είναι συνηθισμένοι ούτε αυτοί πού κάνουν τούς κήνορες γι' αυτά άκριβώς τά ζητήματα.

Η δ ήθη φιλολογικότητα, ή ρηχότητα, ή ρητορεία είναι τά κύρια χαρακτηριστικά του έπαρχωτισμού της έλληνικής πνευματικής ζωής. Όχι όμως τά μόνα.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Θανάση Παπακοσταντίνου
Δημητρίου Γούναρη 24
Τηλ. 235184
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Κεντρική διάθεση βιβλίων
και περιοδικών για τίς
έπαρχίες Β. Έλλάδας.

ΤΑΣΟΣ ΠΑΠΠΑΣ:

Ἡ ἀναζήτηση τῆς χρυσῆς τομῆς

τοῦ Θανάση Παπαθανασόπουλου

Ἡ ποίηση τοῦ Τάσου Παππά ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς μορφῆς εἶναι ἓνα ἐπίμονο καὶ κάποτε ἀπελπισμένο κινηγητό τῆς χρυσῆς τομῆς ἀνάμεσα στὸν αἰρετικό νέο καὶ τὴν δοκιμασμένη ὀρθοδοξία τοῦ παλαιοῦ. Ἡ προσπάθεια αὐτή, δὲν ἀπέβλεπε μόνο στὸ νὰ γεφυρώσει τὸ χάσμα ἀνάμεσα σὲ δυὸ ἀλληλοσυγκρουόμενους αἰσθητικούς κόσμους πού στίς ἀτέλειωτες ὥρες τῶν ἀγώνων τους ἀπεμπόλησαν θεληματικά νηφαλιότητα καὶ ψυχραιμία, ἀλλὰ ἀπέβλεπε καὶ στὸ ἀνοιγμα ἐνός νέου δρόμου πού θὰ συγχώνευε τίς ἀντιθέσεις σὲ μιά σύνθεση, ὁργανώνοντας σὲ ἓνα σύστημα πνευματικῆς αὐτάρκειας τὴν ἐμπειρία τοῦ παλιοῦ στίχου μέ τὸ χυμό καὶ τοὺς ἀνοιχτούς ὀρίζοντες τοῦ καινούριου.

Ἡ προσπάθεια αὐτὴ τοῦ Τάσου Παππά, γενναία ἀφ' ἐαυτῆς στὴ σύλληψη τῆς ιδέας τῆς καὶ γενναιώτερη στὴν πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς, δὲν ἔφερε τοὺς ἀναμενόμενους καρπούς. Ἀλλὰ ἐπειδὴ δὲν ἀνοίξε ἓνα δρόμο γενικότερης ἀποδοχῆς, δὲν σημαίνει ὅτι καὶ ἀπέτυχε. Ἀντίθετα, θὰ μπορούσαμε μέ τὴ μεγαλύτερη δυνατὴ ὑπευθυνότητα νὰ πούμε ὅτι πέτυχε τὸ στόχο τῆς. Καὶ ἡ μεγαλύτερη ἀπόδειξη τῆς ἀποψῆς αὐτῆς εἶναι ἡ ἴδια ἡ ποίηση τοῦ θεωρητικοῦ τῆς. Ἡ ποίηση τοῦ Τάσου Παππά ἀπὸ τὸ 1946 ἤδη προσφέρει τὴν περίπτωσή τῆς καὶ ἐξηγεῖ τὸ δρόμο τῆς. Μὰ οἱ πιστοὶ διατάζουν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν. Δὲν ξέρω γιατί. Ὑποπτεύομαι πὼς κάποιο ἀγρυπνο μέσα τους ἐνοτικὸ τοὺς ἀπαγορεύει τὸ δρόμο αὐτό, ἀπειλώντας τους πὼς ἂν τὸν ἀκολουθήσουν θὰ εἶναι ὁ δρόμος τοῦ πνευματικοῦ αὐτοαφανισμοῦ τους. Καὶ μᾶλλον κατὰ τέτοιο θὰ πρέπει νὰ συμβεῖ. Γιατί ἡ ποίηση τοῦ Τάσου Παππά ἀπὸ αἰσθητικὴ ἀποψη εἶναι ἓνας κλειστός, τελειωμένος κύκλος. Οἱ μιμητὲς θὰ ἐπέπλεαν στὸ λυρικό μας χῶρο, σάμπως σταγόνες λαδιοῦ πάνω στὸ νερό. Πρόκειται, βλέπετε, γιὰ αὐστηρὰ προσωπικὴ ἀνακάλυψη πού δὲν ἐπιδέχεται βελτιώσεις, προσαυξήσεις καὶ τυποποιήσεις κατάλληλες γιὰ τὴ χρῆση εὐρύτερου κοινού.

Πρόκειται γιὰ ὀρισμένη ἐκ-

φραση μιᾶς ποίησης δραματικά βιωμένων ἐμπειριῶν πού δὲν μποροῦν νὰ υἱοθετηθοῦν ἀπὸ τοὺς τρίτους, δίχως κυρώσεις. Καὶ ἡ τιμωρία τους θὰ εἶναι ἡ κατάταξή τους στὴν κατηγορία τοῦ στεῖρου μιμητῆ. Ποιὸς ἀπὸ τίς ἑκατοντάδες μιμητὲς τοῦ καθαρὰ τοῦ τρόπου γραφῆς ὑφίσταται σήμερα σάν αὐθύπαρκτη πνευματικὴ δοντότητα; Οἱ ἀνυποψίαστοι δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ ἄνθη πού εὐδοκίμοι στὸς πνευματικούς λειμῶνες.

Μήπως αὐτὴ ἡ ιδιορρυθμία τοῦ αἰσθητικὰ τελειωμένου ἀποτελεῖ καὶ τὴ βασικὴ αἰτία πού ἡ ποίηση τοῦ Τάσου Παππά δὲν κινήθηκε σὲ εὐρύτερο χῶρο τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς; Βασικά, πρόκειται βέβαια γιὰ μιά ποίηση δυναμικά μελαγχολικὴ, πού κρατᾷ πάντοτε ψηλά τὸν τόνο τῆς φωνῆς τῆς καὶ πού δὲν παραδίνεται εὐκολὰ σὲ ἐκμυστηρεύσεις καὶ ὑποπτες προσήνιες τῆς ἀγορᾶς. Ἀλλὰ τὸ ιδιόρρυθμο ὑφολογικὸ καὶ μετρικὸ ποῖόν τῆς, πού ἀποτελεῖ ἄλλωστε καὶ τὴ νίκη τῆς πάνω στὸ ἄμορφο καὶ ἐτερόκλητο ὕλικό πού κλήθηκε νὰ ὁργανώσει σὲ κόσμο αἰσθητικῆς εὐπρέπειας, δὲν θὰ ἦταν ἀρκετὸ νὰ τὴν ἀποξενώσει ἀπὸ τὸν σύγχρονο ροῦ τοῦ ἑλληνικοῦ λυρικοῦ ποταμοῦ.

Ἄλλοῦ πρέπει νὰ ἀναζητήσουμε τὴν καταδίκη τῆς ποίησης αὐτῆς σὲ δράση περιορισμένης ἐμβέλειας. Ἴσως, στὸν κλειστὸ χαρακτήρα τοῦ ποιητῆ τῆς, πού

ἀποφεύγει ἀπὸ σύστημα τὴν ἀγορὰ καὶ τὴν ἐπικοινωνία. Ἴσως, καὶ στὸν τρόπο πού στίς μέρες μας δυνατὰ οἰκονομικά καὶ δημοσιογραφικά συγκροτήματα, πολιτικά κόμματα, ἀλλὰ καὶ δυσώνυμες κλίκες ἀναρριχώμενων, ἀνακηρύσσουν τοὺς «μεγάλους» ποιητὲς. Τὸ ἴδιο δὲν κάνουν καὶ οἱ πολυεθνικὲς ἐταιρεῖες δίσκων; Ἐπιβάλλουν «εἰδῶλα» πού συχνὰ δὲν ἔχουν καμιά σχέση μὲ τὴν καθαρὴ πνευματικότητα.

Ἀλλὰ καὶ τὸ φαινομενικὴ λατινοαμερικανικὸ τοπίο συνεπικοινοῦμενο καὶ ἀπὸ τίς ἐξωτικές ὀνομασίες, πιθανόν νὰ εἶναι ἓνας ἄλλος παράγοντας τῆς ἀπροθυμίας κοινού καὶ πνευματικῶν δημιουργῶν νὰ δεχτοῦν μιά ποίηση σάν ἐκείνη τοῦ Τάσου Παππά, ὅπως τουλάχιστο μᾶς δηλώνεται μέ ἐμφαση, ἰδιαίτερα στίς συλλογές του «Μεσημβρινός» (1960) καὶ «Στὴ Σκία τοῦ Αἰγόκερω» (1976).

Μὰ γιὰ τὸν ἐπαρκὴ ἀναγνώστη δὲν ὑπάρχει ζήτημα ἐξωτισμοῦ καὶ τὸ πρόβλημα παίρνει τίς διαστάσεις τοῦ ψευδοπροβλήματος. Τὸ «φεγγάρι τοῦ Παλένκου» εἶναι ἀναντίρρηση τὸ φεγγάρι τοῦ Ὑμηττοῦ. Τὰ «σφαγμένα πεταμένα» κορμιά τῶν Βάσκων εἶναι οἰγούρα τὰ σφαγμένα, πεταμένα κορμιά τῶν Ἑλληνόπουλων τῆς ἀντίστασης πού «οὐρλιάζουν τὴν ταυτότάτη τους». Ἡ ψυχικὴ φλόγα τοῦ ἀνυπόταχτου Παθανάρες πού σὲ ὥρες ὀργῆς «ρῆχνει ἓνα πλατύγυρο φεγγάρι στὰ πυρετικά του τὰ μαλλιά», εἶναι ἡ ἴδια πολύχυμη, πολύπλακτη, πάντα ζεῖδωρη καὶ δημιουργικὴ φυλὴ τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ μορφὴ πού διάλεξε νὰ παρουσιάσει τὰ ὁράματά του ὁ Τάσος Παππᾶς ἦταν ἡ ἐνδεικνυόμενη γιὰ τὴν ἀνάδειξη τοῦ κόσμου του, ἐνός κόσμου πού κατεβαίνει ἄμεσα, δυναμικά, μὰ καὶ ὑποβλητικά ἀπὸ τὸ ἀράγιστο παραμῦθι τῆς πρώτης ποίησης τῆς ζωῆς μας. Ἡ μορφὴ αὐτὴ εἶναι τόσο ταιριασὴ μέ τὸ περιεχόμενο πού ἐκφράζει, ὥστε σχεδὸν ἔγινε ἓνα μ' αὐτό.

Μερικὰ ποιήματα ἔχουν γραφεῖ μέ τοὺς τρόπους τῆς ἐλεύθερης στιχογραφίας. Ἐτσι, ὁ στίχος ἀποκτᾷ μιάν εὐρύτητα περιεχομένων καὶ στόχων πού δὲν τὴν εἶχε δοκιμάσει πρὶν, παρὰ μέσω τῆς προσθετικῆς φαντασίας πού εἶναι τέκνο τῆς ὑποβολῆς. Τὰ ποιήματα τοῦ ἐλεύθερου στίχου του κερδίζουν σὲ σαφήνεια, φαίνεται ὅπως πῶς χάνουν σὲ συνοχὴ πνευματικοῦ κλίματος, ἂν καὶ ἀπὸ τὴν πρώτη ἀπλὴ ἀνάγνωσή τους μπορεῖ ἀμέσως ὁ ἐξοικειωμένος μέ τὰ νεοελληνικά ποιητικά κείμενα ν' ἀνακαλύψει τὸν δημιουργό τους, πού ὁργανώνει κι ἐδῶ τὸ ὕψος του μέ τὸν ἴδιο τρόπο πού τὸ ὁργάνωσε καὶ στὰ

ποιήματά του ἐκεῖνα πού ἐπιχειροῦσε τὴν ἁρμονικὴ σύζευξη τῆς παραδοσιακῆς μέ τὴν μοντέρνα ἔκφραση. Πρόκειται γιὰ πολὺ ἐνδιαφέρουσες σπουδὲς πού συνεχίζουν τὴν ἀρχικὴ προσπάθεια γιὰ τὴ διάνοιξη ἐνός νέου ποιητικοῦ δρόμου.

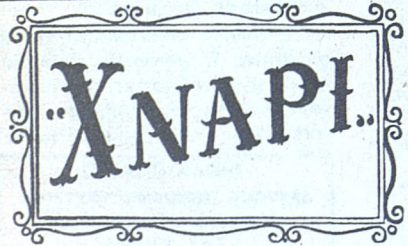
Ἡ διακριτικὴ παρουσία τοῦ Σικελιανοῦ δηλώνεται ἀπὸ τὴν ἀρχή. Κι ὅχι μόνο στὸ ποίημα αὐτό. Καὶ ἦταν φυσικὸ μὰ θερμὴ λυρικὴ ἰδιοσυγκρασία, ὅπως ὁ Τάσος Παππᾶς, νὰ συγκλονιστεῖ ἀπὸ τὴ ζωοδότρα πνοὴ ἐνός ἀπὸ τοὺς κορυφαίους λυρικούς τοῦ αἰῶνα μας, ὅπως ἦταν ὁ ποιητὴς τοῦ «Ἀλαφροίσκιωτου». Μὰ ἐκεῖνος, μεγάλη ψυχὴ κι ἀνοιχτὴ μυροβλήτρα καρδιά ὅπως ἦταν, δὲν μπόρεσε νὰ συγκρατήσει τὴ χαρὰ του γιὰ τὴν εἴσοδο τοῦ ποιητῆ τοῦ «Παθανάρες» στὸν δυσκολοκατάκτητο ποιητικὸ μας χῶρο. Καὶ τὸ ἔγραψε τοῦτα τὰ λιγοστά, μ' ἀπὸ δαθιὰ του βγαλμένα χαιρετισματα: «Ἐχω πάντα μαζί μου τὰ τραγούδια σου καὶ τ' ἀγαπῶ ἐξαιρετικά. Εἶναι δύσκολο νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀγάπη μου καὶ τὴ συγκίνηση πού μοῦ ξύπνησε τὸ διάδασμά τους». Ἐτσι συμπεριφέρονται οἱ ἀληθινὰ μεγάλοι: μέ ἀγάπη καὶ προσήνεια πρὸς τοὺς νεώτερους. Ἡ ἐπαρση εἶναι ἀνακάλυψη τῶν πλεγματικῶν καὶ ματαιόδοξων.

Στὸν ἴδιο τόνο ἐπαινετικὸ ὑπῆρξαν καὶ γιὰ τὴν πρωτοφανέ-ρωτη τότε ποίηση τοῦ Τάσου Παππά καὶ οἱ Μαλακάσης, Θρύλος, Βαρίκας, Καραντώνης, Παπατσώνης, Σπανδωνίδης, Γαλουράκης, Δικταῖος, Μαγκλῆς, Σκαρίμπας, Γκόλφης, Καρέλλη καὶ ἄλλοι.

Ἀλλὰ ἂς δοῦμε τώρα καὶ τὸ οὐσιαστικὸ μέρος τῆς ποίησης αὐτῆς, ἂν καὶ εὐκαιριακὰ μᾶς δόθηκε καὶ παραπάνω ὁ τρόπος νὰ κάνουνε χρήσιμες νύξεις.

Τὸ ποιητικὸ ὄραμα τοῦ Τάσου Παππά εἶναι καθαρὰ ζωϊκό, διωμένο καὶ διαφανές. Οἱ ὑπαινιγμοὶ του πολὺ λίγα κατορθώνουν νὰ κρύβουν, καὶ ἀκόμα λιγότερα νὰ ὑποβάλλουν. Ὁ στίχος του δὲν εἶναι τὸ βέλος πού ἀναπαύεται στὴ φαρέτρα. Εἶναι τὸ βέλος πού σημαδεύει τὰ γεγονότα, ξεφεύγει ἀπὸ τὸ τόξο καὶ βρῖσκει στὴν καρδιά ἐκεῖνο πού γυρεύει: Ἐνα ἑλληνικὸ πυρωμένο καταμεσήμερο (ἔστω καὶ στὸ ὄνομα μιᾶς μεξικάνικης καψαλισμένης πάμπας), τὸ θυμωμένο αἷμα τῆς νιότης, τὸ γαλάζιο δνειρο τῆς ἐλευθερίας ἢ ἀκόμα καὶ τὸν ἴδιο τὸ θάνατο.

Ἐδῶ, τὸ ἐνοτικὸ λειτουργεῖ καὶ κατευθύνει ὅλα, τὰ συντονίζει πρὸς τὸν ὕμνο τῆς ζωῆς, ἀκόμα καὶ τὸν πόνο καὶ τὸν ἀφανισμό. Ὅλα τὰ στρέφει πρὸς τὸν μεγάλο σκοπὸ τῆς ἀράγιστης ἐνότητος τοῦ ὄντος μέ τὴ φύση, τῆς

**βιβλία
δίσκοι
αφίσσες**

γιώργος τσιλδερίκης

**κίαφας 5 καὶ ἀκαδημίας
σωστὴ ἐπιλογή βιβλίων**

**τηλ. 36.05.493
χαμηλὲς τιμὲς**

φύσης με τόν διαρκώς αναγεννόμενο θεό της. Ή ενότητα και ή διάρκεια είναι τό μέλλημά της. Όλα του τά ποιήματα σπονδύλωνονται από αυτή τή μυθική πρόθεση και ιερή φιλοδοξία.

Θά μπορούσαμε κι εδώ νά επαναλάβουμε εκείνο πού ειπώθηκε γιά τά Κάντος του Πάουντ. Ότι, δηλαδή, δέν πρόκειται γιά επίμερους αυτοτελή ποιήματα, μά γιά ένα μεγάλο πολύπλοκο και ποικιλύνομο «έν προδῶ» λυρικό τραγούδι πού επιχειρεί νά λάβει σημαντικές διαστάσεις και νά κλείσει μέσα του τό δράμα και τίς προσπάθειες τών πεθαμένων, τών ζωντανών και τών αγέννητων.

Στήν ποίηση αυτή άλληλοχτυπιούνται κι αποκαθαίρονται λυρωτικά όλα τ' αντίθετα: ό έρωτας - σκοπός, δίνει τή θέση του στόν έρωτα - μέσον. Ό θάνατος-τέλος, υποκαθίσταται από τό θάνατο-άρχη. Ή ψυχή-κίνηση του ενός όντος γίνεται ψυχή-κίνηση όλοκλήρου του σύμπαντος. Ό πόνος-Γολγοθάς, δουλιάζει κάτω από τό γλυκό μελαγχολικό βάρος του πόνου - εξανάσταση. Πρόκειται, καθώς βλέπουμε, γιά ένα από τά γοητευτικότερα παιγνίδια του έρωτα με τό θάνατο πού έχει νά μάς παρουσιάσει ή ποίησή μας, σ' ολόκληρη τή διαδρομή τής ιστορίας της.

Τά πάθη τών ήρώων τών ποιημάτων του διατηρούν έναν φαινομενικά πρωτόγονο χαρακτήρα. Βασικά κι έκείνα ύπηρετούν τόν τελικό σκοπό τής ενότητας και τής διάρκειας τής ζωής. Τόν παρακολουθούμε στό ποίημα «Σέ μία χαμένη φυλή», από τή συλλογή «Στή σκιά του Αιγόκερω»:

Γνώρισες μία φυλή σφαγμένη
απάνου / στήν πέτρα και τό
μύθο της / μέσ' στή / χαράδρα
του καιρού, αντηχεί ή θρονή
/ του τελευταίου της πένθιμου
τυμπάνου,

Πέρ' απ' τούς τροπικούς. Ή
μνήμη εκείνη / πού χαράδρ-
νει τό αίμα - εφιαλτική / κοι-
λάδα τής φυγής σου - έχει θα-
θύνει / σάν μία πληγή τή γή
σου - όλη τή γή!

Στών βουδαλιών τό πέρασμα,
βαριά / πατήματα τών μύθων,
μέσ' στή μνήμη / δουλιάζουν
τών καιρών· πιασμένο άγρίμι
/ στά δυό ήμισφαίρια σφαδά-
ζει ή Λευτεριά,

Σέ τροπικούς παράλληλους·
μά ποιός / είν' ό όρισμός τής
φρίκης μέσ' στή νίκη! / Κάτω
απ' τόν ίδιο άσπάλαθο ό
σκορπιός / ζευγάρωσε τή
μνήμη με τή φρίκη!

Κι αν στάξει, εδώ στού θρά-
χου τή σχισμή, / λίγο νερό

από τ' άστρα - αν ξεδιψάσεις,
/ θά σπάσει σ' άλλα πρίσματα
ή γραμμή / τών όριζόντων, ή
άπλα τής θαλάσσης!

Μέ τό αίμα σου σφραγίζεις τή
διαθήκη / σ' αυτούς πού άκο-
λουθούνε διαστικοί! / Χρυσή
Κοιλάδα, ελεύθερη βοσκή, /
πού ή Ποίηση κι ό θάνατος
σου άνήκει!

Οί λέξεις ρέουν με τήν νομοτέ-
λεια φυσικού φαινομένου και
στήν ταχύτητα τής ροής τους
συγχωνεύονται μέσα σέ ένα χρω-
ματικό όργιο. Τά νοήματα καλ-
πάζουν και στή συνάντησή τους
χάνουν τήν αυτοτέλειά τους συγ-
χωνεύόμενα κι αυτά σέ μία
κραυγή - παγκόσμιο παραμύθι.

Ή διάθεση του ποιητή συχνά
επαμφοτερίζουσα. Άλλοτε φω-
τεινή σά μία πυρωμένη μαρμαρό-
πετρα μέσα στά γλυκά άλγη του
έλληνικού θέρους, άλλοτε παγα-
νιστική και σιδυλλική, πλησια-
σμένη από πολλές νοητικές και
συναισθηματικές προσβάσεις.
Δίπλα στό ήρωικό ήθος τών
ποιημάτων του Τάσου Παππά
προβάλλει και τό ήρωικό ύφος.

Τό παρακολουθούμε αυτό τό
ύφος στήν ύπεροχη κατάληξη του
«τραγουδιού τών Βάσκων»:

Σμίγουν νεκροί και ζωντανοί
κι άντάμα πάνε. / Σηκώνουν τό
αίμα τους ψηλά και τραγουδάνε!

Ό Τάσος Παππας οδηγήθηκε
όχι μόνο από τό πληροφορημένο
ένστικτό του, μά και από τίς
ανάγκες του καιρού του πού δέν
ξέρουν νά ύποχωρούν, αν δέν थे-
ραπευθούν. Οδηγήθηκε πρὸς τήν
αποκάλυψη ενός κόσμου και μά-
λιστα μέσω ενός ποιητικού δρό-
μου πού από αισθητική άποψη
συγκροτεί κι ό ίδιος μιάν αποκά-
λυψη ενός άλλου ειδικού ποιού.
Ή ποίησή του, όπως φανερώνε-
ται μέσα από τίς μέχρι τώρα
(1979) τέσσερεις συλλογές του
(μνημονεύουμε και τίς άλλες δύο:
«Φῶτα μέσα στή θύελλα» - 1946
και «Τραγούδια του Παθανάρες»
- 1949), δίνει τήν εντύπωση
κλεισμένου κύκλου.

Αν ό κύκλος αυτός μπορεί νά
διευρυνθεί, χωρίς νά ζημιώσει ή
λυρική ουσία ή αν ύπάρχει ή πι-
θανότητα νά άνοίξει ένας άλλος
κύκλος έξίσου σημαντικός με τόν
πρώτο, θά μάς τό δείξει ό χρόνος.
Ό ποιητής, πάντως, δρίσκεται
στήν καλύτερή του δημιουργική
ώρα και παρά τούς όποιους δι-
σταγμούς πού απορρέουν από τό
αίσθημα ύπευθυνότητας πού
πάντοτε τόν χαρακτηρίζει, έχει
χρέος νά προχωρήσει.

Κι αν μου επιτραπεί νά διακιν-
δυνέψω τή δάσιμη πρόδλεψη: Θά
προχωρήσει. Ένας ποιητής τής
πρωτοτυπίας και τής ζωϊκής όρ-
μης του Τάσου Παππά θ' άποδε-
χτεί τήν πρόκληση: Νικηφόρα.

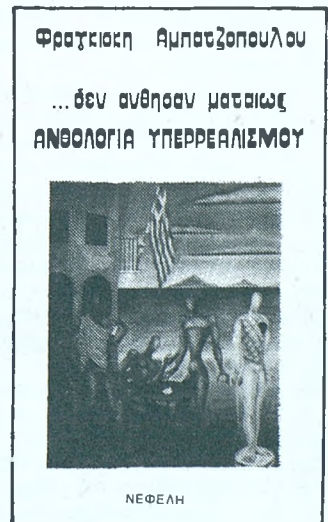
ΕΡΓΑ ΗΛΙΑ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ήλιος Πετρόπουλος έγχειρίδιον του Καλού Κλέφτη

(κατεσχέθη...)

- ΚΑΛΙΑΡΝΤΑ
- LE KIOSQUE GREC
- LA VOITURE GRECQUE
- CAGES A OISEAUX EN GRECE
- ALBUM TURC
- ΨΕΙΡΟΛΟΓΙΑ
- ΤΟ ΜΠΟΥΡΔΕΛΟ (έτοιμάζεται)

Έκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ

Σόλωνος 94 - Αθήνα 144

Τηλ. 360.77.44

Ένας οδηγός της Αθήνας

1. Η «Αθήνα»

Όταν κυνηγημένοι από τον τόπο μας φτάσαμε στην πρωτεύουσα, ήταν άρχές του 1948. Νοικιάσαμε ένα υπόγειο σ' ένα σπίτι της Έμμ. Μπενάκη (αυτό το σπίτι υπάρχει – κατά περιεργή σύμπτωση – ακόμα) και νιώθαμε πώς θρισκόμαστε κάπου μακριά κι απόμερα. Η μάνα μου «κατέβαινε στην Αθήνα» για φαγώσιμα, έκει πέρα τα πράγματα ήταν πιο φτηνά. Αθήνα γι' αυτό το σκοπό ήταν ή περιοχή από τα Χαυτεία και πέρα, περιοχή άπροσδιόριστη, ουσιαστικά, πού ωστόσο περιλάμβανε την Ομόνοια, την Πλατεία Ταχυδρομείου, την Αθηνάς, την άμαρτωλή Σοφοκλέους και την Ευριπίδου. Άλλη ήταν η Αθήνα, όταν ή μάνα μου «κατέβαινε σ'α μάγαζιά». Ξεκινούσε πάλι από τα Χαυτεία, περνούσε από την Αϊόλου, έφτανε από την Έρμου στο Σύνταγμα, τις Κυριακές γυαίναμε βόλτα στη Σταδίου και χαζεύαμε τις διτρίνες. Ξέραμε πώς ή πόλη συνεχιζόταν από εκεί και πάνω, ξέραμε πώς υπήρχε το Κολωνάκι, όπου ζούσαν συγγενείς μας νεόπλουτοι και γνωστοί μας πού αναπάντεχα είχαν βγει – μεγαλουσιάνοι, λέγαμε – σ'όν άφρό, όμως ως εκεί δέν φτάναμε. Κι όταν τό καλοκαίρι μās έπιανε ή ζέστη στο υπόγειο, πηγαίναμε σ'όν κήπο του Μουσείου, αυτό ήταν τό μακρινότερο σημείο της πόλης όπου ξανοιγόμαστε, έτσι νομίζαμε. Μέ λίγα λόγια, ή Αθήνα ήταν εκεί όπου έμεις δέν κατοικούσαμε, αλλά θρισκόμαστε κοντά της γιά νά ζήσουμε. Ήταν διαρκώς ένα πράγμα ξένο, άρχή κι ένίσχυση τών φόβων μας: πηγαίναμε σέ ύπονοργεία γιά χαρτιά και πιστοποιητικά, στεκόμαστε σ'ίς ουρές γιά βιβλία και επίδοματα, βγάλαμε φωτογραφίες στην πλατεία Κλαυθμώνος επειδή χρειάζονταν.

Όταν μετακομίσαμε στην Κυψέλη, όταν μέίναμε σέ πολυκατοικία και ζαλιζόμαστε βλέποντας τό δρόμο από τόν τέταρτο όροφο, ή Αθήνα, άπομακρύνθηκε ακόμα περισσότερο: ήταν ό τόπος άπ' όπου γυρίζαμε ένκνυρισμένοι, επειδή μās είχαν σκουντήσει, επειδή είχαμε στριμωχτεί σ'α τρολλέυ, επειδή είχαμε τρέξει και τίποτα δέν είχε βγει. Ήταν ό τόπος πού άποφεύ-

γαμε. «Φασαρία είναι νά κατέδουμε στην Αθήνα», έλεγε ή μάνα μου και δέν ξαναπατήσαμε σ'όν κήπο του Μουσείου. Κι είχαμε νά λέμε γιά τήν Αθήνα, πού όλο πιο άβάσταχτη γινόταν, («άπαίσια ή Όμόνοια») – πού όλο πιο ένικίνδυνη γινόταν («δέρνουν άσχημα σ'ίς διαδηλώσεις»), πού όλο μās άπόδιωχνε («ας είχαμε λίγα λεφτά νά πάρουμε κάτι στην επαρχία»). Κι είχαμε νά κλαιγόμαστε πού δέν είχαμε ίκανοί νά δούμε τις ένκαιρίες, ένω ή μάνα μου μās καθισούχαζε ότι όπου νά ναι γκρεμίζεται ό καπιταλισμός και καλύτερα νά μέινουμε πιστοί σ'α ιδεώδη μας, σ'α κόμμα, γιά τό όπου χύσαμε τό αίμα μας. Κι όταν μās πρότειναν οικόπεδα «σέ δέκα λεπτά από τήν Όμόνοια», δέν άγοράσαμε. Τά θρίσκαμε μακριά, «ερημιά», «έκει μένουν γύφτοι», «κατοάδραχα», «θα γελάει ό κόσμος». Κι ύστερα, οι δουλειές δέν πήγαιναν καλά, ή τιμότητα έμεινε δίχως άναγνώριση, οι συγγενείς κι οι γνωστοί προόδεναν, ό καπιταλισμός δέν έπεφτε. Έτσι, άναγκαστήκαμε νά συμβιβαστούμε: όταν βγήκα νά δουλέψω, τό γραφείο μου ήταν «στην Αθήνα» (στην Κολοκωτρώνη, κοντά στην όδό Βουλής). Όταν ή μάνα μου βγήκε νά ξαναδουλέψει, ή δουλειά της ήταν «στην Αθήνα» (σ'α λαδάδικα της Σοφοκλέους).

Μέ τα πρώτα μου λεφτά, άγόρασα πουνκάμισα «άπό τήν Αθήνα» (άπό του Λαμπρόπουλου) και μέ τήν παλέα μου πηγαίναμε γιά λυκό «στην Αθήνα» (στο «Πέτρογραδ» του Γιάνκοβλεφ ή στην «Χορτοφαγία» της Πανεπιστημίου). Κι άργότερα πού ήταν μεγαλύτερες οι ύποχρεώσεις και τά λεφτά λίγα, έπρεπε νά κάνω και τρεις δουλειές μαζί, «στην Αθήνα» τις έδρσκα και παραπονιόμουν πώς ή Αθήνα μ' έτρωγε». Και ξαφνικά, άνεπαίσθητα σχεδόν, ό όρίζοντας έκλεισε, χάθηκε ή θέα του Λυκαβηττού και της Ακρόπολης, χτίστηκε ό λόφος του Στρέφης, ό Ύμηττός, κλειστήκαμε από όγκους πού ένιναν τόν ήλιο, χρειάζόταν άγώνας γιά νά δούμε από εκεί μέσα. Και τότε μās κυρίεψε ή έκπληξη και δέν καταλάβαμε ότι μ' εκείνο τόν άγώνα νά επιζήσουμε, μ' εκείνη τή διαμάχη μέ τούς δρόμους του

κέντρου, μ' εκείνες τις άπαιτήσεις τών ύπουργείων, τών άρχών, τών δικηγόρων, τών γιατρών, πού όλοι αυτοί μās τραβούσαν σ'α κέντρο, ή Αθήνα μās είχε τυλίξει, μās είχε πνίξει, μās είχε έννουχίσει και παρηγοριόμαστε πώς νά! ό καπιταλισμός πνέει τά λείσθια, πεθαίνει, πέθανε, ως μέινουμε πιστοί σ'α ιδεώδη μας, σ'α κόμμα, ή επανάσταση κερδίζει μέρα μέ τή μέρα, φτάνει, έφτασε.

2. Ο οδηγός

Και σ'α περίπτερα, σ'α κακόγουστα καταστήματα «λαϊκής τέχνης», σ'α «καλά» βιβλιοπωλεία κρέμονται ή έκτίθενται τουριστικοί οδηγοί της Αθήνας, φυλλάδες, φυλλάδια, βιβλία, βιβλιαράκια πού αναφέρονται σ'α κέντρο της Αθήνας, σ' αυτή τήν καρδιά του τέρατος, όπου άλωνίζον, έκτίθενται κι άποδιβάζονται οι τουρίστες, αυτή τήν καρδιά πού δέν άγαπήσαμε ποτέ. Κι άνάμεσα σ' αυτά τά τυποποιημένα έντυπα, σ' αυτά τά «παρά φύση» θαυμαστικά, έρχεται ό Άρης Φακίνος νά γράψει τά δικά του και νά δώσει ένα βιβλιαράκι, παραγγελία του έκδοτικού οίκου Seuil του Παρισιού (σειρά Petite Planète, άρ. 105, σελίδες 128). Γεμίζει αυτό τό βιβλιαράκι φωτογραφίες, συμπληρώνει κι άναπτύσει μέ κοφτά κείριια κείμενα, στέκεται στην περιοχή από τήν Ακρόπολη και δώθε (μέχρι τό Σύνταγμα και Όμόνοια) και μās βάζει νά διαπιστώσουμε ότι ή καρδιά του τέρατος είναι ή καρδιά μας κι ότι αυτή ή καρδιά έχει κάτι διαφορετικό, κάτι άλλόκοτο, κάτι πού μās κάνει τό μέλλον (όσο μέλλον υπάρχει) δυνατό. Τελικά, αυτό τό τέρας έχει κάποιο πρόσωπο, τό προσωπό μας. Κι αν ή μάνα μου σήμερα θρισκόταν σ'α ζωή, θα έβρισκε άφορημ νά πεί: «Σας τό λέγα έχω! Ό καπιταλισμός πεθαίνει, ή επανάσταση έρχεται!»

Ό Άρης Φακίνος πιάνεται από τά καθημερινά. Βάζει τήν Αθήνα νά ζήσει μιά μέρα, όπως όλες τις μέρες. Κι αυτός περιφέρεται σ'α Σύνταγμα, στην Όμόνοια, στην Άγορά, σ'α Μοναστηράκι, καταγράφει κι έξηγει. Και βλέπεις μπροστά σου τό λούστρο, τόν πλανόδιο μανάθη, τόν άσπριτζή, τόν παπά, τόν λαθραναγνώστη, τόν θρησκευόμενο, τόν ταβλαδόρο, τόν κομπιναδόρο, τόν άεριστή, τόν επαρχιώτη, τόν κουλουροτζή, τόν λαχειά (αυτή τή λέξη άκούω πρόσφατα), τόν μαστούρη, τόν μπουζουκτζή, τόν περιπτερά, τό θυρωρό, τούς νέους, τούς γέρους, τις γριές. Κι όλοι αυτοί αντιμετωπίζονται σαν περιπτώσεις, πού έχουν όμως κάτι κοινό, κάτι πού δέν λέει τό κείμενο, αλλά πού τό δείχνουν οι φωτογραφίες: κανέναν άπ' αυ-

Τού Φ. Δ. Δρακονταειδή

τούς τούς ανθρώπους δέν γελάει. Κι ένας προσκυνητής του Πολυτεχνείου κλαίει. Κι αν οι άλλοι δέν κλαίνε, νομίζεις πώς δέν θέλουν πολύ γιά νά κλάψουν – γύρω τους οι κολώνες, οι έκκλησίες, τά τάνκς – κλάμμα αντίστασης σ' έναν κόσμο και σ' ένα περιβάλλον πού δέν είναι δικό τους.

Τό κείμενο μοιάζει σ'α άλλο, σ'αν νά μή παίρνει μέρος. Όμως, ή αντικειμενικότητα σου επιβάλλεται, δέν υπάρχει αντίδοτο. Κι άπ' αυτή τήν άποψη, τό κείμενο είναι επαναστατικό. Αυτός πού τό έγραψε, καταδιωγμένος από τή δικτατορία, έξόριστος από τ'α Παρίσι, διαρκώς πειραγμένος από τό κλίμα του τόπου του, περιθωριακός, σχεδόν, άπορείς πού κρατιέται, πού δέν ξεσπάει και πού σου μιλάει έτσι, σ'α νά μή συμβαίνει τίποτα.

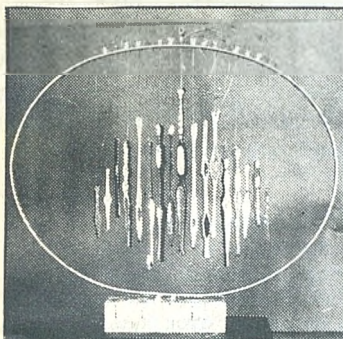
Θά έλεγα πώς αυτό τό βιβλίο θα έπρεπε νά μεταφραστεί σ'α γλώσσα μας. Έμεις πού είμαστε κάτοικοι της Αθήνας, μετανάστες από τούς τόπους μας, περάσαμε και περνάμε δίπλα άπ' αυτές τις περιπτώσεις της καθημερινής ζωής, δίχως νά τις προσέχουμε, δίχως ν' αντιλαμβάνομαστε πώς έχουν κάτι έκρηκτικό, κάτι πού δικάια φοβίζει τήν «καθεστηκυία τάξη», έτοιμη νά επιβάλλει «δυναμικές λύσεις». Αυτό τό βιβλίο, μεταφρασμένο σ'α γλώσσα μας, θα βοηθούσε νά καταλάβουμε τόν έαυτό μας. Θά βοηθούσε ν' άγαπήσουμε αυτό τό τέρας πού λέγεται «Αθήνα» κι όπου διαρκώς κατεβαίνουμε γιά ψώνια, δουλειές, βόλτες, φασαρίες, έκλογές, διαδηλώσεις, δικαστήρια, θέατρα, κινηματογράφους, χαρτιά, πιστοποιητικά, συναντήσεις, άναχωρήσεις, συζητήσεις, ταλαιπωρία και χασομέρι.

Ό Άρης Φακίνος έφτιαξε τόν πρώτο ίσως οδηγό της Αθήνας. Τού καταμαρτυρώ έλλείψεις, αλλά δέν του άρνόυμαι ότι άνοίγει δρόμο, σέ σημείο μάλιστα πού άναρωτιέται κανείς αν αυτός ό οδηγός γράφτηκε γιά τούς ξένους ή γιά τούς ήμεδαπούς. Κι ό δρόμος αυτός είναι ότι έμεις, πού γίναμε άστοί, πού βολευτήκαμε σ'ίς γειτονιές μέ φως, νερό, τηλεφωνο, άποχέτευση και φωτεινές διτρίνες, δέν είμαστε διαφορετικοί από αυτό τό λαό πού συνεχεντρώνεται σ'α Χαυτεία, στην Όμόνοια, σ'α Μοναστηράκι και πού μαντρώνεται τά θράδια σ'ίς έσχατιές της πόλης. Είναι βέβαιο πώς, αν οι ξένοι διαβάσουν αυτό τόν οδηγό και δούν τήν Αθήνα, έτσι όπως τούς τήν παρουσιάζει ό Άρης Φακίνος, θ' άγαπήσουν και θα φοβηθούν τούς ύποτιθέμενους Αθηναίους. Άν είναι έξυπνοι, θα τούς ζηλέψουν. Μας βάρυνε και μās βαρύνει ή σκιά της Ακρόπολης, όμως δέν μās πνίγει.

ΧΡΟΝΙΚΟ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Άφη - Τέχνη - Παιδιά

Μία υποδειγματική έκθεση πλαστικών συνθέσεων - παιχνιδιών που ο δημιουργός τους Α. Λαμέρας αφιερώνει στα παιδιά. (Εθνική Πινακοθήκη). Στην παρουσίαση συμπεριλαμβάνονται ειδικότερα 17 κατασκευές: ήχητικά - πλαστικά - χρωματικά

σύνολα, 12 παιδικά κεφάλια από τερακότα με διαφορετική τό καθένα έκφραση, δύο συνθέσεις - κατασκευές με έλασματα και σχέδιο. Ο γλύπτης κατόρθωσε στις 17 συνθέσεις - κατασκευές με τα μεταλλικά, καθώς και από τερακότα είδωλα - διαφορετικά ανάμεταξύ τους σε κλίμακα, χρώμα και σχεδιάσματα - να υλοποιήσει σύνολα στα όποια επισημαίνει κανείς την αναγέννηση του ουσιαστικού ρόλου της τέχνης. Πράγματι, κανείς δεν τα βλέπει μόνον και δεν τα θαυμάζει τα σύνολα αυτά, αλλά τα νιώθει με περισσότερες από μιά αίσθήσεις, τα χαίρεται και τα «ζει». Γι' αυτά τα «σύνολα» ο καλλιτέχνης έχει πάρει το 1972 δίπλωμα ευρεσιτεχνίας (για ένα νέο μουσικό όργανο). Στο καθένα από τα 12 κεφάλια από τερακότα έχει αποκριτογραφηθεί και μία διαφορετική - χαρακτηριστική - έκφραση, έτσι που όλα μαζί παραθεμένα, τό ένα δίπλα στο άλλο, υλοποιούν μιά ιδιόμορφη αρμονία εμπειριών και διωμάτων. Πρόκειται, γενικά, για μιά έκθεση που επιβάλλεται να δει κανείς και που πάνω από όλα εμπνέει τό θεατή και επικοινωνεί μαζί του με περισσότερους από έναν τρόπους.

Στέλιος Αναστασιάδης

Στίς ανθρώπινες μορφές και στά τοπία που παρουσιάζει ο Στέλιος Αναστασιάδης στη Γκαλερί «Ιωνία» (Βασ. Γεωργίου Β' 64, Νέα Ιωνία) έχει κατορθώσει να εμφυσήσει μιά πνοή που ενισχύει τη σύνθεση με μιά ιδιόμορφη ζωντάνια. Ανακαλύπτουμε ότι στίς ανθρώπινες μορφές, ό ψυχικός τους κόσμος προ-

βάλλει με μιά ιδιαίτερη ένταση, ακόμη και σε ένα παραμικρό χαρακτηριστικό του προσώπου. Η γεωμετρική, εδώ, διευθέτηση των μορφών δεν περιορίζει την εκφραστικότητά τους· αντίθετα, αποτελεί τόν γνώμονα που μάς βοηθάει να διαβάσουμε μέσα από ένα πρόσωπο τόν χαρακτήρα του, τη διάθεση, τίς αρετές και τά ελατώματά τους.

Υποβλητικές, δίχως συνάμα να χαρακτηρίζονται από τούς περιουσιμους μιάς μνημειακής απόδοσης, οι μορφές αυτές προβάλλουν με μιά ιδιόρρυθμη ζωντάνια και με έναν έντονο ψυχισμό που διοχετεύεται και στο περιβάλλον που όριζουν.

Στά τοπία από τη Σαντορίνη ό ζωγράφος έχει αποδώσει ακόμη και τούς πιό απόκρυφους ρυθμούς της ειδικής ατμόσφαιρας που κυριαρχεί, εδώ, τό «διαβολικό» και συνάμα εύρηματικό «άπλωμα» τών σπιτιών, ανάμεσα στά θράχια, τά «περάσματα» τών σκαλοπατιών, τίς καμπύλες από τίς μάντρες. Στά τοπία αυτά εύρηματικός στέκει ό τρόπος που ό καλλιτέχνης υποβάλλει αποκλειστικά μέσ' από τό μαύρο και τό λευκό χρώμα και τίς αποχρώσεις του γκριζου, την αίσθηση πολύ περισσότερων χρωμάτων. Στά τοπία από τη Σκύρο, την Πάτμο και τη Σίφνο, ή ώχρα, τό κόκκινο, τό μπλέ και τό λευκό υπογραμμίζουν την αυθεντική ελληνικότητα του καλλιτέχνη που «δγαίνει» αυθόρμητα μέσ' από τό έργο του, χαρίζοντάς του μιά διάσταση ποιητική.

Τόσο οι μορφές, όσο και τά τοπία του Αναστασιάδη αποτελούν μαρτυρίες ενός ουσιαστικά εμπνευσμένου καλλιτέχνη, που πέρα από τη ζωγραφική, διαθέτει σε γενικότερα πλαίσια, μιά διαπολιτισμική ευαισθησία.

Κουκλοθέατρο 'Αθηνών

«Ο Μπάμπας Μυτούσης»

Άλλη μιά υποδειγματική έκθεση που «λειτουργεί» τούτον τόν καιρό στίς αίθουσες της Εθνικής Πινακοθήκης. Πρόκειται για μιά, από κάθε άποψη, εντυπωσιακή και ένδεικτική παρουσίαση της καλλιτεχνικής και εκπαιδευτικής δραστηριότητας του κουκλοθέατρου που ίδρυσε τό 1940 ή ζωγράφος Ε. Θεοχάρη-Περάκη με συνεργάτιδες τίς Κ. Κατσούρη, Ε. Κοτσίρη, Ε. Πρωτονοταρίου, Α. Ξανθοῦ-Σταυρίνου και Ε. Παπαστόμου. Μαζί με τίς κοῦκλες της Ε. Θεοχάρη-Περάκη με τίς ανεξάντλητες σε πλούτο εκφράσεις, την ιδιαίτερη ψυχολογική ταυτότητα και τόν

της Ντόρας Ήλιοπούλου - Ρογκάν

κοινωνικό και πολιτιστικό «τύπο», θαυμάσαμε τά σκηνικά της Ξανθοῦ-Σταυρίνου που υποβάλλουν με μιά εντυπωσιακή λιτότητα. Έδώ, εντυπωσιάζει ακόμη ό τρόπος της παρουσίας - κατά χρονολογική σειρά με την παράλληλη προβολή τεκμηρίων - ντοκουμέντων από την πολλαπλή πολιτιστική και καλλιτεχνική δραστηριότητα του κουκλοθέατρου.

Έργα του Π. Πικάσο

Στή γκαλερί Ζουμπουλάκη πραγματοποιείται μιά αξιόλογη προσπάθεια που φέρνει τό ελληνικό κοινό κοντά στίς εκπληκτικές, πληθωρικές σχεδιαστικές ικανότητες του μεγάλου καλλιτέχνη. Σχέδια - στην πλειοψηφία τους - τά έργα αυτά, παρουσιάζουν σε μιά ανεξάντλητη ποικιλία και «λύσεις», τίς «σχέσεις» δημιουργού και μοντέλου, κυρίως, όμως, τη μεγάλη - με σαφές αίσθησιακό περιεχόμενο, γοητεία που άσκει τό γυναικείο φύλο στο ζωγράφο. Τά περισσότερα από τά έργα ανήκουν στην τελευταία περίοδο του Πικάσο (1960-1970).

Χειροτεχνήματα της Ann Citron

Στό «Πολύπλανο» παρουσιάζονται κοῦκλες από διάφορα υφάσματα, και μάρκες. Η Άμερικανίδα καλλιτέχνηδα εκπλήσσει με τίς ανεξάντλητες σε εύρηματικότητα και φαντασία «λύσεις» της, καθώς και με την ιδιαίτερη αίσθηση που έχει σε ότι αφορά τό υλικό της και την επεξεργασία του. Κατορθώνει και αναθεωρεί εδώ ή Ann Citron την τέχνη της χειροτεχνίας, πραγματοποιώντας πρωτότυπες δημιουργίες: έργα που φέρουν τη σφραγίδα μιάς έντονης καλλιτεχνικής προσωπικότητας.

Τά κοσμήματα της Ντέτης Μαλάμου

Πρόκειται για μιά δουλειά που, όπωσδήποτε, εκφράζει την εποχή μας και που αποκαλύπτει από μέρους της δημιουργού, φαντασία, οξυδέρχεια, πρωτοτυπία, μιά ποιητική διάθεση και πάνω άπ' όλα «πνεύμα». Παρουσιάζεται στην Αίθουσα Τέχνης Αθηνών.

ΑΛΛΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Βλάσσης Άρριστείδης: Τά διώματα του καλλιτέχνη από την Κρήτη (Ζυγός).

Δρατσούμης Χρήστος: Στή Στοά Τέχνης.

Βόλφγκανγκ Λάμπ: Στή γκαλερί Μπερνιέ.

Θάναση Σκρουμπέλου

ΣΤΟΝ ΚΟΛΩΝΟ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ 'ΑΥΤΕΚΕΣΥΝΟΙΚΙΕΣ'

Κεντρική Διάθεση:

«Συνεργατική», Σίνα 7, 3615493

28ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Μάνχαϊμ

του Λευτέρη Ξανθόπουλου

Από τους οργανωτές της εκδήλωσης και τους επαγγελματίες φεστιβαλιστές έχει διαμορφωθεί για το Μάνχαϊμ, με αρκετές γενικότητες και αοριστίες, μία κοινή άποψη που μπορεί να συνοψιστεί στις εξής γραμμές: «Ο σκοπός της Έβδομάδας Διεθνούς Κινηματογράφου είναι να προβάλλει ταινίες που, με το περιεχόμενο και τη μορφή τους, καθιερώνουν καινούριους δρόμους στον κινηματογράφο. Γίνονται δεκτές για συναγωνισμό μεγάλου μήκους ταινίες με υπόθεση (16 ή 35 χιλ.) και με τόνο όρο ότι αποτελούν το πρώτο έργο του σκηνοθέτη σ' αυτό το πλάτος. Αν και αυτό δεν ισχύει στην περίπτωση ταινιών μικρού μήκους, οι κινηματογραφιστές της πρώτης κατηγορίας που συναγωνίζονται για το μεγάλο χρηματικό βραβείο των 10.000 γερμανικών μάρκων, βρίσκονται σε προνομιακή θέση απέναντι σε γνωστούς ή καθιερωμένους συναδέλφους τους που συμμετέχουν με κάποια πρόσφατη δουλειά τους και συναγωνίζονται για μικρότερα χρηματικά έπαθλα. Στά πλαίσια του φεστιβάλ υπάρχει μία ειδική εκδήλωση με ταινίες που απευθύνονται κυρίως στη νεολαία και ασχολούνται με τα προβλήματα αυτής της ηλικίας. Το Μάνχαϊμ είναι από το πιο παλιά και γνωστά φεστιβάλ στο είδος του. Αυτοί που ενδιαφέρονται να λάβουν μέρος πρέπει να έχουν υπόψη τους τόνο όρο: Οι κόπιες των ταινιών που βραβεύονται, δωρίζονται από τον παραγωγό και παραμένουν στην ταινιοθήκη του φεστιβάλ.

Η πόλη του Μάνχαϊμ είναι ένα μικρό και απρόσωπο βιομηχανικό κέντρο στη Νοτιοδυτική Γερμανία, κοντά στα σύνορα με την Γαλλία. Με την άδερφή πολιτεία το Λουντβίχσχαφεν τις ένώνει (ή τις χωρίζει) μία γέφυρα πάνω από τον Ρήνο.

Τό φεστιβάλ προσπαθεί κάθε φθινόπωρο να κινητοποιήσει έναν ακίνητο και κουρασμένο βιομηχανικό πληθυσμό που αποτελείται από ξένους και ντόπιους εργατές. Στο Λουντβίχσχαφεν και κατά μήκος χιλιομέτρων στις όχθες του ποταμού Ρήνου, εκτείνεται το κράτος μιάς από τις μεγαλύτερες χημικές βιομηχανίες στον κόσμο, της Basf, που απορροφάει ένα μεγάλο μέρος του εργατικού δυναμικού της περιοχής.

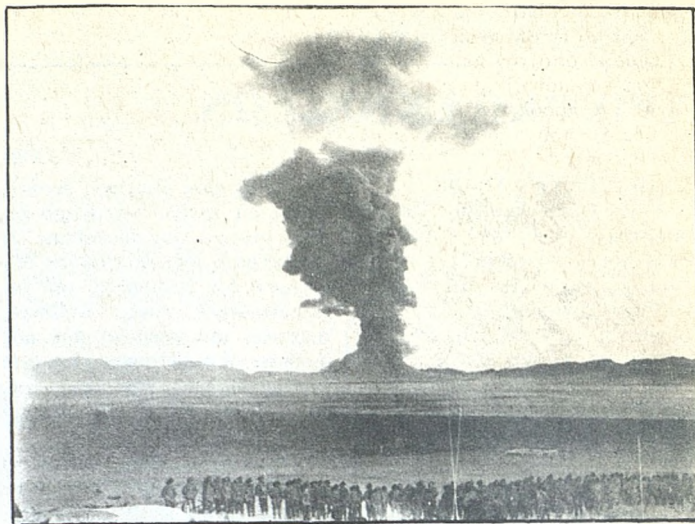
Η εύπορη τοπική αυτοδιοίκηση οργανώνει και συντηρεί τον θεσμό. Τό φεστιβάλ δεν είναι εθνικό, είναι ιδιωτικό· ανήκει στον δήμο της πόλης, ο οποίος εδώ ενεργεί ως ιδιώτης. Ο δήμος διορίζει τον διευθυντή του φεστιβάλ, ο οποίος κάτω από ένα προσωποπαγές σύστημα επιλέγει τους συνεργάτες του, συγκροτεί την οργανωτική επιτροπή και την επιτροπή επιλογής στις οποίες και προεδρεύει. Αυτό το άτομο, με φιλοδοξίες κοινωνικής προόδου, επιβάλλει το κριτήριο και την μονοδιάστατη όπτική του και στους λοιπούς τριγύρω του. Οι

κρατούντες νοιάζονται περισσότερο για τις δημόσιες σχέσεις και τα ψευδο-πατριναρισματα, παρά για τις ίδιες τις ταινίες.

Στις καπιταλιστικής δομής κοινωνίες (οι επαναστατικές στιγμές με τις αυθόρμητες αυτόνομες ομάδες που όρουν και δημιουργούν δεν υπάρχουν δέβαινα, σήμερα) ή προοδευτική τοπική αυτοδιοίκηση είναι ίσως ο πιο κατάλληλος φορέας για την διοργάνωση τέτοιων πολιτιστικών εκδηλώσεων. Στη συγκεκριμένη όμως περίπτωση, τό φεστιβάλ έχει περιεκλίνει από τόν ρόλο που θά έπρεπε να έχει, τά πρόσωπα που τό κινούν έχουν μείνει πολύ καιρό στά ίδια πόστα, τό φεστιβάλ δεν έχει ανανεωθεί - πάγωσε, έγινε καθεστώς.

Δέν υπάρχουν εκπρόσωποι συνδικαλιστικών κινηματογραφικών φορέων στις επιτροπές αυτού του φεστιβάλ, υπάρχουν μόνο μία φιλελεύθερη φεουδαρχική έλίτ, που διαλέγει και προσκαλεί άτομα για συμμετοχή στη σύνθεση των επιτροπών.

Τό Μάνχαϊμ είναι ένα φεστιβάλ «οικογενειακό» απ' όλες τις απόψεις. Τό κοινό που παρακολουθεί τις προβολές είναι περιορισμένο. Τά ίδια πρόσωπα συναντάει κανείς κάθε χρόνο, όπως έχει καταντήσει κάτι παραπάνω από οικογενειακό, ασφυκτικό σχέδον.

«Ο Πάωλ Τζάκομπς και ή πυρηνική συμμορία», των Τζών Γουίλλις και Σαούλ Λαντάου.

Ο δήμος δεν έχει να λογοδοτήσει σε κανένα· αυτό τό φεστιβάλ μοιάζει σά μία ιδιωτική επίδειξη συλλογής από αντίκες ή καλύτερα πλειστηριασμούς τους σ' ένα άγνο κοινό και στόν επαρχιακό τύπο που του λείπουν άρθρα να γεμίσει τά βαρετά φύλλα του. Στό δήμο, χρειάζεται μία πολιτιστική εκδήλωση να δικαιώνεται στούς φορολογούμενους δημότες. Ο μηχανισμός του φεστιβάλ χρησιμοποιεί και εκμεταλλεύεται τούς κινηματογραφιστές για να μαζέψει τις ταινίες τους και να χτίσει τη διτρίνα, πίσω από την οποία θά δικαιώσει τη λειτουργία του σάν θεσμός ή πολιτιστικό γεγονός.

Τό κάθε φεστιβάλ αποτελεί και μία μορφή εξουσίας που δομείται και ιεραρχείται. Υπάρχει διαχωρισμός αρμοδιοτήτων. Οι θαμνίδες της ιεραρχίας προσδιορίζονται και στη συνέχεια καταλαμβάνονται από τούς αρμόδιους υπαλλήλους με τά μπλου τζήν. Πολύ συχνά υπάρχουν πολιτικά κίνητρα ή σκοπιμότητες ή λόγοι έσωτερικής διπλωματίας στις λειτουργίες επιλογής και προβολής των ταινιών. Τό φεστιβάλ του Μάνχαϊμ εγκαίνιασε μία τριετή αναδρομή στόν κινηματογράφο των χωρών του Τρίτου Κόσμου. Πέρσι παίχθηκαν στή ρετροσπεκτίβα αραβικές και αφρικάνικες ταινίες. Φέτος έφεραν ταινίες από τις Ίνδιες και την Νοτιοανατολική Ασία. Ναρκισσεύονται οι οργανωτές να πιστεύουν ότι «άνακαλύπτουν» άγνωστους εθνικούς κινηματογράφους ή «νέες τάσεις». Δέν έχουν πραγματικό ενδιαφέρον ούτε για τόν κινηματογράφο, ούτε για τά προβλήματα των χωρών του Τρίτου Κόσμου. Τό ενδιαφέρον τους είναι ήθογραφικό. Ο Τρίτος Κόσμος έχει γίνει πολύ της μόδας τελευταία από τις τηλεοράσεις και τόν τύπο της αδιέξοδης και χορτασμένης κεντρικής Ευρώπης.

Ο κόσμος βλέπει αυτά που προσφέρει τό φεστιβάλ και δέν προχωράει πιό πέρα, δέν άμφισπότεί τις δομές του θεσμού, δέν τις ψάχνει. Αυτή ή κοινωνία, έτσι όπως είναι δομημένη, δέν άφηνει στόν πολίτη περιθώρια για άμφισπότηση.

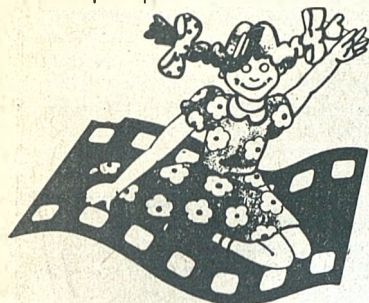
Τό φεστιβάλ του Μάνχαϊμ πολύ λίγο άποτελεί γνώμονα μιάς κινηματογραφικής ποιότητας ή αξίας. Η φετινή σοδεία ήπηρεσε άπελπιστικά φτώχη. Είκοσιεννιά ταινίες σε συναγωνισμό και δάκαοχτώ στό «Πληροφοριακό Πρόγραμμα» για τό όποιο συγκροτείται μία επιτροπή από πέντε συμμετέχοντες που επιλέγουν ταινίες συνολικής διάρκειας 130 λεπτών και τις προσθέτουν στό σύνολο των ταινιών που συναγωνίζονται για τά βραβεία.

Τό γενικότερο σύμπτωμα στις ταινίες που είδαμε ήπηρεσε ή έλειψη μύθου ή ή άδυναμία κατασκευής μύθου. Υπήρξαν πλήθεις ιδέες που όμως δέν συγκροτήθηκαν, δέν αλληλοσυμπλέχθηκαν, παρατάχθηκαν μόνο στή σειρά και κάποια στιγμή έσθησαν· ή απარიθμηση της έγκαταλείφθηκε στά μισά της διαδρομής. Η «Χρυσομαλλούσα» του Τώνη Λυκουρέση που παίχτηκε στό επίσημο πρόγραμμα και καταχειροκροτήθηκε, ήπηρεσε μία από τις ελάχιστες ταινίες που διέθετε, μέσα σ' άλλα, μύθο και δομή.

Στόν πίνακα των βραβείων από τό 1953 ως σήμερα, υπάρχουν δύο μόνο ελληνικές συμμετοχές που διακρίθηκαν. Η «Αναπαράσταση» του Άγγελόπουλου τό 1971 και «Ο τραγικός θάνατος του παππού» της Βασιλικής Ήλιοπούλου τό 1978.

Στό δεύτερο μέρος του σημερινού σημειώματος άφήνουμε κατ'έμμερος την «κριτική αξιολόγηση» (ή άθλια ποιότητα των ταινιών δέ μās επιτρέπει μία τέτοια πολυτέλεια) και επιχειρούμε, διαλέγοντας αντιπροσω-

πεντικές ταινίες από την κάθε χώρα, να εντοπίσουμε, σε γενικές γραμμές από την πλοκή της ταινίας και μόνο, την θεματολογία και την προβληματική των σκηνοθετών που πήραν μέρος στην εκδήλωση.

ΟΙ ΤΑΙΝΙΕΣ

«Gruzinskaya Chronika», Γεωργιανό Χρονικό, του Άλεξάντερ Ρεχβιασβίλι.

35 χιλ., μαυρόασπρο, 90', ΕΣΣΔ 1979.

Η ταινία τοποθετεί τη δράση της στον 19ο αιώνα και περιγράφει στη ζωή των ανθρώπων σ' ένα μικρό γεωργιανό όρεινο οικισμό. Μιά μέρα, ένας φοιτητής από το Πήτερσμπουργκ εμφανίζεται και υπόσχεται βοήθεια στους χωρικούς που προσπαθούν να προστατέψουν τα δάση τους από την απληστία της τοπικής γραφειοκρατίας. Ο φοιτητής περνάει άμετρητες ώρες περιμέ-

νοντας οι ταβάνοι αναμινής των κρατικών υπηρεσιών που οι υπάλληλοί τους αρνούνται ν' ακούσουν τα αιτήματά του και τον κοροϊδεύουν. Κάποια στιγμή, κάποιος προσπαθεί να τον δολοφονήσει. Σιγά-σιγά ο φοιτητής περνάει με το μέρος των καταπιεσμένων χωρικών, προσπαθώντας να τους προστατέψει. Μιά μέρα παλίνοντας στο δάσος εξαφανίζεται με μυστηριώδη τρόπο...

«Paul Jacobs and the Nuclear Gang», Ο Πώλ Τζάκομπς και η πυρηνική συμμορία, των Τζών Γουίλλις και Σαούλ Λαντάου.

16 χιλ., χρώμα, 58', ΗΠΑ 1978.

Κοινωνικό ντοκιμαντέρ γύρω από τις προσπάθειες των αμερικάνικης κυβέρνησης να κρύψει από τον κόσμο τους κινδύνους που απειλούν την υγεία των ανθρώπων από την χαμηλής ακτινοβολίας ραδιενέργεια. Η ταινία

αρχίζει με τον έκφωνητή του ραδιόφωνου που αναγγέλει:

«Κυρίες και Κύριοι, διακόπτουμε το πρόγραμμά μας για να σας μεταδώσουμε μία επείγουσα πληροφορία. Μόλις μας ανακοινώθηκε από την Έπιτροπή Άτομικής Ενέργειας ότι ο άνεμος άλλαξε κατεύθυνση ξαφνικά και τα κατόλοιπα από την πυρηνική δοκιμή που έγινε σήμερα το πρωί, πνέουν προς την κατεύθυνση της περιοχής του Αγίου Γεωργίου. Σας συμβουλευόμαστε να παραμείνετε στα σπίτια σας για μία ώρα τουλάχιστον ή μέχρι νεωτέρας ανακοινώσεως. Δεν υπάρχει κίνδυνος».

Ο Πώλ Τζάκομπς ήταν ένας δραστήριος δημοσιογράφος και κινηματογραφιστής που στη διάρκεια των τελευταίων είκοσι χρόνων έρευνούσε την υπόθεση των επιπτώσεων της ατομικής ενέργειας στην υγεία των στρατιωτών που συμμετείχαν στην δοκιμή, των εργατών στις πυρηνικές εγκαταστάσεις της δάσης και των κατοίκων της περιοχής των εκρήξεων στη Νεβάδα στις αρχές της δεκαετίας του '50. Ένα μέρος απ' αυτούς τους ανθρώπους προσβλήθηκαν αργότερα από λευχαιμία ή καρκίνο. Ο Πώλ Τζάκομπς προσπαθούσε να αποδείξει ότι η κυβέρνηση απόκρυβε τους κινδύνους της ραδιενέργειας.

Δεκαπέντε μέρες μετά την ολοκλήρωση της ταινίας ο Τζάκομπς πέθανε από μία σπάνια μορφή καρκίνου των πνευμόνων που οι γιατροί πιστεύουν ότι προκλήθηκε, όταν έρευνούσε επί τόπου την υπόθεση το 1957.

«Zmory», 'Εφιάλτες, του Βόιτσεκ Μαρτσέφσκι.

35 χιλ., χρώμα, 105', Πολωνία 1978.

Η δράση τοποθετείται στην Γκαλίτσια, ένα μέρος της Πολωνίας που πριν από τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο αποτελούσε έδαφικό τμήμα της αυστριακής μοναρχίας και η ταινία αποτελεί ένα ταξίδι προς την ανακάλυψη της προσωπικότητας του ήρωα μέσα από μία εφηβεία που σημάδευτηκε από απουσίες και έλλειψη σχέσεων.

Ο νεαρός Νικολάι μισεί την οίκογενειακή ζωή και απεχθάνε-

«Ο Γαλάζιος Χειμώνας, της Άντρέ Μπλανσάρ»

ται το εκπαιδευτικό σύστημα που οι στενοκέφαλοι δάσκαλοί του θέλουν να του επιβάλλουν στο σχολείο. Προσπαθεί να διατηρήσει την ταυτότητά του, μένοντας έξω από όλα τα κοινωνικά κλισέ. Όλες οι συνηθισμένες προκαταλήψεις του εφηβου σηματοδοτούνται από την αρνητική στάση που κρατάει το περιβάλλον του απέναντί του. Αποκλείει τον εαυτό του απ' αυτές τις σχέσεις, οι οποίες όμως, παρ' όλα αυτά, τον καθορίζουν και τον διαμορφώνουν. Οι δάσκαλοι και η οικογένειά του προσπαθούν να κάμψουν με αυστηρές τιμωρίες την πεισματική του αντίσταση. Παρ' όλες αυτές τις δυσκολίες και τους ψυχολογικούς τραυματισμούς το νεαρό αγόρι θα προχωρήσει μοναχό του, στο σχηματισμό της προσωπικότητάς του.

«Fatma 75», της Σέλμα Μπακάρ.

16 χιλ., χρώμα, 60', Τυνησία 1975-78.

Η ταινία βασίζεται σά αναφορές και εκτιμήσεις του γυναικείου κινήματος στην Τυνησία και το θέμα της είναι η αλλαγή που πραγματοποιείται στη συνείδηση της γυναίκας. Η Φατμά είναι φοιτήτρια και προετοιμάζει την διπλωματική της εργασία. Το θέμα που διαλέγει είναι η ιστορία της γυναίκας της πατρίδας της, όπως διώθηκε μέσα από διαφορετικές γενιές γυναικών. Η εμφάνιση δίνεται σε τρεις διαφορετικές ιστορικές περιόδους: στην περίοδο 1930-1938, όταν πρωτοδρύθηκε η Ένωση Τυνησίων Γυναικών. Τα χρόνια 1938-1952 που καθορίζονται από τους αγώνες για την ανεξαρτοποίηση του φεμινιστικού κινήματος και τους εθνικούς απελευθερωτικούς αγώνες και τέλος, η περίοδος μετά το 1956, όπου σταδιακά η γυναίκα στη Τυνησία αποκτά μία νέα ατομική υπόσταση και της παραχωρούνται πολιτικά δικαιώματα.

«L' Hiver bleu». Ο Γαλάζιος Χειμώνας, της Άντρέ Μπλανσάρ. 16 χιλ., χρώμα, 84', Καναδάς 1978.

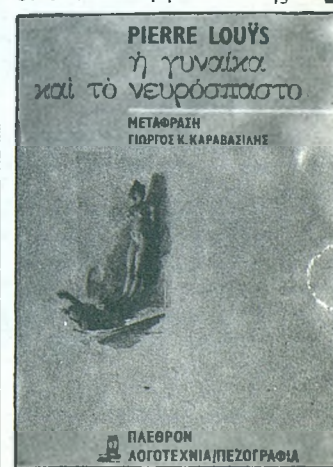
Το πορτραίτο δύο νεαρών κοριτσιών που μεγάλωσαν στο Άμπιτιμπι, βορειοανατολικά του Κεμπέκ. Τό ποσοστό της ανεργίας είναι άρκετα υψηλό, ό και-

ρός με τους άτελειωτους γαλάζιους χειμώνες του, απελπιστικά σκληρός και υπάρχει μεγάλη πολιτιστική στέρηση που οφείλεται στην απόσταση της επαρχίας από τη Μητρόπολη. Η ταινία αρχίζει με την Νικόλ και την Κριστιάν που εγκαταλείπουν το χωριό τους για να πάνε στην πόλη. Η μία απ' αυτές σπουδάζει στο Κολέγιο και ενδιαφέρεται για τα κοινωνικά προβλήματα και ειδικότερα για τους άναπλους μεταλωρούχους. Η άλλη θέλει να θρεί μία οποιαδήποτε δουλειά μόνο και μόνο για να ξεφύγει από την κλειστή και αδιέξοδη ζωή του χωριού...

«Veterany», Οι απόμαχοι, διπλωματική δουλειά του απόφοιτου της σχολής κινηματογράφου της Μόσχας Άρκαντι Σιρένκο. 35 χιλ., χρώμα, 30', ΕΣΣΔ 1978.

Μια ατμοσφαιρική ταινία γύρω από μία γυναίκα που γερνώντας θυμάται το παρελθόν της, τα παιδικά της χρόνια, τη ζωή της στα μέτωπα του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου και όλους τους φίλους που άφησε πίσω της.

Χειμωνιάτικα φύλλα

Μουσική δωματίου, Γιουγκοσλάβικη τζάζ, Σκαλκώτας

Του Γιώργου Λεωτσάκου

Εξοντωτικές συγγραφικές - έκδοτικές ασχολίες μ' απομόνωσαν τους τελευταίους δυό μήνες από τους φίλους αναγνώστες του «Αντί» κι εμπόδισαν τόν από μέρους μου έγκαιρο κριτικό σχολιασμό ενός αριθμού χειμερινών μουσικών εκδηλώσεων, κάθε άλλο παρά άναξιών λόγου.

Αν στην πατρίδα μας μιά καλή συναυλία μουσικής δωματίου είναι περίπου δώρο εξ ουρανού, στη δική του πατρίδα, την Αγγλία, τό Ντοϋο των Ρόσ Πόπλ (διολοντσέλο) και Μάικλ Φρέχαν (πιάνο), άσφαλώς θ' αντιμετώπιζε άγριο συναγωνισμό γιά νά κρατιέται στό επίπεδο των συγκροτημάτων πού τελικά διαλέγουν γιά νά σχολιάσουν οι 4 ή 5 μουσικοκριτικοί κάθε ευυπόληπτης βρετανικής εφημερίδας στην καθημερινή σελίδα των Καλών Τεχνών. (Μέ κριτική άμείδονται οι πραγματικά αξιόλογες από τίς δέκα, κάποτε, μουσικές εκδηλώσεις πού δίνονται κάθε μέρα στό Λονδίνο). Αυτό δέ σημαίνει ότι ή επίδοση των Πόπλ και Φρέχαν ήταν κακή - κάθε άλλο. Απλώς άντιπροσωπεύει ένα κοσμιότατο μέσο επίπεδο. Παχύς, πλούσιος ό ήχος του διολοντσέλου άλλα κομψή ή άρθρωση του - κάποιες τονικές παρεκκλίσεις στίς ψηλές περιοχές της λα χορδής δέν είχαν σημασία. Αντίθετα λεπτόχοο τό πιάνο, μέ τό «περλέ» του χρωματισμένο έδω κι εκεί από τό πεντάλ. Ίκανοποιητικότητα ή σύμφωνία τους, ή συνεργασία τους στό χτίσιμο μουσικών μορφών γεμάτων εκφραστική ζωντάνια, φυσικότητα και ευρωστία. Ενδιαφέρον και τό πρόγραμμα τους. Από τό όποιο όμως χαρήκαμε όχι τόσο τίς σχετικά γνωστότερες σελίδες, όπως οι «Παραλλαγές» (έκδ. 1798) του Μπετόβεν, πάνω στη γνωστή άρια του Παπαγκένο «Μιά κοπελλίτσα ή μιά γυναικούλα», από τό «Μαγικό Αύλό» του Μότσαρτ, ή αδιάφορη και σχεδόν άπογυμνωμένη από τή μέτεπειτα άρμονική εύρηματική του συνθέτη «Πολωνέζα Μπριγιάντ», έργο 3, του Σοπέν, γραμμένη στό 19 του χρόνια, ή κι αυτή άκόμη ή

τόσο μεστή μιάς μουσικής ουσίας πού συχνά θυμίζει Σούμαν, Σονάτα έργο 58 σε ρε μείζ. του Μέντελσον.

Χαρήκαμε κυρίως τή Σονάτα σε 3 μέρη (1916-17) του Άγγλου συνθέτη Φράνκ Μπρίτζ (1879-1941). Επικονικό έργο δέδαια: θείες μελωδίες ά λά Φωρέ πού ανακαλούν στη φαντασία μας εικόνες από μαγικά πάρκα βορειοευρωπαϊκών πυργων, άρμονίες ά λά Φράνκ, άπό-ηχοι δειλινών σ' αρχαίες φλαμανδικές πολιτείες, άπόπειρες φυγής από τήν τονικότητα μέ αναδρομές στό χώρο μιάς πυκνής χρωματικής γραφής πού θυμίζει Μάξ Ρέγκερ. Κι όμως ό Μπρίτζ μεταχειρίζεται αυτή τήν ξένη γλώσσα γιά νά πει δικά του πράγματα, γιά νά καθηλώσει τήν προσοχή μας από τήν αρχή ως τό τέλος μέ μιά επιχειρηματολογία 100% μουσική στην άκαταμάχητη εύλωττία της! Άς έλλίψουμε ότι οι μουσικολόγοι του μέλλοντος θ' άποκαταστήσουν στη θέση πού τους άξίζει πλήθος συνθέτες σάν τό Μπρίτζ, πού ή φωνή τους σκεπάστηκε από τόσες και τόσες πρωτοποριακές άκρότητες. Τέλος, ακούγοντας τό Σκαλκώτα νά ξομπλιάζει μέ χυμώδεις διαφωνίες τήν πλατιά μελωδία και τό νευρώδη χορευτικό ρυθμό του «Μπολερό» του (1948-49) συλλογιστήκαμε μήπως κι εκείνο θά έπρεπε σήμερα νά κατατάξουμε σ' αυτούς πού παραμερίζονται στό όνομα πλήθους διατίτνων της επικαιρότητας. (Αΐθουσα Βρετανικού Συμβουλίου, 30.10.1979).

ΕΝΑ άκόμη χαρακτηριστικά «μέσο» ευρωπαϊκό συγκρότημα

μουσικής δωματίου, τό γαλλικό Τρίο Μωππέν - Κάμπελλ - Ποτρελ (Μπερνάρ Μωππέν - διολί, Σούζαν Καμπέλλ - πιάνο, Ύβ Ποτρελ - διολοντσέλο), άνήκει σ' εκείνα πού στηρίζονται κάπως περισσότερο στό «περλέ» και στην ήχητική παρουσία του πιάνου και λιγότερο στην όμορφιά του ήχου και τήν εκφραστική πειστικότητα των δυό εγχόρδων. Δέ μας άπασχόλησε τόσο ή κάποια τονική ασάφεια του διολιού. Η τεχνική σ' όλη τή διάρκεια του προγράμματος πρόδιδε άφομοίωση μιάς υψηλού επιπέδου ώδειακής παιδείας, τό ίδιο και ή όμαδική σύμπνοια. Όμως αυτό πού στό Τρίο σε ρε μείζ. έργο 70, άρ. 1 του Μπετόβεν (1808, γνωστό μέ τήν έπωνυμία «των Φαντασμάτων») έφτασε ως έμάς σάν μιάς μοσαίρειας ήχητικής εκλέπτυνσης έρμηνεία (όσο κι αν ή άνάπτυξη του α' μέρους ήταν κάπως θαμπή στό περιγράμματα των μελωδικών γραμμών, πολλές ώραιές στιγμές στό Λάγκκο μας θύμισαν τήν άποπνευμάτωση και τή συγκίνηση των άργων μερών στό τελευταία κοντσέρτο γιά πιάνο του Μότσαρτ!), όταν εφαρμόστηκε στό Τρίο σε ρε έλάσσονα, έργο 63 (1847) του Σούμαν, ένα έργο μέ χαρακτηριστικά γερμανική πυκνότητα μουσικής σκέψης και ουσίας, εκφυλίστηκε σ' ένα είδος τυπικά «γαλλικής» έρμηνευτικής μανιέρας. Σέ συνδυασμό μέ μιά εκφραστική ψυχρότητα, τό είδος αυτό ήχητικής εκλέπτυνσης και «καθαρού» διαβάσματος άποδυναμώνε τό έργο. Έδώ χρειαζόταν μιά μεστότερη ήχητική γιά νά άναδειχθεί λ.χ. και τό μουσικό «σχήμα», άλλα και ή συγκίνηση του άργου μέρους. Μέ σχετική εκπλήξη, ύστερα άπ' όλα αυτά άκούσαμε τό Τρίο (1914) του Ραβέλ νά έρμηνεύεται μέ άπογοητευτική έγκαρφαλικότητα πού μας κρατούσε έπιμονα σε άπόσταση από τήν έκταση και τή μαγεία μιάς από τίς υπερχότερες σελίδες μουσικής δωματίου του αιώνα μας. (Γαλλικό Ίνστιτούτο, 15.11.1979).

ΝΑ ΕΛΠΙΣΟΥΜΕ ότι κάτι άρχισε ν' αλλάζει γύρω από τή τζάζ και σ' αυτή τήν ξεχασμένη άπ' τό Θεό γωνιά του μουσικής Ευρώπης πού είναι ό τόπος μας; Στά 20 χρόνια της σταδιοδρομίας μου σάν κριτικού, ποτέ άλλοτε δέν θυμόμην νά παρακολουθήσα τέσσερεις συναυλίες τζάζ μέσα στην ίδια χρονιά! 1) Τήν Έλλα Φιτζέραλντ, στίς 16.7.1979. 2) Τό άμερικανικό Τρίο Τσάρλι Μπέρντ (κιθάρα, μπάσο, ντράμς) στίς 14.11.79. 3) Τήν ανεπανάληπτη βραδιά «αφρ' τζάζ», μέ αυτόσχεδιασμούς του μαύρου τρομπέτιστα Λήο Σμίθ, του Δντικο-γερμανού κοντραμπασίστα Πέτερ Κόβαλντ και του Άνατολικογε-

μανού «κρουστού», στό θέατρο «Άλάμπρα», στίς 19.11.79 και 4) στό πλαίσια του νεοπαγούς φεστιβάλ «Έκφραση '79» του ύπουργείου Πολιτισμού, πού θά μας άπασχολήσει πάρα κάτω, τή «Μπιγκ Μπάντ» (= μεγάλη όρχήστρα τζάζ, σε αντιδιαστολή μέ τό «κόμπο», μικρό συγκρότημα 8-9 μελών τό πολύ) της Γιουγκοσλάβικης Ραδιοτηλεόρασης, σχηματισμό καμιά τριανταριά μουσικών περίπου υπό τή διεύθυνση του άρχιμουσικού Βογισλάβ Σίμιτς. Τό ότι ή τόσο προηγμένη μουσικά φίλη και γειτόνισσά μας Γιουγκοσλαβία όχι μόνο είναι άξια νά έπανδρώνει και νά θεωρεί τόν εαυτό της υποχρεωμένο νά συντηρεί (πλάι σε πλήθος συμφωνικές όρχήστρες, λυρικά θέατρα, σχηματισμούς μουσικής δωματίου, χορωδίες κλπ.) μιά ή περισσότερες όρχήστρες τζάζ σάν κι αυτήν, καθώς και νά οργανώνει ήδη από τή δεκαετία του '60 τό Διεθνές Φεστιβάλ Τζάζ του Λιουμπλιάνας, αυτό είναι μιά άκόμε ένδειξη του πόσο τραγικά χαμηλός είναι ό δείκτης της μουσικής «ευημερίας» μας σε σύγκριση μ' εκείνο των γειτόνων μας. Παλιότερα, τό επίπεδο «βαλκανιστικό» στη γλώσσα μας ήταν συνώνυμο του επαρχιώτικου και δευτεροκλασάτου, σε σύγκριση μέ τή λοιπή Ευρώπη. Ήδη αν θέλουμε νά είμαστε δίκαιοι και άκριβολόγοι θά πρέπει νά τό ξεοδελίσουμε τελείως από τή γλώσσα μας, αντικαθιστώντας το μέ τό «έλληνικό»! Πώς νά τό κάνουμε, είμαστέ ή πιό υπανάπτυκτη μουσικά χώρα της Ευρώπης!

Η Γιουγκοσλάβικη «μπίγκ μπάντ» (σαξόφωνα, τρομπόνια, τρομπέτες, κρουστά και ένα έξηλεκτρισμένο πληκτροφόρο πού έπαιζε και ρόλο διμπαρόν) κέρδισε τή συμπάθεια μας κυρίως μέ τίς νευρώδεις εκτελέσεις της, τή ρυθμική της ζωντάνια, τήν άκριβεια στίς «άτάκες» της και τόν ώραιο της συγχρονισμό. Όμως ή σκληρότητα και τό διάτορο του ήχου ίδιως στίς ψηλότερες περιοχές ήταν φανερή - μ' όλο πού δέν έγινε ποτέ έκκωφαντική. Τό α' μέρος του προγράμματος άποτελούσαν Γιουγκοσλάβικες συνθέσεις: διασκευές πάνω σε λαϊκά μοτίβα ή έπαναστατικά τραγούδια όπου κάποτε όως διέκρινες τήν ενοχλητική έτερογένεια μερικών στοιχείων (λ.χ. στό «Δάσος» του Ζβονιμίρ Σκέρλ οι άρχικές «ρομαντικές» - περιγραφικές τριλλίες έδωσαν τή θέση τους σ' ένα ώραιο σόλο σαξόφωνου) ή υποκατάσταση της έδρας ρυθμικής παραλλαγής από μιά αδιάλειπτη πιχτή και έπιτηδευμένα διαφωνή συγχροδιακή γραφή. Μέτρο, πάντα, του προς τό πού θά έπρεπε νά τείνει αυτή ή «άναπλαστική» συνθετική δουλειά, μέτρο φινέτσας τή μελωδία και στό ήχώχρωμα, τό I've got it bad

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ

Στό σημείωμα του Γιώργου Λεωτσάκου «Παγκόσμιες Μουσικές Μέρες», τχ. 137, σσ. 47-50 παρατηρήθηκε σημαντική άριθμός λαθών μεταγραφής, παραβολής, τυπογραφικών. Ζητάμε συγγνώμη από τους αναγνώστες μας και από τόν συντάκτη και επανορθώνουμε:

• Μπάμπιτ (Babbitt) και όχι Μπάνπιτ.

- ανσάνμπλ και όχι ανσάμπλ.
- συνεργάτες/μαθητές και όχι συνεργάτες μαθητές.
- Κάθν Μπερμπεριάν και όχι Κάθν Μπερμπεριάν.
- Γέζ ή Γιέζ και όχι Γάζ.
- μέτσο και όχι μέτσο
- Γιούάσα και όχι Γιούάσα ή Γιούάσα.
- Φούτζιτα και όχι Φούτζια.
- Δαϊδάλια ή ή Ζωή μιάς θεωρίας και όχι Δαϊδάλια ή ή Ζωή της θεωρίας.

(=τὴν ἔχω ἄσκημα) τοῦ μεγάλου Ντιούκ Ἑλλινγκτον, στὸ 6' μέρος τοῦ προγράμματος. Τέλος ἡ τραγουδίστρια **Νάντα Κνέζεβιτς** μέ φωνὴ πού σίγουρα ἄλλοτε θά πρέπει νά εἶχε περισσότερη φρεσκάδα (μεταξύ ἄλλων, σήμερα, πολλές νότες τῆς ἀκούγονται τονικά ἀόριστες, «στραβοχυμένες») μᾶς ἔπεισε κυρίως μέ τὴν ἔμφαση μιάς τέλεια ἀφομοιωμένης ἀμερικάνικης θεατρικότητας στὸ τραγούδι τῆς. (Θέατρο «Ἀλίκης», 11.12.1979).

★ ★ ★

ΜΕ ΕΥΛΟΓΟ σκεπτικισμὸ (βλ. σχόλιο «Πρωϊνὴς» 6 Δεκέμβρη 1979) ὑποδεχτήκαμε τὸ φεστιβάλ «Ἐκφραση '79» τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ: σχεδόν αἰφνιδιαστικὴ ἀπόπειρα τόνωσης τῆς ἀναιμικῆς μουσικῆς καὶ πολιτιστικῆς κίνησής μας τὸ χειμῶνα, μέ εἰσαγωγές, κυρίως, ἐκ τοῦ ἑξωτερικοῦ σύμφωνα μέ τὴν παμπάλαιη καλὴ συνήθεια πού ξεκινᾷ ἀπὸ τὴ Βαυαρικὴ κρατία. Φυσικά τὸ διαστικά καὶ ἐκ τῶν ἐνόνητων ἐτοιμασμένο πρῶτο αὐτὸ φεστιβάλ, δέν πρέπει καὶ δέ μπορεῖ νά θεωρηθεῖ σάν δείγμα αὐτοῦ στοῦ ὁποῖο θά μπορούσε νά ἐξελιχθεῖ ὁ νέος θεσμός, ὅσο κι ἂν κάθε τι στὴ μουσικὴ μας ὑποδομὴ εἶτε νοσεῖ εἶτε δικτατορεύεται: ἔστω κι ἂν τελικά συνυπάρξει μ' αὐτὴ τὴ χρόνια «νόσο», καταφέροντας τὸ πολὺ νά μᾶς κάνει νά τὴν ξεχνῶμε πρόσκαιρο, δίχως ὅμως νά παίζει καὶ τὸ ρόλο... ὅπου ἡ μορφίνης!

Γιὰ τὴ ὥρα δυὸ ἐκδηλώσεις τοῦ φεστιβάλ αὐτοῦ ἔδωσαν ἓνα μέτρο ἐκείνου στοῦ ὁποῖο θά εὐχόμαστε νά ἐξελιχθεῖ. Καὶ σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὶς «εἰσαγωγές» ἐκ τῆς ἁλλοδαπῆς καὶ σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐγχώρια παρουσία. Ὡς πρὸς τὶς πρῶτες, ἀξιοσύστατο παράδειγμα ὑπῆρξε ἡ ἔξοχη (ἰδίως ὡς πρὸς τὶς φωνές) παράσταση τοῦ ποιμενικοῦ-εἰδύλλιου τοῦ Χαϊντέλ «Ἀκίς καὶ Γαλάτεια» (1718· βλ. κριτικὴ μας, Μουσικὴ Σελίδα «Πρωϊνὴς», 13.12.79), ἀπὸ δυνάμεις τοῦ Ἀγγλικοῦ Φεστιβάλ Μπάχ. Καὶ ὡς πρὸς τὴν τοπικὴ συμμετοχή, ἡ τόσο ἀξιοσημειωμένη θραδία ἑλληνικῆς μουσικῆς δωματίου, μ' ἔργα τοῦ μεγάλου μας Σκαλκῶτα (1904-49) πού ἔδωσαν μέ τὴν εὐκαιρία τῆς φετινῆς 30ῆς ἐπετείου τοῦ θανάτου τοῦ τῷ Ἑλληνικῷ Κουαρτέττο Ἐγχόρδων (τὸ α' μέρος) καὶ ἡ γνωστὴ μας ἀπὸ τὶς θερινές ἐκδηλώσεις τῆς Πεντέλης ἀρτισύστατη Μικρὴ Ὀρχήστρα Ἐγχόρδων (τὸ 6' μέρος) – σχηματισμοὶ πού κι οἱ δυὸ ἐμψυχώνονται ἀπὸ τὸ βιολιστὴ **Τάτση Ἀποστολίδη**.

Ἡ ἐπέτειος τοῦ συνθέτη ἔδωσε φέτος ἀφορμὴ σ' ἓνα ἀρκετὰ μεγάλο ἀριθμὸ ἐκτελέσεων ἔργων του. Ἡ πυκνότητά αὐτὴ τῶν ἀκροάσεων, σέ συνδυασμὸ μέ τὴν ὅλο καὶ μεγαλύτερη ἐνασχόληση τῶν ἐρμηνευτῶν μέ τὴν ἀπόδοση τοῦ ὅφους του, τελικά συμβάλλουν στὴ γνωριμία μας μέ τὸν **πραγματικὸ Σκαλκῶτα**, μεγάλυ-

τερο ἴσως, διαφορετικότερο καὶ ἀσφαλῶς δίχως τὴ μυθολογικὴ ἐκείνη ἀγλὴ μέ τὴν ὁποία τὸν περιέβαλαν οἱ πρῶτοι «σκαπανεῖς» τῆς μουσικῆς του κληρονομιάς.

Καὶ σὰ βιολιστὴς καὶ σάν μαέστρος, ὁ Ἀποστολίδης, πρωτοστατώντας καὶ συμπαρασύροντας τοὺς ἀφοσιωμένους του συνεργάτες ἔδινε τὸ μέτρο ἐκείνης τῆς ἰσορροπίας ἀνάμεσα στὴ λεπτὴ χάραξη τῶν ἀτονικῶν μελωδικῶν γραμμῶν καὶ στὴ συγκίνηση πού ἀπὸ τὴ φύση τους εἶναι ἱκανές νά βαστάξουν δίχως ν' ἀποπροσανατολίσουν τὸν ἀκροατὴ κἀνοντάς τον νά θεωρεῖ τὶς ὁμοφωνικές ἢ πολυφωνικές πλοκές τους σάν κάτι ἐρμητικὸ, ἀλαργινὸ καὶ ἀπωθητικὸ. Καὶ πόσο ἀνάδειξε, πόσο ἀποκάλυψε τὴν ὁμορφιά τῶν σελίδων αὐτῶν πού θά ἔπρεπε ν' ἀκούμε συχνότερα! Ἀπὸ τὴν ὑπέροχη μελωδία τοῦ Ἀντάντε στὸ «Ντοῦο» (1939-1940) γιὰ βιολί καὶ βιόλα (Γιάννης Βατικιώτης) στὸ Τρίτο Κουαρτέτο Ἐγχόρδων (1935): στὴν ἀρχὴ τοῦ α' μέρους, ὁ κατακερματισμὸς μιάς χρωματικῆς κλίμακας στὰ τέσσερα ὄργανα, σάν ἐναρκτήρια θεματικὴ δῆλωση, θυμίζει ἀνάλογες συνθετικές διαδικασίες τῶν Χάντν, Μότσαρτ καὶ Σούπερτ. Στὸ Ἀντάντε, ἡ σχεδόν ἀπλοϊκὴ του ἀρχή, οἱ «σπασμένες συγχορδίες» καὶ τὰ πιὸ τετριμμένα ἀντιστιχικά τεχνάσματα, σέ συνδυασμὸ μέ μιά σχεδόν εὐφωνα συγχορδιακὴ γραφὴ, ὁργανώνονται σέ μιά ἐκπληκτικὴ λυρικὴ χειρονομία. Καὶ τὸ φινάλε, μέ τὴ δραματικότερη ἀρχὴ τὸ προσλαμβάνουμε σάν καλεϊδοσκοπιο φευγαλέων εἰκόνων διαφορετικοῦ χαρακτηριστήρα καὶ διαφορετικῆς μέσας στοῦ μουσικοῦ χωρὸχρονο προοπτικῆς – ἀπὸ τὸ βάλες ὡς τὴ ρωμαλέα, χαρακτηριστικὰ «σκαλκώτεια» ταυτοφωνία πρὶν ἀπὸ τὰ τελευταῖα μέρη!

Καθαρότητα γραμμῶν, αἰμηρότητα, λάμψη καθὼς καὶ ἡ ζωντάνια τοῦ ἐξαιρετικὰ ἀνάγλυφου «φραζέ», ἔδωσαν στὴν ἐρμηνεία τῶν «Δέκα Σκίτσων» (1940) γιὰ ἔγχορδα (παρὰ τὴν ἔμφαση κάποιων «φόρτε») ἓνα σχεδόν προσωπικὸ ἐρμηνευτικὸ τόνο: ἀπὸ τὴν ὑποβλητικὴτητα τῆς Πασσακάλια, στοῦ νεῦρο τοῦ Ράγκιτάμ καὶ στὶς θείες συνηχίες τοῦ Νοττούρνο. Τέλος, στοὺς διασκευασμένους ἀπὸ τὸ συνθετὴ γιὰ ἔγχορδα Πέντε Ἑλληνικοὺς Χορούς (Ἡπειρώτικο, Κρητικὸ, Ἀρκαδικό, Τσάμικο καὶ Κλέφτικο), ὁ πλοῦτος τῶν ἡχητικῶν ἀποχρώσεων καὶ τῶν δυναμικῶν διαβαθμίσεων, ἔδωσαν στοῦ κιαροσκοῦρο τῶν ἐγχόρδων ἓνα ἐφέ παλέτας μεγάλης συμφωνικῆς ὀρχήστρας! Αὐτὴ τὴ φορά, ὁ Τάτσης Ἀποστολίδης στὴν τόσο σίγουρη διεύθυνση τῆς Μ.Ο.Ε. ἦταν πολὺ πιὸ ἀπελευθερωμένος, ἀνετος καὶ σίγουρος γιὰ τὸν ἑαυτοῦ του παρ' ὅ,τι στὴν Πεντέλη! (Θέατρο «Ἀλίκης», 14.12.1979).

ΤΟ ΒΗΜΑ

**γι'αὐτόν
πού σκέφτεται
ἐλεύθερα**

ΑΛΕΞ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ

‘Η ελληνική ποίηση
‘Ανθολογία-γροαματολογία
‘Εκδόσεις ‘ΣΟΚΟΛΗ’
‘Αθήνα 1979

‘Ο δ’ τόμος τής ανθολογίας τών εκδόσεων Σοκόλη ολοκληρώνει μιά καλήν άρχή πού άρχισε μέ τήν επιμέλεια του τόμου του Μιχ. Μερακλή. ‘Ολα τά τεχνικά-εκδοτικά είναι και τώρα στο ίδιο ύψηλό αισθητικό επίπεδο· ή ει- κονογράφηση, τά ντοκουμέντα, έντάσσονται στο πλαίσιο τής με- λήτης και βοηθούν στην κατα- νόηση του κλίματος τής εποχής. ‘Αλλά τό ουσιαστικό στόν τόμο είναι ή δουλειά του επιμελητή ‘Αλ. ‘Αργυρίου. ‘Ο τόμος ανθο- λογοεί και παρουσιάζει τούς ποιη- τές τής «νεωτερικής» μας ποίησης – αυτούς πού, χρονολογικά, έμ- φανίστηκαν στο μεσοπόλεμο (και πάντως γεννήθηκαν άνάμεσα στα 1895-1915). ‘Η παρουσίαση του ‘Αλ. ‘Αργυρίου, άν δέν είναι ή όριστική, είναι πάντως ή πιο άρ- τια και πιο ουσιαστική πού έχει μέχρι στιγμή κατορθωθεί. Και ή δουλειά του είναι διπλά κριτική: Πρώτα, γιατί «άνυσκάπτει», φα- νερώνει και αξιολογεί μέ πιο τί- μιο τρόπο, άπ’ ότι έγινε ως τώρα, τήν ποιητική συγκομιδή, αλλά και δεύτερο, γιατί μάς φέρνει ένα ύλικό νέο – και σέ ιδέες και σέ πληροφορίες. ‘Αξίζει να τό έχουμε στα χέρια μας για μελέτη και συμβουλή, τό βιβλίο αυτό.

ΒΑΣ. Κ. ΜΠΡΑΚΑΤΣΟΥΛΑ

‘Η έκουσία δικαιοδοσία
‘Εκδ.: Παπαζήσης, 1979

Πληθαίνουν τά νομικά βιβλία πού γράφονται στη δημοτική. ‘Η άπλή και εύληπτη απόδοση τών

νομικών έννοιών έχει πιά άπο- δειχτεί ότι είναι δυνατή και ώφέ- λιμη. Βοηθά τήν ανάπτυξη τής νομικής επιστήμης, μέσα από τήν εξέλιξη τής όρολογίας της και διευρύνει τήν έπαφή του λαού μέ τό θεσμικό πλαίσιο πού πολλές φορές καθορίζει τήν ατομική του τύχη.

Τό σημαντικό έργο του συγ- γραφέα-δικηγόρου περιλαμβάνει θεωρητικές διερευνήσεις, παρα- δείγματα από τή νομολογία και μερικά πολύ πρακτικά ύποδείγ- ματα δικογράφων.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΟΡΛΙΡΑ

Θεωρία ‘Ανεργίας και Πληθωρι- σμού
‘Εκδ.: Gutenberg, ‘Αθήνα

Κατατοπιστική παράθεση τών μακροοικονομικών πρότυπων πού συνδέουν τό επίπεδο τής άπασχόλησης μέ τήν εξέλιξη τών τιμών. ‘Ο συγγραφέας μένει στα πλαίσια τής άστικής πολιτικής οικονομίας μέ μιά εμφανή προτί- μηση για τά νεοκλασικά μαθημα- τικά δείγματα.

Γ. ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΚΗ

Répertoire des accords interna- tionaux conclus par la Grèce (1822-1978)
‘Εκδ.: Αύλός, 1979

‘Εξαιρετικά πολύτιμο αποτέλεσμα μιάς έρευνας στα διπλωμα- τικά άρχεία μέ άλφαβητικό και χρονολογικό δείκτη, καθώς και βιβλιογραφία όλων τών σχετικών, μέ τό θέμα, εκδόσεων. Τελειώνει μέ λεπτομερειακό πίνακα περι- εχομένων.

Θά ήταν θαυμάσιο νά ύπήρχαν ανάλογες έρευνες και για άλλους τομείς τής ελληνικής νομοθεσίας.

ΔΗΜΗΤΡΗ ΠΟΤΑΜΙΤΗ

‘Ιστορίες του παππού ‘Αριστο- φάνη
‘Εκδόσεις Διαχρονική

Τό βιβλίο αυτό του Δημήτρη Ποταμίτη, άποτελεί μιά διασκευή πέντε κωμωδιών του ‘Αριστο- φάνη (Ειρήνη, Πλούτος, ‘Αχαρ- νιώτες, Τά πουλιά και Λυσι- στρατή), κατά τέτοιο τρόπο, ώστε νά καταστεί δυνατόν τά παιδιά – άφου για παιδικό βιβλίο πρόκει- ται – νά κατανοήσουν τό πνεύμα του μεγάλου κωμωδιογράφου, όπως διατηρείται στο βιβλίο άκέ- ραιο, άπλοποιημένο αλλά όχι και φτηνά εκλαϊκευμένο. ‘Η όλη έκ- δοση, ύπερβολικά προσεγμένη, συνοδεύεται και από ένα δίσκο σχετικό μέ τό όλο έργο, για νά μπορεί έτσι τό παιδί νά έχει και μιά παράλληλη αίσθηση του κει- μένου, τήν ώρα πού τό διαβάσει.

‘Η ιδεολογία τής ‘Εκπαίδευσης και ή μάθηση τής ‘Ελευθερίας
‘Εκδόσεις Καστανιώτη

Μέ τόν τόμο αυτό, ό όποιος περιέχει κείμενα τών Ντίκενς, Χένρυ, Χόλτ, Λαγκιγιόμι, Ντέν- νισον, Βάσκεθ, Νιέλ, Ι. ‘Ιλλις, Γκόρς, Φρενέ κ.ά, επιδιώκεται νά άποδειχθεί ότι ή λειτουργία τής εκπαίδευσης δέν απέδλεπε ποτέ στην άπελευθέρωση τής νόησης και του πνεύματος του ανθρώ- που, αλλά στην ύποδούλωσή τους. Και ότι μέ σκοπό άκριβώς νά μή μπορέσουν ποτέ νά άποδε- σμευτούν ή κρίση και τό πνεύμα τών παιδιών του. ό homo sapiens χρησιμοποίησε τόν έπαινο, τόν έμπαιγμό, τήν επίπληξη, τήν κα- τηγορία, άκόμη και τά βασανι- στήρια, , για νά τ’ άλυσοδέσει στο ζυγό πού λέγεται πολιτιστικό πρότυπο.

ΑΝΡΙ ΛΕΦΕΒΡ

‘Η καθημερινή ζωή στο σύγχρονο κόσμο.
‘Εκδόσεις Ράππα.

Τό έρώτημα πού τίθεται σ’ αυτό τό βιβλίο είναι ποιά είναι ακριβής διάσταση άνάμεσα στην καθημερινότητα και τή νεοτερι- κότητα, αυτές τίς δυό όψεις τής ίδιας πραγματικότητας. ‘Η άπάν- τηση πού δίνεται καταρχάς στη- ρίζεται στην παραδοχή του παράλογου πού διέπει τή ζωή μας, ενώ τό γενικότερο ξεχαρβά- λωμα, συνέπεια τής κοινωνικής κατάστασης, επιτρέπει στο συγ- γραφέα νά έπιστημάνει και άλλες δυνατότητες και νά όραματιστεί μιά πολιτιστική επανάσταση πέρα από τούς οικονομικούς και τούς πολιτικούς μετασχηματι- σμούς.

AZIZ NEZIN

Ζουμπούκ ό κομψινάδορος
Μετ: Ε. ‘Αργαίος
‘Εκδόσεις Κέδρος, 1979

‘Ο «Ζουμπούκ» είναι ένα ευ- θυμογραφικό μυθιστόρημα του διάσημου φίλου του ελληνικού λαού Τούρκου συγγραφέα ‘Αζίς Νεσίν, ενώ ή μετάφραση έγινε άπευθείας από τά τούρκικα από τό δόκιμο μεταφραστή τής τούρ- κικής λογοτεχνίας ‘Ερμόλαο ‘Αρ- γαίο. ‘Ολόκληρο τό έργο πού εί- ναι διαποτισμένο από προσδευ- τικά ιδανικά χαρακτηρίζεται από τήν άμείληκτη σάτιρα για τά κακώς κείμενα στόν τόπο του, ενώ στίς εικόνες από τή σύγχρονη τουρκική πραγματικότητα, ό ‘Ελ- ληνας άναγνώστης μπορεί νά βρει προεκτάσεις σέ γνώριμες κατα- στάσεις τής κοινωνικής και πολι- τικής ζωής του τόπου μας.

Μόλις κυκλοφόρησαν

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ Κιάφας 3, ΑΘΗΝΑ, τηλ. 36.39.980

ΚΕΡΑΜΙΚΑ
αντικείμενο

σταχυ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

αντικείμενο

Δημητρίου Ίδυναρη 30 Θεσσαλονίκη

ANDRE MALRAUX
Οι κατακτητές
Μετ: Άλέξης Ζήρας
Πλέθρον, 1979

Στή δίκη των γεγονότων της επαναστατημένης Κίνας, ένας Γάλλος διανοούμενος ο Γκαρίν, διευθύνει την ύπηρεσία προπαγάνδας των επαναστατών, που αγωνίζονται εναντίον της αγγλικής αποικιοκρατίας. Στόν ήρωά του αυτό ο Μαλρώ, δανείζοντας αρκετά από τα δικά του χαρακτηριστικά, τόν δάξει διαρκώς αντιμέτωπο με τα προβλήματα που απασχόλησαν τους στρατευμένους στην Άριστερά διανοούμενους εκείνης της εποχής: αξίζει άραγε ή ζωή του ανθρώπου, όταν δεν είναι αφιερωμένη σ' ένα σκοπό, σ' ένα ιδεώδες; Ή επανάσταση μπορεί να είναι πεπρωμένο ζωής;

ΧΟΛΟΥΜΠ - ΧΕΡΜΠΕΡΤ - ΠΟΠΑ

Έπιλογή από τό έργο τους
Μετ: Σπύρος Τσακνιάς
Έκδ: Ή μικρή Έγνατία

Πρόκειται για τρία ιδιαίτερα καλαίσθητα τομείδια, όπου ο γνωστός ποιητής και μελετητής της λογοτεχνίας μας Σπύρος Τσακνιάς, μεταφράζει τούς τρεις παραπάνω ποιητές (Χόλουμπ, Χέρμπερτ, Πόπα - Τσεχοσλόβακο, Πολωνό και Γιουγκοσλάβο αντίστοιχα) με τρόπο όπως σήποτε πετυχημένο, διατηρώντας ακέραια την αίσθηση της ιδιαιτερότητας, αλλά και της ποιητικής καταγωγής του καθένα ποιητή χωριστά. Άς τονιστεί ακόμη τό πόσο χρήσιμο είναι να μεταφράζονται ποιητές που ή γλώσσα τους, όπως και ή ελληνική άλλωστε, δεν ξεπερνάει τά σύνορα της επικράτειας στην οποία λειτουργεί σάν καθημερινός λόγος.

ΒΑΣΙΛΗ ΑΛΕΞΑΚΗ
Τό κεφάλι της γάτας
Έκδ: Έξάντας, Άθήνα

Μυθιστόρημα του Έλληνογάλλου συγγραφέα που επανειλημμένα έχει γράψει για τίς σχέσεις του με την Ελλάδα, στο γαλλικό τύπο. Τή μετάφραση έκανε ή Μαρέκα Κιλιτοσόγλου.

Μέ γοργή πλοκή πραγματοποιείται μιά, κάπως επιφανειακή κάθοδος στά άδυσαλαά δάθη του κακού. Έτσι ή προσοχή κρατιέται αδιάπτωτη ως την τελευταία σελίδα.

ΔΗΜΗΤΡΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ
Ο φανταστικός κινηματογράφος
Έκδ: Δέκα

Τό βιβλίο αυτό αποτελεί προσπάθεια, ανάλυσης του φανταστικού κινηματογράφου.

Στό πρώτο μέρος του, προσεγγίζει θεωρητικά τό είδος με

τρόπο συνοπτικό, αλλά και πολυδιάστατο: έννοια - θεματική - αισθητική - ιστορία - ιδεολογία. Τέσσερις πίνακες εκτός κειμένου ολοκληρώνουν την θεωρητική προσέγγιση.

Στό δεύτερο μέρος του, περιλαμβάνει τίς αναλύσεις 100 σημαντικών ταινιών του φανταστικού κινηματογράφου, καθώς και τά πορτραίτα 70 δημιουργών που άσχολήθηκαν ιδιαίτερα με τό είδος.

Μέ πλούσια εικονογράφηση και εύρετήριο των ταινιών του φανταστικού κινηματογράφου που προβλήθηκαν στην Ελλάδα, ολοκληρώνεται ή δουλειά του Δ.Π.

ΚΕΝΕΘ ΚΛΑΡΚ
Ιστορία του Άντικου πολιτισμού
Μετ: Άγγέλα Βερνκοκάκη - Άρέμνη
Έκδ: Νέα Σύνορα, Άθήνα 1979

Τό βιβλίο αυτό αποτελείται από τά σενάρια μιάς σειράς εκπομπών για την τηλεόραση του BBC και άρθρώνει μιά σύντομη επισκόπηση της ιστορίας του δυτικού πολιτισμού. Ή έκδοση, ιδιαίτερα φροντισμένη, περιέχει πάνω από διακόσιους πίνακες έγχρωμους και μαυρόασπρους.

ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΡΩΝΑΙΟΥ
- ΠΟΥΛΑΚΗ.
Άντιθέλλα
Έκδ: Νέα Σύνορα, Άθήνα 1979

Στό βιβλίο αυτό ο συγγραφέας μεταφέρει τίς προσωπικές του εμπειρίες από την κράτησή του στο ΕΑΤ - ΕΣΑ και τίς φυλάκες Κορυδαλλού, κατά την περίοδο της δικτατορίας

Μιά ακόμη μαρτυρία - καταγγελία της κτηνωδίας των συνταγματαρχών και των τυφλών όργάνων τους.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ:
Τί είναι και τί θέλει ή οικολογία.
Έπιμέλεια: Πιέρ Σαμονέλ
Έκδ: Άνδρομέδα, 1979

Θαυμάσια έκδοση του προγραμματικού κείμενου του γαλλικού οικολογικού κινήματος. Έχει συνταχθεί από ομάδα που εκπροσωπούσε όλες τίς τάσεις του κινήματος. Θεωρητικές διερευνήσεις, συγκεκριμένα παραδείγματα άδιεξόδων της σχέσης του ανθρώπου με τή φύση και επιστημονικά στοιχεία, γίνονται έξαιρετικά επίκαιρα αυτόν τόν καιρό στην Ελλάδα.

Ο οικολογικός προβληματισμός, όχι μόνο καλύπτει όλο και ευρύτερο χώρο σάν αυτόνομο κίνημα, αλλά και μπαίνει στην προοπτική των κινήματων της Άριστεράς σάν αναπόσπαστο στοιχείο κάθε δημοκρατικής αλλαγής.

Στέφανου Σαράφη

Μετά τή Βάρκιζα

Έπικαιρότητα

Ά γ ρ α
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΠΑΜΠΛΟ ΠΙΚΑΣΣΟ

ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΚΟΡΙΤΣΑΚΙΑ

ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΕΡΓΟ ΣΕ ΕΞΙ ΠΡΑΞΕΙΣ

μετάφραση ΑΝΔΡΕΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ

Πλατεία Σταδίου 5, Άθήνα 501, τηλ. 728-263

52

εμποδίζει τους επαναπατριζόμενους συναδέλφους μας ν' αποκατασταθούν.

- Ζητάμε την σωστή αναγνώριση των τεχνικών τίτλων μας πάραυτα, από κατάλληλους ειδικούς, γνώστες των δεδομένων των επαγγελματικών τεχνικών σχολών της Δυτικής Γερμανίας, με βάση τα πραγματικά δεδομένα σπουδών.

- Καλούμε τους συναδέλφους μας που βρίσκονται ήδη στην Ελλάδα, να 'ρθούν σ' επαφή μαζί μας για την προώθηση του ζωτικού μας αυτού θεματός μας, με τον συντονισμό των ενεργειών μας.

- Έντέλλεται η Τοπική Έπιτροπή του Συλλόγου, να αποστείλει τό παρόν ψήφισμα στους προαναφερόμενους παραλήπτες.

ΑΓΚΟΣΤΙΝΟ ΝΕΤΟ

● Ο συνεργάτης μας Άγγελος Χρήστος θεωρεί ότι πρέπει να καταχωρήσουμε την κατάληξη του κειμένου του - στο οποίο διασίστηνε το σημείωμα για τον Νέτο (τχ. 139 σελ. 9) - και που παραλείφθηκε από την στενότητα χώρου.

Τό κείμενο που παραλήφθηκε είναι τό ακόλουθο:

Η ήττα του Άλβες αποτέλεσε μία τραγική ειρωνία. Όπως οι προηγούμενες μάχες άπέναντι στον Νέτο και τους συμμάχους του, και τούτη ή μάχη ήταν καθαρά πάνω στο πολικο-ιδεολογικό έπίπεδο, αν και ο Νέτο προσπαθοῦσε, όπως πάντα, να κρατήσει τις συμμαχίες του και τά διπλωματικά και οικονομικά του ερείσματα, πάντα ανοιχτά. Άν ή μάχη του Άλβες είναι κάτι που βρίσκεται μόνο στο παρελθόν, αυτό θά τό δείξει τό μέλλον. Ο θάνατος του Νέτο, αφήνει τό πεδίο (πολιτικό και ιδεολογικό) ανοιχτό. Οι πολιτικές, ιδεολογικές και πολιτικές μάχες μέσα στην ήγερσία του κόμματος δέν είναι αποτέλεσμα ούτε προσωπικών, ούτε φυλετικών διαφορών. Τά προβλήματα υπάρχουν για τόν άπλό λόγο ότι μία κοινωνική επανάσταση, καθοδηγούμενη από μία ήγετική ομάδα μικροαστών που στην πορεία της προσεταιρίστηκε μεγάλες εργατικές και λαϊκές μάζες, αντιμετώπιζει μία σειρά από καυτά προβλήματα. Η καριέρα του Α. Νέτο, γεμάτη πάθος, κουράγιο και πολιτική ανοιχτή προς όλες τις κατευθύνσεις, ήταν μία φωτεινή αναλαμπή. Ήταν μία ζωή συνδεμένη με αγώνες, ιδεολογικές και πολιτικές μάχες ενάντια στον ιμπεριαλισμό και τους πράκτορές του,

για μία λεύτερη, ανεξάρτητη και σοσιαλιστική Άγκόλα. Άν ή επανάσταση και τά προβλήματα που δημιουργεί ψάχνουν ακόμα για την τελική λύση τους, αυτό είναι τό αποτέλεσμα των ιστορικών συνθηκών και μόνο, και ένας άνθρωπος δέδια, δέν μπορεί να τό υπερκεράσει.

ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ

● Θέματα που τίγονται αυτόν τόν καιρό, θέτει αναγνώστης μας από τή Θεσσαλονίκη:

Άγαπητό ΑΝΤΙ,

Τό θέμα του φοιτητικού κινήματος και αυτόν που ονομάζεται ή αυτοαποκαλούνται αναρχικοί και περιθωριακοί δέν μπορεί σίγουρα, ούτε καν σε γενικές γραμμές, να αναλυθεί σ' ένα γράμμα. Έτσι τό μόνο που απομένει και στόν γράφοντα είναι μόνον κάποιες διευκρινίσεις - απαντήσεις σε θέσεις σάν αυτές που εκθέτονται στο γράμμα του Σ.Μ. (τεύχος 140).

Λοιπόν φίλε Σ.Μ.

1. Κανένας περιθωριακός ή αναρχικός δέν άρνήθηκε ποτέ ότι στόν χώρο του λειτουργούν προβοκάτορες για τόν ίδιο λόγο που και εσύ δέν μπορείς να άρνηθείς ότι λειτουργούν, όσο μπορούν, και στόν δικό σου χώρο. Άλλά από τό να παραδεχόμαστε ότι σ' έναν χώρο λειτουργούν προβοκάτορες, ως τό να θεωρούμε τήν «άριστερή αντιπολίτευση» (και όχι δέδια τόν κάθε τρομπούκο) προβοκατόρικη, ή διαφορά είναι μεγάλη και μόνο ή δεξιά δέν τήν αναγνωρίζει.

Άκόμη, οι αναρχικοί και οι περιθωριακοί δέν άρνήθηκαν ποτέ ότι ανάμεσά τους υπάρχουν άστοι ή άστικής καταγωγής συναγωνιστές για τόν ίδιο λόγο που δέν μπορείς να τό άρνηθείς και εσύ, όσο και αν αυτό δέν έχει καμία σημασία.

2. Γράφεις ότι «ή επανάστασή τους» ή (άραίωση δική μου) μυρίζει εκτόνωση και γάλα από τήν μαμά τους. Υποθέτω ότι δέν έννοεις δέδια ούτε τήν νεαρότητα του κινήματός τους στην Ελλάδα ούτε τήν νεαρότητα της ηλικίας τους. Πάντως, αν έννοεις τις σχέσεις τους με τήν οικογένεια, σε συμβουλεύω να τους γνωρίσεις καλύτερα. Και από τότε κάθε εκδήλωση εκτός από τις άφισοκολλησεις, τό μοίρασμα προκηρύξεων, τό πούλημα έφημερίδων, τις συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας και τήν περιφρούρηση (πού τά τόσο ευαίσθητα όρια της με τήν αστυνόμευση να τήν κάνουν τόσο συχνά πολύ ύποπτη) ή και τά «πηγαδάκια» είναι εκτόνωση;

3. Διερωτώμαι αλήθεια για τό πώς θά 'θελες να υπερασπίζονται τόν έαυτό τους στίς δίκες. (Πολύ συχνές τελευταία) όταν στην Δη-

μοκρατία που εσύ όσο μπορούσες κατοχύρωσες, ή κατοχή μαχαίριου κουζίνας θεωρείται όπλο; (δλ. σχετική κατηγορία).

4. Όσο για τό Φ.Κ., φίλε Σ.Μ., ήρθε έπιτακτικά ή ανάγκη να διερωτηθείς ΓΙΑΤΙ μετά 5 χρόνια αγώνων του, εφαρμόζεται ό 815. Τίποτα άλλο.

Θ.Τ.
Θεοσ/νίκη

● Άλλά, στόν ίδιο επιστολογράφο, άπευθύνεται και «ένας ανεξάρτητος» από τήν Άθήνα:

Άγαπητό Άντί

1) Τό ανεξάρτητο και αυτόνομο κίνημα στο φοιτητικό χώρο έχει άρχισει να εκδηλώνεται πρόσφατα. Πάντα υπήρχαν ανεξάρτητοι φοιτητές, αλλά αν πριν μερικά χρόνια έλεγες ότι εισαι αυτόνομος, τότε αυτόματα γίνουσιν «ύποπτος». Οι αυτόνομοι και ανεξάρτητοι άρχισαν να ενεργοποιούνται, άφου κατάλαβαν ότι ή ΕΦΕΕ έχει πέσει μέσα στο τέλμα της γραφειοκρατίας και της κοινοβουλευτικότητας.

2) Δέν είναι σίγουρος (ό Σ.Μ.) αν τό κλείσιμο της πόρτας («... καλώς ή κακώς...») ήταν σωστό. Σίγουρα όχι γιατί τό άσυλο ισχύει για όλο τόν κόσμο (Άπόφαση Πανοπουδαστικού Συνεδρίου). Οι «προβοκάτορες», έτσι και αν έμπαιναν στο χώρο του Πολυτεχνείου, θά μπορούσαν να απομονωθούν εύκολα από τους φοιτητές, γιατί ήσαν έλάχιστοι. Άλλωστε αυτό έχει ξανασυμβεί, χωρίς σοβαρές συνέπειες.

3) Για τή φτηνή δικαιολογία

ότι ή είσοδος των «προβοκατόρων» θά σήμαινε και τήν είσοδή των ΜΑΤ, έχω να πώ ότι ή Άστυνομία, δέν ζητάει άφορμές για να επέμβει. Βρίσκει μόνη της προφάσεις και δικαιολογίες. (Δές τά σκεφτικά της Άστυνομίας για άπαγορεύσεις συγκεντρώσεων π.χ. άγορών). Έξάλλου, γιατί έπιτέθηκαν τά ΜΑΤ, ενώ ή πόρτα ήταν κλειστή; Η ουσία είναι ότι ή Άστυνομία επέμβαίνει όποτε και για όποιοδήποτε λόγο θέλει. Σάν συνέπεια του κλεισίματος της πόρτας ήταν να συλληφθούν και να δαρθούν από τά ΜΑΤ, άτομα άσχετα με τά έπείσοδια, ακόμα και φοιτητές που είχαν έρθει για μάθημα και είχαν κλειστεί έξω. Η πόρτα όμως άνοιξε «διά μαγείας» άργότερα, για να μπει ό βουλευτής του ΚΚΕ κ. Καλλέργης.

4) Γιατί άραγε αυτοί που κρατούσαν κλειστή τήν πόρτα και αστυνόμευαν τό χώρο ήσαν κατ' άποκλειστικότητα μέλη της ΚΝΕ; Υπερβολική ευαισθησία στίς άποφάσεις του ΣΟΣΕΜΠ ή έπίδειξη δύναμης; Χαρακτηριστικό είναι ότι τό ποιος θά μπει ή θά βγει, τό κανόνιζε ό Δραβουλάρης, σκαρφαλωμένος στα κάγκελα της πόρτας. Γιατί οι φοιτητές των άλλων παρατάξεων (με εξαίρεση τή ΠΑΣΠ που, όπως πάντα, παθαίπει) άποδοκίμαζαν τό κλείσιμο;

5) Ένώ (ό Σ.Μ.) περιγράφει με τά πιο μελανά χρώματα τήν έπίθεση των «προβοκατόρων» κατά τόν φοιτητών, με πέτρες και νεράτσια (περιέργως δέν σημειώ-

Gutenberg

ΣΟΛΩΝΟΣ 103-ΤΗΛ. 3600.127, 3629.402

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κ. ΜΑΛΛΙΣΣΟΥ: Marketing και άντι-Μάρκετινγκ
Π. ΚΟΡΛΙΡΑ: Θεωρία Άνεργίας και Πληθωρισμού
Θ. ΜΠΕΝΟΥ: Θεωρία Χρήματος
Θ. ΛΙΑΝΟΥ-Θ. ΜΠΕΝΟΥ: Εισαγωγή στη Μακροοικονομική Άνάλυση & Δημοσιονομική Πολιτική
Ι. ΔΥΕ: Δημόσια Οικονομική - Οικονομική του Δημοσίου Τομέα
Θ. ΜΠΕΝΟΥ-Μ. ΧΑΤΖΗΠΡΟΚΟΠΙΟΥ: Οικονομική Θεωρία - Θεωρία Ζήτησεως
ΜΑΡΕ-ΕΓΚΕΛΣ: Γερμανική Ίδεολογία (Β' τόμος)
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ: Θεμέλια Έπιστημών
Κ. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Οι Σπόροι (β' έκδοση)

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΟΝ ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΤΑΛΟΓΟ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ GUTENBERG

ήθηκε κανείς τραυματισμός), ξεπερνάει ανώδυνα τον ξυλοδαρμό φοιτητών από τους Κνίτες, λέγοντας ότι έπεσαν μερικές ψιλές. Τί σοί όμως ψιλές είναι αυτές που σπάζουν δόντια και ματώνουν μύτες; Από το μπαλκόνι του χιτριού Γκίνη είχα την «ευκαιρία» να δω τις «δημοκρατικές» μέθοδοι καταστολής, και αποσιώπησης, κάθε αντίθετης φωνής, όταν ή ομάδα κνιτών που ήταν στην πόρτα, έδερνε άνηλως μεμονωμένα άτομα. Για τους τραμπούκους που έδρασαν στα γεγονότα αυτά βγήκε αργότερα καταγγελία που τοιχοκολλήθηκε σ' όλο το Πολυτεχνείο. (Βέβαια, όταν στη συνέλευση δεν έχουμε την πλειοψηφία, τότε τα πάντα είναι «κατέλο»).

Και κάτι τελευταίο: Ποιός, κύριε κνίτες, σας έδωσε το δικαίωμα να αυτοανακηρυχτείτε «σωτήρες» και φύλακες του κινήματος; Ποιός σας έδωσε το δικαίωμα να μάς αστυνομεύετε, ενώ ξέρετε πολύ καλά ότι οι φοιτητές είναι αντίθετοι σε κάτι τέτοιο;

"Ενας ανεξάρτητος

Υ.Γ. Οι τραμπούκισμοι στην επέτειο του Πολυτεχνείου επιδεικνύουν - δυστυχώς - το χαρακτηρισμό του ANTI για «έρποντα φασισμό».

ΟΙ ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ

● *Νά ή άποψη ενός νέου ξενοδοχοϋπαλλήλου για τις καταλήψεις στα πανεπιστήμια:*

'Αγαπητό 'Αντί,

Τόν τελευταίο καιρό και μετά το Πολυτεχνείο οξύνθηκε ή επίθεση ενάντια στο ΚΚΕ και την ΚΝΕ από μία περιεργή ένότητα έτεροκλητων στοιχείων στίς σχολές. Ψευτοαναρχικοί τής πλατείας, αυτόνομοι, σταλινικοί, ΕΚΚΕ, Μοϊκοί και Νεομοϊκοί

μ-λ μπρός και πίσω, τροτσκιστές, ΕΔΕ κλπ. Χαφιέδες, που είτε τους καθοδηγούν είτε πάνε μαζί τους, περιμένοντας την κατάλληλη στιγμή για να κάνουν τή δουλειά τους, φασίστες που μπλέκονται ανάμεσά τους για να προβοκάρουν, ακόμα καμιά φορά μαζί τους είναι τά Πασόκια, οι έναπομείναντες λιγοστοί Ρηγάδες, ή ΕΣΔΗΝ με τό τελευταίο καλαμπούρι της, ούτε ΝΑΤΟ ούτε Βαρσοβία, ή Β' Πανελλαδική άκαθορίστου ιδεολογίας και μέ κύριο σύνθημα «Νά τή δρούμε» και τέλος ή ΕΧΟΝ, με τό άμμητο, ό Θεός μαζί σας στίς καταλήψεις.

Παρ' όλο όμως ότι όλοι αὐτοί κατεβαίνουν με μία πρόταση στίς συνέλεύσεις, ή πρόταση τής ΚΝΕ υπερψηφίζεται.

"Όλοι θά περίμεναν μπροστά στήν αντίθεση όλων αὐτῶν στίς θέσεις τοῦ ΚΚΕ καί τής ΚΝΕ, μαζί με τήν προπαγάνδα που κάνει ή κυβέρνηση από τά μέσα μαζικής ἐνημέρωσης, αλλά καί με τίς διώξεις μελῶν του για διακίνηση τοῦ τύπου καί τής προπαγάνδας με άφίσεις, καθώς καί με τό θάψιμο ή πολεμική τοῦ Δεξιῶ καί αὐτολεγόμενου δημοκρατικοῦ τύπου, ότι ή δύναμη καί ἐπιρροή τῶν κομμουνιστῶν θά μειωνόταν· ἀντίθετα όμως, στά 5 χρόνια από τή χούντα οἱ ὁργανώσεις, κνίτικες καί κομματικές, πληθαίνουν σ' ὅλη τήν Ἑλλάδα, καινούριοι ἄνθρωποι συνεχῶς στρατολογούνται, ἐνῶ ή ἐπιρροή τοῦ ΚΚ ἀγκαλιάζει πῶς πολύ κόσμο, μέσα στά συνδικάτα, οἱ συνδικαλιστές που ὑποστηρίζονται από τήν ΕΣΑΚ-Σ ὑπερψηφίζονται, σ' ὅλους τούς μαζικούς συλλόγους δουλεύουν κομμουνιστές καί περνάνε τή γραμμή. Ἡ δύναμή του πού αὐξάνει φαίνεται καί από τούς στόχους που βάζει καί τούς πετυχαίνει, τίς ἀπεργίες καί τίς συγκεντρώσεις που κάνει καμιά φορά μόνο του, όταν συναντάει ἐμπόδιο από ΠΑΣΟΚ καί ΑΕΜ. Για νά πιάνει όμως ή γραμμή του μέσα στόν λαό κάτι τρέχει καί αὐτά τά 5 χρόνια ἔδειξαν ότι αὐτό πού τρέχει είναι ή σωστή γραμμή του.

"Ενας ξενοδοχοϋπάλληλος

ΠΕΡΙΘΩΡΙΑΚΑ

● *Στό γράμμα τοῦ Τ. Σπεισιώτη (τχ.137 σελ. 52) ἀπαντᾷ ὁ Μ.Βαλιανάντος καί ἀφοῦ ἀναφέρεται καί αὐτός στήν ἐρευνα ἀπογευματινῆς ἐφημερίδας, συνεχίζει:*

"Ο κ. Σπ. προτείνει ἕνα σενάριο στόν Λιάνη. Μεταξύ τῶν πρωταγωνιστῶν του βάζει καί τήν Κατερίνα Γώγου. ("Υποψιάζομαι ότι σ' αὐτήν ἀναφέρεται ὅταν μιλά για πρῶν γιεγιέδες τοῦ ἐμπορικοῦ σινεμά).

Λοιπόν:

"Εγώ δέν ξέρω τήν κ. Γώγου, οὔτε τά ὁικονομικά της ή τίς ἐμπειρίες της. Ἐπειδή διάβασα ὅμως τά ποιήματά της («ΤΡΙΑ ΚΛΙΚ ΑΡΙΣΤΕΡΑ») καί ἐπειδή ἔχω τήν ἀμυδρή ἐντύπωση ότι ή ποιητική τής Γώγου ἔχει νά κάνει μέ τήν μετεμφυλιακή γενιά πού δέν μπόρεσε νά καναλιζαριστεί σέ «λουκία», δέν μπόρεσε νά πετάξει, μέ άλλα λόγια, οὔτε δρᾶμι ἀπό τήν αὐθεντικότητα τῶν ἐμπειριῶν της (μετεμφυλιακό κλίμα, καραμανλική τρομοκρατία, Ἰουλιανᾶ, Δικτατορία, Μᾶης '68) για νά ντυθεῖ τό ἐξαγνιστικό κοστούμι ή νά πάρει τό πολυάσχοιο καί συνάμα ὑπερρεσιακό ὕφος τοῦ κομματικοῦ καρεκλάνθρωπου, πιστεύω, τελικά, ότι ή Γώγου ἀναφέρεται σέ μία γενιά καθαρά περιθωριακή. Διλαδή, ἀποδιωγμένη ἀπ' τό πολιτικό καί κοινωνικό παίγνιο καί τούς κανόνες του, μέ δική της φρασεολογία, καί τό βασικό, χωρίς ἐκφραστή.

Σάν ἔτσι λοιπόν νομίζω ότι μπορεῖ νά μιλά για περιθώριο καί νά 'χει μάλιστα καί ἀπόψεις (φυσιικά, στό χέρι είναι τοῦ ὁποιοδήποτε γραφιά, νά τήν «ἀκινδυνοποιεῖ» μέσα στήν ἐκλεκτικιστική ὕλη μιᾶς ἀπογευματινῆς ἐφημερίδας λ.χ. ποδόσφαιρο, Γώγου, Τηλέδραση. Ἔτσι;).

"Αρα, στό ἐξυπνο, σάν σκέψη, σενάριο του, βάζει λάθος πρωταγωνίστρια. Βρίθει ὁ λειμῶνας ἀπό ἄνθη. Αὐτή δρᾶκε;

Φιλικά
Μιχ. Βαλιανάντος
φοιτητής
πολιτικῶν ἐπιστημῶν

ΕΥΧΕΣ ΚΑΙ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

● *"Ο φίλος Δ.Χ. Γαλάνης μπερδεύει τό εὐχολόγιο μέ τήν ἐκτίμηση τῶν γεγονότων. Πάντως, ὅλα είναι δυνάτα: ή ὁ συνεργάτης μας ή ὁ φίλος Γαλάνης ἔχει δίκιο - ἐμεῖς, εὐχόμαστε τό δεύτερο. Ἀλλά, ὁ καλός μας φίλος, ἄς σκεφτεῖ καί ἄλλα ἐνδεχόμενα.*

Καί ή ἐπιστολή του:

'Αγαπητό ANTI

Μέ λύπη μου διάβασα στό ἄρθρο: ΠΡΟΕΔΡΙΑ: ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΕΝΑΡΙΑ, προγνωστικά για τίς προσεχείς ἐκλογές που δίνουν στό Μαρκεζίνιο ποσοστό ψήφων 7-10%. Ἀλίμονο, ἂν αὐτός ὁ παραφασίστας ή καί ὅλοι μαζί οἱ μοναρχοχουντοφασίστες πάρουν μεγαλύτερο ποσοστό ἀπ' τίς προηγούμενες ἐκλογές. Ἀλλά ἐκεῖ πού τό ἄρθρο ξεφεύγει ἀπ' τήν πραγματικότητα πολλά στάδια (ἰδιαίτερα στήν προσέγγιση: 3-8%) είναι για τά ὑπόλοιπα (μικρά) κόμματα. Αὐτό δέν είναι προβλεπτή, είναι κοροϊδία. Λίγη σοδαρότητα δέν βλάπτει λοιπόν, ὅταν γράφετε για τόσο μεγάλα θέματα.

Μέ τιμή,
Δ.Χ. Γαλάνης

αντί

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 732.713 - 732.819

● *Ἐκδότης:*
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131, Ἀθήνα 601.
● *Υπεύθυνος Τυπογραφείου:*
ΤΡΥΦΩΝ ΛΥΓΟΥΡΑΣ
Βασ. Ἀλεξάνδρου 26. Περιστέρη
● *Καλλιτεχνική ἐπιμέλεια:*
ΜΑΚΗΣ ΤΣΙΠΟΥΡΙΔΗΣ

● *Μοντάζ:*
ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

● *Διαφημίσεις:*
ΜΠΟΥΛΗ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΠΟΥΛΟΥ
● *Φωτοστοιχειοθεσία:*
«ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ.
Βασ. Ἀλεξάνδρου 2, Χίλων.
Τηλ. 748.314 - 713.604.

● *Αναπαραγωγή φιλμ:*

Γραφικές τέχνες «ΝΑΠΟ»

Ν. Τζανέτος,

Μετσόθου 29, τηλ. 8221829

● *Ἐκτύπωση:*
Ἔργοστ. Γραφικῶν Τεχνῶν
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ἰασιῶ 5, Περιστέρη. Τηλ.
57.22.201.

● *Κάθε ἐνυπόγραφό ἄρθρο ἐκφράζει τήν προσωπική ἀπόψη τοῦ συγγραφέα του.*

● *Χειρόγραφα δέν ἐπιστρέφονται.*

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

'Εσωτερικοῦ

'Εξμ. 320 δρχ. - Ἐτήσια 640
'Ετήσια Ὁργανισμῶν.
Τραπεζῶν, κλπ: 1.500 δρχ.
Γιά φοιτητές ἐκπτώση 15%

'Εξωτερικοῦ

Εὐρώπη - Μεσογ. χώρες:
ἐξάμηνη: ἀπλή δολ. 15
" ἀεροπ. δολ. 17
ἐτήσια: ἀπλή δολ. 30
" ἀεροπ. δολ. 34
Η.Π.Α. - Καναδάς - Ἀν. Ἀσία:

ἐξάμηνη: ἀπλή δολ. 15
" ἀεροπ. δολ. 22
ἐτήσια: ἀπλή δολ. 30
" ἀεροπ. δολ. 44
Αὐστραλία - Ὀκεανία:
ἐξάμηνη: ἀπλή δολ. 15
" ἀεροπ. δολ. 30
ἐτήσια: ἀπλή δολ. 30
" ἀεροπ. δολ. 60

● *Ἐμβάσματα, ἐπιταγές:*
ΧΡΗΣΤΟ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601.
● *ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ:* δρχ. 25
● *ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ:* ΤΙΜΗ δρχ. 40

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

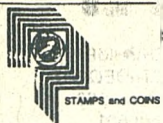
● *για τά βιβλιοπωλεία τής Ἀθήνας:*
Στά γραφεία τοῦ «ANTI»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732-713
● *για τά βιβλιοπωλεία Β. Ἑλλάδας:*
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά καί Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Εάν
βέβαια
διαβάσετε

ΓΡ ΠΑΛΑΜΑ 7

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

P. PYLARINOS

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΟΥ ΑΝΟΙΓΕΙ
ΝΕΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΕΝΑΡΗ,
μεταφερόμαστε στο νέο μας κατάστημα, στη Σοφοκλέ-
ους 7-9 (άπέναντι από το Χρηματιστήριο) όπου θα λει-
τουργεί και μεγάλη αίθουσα δημοπρασιών για κάθε εί-
δους συλλεκτικά αντικείμενα, όπως :

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ - ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
ΠΙΝΑΚΕΣ
ΡΟΛΟΓΙΑ
ΠΟΡΣΕΛΑΝΕΣ κ. ά.

Επίσης, η αίθουσα προσφέρεται σε κάθε ενδιαφερό-
μενο για εκθέσεις, δημοπρασίες, γενικές συνελεύ-
σεις, διαλέξεις κ.λπ.

● ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΤΑΙ.

ότι η άνωτέρω αίθουσα είναι 250 τετρ. μέτρων, κλιματιζόμενη,
και κατασκευάστηκε ειδικά για τους άναφερόμενους λόγους.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ '79

τεύχος 21/22

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ '79
ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ
ΒΟΥΒΟΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ
ΚΑΡΑΝΤΡΑΓΙΕΡ (B')

ΘΕΩΡΙΑ: ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ & ΤΕΧΝΗ,
του Ζάν Φρανσουά Λυοτάρ

ΙΤΑΛΙΚΗ ΚΩΜΩΔΙΑ
(Μονιτσέλλι, Ρίζι)

ΚΡΙΤΙΚΕΣ
(Βάιντα, Τσάπλιν, Γιάντσο,
Μπρούκς, Μακαδέγιεφ)

Μιά επανάσταση θάρρους και ειλικρί-
νειας πού ξεπηδά από τόν περιθωριακό
χώρο της όμοφυλοφιλίας και της διασε-
ξουαλικότητας

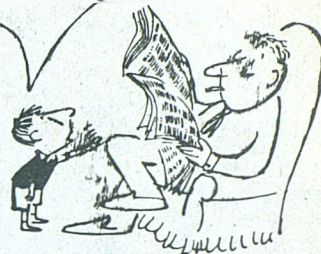
ΜΠΕΤΥ

Ένα συγκλονιστικό αὐτοβιογραφικό κεί-
μενο πού ξεπερνά τα όρια του «έπιτρε-
πτού» και μᾶς οδηγεί με μία ειλικρίνεια.
πού δέν είναι άλλο από τήν ίδια τή γραφή.
στό σκοτάδι πού ό καθένας κρύβει πει-
σματικά μέσα του.

κυκλοφορεί στίς εκδόσεις ΕΞΑΝΤΑΣ τό Γενάση του
1980)

από τίς εκδόσεις ΤΕΚΜΗΡΙΟ

πανέξυπνα βιβλία
για μικρούς και μεγάλους

SEMPÉ/GOSCINNY

ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΝΙΚΟΛΑ

Σειρά από 5 βιβλία γραμμένα από τόν Γκοσσινύ (τόν δημιουργό του
ΑΣΤΕΡΙΞ και του ΛΟΥΚΥ ΛΟΥΚ) και εικονογραφημένα από τόν Σανπέ
έναν άπ' τούς μεγαλύτερους σύγχρονους γελοιογράφους. Βιβλία πανέ-
ξυπνα διαβάζονται από μικρούς και μεγάλους.

GIANNI RODARI

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ

Ένα μοναδικό βιβλίο, πρώτη γνωριμία με τόν μεγάλο 'Ιταλό παραμυθά.
Πανέξυπνες, χιουμοριστικές, τρυφερές μικρές ιστορίες, τά Παραμύθια
από τό τηλέφωνο είναι ένα βιβλίο πού έχει αγαπηθεί παντού σ' όλο τόν
κόσμο από γονείς και παιδιά. Έχει ήδη μεταφραστεί στά αγγλικά,
γερμανικά, ιαπωνικά, ρωσικά, σερβο-κροατικά, ούγγρικά, βουλγαρικά,
ολοβακικά...

PREVÉRT/FRANÇOIS

ΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΙΠΛΑΝΩΜΕΝΑ ΝΗΣΙΑ

Στά Περιπλανώμενα Νησιά, τά Νησιά του Όνείρου, της Έλευθερίας, τ'
Άνυστερόβουλα Νησιά, τ' Άπροσδόκητα, τ' Άτίθασσα, τά Φευγαλέα,
δέν υπάρχουν μάγιστροι, δικαστές, φουρνάρηδες, ποιητές, δέν υπάρ-
χουν μουσικοί... Οί κάτοικοι μόνοι τους μαγειρεύουν, διαβάζουν, κά-
νουν τό ψωμί τους, τήν ποίησή τους, τή μουσική τους... Τό βιβλίο αυτό
γράφτηκε άπ' τόν Ζάκ Πρεβέρ, τόν μεγάλο Γάλλο ποιητή και είναι ένα
άπ' τά πιό όμορφα βιβλία πού έχουν γραφεί για παιδιά.

ANNIE SCHMIDT

Η ΒΡΩΜΙΤΣΑ ΚΑΙ Ο ΜΟΥΤΖΟΥΡΗΣ

Σειρά από έγχρωμα εικονογραφημένα μικρά βιβλία για μικρά παιδιά πού
πρωτο-εκδόθηκαν στήν Όλλανδία. Τά πανέξυπνα κείμενα και ή εξαιρε-
τική εικονογράφηση τά κάνουν μοναδικά για πρώτη γνωριμία του
παιδιού με τό καλό βιβλίο.

ΜΟΔΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ:

ό Μαρσελλέν πού κοκκινίζει

Είναι μία πανέξυπνη και τρυφερή Ιστορία
με λίγα λόγια και πολλά σκίτσα
γραμμένη και εικονογραφημένη
άπ' τόν Ζάν - Ζάκ Σανπέ,
τόν μεγάλο Γάλλο γελοιογράφο.
Χιουμοριστικό βιβλίο,
άπευθύνεται σε μικρούς και μεγάλους.

Κεντρική διάθεση: ΤΕΚΜΗΡΙΟ - Ζωοδόχου Πηγής 17 - τηλ. 6448510

ΑΝΤ.ΛΙΒΑΝΗΣ & ΣΙΑ "ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ,"

ΣΟΛΩΝΟΣ 94, τηλ.: 36 10 589

*‘Ο έκδοτικός μας οίκος
καί οί συνεργαζόμενοι συγγραφείς:*

ΑΝΔΡΕΑΣ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΔΙΖΙΚΙΡΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΕΥΘΥΜΙΑΔΗ ΝΕΝΗ
ΙΑΤΡΙΔΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΑΪΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΚΑΛΟΥΔΗΣ ΘΟΔΩΡΟΣ
ΚΑΜΑΡΙΝΟΥ ΛΙΛΗ
ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΑΤΣΟΥΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΑΨΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΟΥΤΡΟΥΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ – ΝΕΣΤΟΡΟΣ ΑΛΚΗ
ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ
ΜΑΝΙΑΤΑΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ ΜΑΡΙΟΣ
ΜΠΙΡΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΠΑΠΑΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΗΛΙΟΣ
ΠΕΠΟΝΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΡΟΔΑΚΗΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ
ΣΚΟΥΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΘΟΔΩΡΟΣ
ΦΙΛΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΧΑΤΖΗΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΤΑΚΗΣ

ΕΥΧΟΝΤΑΙ

στους αναγνώστες τους

καί σέ όλους τούς Έλληνες καί Έλληνίδες γιά τό 1980

ΕΙΡΗΝΗ – ΧΑΡΑ – ΥΓΕΙΑ καί ΕΥΤΥΧΙΑ